

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

**Raport z realizacji Programu Ochrony
Środowiska dla Województwa
Zachodniopomorskiego na lata 2016-
2020 z perspektywą do 2024 r.,
za okres 2016-2017**

Szczecin 2018

RAPORT WE WSPÓŁPRACY Z UMWZ OPRACOWALI:

DR HAB. ANNA KIEPAS – KOKOT

MGR INŻ. AGNIESZKA PUZIO

MGR MAŁGORZATA KACHNIARZ

MGR IZABELA KROK – BAŚCIUK

MGR INŻ. RADOMIR DYJAK

SPIS TREŚCI

1	Wykaz skrótów	7
2	Streszczenie	10
3	Wstęp	16
3.1	Wprowadzenie.....	16
3.2	Metodyka.....	16
3.3	Rekomendacje dotyczące narzędzi sprawozdawczych oraz zalecenia dla gmin i powiatów dotyczące formy raportów z gminnych i powiatowych programów ochrony środowiska	18
4	Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP).....	19
4.1	Cel: OKJP.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	19
4.1.1	Kierunek interwencji: OKJP.1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie zachodniopomorskim	20
4.1.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	24
4.1.3	Kierunek interwencji: OKJP.2. Poprawa efektywności energetycznej	25
4.1.4	Ocena stopnia realizacji zadań.....	31
4.1.5	Kierunek interwencji: OKJP.3. Dalszy wzrost wykorzystania OZE w celu zapewnienia stabilności produkcji i dystrybucji energii	32
4.1.6	Ocena stopnia realizacji zadań.....	34
4.1.7	Kierunek interwencji: OKJP.4. Zwiększenie efektywności i zarządzania w sektorze transportowym.....	34
4.1.8	Ocena stopnia realizacji zadań.....	35
4.1.9	Kierunek interwencji: OKJP.5. Ograniczenie emisyjności transportu, wzrost konkurencyjności ofert transportu zbiorowego	35
4.1.10	Ocena stopnia realizacji zadań.....	41
4.1.11	Kierunek interwencji: OKJP.6. Ograniczanie emisji ze źródeł przemysłowych i energochłonności gospodarki.....	41
4.1.12	Ocena stopnia realizacji zadań.....	44
4.1.13	Kierunek interwencji: OKJP.7. Dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu	44
4.1.14	Ocena stopnia realizacji zadań.....	45
4.2	Cel: OKJP.II. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu.....	45
4.2.1	Kierunek interwencji: OKJP.8. Zmniejszenie emisji prekursorów ozonu	45
4.2.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	46
5	Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: Zagrożenia hałasem (ZH).....	47
5.1	Cel: ZH.I. Poprawa klimatu akustycznego w województwie zachodniopomorskim	47
5.1.1	Kierunek interwencji: ZH.1. Zarządzanie jakością klimatu akustycznego w województwie	47
5.1.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	49
5.1.3	Kierunek interwencji: ZH.2. Zmniejszenie liczby ludności narażonej na ponadnormatywny hałas.....	50
5.1.4	Ocena stopnia realizacji zadań.....	51

5.1.5	Kierunek interwencji: ZH.3. Rozwój i usprawnienie systemów transportu o obniżonej emisji hałasu	52
5.1.6	Ocena stopnia realizacji zadań.....	56
5.1.7	Kierunek interwencji: ZH.4. Ograniczanie hałasu przemysłowego	56
5.1.8	Ocena stopnia realizacji zadań.....	56
6	Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: Pola elektromagnetyczne (PEM).....	57
6.1	Cel: PEM.I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	57
6.1.1	Kierunek interwencji: PEM.1. Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych.....	57
6.1.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	61
7	Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: Gospodarowanie wodami (GW).....	62
7.1	Cel: GW.I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych, podziemnych, przejściowych i przybrzeżnych.....	62
7.1.1	Kierunek interwencji: GW.1. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych.....	62
7.1.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	67
7.1.3	Kierunek interwencji: GW.2. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód podziemnych ...	67
7.1.4	Ocena stopnia realizacji zadań.....	69
7.1.5	Kierunek interwencji: GW.3. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód przejściowych i przybrzeżnych	69
7.1.6	Ocena stopnia realizacji zadań.....	71
7.2	Cel: GW.II. Racjonalny transport i turystyka wodna	71
7.2.1	Kierunek interwencji: GW.4. Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych do celów transportowych i turystycznych	71
7.2.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	75
7.3	Cel: GW.III. Ochrona pasa wybrzeża	75
7.3.1	Kierunek interwencji: GW.5. Ochrona pasa wybrzeża południowego Bałtyku	76
7.3.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	77
7.4	Cel: GW.IV. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą.....	77
7.4.1	Kierunek interwencji: ZW.6. Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego	78
7.4.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	82
7.4.3	Kierunek interwencji: ZW.7. Gospodarowanie wodami uwzględniające zmiany klimatyczne ...	83
7.4.4	Ocena stopnia realizacji zadań.....	86
8	Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa (GWS).....	87
8.1	Cel: GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej.....	87
8.1.1	Kierunek interwencji: GWS.1. Sprawny i funkcjonalny system wodociągowy.....	87
8.1.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	90
8.1.3	Kierunek interwencji:GWS.2. Rozwój i dostosowanie instalacji oraz urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	91
8.1.4	Ocena stopnia realizacji zadań.....	98
9	Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: Zasoby geologiczne (ZG)	99

9.1	Cel: ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	99
9.1.1	Kierunek interwencji: ZG.1. Kontrola i monitoring eksploatacji kopalin.....	99
9.1.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	100
9.1.3	Kierunek interwencji: ZG.2. Ograniczanie presji związanej z wydobyciem kopalin	101
9.1.4	Ocena stopnia realizacji zadań.....	102
10	Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: Gleby (GL).....	103
10.1	Cel: GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	103
10.1.1	Kierunek interwencji: GL 1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb	103
10.1.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	108
10.1.3	Kierunek interwencji: GL. 2. Ochrona przed osuwiskami	108
10.1.4	Ocena stopnia realizacji zadań.....	109
10.2	Cel: GL.II. Zalesienia gruntów nieprzydanych na inne cele.....	110
10.2.1	Kierunek interwencji: GL 3. Zalesienia w obrębie nieużytków.....	110
10.2.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	110
11	Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO).....	111
11.1	Cel: GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa zachodniopomorskiego	111
11.1.1	Kierunek interwencji: GO 1. Racjonalna gospodarka odpadami.....	112
11.1.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	116
11.1.3	Kierunek interwencji: GO 2. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami	116
11.1.4	Ocena stopnia realizacji zadań.....	120
11.1.5	Kierunek interwencji: GO 3. Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych.....	120
11.1.6	Ocena stopnia realizacji zadań.....	121
12	Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: Zasoby przyrodnicze (ZP)	122
12.1	Cel: ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej.....	122
12.1.1	Kierunek interwencji: ZP 1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu	122
12.1.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	132
12.1.3	Kierunek interwencji: ZP.2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków	132
12.1.4	Ocena stopnia realizacji zadań.....	134
12.1.5	Kierunek interwencji: ZP.3. Ochrona walorów przyrodniczych terenów miejskich.....	135
12.1.6	Ocena stopnia realizacji zadań.....	135
12.1.7	Kierunek interwencji: ZP.4. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów wiejskich	136
12.1.8	Ocena stopnia realizacji zadań.....	136
12.1.9	Kierunek interwencji: ZP. 5. Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa	136
12.1.10	Ocena stopnia realizacji zadań	138

12.2	Cel: ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.....	138
12.2.1	Kierunek interwencji: ZP. 6. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych	138
12.2.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	140
12.2.3	Kierunek interwencji: ZP.7. Wsparcie działań edukacyjnych oraz tworzenia i modernizacji infrastruktury turystycznej na terenach leśnych	141
12.2.4	Ocena stopnia realizacji zadań.....	141
12.3	Cel: ZP.III. Zwiększanie lesistości	141
12.3.1	Kierunek interwencji: ZP.8. Zwiększenie lesistości	141
12.3.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	143
13	Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)	144
13.1	Cel: PAP.I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii.....	144
13.1.1	Kierunek interwencji: PAP.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	144
13.1.2	Ocena stopnia realizacji zadań.....	151
13.1.3	Kierunek interwencji: PAP.2. Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych	151
13.1.4	Ocena stopnia realizacji zadań.....	152
13.1.5	Kierunek interwencji: PAP.3. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych.....	152
13.1.6	Ocena stopnia realizacji zadań.....	152
14	Podsumowanie	153
15	Spis tabel	154
17	Spis wykresów	158
18	Wykaz źródeł informacji	158

1 WYKAZ SKRÓTÓW

ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
B(a)P	benzo(a)piren
BDO	Baza danych o produktach i opakowaniach oraz gospodarce odpadami
CAWI	<i>Computer-Assisted Web Interview</i> - wspomagany komputerowo wywiad internetowy
CO	tlenek węgla
CO ₂	dwutlenek węgla
dB	decybel, logarytmiczna jednostka miary głośności
Dz. U.	dziennik ustaw
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
ETZT	Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu
EZT	Elektryczny zespół trakcyjny
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GJ	Gigadzul, jednostka energii cieplnej
GUS BDL	Bank Danych Lokalnych - Główny Urząd Statystyczny
GWh	Gigawatogodzina
GZWP	Główny zbiornik wód podziemnych
ha	hektar
ITS	inteligentny system sterowania ruchem drogowym
IUNG-PIB	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy
JCWP	jednolite części wód powierzchniowych
JCWPd	jednolite części wód podziemnych
JST	jednostka samorządu lokalnego
KIO	Krajowa Izba Odwoławcza
KP PSP	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
KPGO 2022	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022
KSI SIMIK 07-13	Krajowy System Informatyczny
kV	kilowolt, jednostka potencjału elektrycznego, napięcia elektrycznego i siły elektromotorycznej
kW	kilowat, jednostka mocy
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LNG	<i>liquefied natural gas</i> , ciekły gaz ziemny
LPG	<i>liquefied petroleum gas</i> , propan-butan
mb	metr bieżący, jednostka długości
Mg	megagram = 1 tona, jednostka masy
MGŚP II	mapa geośrodowiskowa Polski drugiej edycji
mpzp	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
MRP	mapy ryzyka powodziowego
MSWiA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
MŚ	Ministerstwo Środowiska
MW	megawat, jednostka mocy
MZP	mapy zagrożenia powodziowego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NMLZO	niemetanowe lotne związki organiczne
nn	sieć niskiego napięcia

NO _x	tlenki azotu
ONNP	obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi
OPDOW	Projekt ochrony przeciwpowodziowej dorzecza Odry i Wisły
OSChR	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OSN	tereny narażone na niekorzystne oddziaływanie nadmiernej ilości związków azotu pochodzenia rolniczego
OSP	Ochotnicza straż pożarna
OUG w Poznaniu	Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu
OZE	Odnawialne źródła energii
PEM	pole elektromagnetyczne
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
PKP PLK	Polskie Koleje Państwowe Polskie Linie Kolejowe
PLN	złoty polski
PM10	pył zawieszony o średnicy do 10µm
PMŚ WZ	Program Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020
PO IIŚ 2007-2013	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013
PO IIŚ 2014-2020	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
PO RYBY 2007-2013	Program Operacyjny Zrównoważony Rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich na lata 2007-2013
POŚ WZ	Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 r.
PROW 2014-2020	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020
PSH	Państwowa Służba Hydrogeologiczna
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
PZRP	plan zarządzania ryzykiem powodziowym
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ w Szczecinie	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	Równoważna Liczba Mieszkańców
RPO WZ 2007-2013	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013
RPO WZ 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020
RZGW w Szczecinie	RZGW w Szczecinie
SEP	System Edukacji Powodziowej
SIP-OS	System Informacji Przestrzennej Optymalizacji Sił i Środków
SKŁ	System Komunikacji i Łączności
SMSR	System Monitoringu Suszy Rolniczej w Polsce
SN	sieć średniego napięcia
SO ₂	dwutlenek siarki
SOM	Szczeciński Obszar Metropolitalny
SOPO	System Osłony Przeciwosuwiskowej
SPOK	Stacje Przeładunkowe Odpadów Komunalnych
SWOP	System Wczesnego Ostrzegania przed Powodzią
SZOT	System Zarządzania Organizacją w Terenie
TJ	teradzul, jednostka energii cieplnej
TZO	trwałe zanieczyszczenia organiczne

UE	Unia Europejska
UMWZ	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
URE	Urząd Regulacji Energetyki
WFOŚiGW w Szczecinie	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie
WIOŚ w Szczecinie	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie
WOMP	Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy
WPGO	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028
WPN	Woliński Park Narodowy
WSSE w Szczecinie	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczną w Szczecinie
WWA	wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ZDR	zakłady dużego ryzyka
ZMPSiŚ SA	Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście SA
ZODR	Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego Barzkowice
ZZDW	Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie
ZZMiUW	Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie
ZZR	zakłady zwiększonego ryzyka

2 STRESZCZENIE

„Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 r., za lata 2016-2017”, zwany dalej Raportem, został opracowany zgodnie z art. 18 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799).

Oceny realizacji poszczególnych obszarów ochrony środowiska dokonywano zgodnie z układem POŚ WZ: dla wszystkich dziesięciu obszarów ochrony środowiska, dla których zostały ustalone cele główne, kierunki działań oraz wskazane zadania do realizacji w horyzoncie czasowym objętym Programem.

Analiza danych zastanych objęła ogólnie dostępne publikacje statystyczne (GUS BDL), publikacje instytucji realizujących zadania związane z szeroko pojętą ochroną środowiska – dziesięcioma obszarami wskazanymi w POŚ WZ (jak np. WIOŚ w Szczecinie, GIOŚ, RDOŚ w Szczecinie, WFOŚiGW w Szczecinie, URE, GDDKiA). Wykorzystano także Bazę Beneficjentów Funduszy Unijnych 2014-2020 (stan na 02.06.2018 r.) oraz bazę KSI SIMIK 07-13 – dzięki czemu uzyskano informacje o projektach zakończonych w okresie 2016-2017, które uzyskały dofinansowanie przede wszystkim z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Ankietyzacja internetowa objęła wszystkie gminy (114) i powiaty (21) województwa zachodniopomorskiego, poszczególne wydziały Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego (gromadzące informacje lub realizujące wskazane zadanie w POŚ WZ), instytucje, jak np. urzędy morskie w Szczecinie i Słupsku, Urząd Żeglugi, Śródlądowej w Szczecinie, zarządy portów morskich, zarządy parków narodowych i krajobrazowych, PGW WP (funkcjonujące w okresie sprawozdawczym jako ZZMiUW w Szczecinie oraz RZGW w Szczecinie), RDLP oraz nadleśnictwa, OSChR, ZODR, OUG w Poznaniu, szpitale, WOMP, ZZDW itd. Odpowiedzi udzieliło 30,7% gmin, 28% powiatów, oraz wydziały Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego: Wydział Ochrony Środowiska, Wydział Bezpieczeństwa i Ochrony Informacji Niejawnych - Biuro ds. Bezpieczeństwa i Energetyki, Wydział Turystyki i Gospodarki, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego, Nadleśnictwa Świdwin, Nadleśnictwo Kliniska, Nadleśnictwo Goleniów, Nadleśnictwo Myślibórz, Woliński Park Narodowy, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie), Urząd Morski w Szczecinie, Zarząd Portu Morskiego Kołobrzeg Sp. z o.o., Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie, Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 2 PUM w Szczecinie, Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie, OSChR w Szczecinie oraz OUG w Poznaniu.

Informacje otrzymane z ankiet najczęściej były niepełne (najczęstsza sytuacja dotyczyła wskazania, iż dane zadanie było realizowane, lecz w kolejnych pytaniach na temat realizacji nie podawano już odpowiedzi). Również sam zwrot ankiet okazał się zbyt niski (30,7% gmin, 28% powiatów), aby przekazane informacje traktować w sposób ilościowy, stąd nadesłane ankiety traktowano przede wszystkim jako źródło informacji jakościowej o realizowanych typach zadań, wykorzystując w treści Raportu niektóre wypowiedzi.

Zdecydowana większość zadań wskazanych w POŚ WZ to zadania o charakterze ciągłym, które są z powodzeniem kontynuowane od wielu lat. Bardzo dużą grupę stanowią również zadania, których stan oceniono jako będące w realizacji. Ocenę taką najczęściej nadawano zadaniom ściśle wskazanym z nazwy w ramach POŚ WZ (zarówno polegające na opracowaniu dokumentów strategicznych, jak i polegające na podjęciu określonych inwestycji w horyzoncie czasowym objętym Programem). W związku z tym, iż jest to Raport z pierwszego dwuletniego okresu obowiązywania POŚ WZ, wiele zadań w latach 2016-2017 znajdowało się w trakcie realizacji, niewiele natomiast zostało już zakończonych w tym okresie (tam gdzie było to możliwe – wskazano, które przedsięwzięcia inwestycyjne wpisujące się w dane zadanie lub kierunek zostały zakończone w latach 2016-2017. Nieliczne były przypadki, w których oceniono zadanie jako niezrealizowane (co należy odczytywać, iż jego realizacja jeszcze się nie rozpoczęła, choć jest w planach). Poniżej streszczono główne konkluzje płynące z analizy poszczególnych obszarów ochrony środowiska wskazanych w POŚ WZ.

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

W okresie objętym raportowaniem (2016-2017) opracowano programy ochrony powietrza i plany działań krótkoterminowych dla wszystkich trzech stref w regionie, natomiast JST z terenu województwa systematycznie opracowywały plany gospodarki niskoemisyjnej. Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2017r. (WIOŚ) wskazuje, iż na terenie aglomeracji szczecińskiej oraz strefy zachodniopomorskiej stwierdzono przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla benzo(a)pirenu zawartego w pyłach PM10. Zauważalny jest spadek sprzedaży energii cieplnej, co może wskazywać na to, iż szeroko podejmowane działania w zakresie efektywności energetycznej przynoszą pierwsze rezultaty, niemniej potrzebne są dalsze

działania w tym zakresie, ponieważ znacząco przyczyniają się one przede wszystkim do redukcji emisji niskiej, która jest aktualnie jednym z najbardziej bieżących problemów na terenie całego kraju. Dużym powodzeniem, oprócz modernizacji energetycznej budynków oraz wymiany nieefektywnych kotłów na kotły nowej generacji, cieszą się inwestycje wykorzystujące panele fotowoltaiczne – montowane zarówno na budynkach użyteczności publicznej i spółdzielni mieszkaniowych, jak również przez zakłady produkcyjne na terenie województwa. Produkcja energii ze źródeł odnawialnych również wzrastała w analizowanym okresie, a w realizacji znajdują się kolejne projekty – przede wszystkim farmy fotowoltaiczne. Do ograniczenia emisji zanieczyszczeń przyczyni się również zrealizowanie inwestycji w ramach transportu miejskiego (zakup energooszczędnego taboru, wdrażanie inteligentnych systemów sterowania ruchem) oraz budowa obwodnic i przebudowy odcinków dróg wylotowych z miast, co usprawnia ruch komunikacyjny przy jednoczesnym odciążaniu stref znajdujących się w centrach miast. Ostatnie dane z okresu objętego raportem wskazują, iż wzrosła liczba osób korzystających z komunikacji miejskiej na terenie województwa (ze 175 mln os. w 2015 r. do 179,5 mln os. w 2016 r., tym samym wskaźnik zakładany w POŚ WZ został już osiągnięty). W trakcie realizacji znajduje się też sieć kolejowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej, która ma za zadanie połączyć największe miasta obszaru metropolitalnego - Stargard, Goleniów, Gryfino i Police ze Szczecinem, dzięki 118 km torów i 40 przystankom węzłowym. Wzrosła także długość ścieżek rowerowych – na koniec 2016 r. wynosiła ona 732,8 km. W realizacji znajduje się wiele kolejnych projektów w tym zakresie. Emisja gazów i pyłów z zakładów szczególnie uciążliwych ulega corocznie zmniejszeniu. W ciągu ostatnich 10 lat ilość zakładów szczególnie uciążliwych zwiększyła się o 30 (co stanowi ok. 27% puli), udział zakładów wyposażonych w urządzenia do redukcji pyłów i gazów natomiast obniżył się, jednocześnie emisja zanieczyszczeń pyłowych spadła o ok. 50%, gazowych o ok. 22%. Sugeruje to, iż z jednej strony zapewne wzrosła skuteczność redukcji emisji, jednocześnie istotny wpływ mógł mieć wzrastający poziom emisji unikniętej, wynikającej ze zmian technologicznych.

ZAGROŻENIA HAŁASEM

Na okres raportowania POŚ WZ (2016-2017) przypadała III runda mapowania akustycznego, kończąca się w 2017 r. W ramach III rundy mapowania sporządzono 2 mapy akustyczne dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców (Szczecin, Koszalin), mapę akustyczną dla odcinków dróg krajowych i mapę dla odcinków dróg wojewódzkich, na których natężenie ruchu jest wyższe niż 3 mln pojazdów rocznie oraz mapę akustyczną dla odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pojazdów rocznie.

Pięcioletnia ocena stanu klimatu akustycznego województwa zachodniopomorskiego za lata 2012-2016 (WIOŚ) wskazuje, iż średnio 22,5% ludności województwa jest narażone na hałas. Realizowane jednak są liczne inwestycje transportowe, które ujęte zostały w programach ochrony środowiska przed hałasem.

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Dynamiczny rozwój branży telekomunikacyjnej wpływa na wzrost liczby sztucznych źródeł pól elektromagnetycznych w środowisku, zwłaszcza na terenach o dużej gęstości zaludnienia. Stan obecny odpowiada dopuszczalnym poziomom pól w środowisku. Na skutek presji rozwojowej, trend jest rosnący, w kierunku pogorszenia stanu, ale w bezpiecznych granicach wartości dopuszczalnej. Wśród miejsc określanych jako dostępne dla ludności – nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Natomiast na jednym obszarze, wskazanym jako teren przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową - sąsiadujący z linią elektroenergetyczną 220 kV Krajnik-Glinki, stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych PEM (szczegółowy wykaz terenów w rejestrze z 2009 roku). W tej sprawie jest kontynuowane postępowanie - termin ograniczenia pola elektrycznego do poziomów dopuszczalnych, wyznaczony przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego to 31.12.2020 roku.

GOSPODAROWANIE WODAMI

Ocena jakości wód wykonywana jest w sześcioletnich cyklach pomiarowych, dostosowanych do cykli obowiązywania poszczególnych aktualizacji planów gospodarowania wodami w dorzeczu. W województwie zachodniopomorskim badania wykonane w latach 2011-2016 pozwoliły na wykonanie oceny potencjału ekologicznego 111 JCWP rzecznych. W 28 JCWP stwierdzono stan dobry lub bardzo dobry. W zakresie oceny stanu chemicznego oceniono 48 JCWP. W 16 JCWP stwierdzono stan dobry. Na terenie województwa zachodniopomorskiego znajduje się (w całości lub w części) 16 JCWPd. W 2016 r. monitoring diagnostyczny wykonany został w 108 punktach pomiarowych. Wyniki wskazały, że na terenie województwa dominowały wody o dobrym stanie chemicznym (około 80% punktów). W województwie zachodniopomorskim wyznaczone zostały cztery jednolite części wód przejściowych oraz trzy jednolite części wód przybrzeżnych. W 2016 r. w ramach

monitoringu diagnostycznego i operacyjnego badaniami objętych zostało sześć JCWP. Stwierdzono zły stan ogólny wszystkich badanych JCWP przejściowych i przybrzeżnych.

Szczególną uwagę zajmuje kwestia poprawy stanu wód przybrzeżnych i przejściowych. W latach 2016-2017 realizowane były (aktualnie jeszcze są to projekty nie zakończone), inwestycje w portach morskich mające na celu m.in. poprawę warunków sanitarnych – wyposażenie marin / portów i przystani jachtowych w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, w tym przystosowaną do odbioru ścieków ze statków. Trwają aktualnie także prace rozpoczęte w okresie raportowania, mające na celu zabezpieczenie 3 km brzegu morskiego pomiędzy Dziwnówkiem, a Dziwnowem oraz zabezpieczenie ok. 1,5 km brzegu morskiego pomiędzy Rewalem, a Trzęsaczem. Zmniejszyła się długość oddawanych corocznie umocnień / wałów przeciwpowodziowych, lecz w ramach realizacji „Projektu ochrony przeciwpowodziowej dorzecza Odry i Wisły” planowanych było 7 inwestycji, dla których w okresie sprawozdawczym przygotowywano dokumentację. Postępy w tym zakresie przebiegają zgodnie z założonymi harmonogramami.

Problematyczna jest natomiast kwestia śródlądowych dróg wodnych. Na obszarze województwa zachodniopomorskiego planowane jest „ulepszenie” śródlądowych dróg wodnych¹. Dotychczasowy okres od wejścia w życie Umowy był poświęcony na prace przygotowawcze umożliwiające realizację wskazanych zadań (polegających na likwidacji miejsc limitujących żeglugę i pracę lodołamaczy, w celu uzyskania docelowej głębokości 1.8 m). Prace przewidywane w tym zakresie planowane są do 2021 r., ich powodzenie zależne jednak będzie od dostępności środków na te cele.

16.03.2016 r. podpisano umowę na dofinansowanie ze środków RPO WZ 2014-2020 projektu pn.: „Opracowanie i wdrożenie Systemu Wczesnego Ostrzegania i Przeciwdziałania Skutkom Powodzi w województwie Zachodniopomorskim”: w ramach projektu przewidywane jest stworzenie kompleksowego rozwiązania składającego się z pięciu podsystemów mających na celu ograniczenie negatywnych skutków powodzi w województwie.

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Ogólne zużycie wody w regionie maleje. Spadek zużycia wody rok do roku (2015/2016) wyniósł 38 934 dam³ (niespełna 3%). Można zauważyć trend spadkowy w udziale przemysłu w zużyciu wody ogółem, jednak osiągnięcie zakładanej wartości docelowej w POŚ WZ (85%) wymaga zwiększenia intensywności działań redukujących zużycie wody na cele przemysłowe. Długość sieci wodociągowej na terenie województwa systematycznie wzrasta (2017 r. - 11 363,5 km), podobnie jak kanalizacyjnej (2017 r. – 7 967,4km). Dynamicznie przyrasta również liczba przydomowych oczyszczalni ścieków – na koniec 2017 r. wynosiła 6353szt.

W okresie raportowania, 10 sierpnia 2016 r. w siedzibie Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie została podpisana umowa o dofinansowaniu projektu „Czysta Odra w Szczecinie”. Projekt warty ponad 148 mln PLN obejmuje 16 kontraktów i będzie realizowany do roku 2021.

ZASOBY GEOLOGICZNE

Liczba złóż i poziom eksploatacji systematycznie rośnie. W bilansach zestawiających ilość wydobywanych kopalin nie uwzględnia się ilości kopalin wydobytych bez koncesji², co utrudnia monitorowanie zjawiska niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów. Wg Mapy Geośrodowiskowej Polski drugiej edycji w okresie 2008-2015 zidentyfikowano 372 punkty niekoncesjonowanego wydobywania kopalin. Udokumentowane wyniki inwentaryzacji stanowią sumę punktów niekoncesjonowanego wydobywania kopalin z długiego okresu badań. Skala eksploatacji kruszyw naturalnych piaskowo-żwirowych bez wymaganej koncesji stanowi nieco ponad 5% całości (zgodnego z wymaganiami prawnymi) wydobywania tych kopalin.

GLEBY

Wyniki badania struktury gospodarstw rolnych (BSGR) przeprowadzonego w 2016 r., w stosunku do badania z 2013 r., wskazują na stały poziom odsetka liczby gospodarstw stosujących ekologiczne metody produkcji

¹ Poprzez realizację „Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec o wspólnej poprawie sytuacji na drogach wodnych na pograniczu polsko-niemieckim (ochrona przeciwpowodziowa, warunki przepływu i żeglugi), podpisana w Warszawie dnia 27 kwietnia 2015 r.”

² Dane o zasobach: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg. stanu na dzień 31.12.2016r. Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2017r. Informacje o zasobach i eksploatacji; Brak danych o niekoncesjonowanej eksploatacji kopalin.

roślinnej i zwierzęcej lub będących w okresie przestawiania na te metody (na poziomie 1,4% ogółu gospodarstw rolnych). Produkcję ekologiczną prowadziły przede wszystkim gospodarstwa duże (średnio prawie 40 hektarów). Województwo zachodniopomorskie pod względem udziału gospodarstw ekologicznych w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych plasuje się na 2 pozycji (7,5 %), po przodującym w tym zakresie, województwie warmińsko-mazurskim (8,3%). Kontynuowany jest także program dopłat dla rolników w postaci działania M.10 "Działania rolno-środowiskowo-klimatyczne" PROW 2014-2020. Na bieżąco prowadzone są także działania z zakresu rekultywacji gruntów zdegradowanych i zdewastowanych (w dużej mierze efekty w tym zakresie zależne są od aktualnych priorytetów i dostępności środków finansowych). Okręgowe Stacje Rolniczo-Chemiczne prowadzą działania monitoringowe gleb oraz kontrolę jakości gleb, zalecają działania zmierzające do odkwaszenia gleb, promocją produkcję rolną zapewniającą zrównoważone wykorzystanie gleb (propagowanie badań zasobności gleb, kwasowości gleb, potrzeb wapnowania gleb, zawartości metali ciężkich w glebach, wydawanie zaleceń nawozowych, szkolenia i instruktaże).

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

Aktualnie obowiązujące na terenie województwa zachodniopomorskiego dokumenty w zakresie gospodarowania odpadami to: Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 (KPGO 2022) przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 88 z 1.07.2016 r. oraz Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028 (aktualizacja WPGO) przyjęty przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego Uchwałą Nr XVIII/321/16 z 27.12.2016 r. Od 9.02.2017 r., zgodnie z wejściem w życie uchwały XVII/322/16 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z 27.12.2016 r. w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028, obowiązuje nowy podział województwa na regiony gospodarowania odpadami (2 zamiast 4): zachodni i wschodni.

Wg Sprawozdań Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2016 i 2017 rok, masa odbieranych odpadów komunalnych systematycznie wzrasta – osiągnięcie zakładanego w POŚ WZ poziomu wskaźnika (600 598,3 Mg w 2020 r.) można uznać za realne.

W okresie sprawozdawczym opublikowano rozporządzenie Ministra Środowiska z 13.12.2017 r. w sprawie funkcjonowania Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz gospodarce odpadami (Dz. U. 2017 poz. 2377). Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. Według stanu na dzień 10.07.2018 r. w rejestrze figuruje 2 547 podmiotów z siedzibą w województwie zachodniopomorskim, w tym 1 601 podmiotów z siedzibą i miejscem prowadzenia działalności w województwie zachodniopomorskim.

Baza Azbestowa jest prowadzona przez Ministerstwo Przemysłu i Technologii. Według stanu na dzień 10.07.2018 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego: 98% gmin (112) aktywnie wprowadza dane do systemu, zinwentaryzowano 160,3 tys. Mg wyrobów zawierających azbest, unieszkodliwiono dotychczas 49 tys. Mg odpadów zawierających azbest, do usunięcia pozostało blisko 11 tys. Mg wyrobów zawierających azbest, z czego 80 tys. Mg znajduje się na nieruchomościach we władaniu osób fizycznych.

Liczba punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych funkcjonujących na terenie województwa wynosiła 96 (2017 r.). Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 wskazuje, iż do końca 2017 r. zakończono projekt pn.: „Rozbudowa sieci EKOPORTÓW wraz z wyposażeniem i usprawnienie systemu obsługi mieszkańców Gminy Miasto Szczecin”, dofinansowany ze środków PO IiŚ 2014-2020. W trakcie realizacji znajdują się kolejne 3 projekty (realizowane przez Związek Międzygminny Miast i Gmin Dorzecza Parsęty, Miasto Świnoujście i Gminę Dobra). Z końcem 2017 r. zakończono projekt dofinansowany ze środków PO IiŚ 2007-2013: „Budowa Regionalnego Zakładu Gospodarowania Odpadami w Słajsinie, Gmina Nowogard”, w ramach którego wybudowano: Regionalny Zakład Gospodarowania Odpadami w Słajsinie, zrehabilitowano stare składowisko odpadów w Słajsinie, wybudowano trzy stacje przeładunkowe w Mielerku Drawskim, Mokrawicy i Świnoujściu wraz zapleczem do magazynowania odpadów, a także doposażono zakład w pojazdy i urządzenia.

W okresie raportowania (2016-2017), w II poł. 2017 r. prowadzono rozruch EcoGeneratora - Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów w Szczecinie. Wydajność instalacji wynosi 150 tys. Mg/rok; przewidziana roczna wartość produkcji energii: 56 tys. MWh i 850 tys. GJ (może to zapewnić energię elektryczną i ciepło dla ok. 30 tys. mieszkań). Jest to najnowocześniejsza i najbardziej efektywna energetycznie spalarnia odpadów w Polsce, jako jedyna może pochwalić się zastosowaniem pomp ciepła do odzysku energii ze skraplania pary wodnej w spalinach (związane jest to z oczyszczaniem spalin metodą „mokrą”, co odróżnia EcoGenerator od strony energetycznej od pozostałych inwestycji tego typu w Polsce).

W Sprawozdaniu z realizacji planu gospodarki odpadami dla województwa Zachodniopomorskiego za lata 2014-2016 podano, iż na dzień 31 grudnia 2016 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego zlokalizowanych było 98 nieeksploatowanych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Na 82 składowiskach zostały zakończone prace rekultywacyjne, z czego 68 jest objętych monitoringiem. Na terenie województwa funkcjonowało na dzień 31 grudnia 2016 r. 5 regionalnych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne: Dalsze, Łęczycza, Słajcino, Sianów, Mirowo (o łącznej wolnej pojemności 3 107 733 m³);

ZASOBY PRZYRODNICZE

Na terenie województwa funkcjonują Woliński i Drawieński Park Narodowy. Żaden z parków, w okresie raportowania (2016-2017), nie posiadał ustanowionego planu ochrony. Zarządzanie parkiem jest realizowane na podstawie planów zadań ochronnych, które są ustanawiane przez Ministra Środowiska w formie zarządzenia obowiązującego na dany rok. Liczba ustanowionych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: stan na 2017 r. - 38 (oraz 25 zarządzeń zmieniających). W okresie raportowania nie zatwierdzono planów ochrony dla parków krajobrazowych. Liczba opracowanych planów ochrony dla rezerwatów przyrody – stan na 2017 r. – wyniosła 108 (na 118 rezerwatów). W okresie raportowania (2016-2017) wykonano: aktualizację Opracowania ekofizjograficznego do zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego. Kwestia korytarzy ekologicznych była z kolei przedmiotem projektu finansowanego ze środków PO IiŚ 2014-2020: „Zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych w Dorzeczu Parsęty”; realizowanego przez Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty. Celem projektu jest wzrost różnorodności biologicznej poprzez przywrócenie morfologicznej ciągłości wodnych korytarzy ekologicznych na 3 dopływach rzeki Parsęty: Raduszy, Gęsiej i Perznicy. Realizacja projektu umożliwi likwidację barier, które tworzy istniejąca infrastruktura oraz zapewni warunki do swobodnego przemieszczania się gatunków ryb i minogów na SOOS Natura 2000 Dorzecze Parsęty PLH320007. W okresie raportowania realizowano także liczne projekty z zakresu ochrony czynnej siedlisk i gatunków, finansowane ze środków WFOŚiGW w Szczecinie oraz PO IiŚ 2014-2020 i RPO WZ 2014-2020.

Lesistość (udział gruntów leśnych ogółem) województwa wynosi aktualnie 35,6%. Wskaźnik ten wykazuje trend wzrostowy, choć o bardzo wolnym postępie – w ciągu ostatnich 10 lat nastąpił przyrost o 0,6 p. p., co sprawia, iż założony w POŚ WZ poziom na 2020 r. może nie zostać osiągnięty, jednak prawdopodobne jest, że wskaźnik zbliży się do zakładanej wartości (lecz i tak jest to wartość przekraczając średni poziom krajowy, który na koniec 2017 r. wynosił 29,6%.

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Według stanu na 28.2.2017 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego znajdowało się 12 zakładów dużego ryzyka i 8 zakładów zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej. Zakłady te są skupione w większości w powiatach zachodnich (przygranicznych) regionu. Instytucjami nadzorującymi działalność zakładów stwarzających ryzyko poważnej awarii przemysłowej są: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska i Państwowa Straż Pożarna. Szczegółowe informacje dotyczące poważnych awarii przemysłowych przekazywane są przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska do Generalnego Inspektora Ochrony Środowiska w sprawozdaniach kwartalnych dotyczących działań po zaistniałych poważnych awariach i innych zdarzeniach o znamionach poważnej awarii, oraz na bieżąco z wykorzystaniem programu informatycznego EKOAWARIE. Bieżące i okresowe informacje o zdarzeniach i działaniach WIOŚ przekazywane są również do Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Komendy Wojewódzkiej PSP. Potencjał jednostek systemu ratownictwa medycznego w regionie określa Plan Działania Systemu Ratownictwa Medycznego Województwa Zachodniopomorskiego (Wojewoda Zachodniopomorski, Szczecin, 26.1.2011r. Tekst jednolity. Ostatnia aktualizacja Nr 17 z dn. 28.5.2018 r.). w okresie objętym raportem realizowane były również liczne projekty z zakresu wyposażenia w sprzęt ratowniczo-gaśniczy (głównie wyposażenia dla Ochotniczych Straży Pożarnych, działania były finansowane ze środków WFOŚiGW w Szczecinie oraz PO IiŚ 2014-2020 i RPO WZ 2014-2020.

PODSUMOWANIE

Zdecydowana większość zadań wskazanych w POŚ WZ to zadania o charakterze ciągłym, które są z powodzeniem kontynuowane od wielu lat. Bardzo dużą grupę stanowią również zadania, których stan oceniono jako będące w realizacji. Ocenę taką najczęściej nadawano zadaniom ściśle wskazanym z nazwy w ramach POŚ WZ (zarówno polegające na opracowaniu dokumentów strategicznych, jak i polegające na podjęciu określonych inwestycji w horyzoncie czasowym objętym Programem). W związku z tym, iż jest to Raport z pierwszego dwuletniego okresu obowiązywania POŚ WZ, wiele zadań w latach 2016-2017 znajdowało się w trakcie realizacji, niewiele natomiast zostało już zakończonych w tym okresie (tam gdzie było to możliwe – wskazano, które przedsięwzięcia

inwestycyjne lub wskazane dokumenty strategiczne, wpisujące się w dane zadanie lub kierunek zostały zakończone w latach 2016-2017). Nieliczne były przypadki, w których oceniono zadanie jako niezrealizowane (co należy odczytywać, iż jego realizacja jeszcze się nie rozpoczęła, choć jest w planach).

Rozpatrując poszczególne obszary ochrony środowiska pod kątem pilnej potrzeby realizacji działań, zdecydowanie należy kontynuować, a jeśli to możliwe – zintensyfikować działania w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego, przede wszystkim z uwagi na fakt, iż na terenie aglomeracji szczecińskiej oraz strefy zachodniopomorskiej stwierdzono przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla benzo(a)pirenu zawartego w pyłach PM10. Drugim obszarem równie mocno wymagającym skutecznych działań jest zapobieganie przedostawaniu się zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, gdyż aktualnie stan wielu jednolitych części wód powierzchniowych jest niezadowolający. Województwo zachodniopomorskie rozwija bardzo aktywnie turystykę (wodną, rowerową). Należy pozytywnie ocenić podejmowane działania polegające na odsuwaniu presji turystycznej z rejonów nadmorskich na rzecz terenów atrakcyjnych turystycznie w głąb województwa (np. obszary jeziorne). Dodatkowo - rodzajem działań, który należy mieć na uwadze – jest adaptacja do zmian klimatycznych (uwzględnianie prognozowanych zmian klimatycznych na poziomie projektowania infrastruktury).

W pozostałych obszarach sytuacja jest dość zadowolająca i należy kontynuować zadania wskazane dla tych obszarów zgodnie z dotychczasowymi założeniami.

3 WSTĘP

3.1 WPROWADZENIE

„Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 r., za lata 2016-2017”, zwany dalej *Raportem*, został opracowany zgodnie z art. 18 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799).

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 r. (zwany dalej POŚ WZ) został przyjęty Uchwałą nr XVI/298/16 Sejmiku WZ z dnia 15 listopada 2016 r. Program został sporządzony zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”³ opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska i obejmuje 10 obszarów ochrony środowiska, dla których zostały ustalone cele główne, kierunki działań oraz wskazane zadania do realizacji w horyzoncie czasowym objętym *Programem*.

Celem niniejszego *Raportu* było dokonanie oceny jakościowej (oraz tam, gdzie to było możliwe – oceny ilościowej) w zakresie postępu realizacji zadań ujętych w *Programie*.

3.2 METODYKA

Przy sporządzeniu *Raportu* wykorzystano następujące metody zbierania danych:

Desk research – analiza danych zastanych objęła ogólnie dostępne publikacje statystyczne (GUS BDL), publikacje instytucji realizujących zadania związane z szeroko pojętą ochroną środowiska – dziesięcioma obszarami wskazanymi w POŚ WZ (jak np. WIOŚ w Szczecinie, GIOŚ, RDOŚ w Szczecinie, WFOŚiGW w Szczecinie, URE, GDDKiA). Wykorzystano także *Bazę Beneficjentów Funduszy Unijnych 2014-2020 (stan na 02.06.2018 r.)* oraz bazę KSI SIMIK 07-13 – dzięki czemu uzyskano informacje o projektach zakończonych w okresie 2016-2017, które uzyskały dofinansowanie przede wszystkim z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Bazy wykorzystano również w celu przedstawienia projektów, które w analizowanym okresie były w fazie realizacji, a ich zakończenie przewidywane jest zazwyczaj do końca 2020 r. Pełna lista źródeł danych znajduje się na końcu niniejszego *Raportu*.

Ankietyzacja gmin, powiatów i podmiotów wskazanych w POŚ WZ jako realizujących dany rodzaj zadania – ankietyzacja za pomocą ankiety CAWI (*Computer-Assisted Web Interview* - wspomagany komputerowo wywiad internetowy). Ankieta CAWI służy do realizacji badań sondażowych, w których wywiad realizowany jest za pośrednictwem strony internetowej. Wybór tej metody gromadzenia danych wynikał z szybkości realizacji ankietyzacji; wygody respondentów, bowiem mogli oni w najbardziej dogodnym dla nich momencie wziąć udział w ankiecie, a jednocześnie możliwe było bieżące monitorowanie postępu ankietyzacji. Ankietyzacja internetowa objęła wszystkie gminy (114) i powiaty (21) województwa zachodniopomorskiego, poszczególne wydziały Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego (gromadzące informacje lub realizujące wskazane zadanie w POŚ WZ), instytucje, jak np. urzędy morskie w Szczecinie i Słupsku, Urząd Żeglugi, Śródlądowej w Szczecinie, zarządy portów morskich, zarządy parków narodowych i krajobrazowych, PGW WP (funkcjonujące w okresie sprawozdawczym jako ZZMiUW w Szczecinie oraz RZGW w Szczecinie), RDLP oraz nadleśnictwa, OSChR, ZODR, OUG w Poznaniu, szpitale, WOMP, ZZDW itd. Ankiety były

³ „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2015 r.

poprzedzone treścią zaproszenia do ich wypełnienia, instrukcją wypełnienia oraz załączano do nich każdorazowo list polecający z UMWZ, informujący o przystąpieniu do opracowania *Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 r., za okres 2016-2017.*

Zbieranie ankiet trwało ponad 6 tygodni – w tym czasie prowadzony był bieżący monit otrzymywanych ankiet, po dwóch tygodniach do JST oraz podmiotów, które nie odesłały odpowiedzi, wysyłane było powtórne zaproszenie do uzupełnienia ankiety, następne zaproszenie po kolejnych dwóch tygodniach – połączone z kontaktem telefonicznym. Mimo to zwrot ankiet okazał się bardzo niski (30,7% gmin, 28% powiatów) – prawdopodobną przyczyną takiego stanu rzeczy była bardzo duża ilość zadań przypisana niektórym wskazanym podmiotom w POŚ WZ, np. na 215 zadań określonych w POŚ WZ, przy ponad 130 wskazano jako podmiot realizujący gminy. Prawdopodobnie większość JST zrezygnowała z wypełnienia ankiety w sytuacji, gdy zapoznała się z liczbą wskazanych zadań, które należało opisać, co nierzadko dodatkowo wymagało zebrania informacji od więcej, niż jednego pracownika urzędu.

Odpowiedzi udzieliło 30,7% gmin, 28% powiatów, oraz wydziały Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego: Wydział Ochrony Środowiska, Wydział Bezpieczeństwa i Ochrony Informacji Niejawnych - Biuro ds. Bezpieczeństwa i Energetyki, Wydział Turystyki i Gospodarki, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego, Nadleśnictwa Świdwin, Nadleśnictwo Kliniska, Nadleśnictwo Goleniów, Nadleśnictwo Myślibórz, Woliński Park Narodowy, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie), Urząd Morski w Szczecinie, Zarząd Portu Morskiego Kołobrzeg Sp. z o.o., Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie, Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 2 PUM w Szczecinie, Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie, OSChR w Szczecinie oraz OUG w Poznaniu.

Informacje otrzymane z ankiet najczęściej były niepełne (najczęstsza sytuacja dotyczyła wskazania, iż dane zadanie było realizowane, lecz w kolejnych pytaniach na temat realizacji nie podawano już odpowiedzi). Również sam zwrot ankiet okazał się zbyt niski, aby przekazane informacje traktować w sposób ilościowy, stąd nadesłane ankiety traktowano przede wszystkim jako źródło informacji jakościowej o realizowanych typach zadań, wykorzystując w treści *Raportu* niektóre wypowiedzi. Zestawienie informacji otrzymanych wyniku ankietyzacji zostało ujęte w załączniku nr 1 do niniejszego *Raportu*.

Ocena końcowa stopnia realizacji zadań wskazanych w POŚ WZ została ujęta w postaci zestawienia zadań kończącego opis danego kierunku - zgodnie z poniższą legendą:

- Zadanie zakończone: ↑;
- Zadanie w realizacji: →;
- Zadanie ciągłe: ↔;
- Zadanie nie było realizowane: ↓;
- Brak informacji od podmiotu wykonującego zadanie: X.

3.3 REKOMENDACJE DOTYCZĄCE NARZĘDZI SPRAWOZDAWCZYCH ORAZ ZALECENIA DLA GMIN I POWIATÓW DOTYCZĄCE FORMY RAPORTÓW Z GMINNYCH I POWIATOWYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA

Rekomenduje się, aby gminne i powiatowe raporty z realizacji programów ochrony środowiska miały układ i formę zgodną z niniejszym raportem dla województwa zachodniopomorskiego (a więc również były zgodne ze schematem zaproponowanym w „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”.

Wnioskiem wyciągniętym przez Wykonawcę jest zalecenie, aby przy ankietyzacji podmiotów, oprócz narzędzia internetowego, umożliwić uzupełnienie kwestionariusza poza narzędziem internetowym – a więc np. w postaci pliku w formacie xls/xlxs, zawierającego pytania o stan realizacji poszczególnych zadań. W przypadku sporządzania niniejszego raportu postępowano tak w drodze ustaleń telefonicznych z przedstawicielami urzędów, którzy poprosili o taką możliwość (oprócz stale dostępnej możliwości skorzystania z narzędzia internetowego).

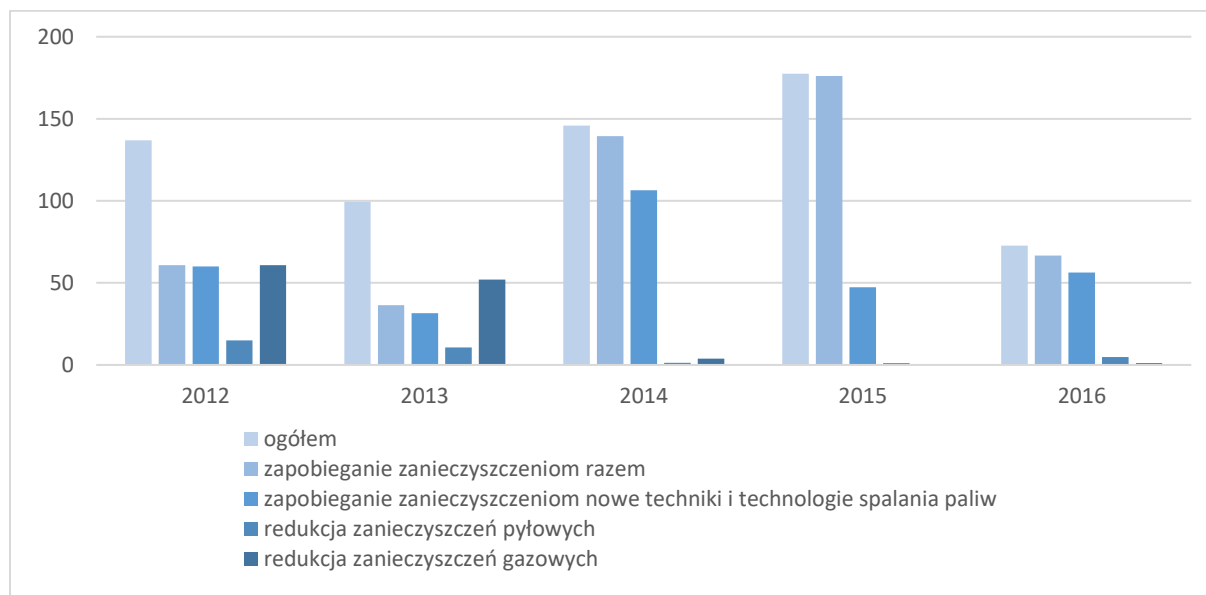
Jednocześnie w przypadku sporządzania kolejnej aktualizacji wojewódzkiego programu ochrony środowiska rekomenduje się zweryfikowanie stopnia szczegółowości zadań wskazanych w POŚ WZ, w szczególności dotyczy to zadań określonych jako „monitorowane” – a więc realizowane nie bezpośrednio przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego. Zwłaszcza zmniejszenie liczby zadań monitorowanych, które realizują gminy, mogłoby przyczynić się do wyższej efektywności ankietyzacji tej grupy w przyszłości (w programie w przyszłości należy uwzględnić przede wszystkim te zadania gmin i powiatów, które rzeczywiście będą istotnie przyczyniać się do osiągnięcia zakładanych w przyszłości celów na poziomie regionalnym).

4 OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ W OBSZARZE INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA (OKJP)

4.1 CEL: OKJP.I. POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA PRZY ZAPEWNIENIU BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO W KONTEKŚCIE ZMIAN KLIMATU

Wg danych GUS, nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu w województwie zachodniopomorskim w ostatnich latach kształtowały się następująco:

WYKRES 1 Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania - ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu (mln PLN)

Źródło: GUS BDL

Zauważalna jest wyraźna tendencja wzrostowa nakładów na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu w latach 2014 – 2015, z kolei w 2016 r. (pierwszym roku sprawozdawczym POŚ WZ) nastąpił spadek wielkości nakładów na ten cel. Zjawisko to najprawdopodobniej można wyjaśnić intensywnością podejmowanych przez zakłady działań na rzecz ograniczenia emisji w związku z koniecznością dostosowania do wymogów dyrektywy 2010/75/UE (tzw. IED) w sprawie emisji przemysłowych⁴. Działania te, choć nadal są kontynuowane, to ich natężenie jest mniejsze, co widoczne jest również w przypadku pozostałych województw.

Niemniej Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie z powodzeniem prowadzi działania z zakresu finansowania przedsięwzięć mających na celu ograniczanie emisji gazów i pyłów do powietrza – lecz dotyczą one w większym stopniu sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

TABELA 1 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 – redukcja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	w 2016r.	w 2017r.
Redukcja dwutlenku siarki - SO ₂ [Mg/rok]	5,992	40,09
Redukcja tlenków azotu - NO _x [Mg/rok]	1,555	8,65

⁴ Przepisy dyrektywy zaostrzały standardy emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu i pyłów z obiektów energetycznego spalania i dotyczyły nie tylko nowych obiektów energetycznych ale przede wszystkim istniejących.

Redukcja tlenu węgla – CO [Mg/rok]	28,056	-
Redukcja dwutlenku węgla - CO ₂ [Mg/rok]	5,522,788	12.915,54
Redukcja pyłów [Mg/rok]	5,511	35,41

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2016-2017

4.1.1 KIERUNEK INTERWENCJI: OKJP.1. ZARZĄDZANIE JAKOŚCIĄ POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

OKJP.1.1. OPRACOWANIE, AKTUALIZACJA I MONITOROWANIE PROGRAMÓW OCHRONY POWIETRZA I PLANÓW DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH

W okresie objętym raportowaniem (2016-2017) opracowano programy ochrony powietrza i plany działań krótkoterminowych dla wszystkich trzech stref w regionie.

TABELA 2 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Liczba stref, dla których opracowano programy ochrony powietrza [szt.]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa(2020) (jeśli zajdzie taka potrzeba)
3	3**	3 (opracowanie 2017, uchwalenie II 2018)	3

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2016 i 2017r., WIOŚ (strefy klasy C wg. kryteriów dla ochrony zdrowia; ** B(a)P – 3 strefy; PM10 – 1 strefa)

Uchwały w sprawie przyjęcia tych programów i planów podjęto na początku 2018r.

- Uchwała Nr XXX/466/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy aglomeracja szczecińska
- Uchwała Nr XXX/467/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy miasto Koszalin
- Uchwała Nr XXX/468/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej.

OKJP.1.2. OPRACOWANIE, AKTUALIZACJA I MONITOROWANIE PROGRAMÓW OGRANICZANIA NISKIEJ EMISJI LUB PROGRAMÓW GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ

Poniżej wymieniono JST posiadające Plany Gospodarki Niskoemisyjnej (informacje zebrano na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji oraz danych publikowanych przez WFOŚiGW w Szczecinie, który udzielił dofinansowania na opracowanie PGN w latach 2016 i 2017):

Gmina Banie, Gmina Barwice, Gmina Będzino, Gmina Białogard, Gmina Bielice, Gmina Bierzwnik, Gmina Boleszkowice, Gmina Borne Sulinowo, Gmina Brzeżno, Gmina Choszczno, Gmina Człopa, Gmina Darłowo, Gmina Dobra, Gmina Dobrzany, Gmina Gryfice, Gmina Gryfino, Gmina i Miasto Mirosławiec, Gmina i Miasto Sianów, Gmina Karnice, Gmina Kozielice, Gmina Malechowo, Gmina Marianowo, Gmina Miasto Koszalin, Gmina Miasto Sławno, Gmina Miasto Szczecinek, Gmina Miasto Świdwin, Gmina Mieszkowice, Gmina Moryń, Gmina Myślibórz, Gmina Nowe Warpno, Gmina Nowogard, Gmina Osina, Gmina Przelewice, Gmina Recz, Gmina Rymań, Gmina Sławno, Gmina Sławoborze, Gmina Stara

Dąbrowa, Gmina Świdwin, Gmina Świerzno, Gmina Świeszyno, Gmina Trzcianko-Zdrój, Gmina Trzebiatów, Gmina Tuczno, Gmina Ustronie Morskie, Gmina Wałcz, Gmina Warnice, Gmina Widuchowa, Gmina Złocieniec. Łącznie 49 gmin z terenu województwa.

OKJP.1.3. OPRACOWANIE MPZP Z UWZGLĘDNIENIEM KORYTARZY PRZEWIETRZANIA MIAST W PRACACH PLANISTYCZNYCH, PRZEDE WSZYSTKIM DLA OBSZARÓW WYSTĘPOWANIA PRZEKROCZEŃ WARTOŚCI NORMATYWNYCH STĘŻEŃ SUBSTANCJI

Zadanie to w rozumieniu ogólnym, jako opracowywanie mpzp, jest realizowane w sposób ciągły przez wszystkie JST z terenu województwa. Jednak w ramach ankietyzacji tylko dwa podmioty wskazały wyraźniej, iż w mpzp uwzględniały korytarze przewietrzania miast: Miasto Szczecinek oraz Myślibórz.

OKJP.1.4. PROWADZENIE MONITORINGU POWIETRZA, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM OBSZARÓW PRZEKROCZEŃ

Zadanie to jest realizowane w sposób ciągły głównie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Ocena w zakresie jakości powietrza, dokonana została na podstawie następujących dokumentów:

- *Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2016r.* wykonana zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska (WIOŚ, Szczecin, kwiecień 2017r.)
- *Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2017r.* wykonana zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska (WIOŚ, Szczecin, kwiecień 2018r.)

W województwie zachodniopomorskim oceny jakości powietrza dokonuje się następujących strefach (jednostkach terytorialnych; mapa 1):

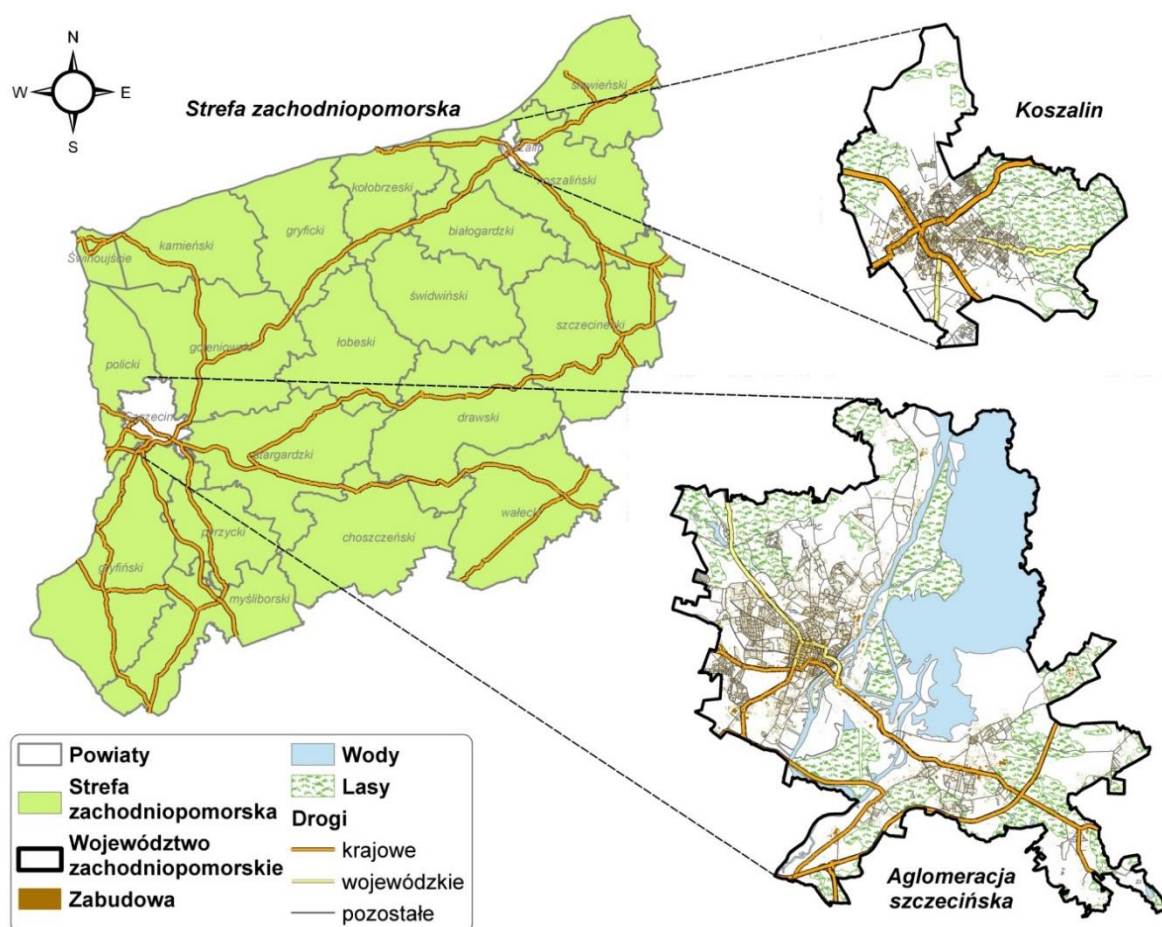
- aglomeracja szczecińska;
- miasto Koszalin;
- strefa zachodniopomorska (obszar województwa zachodniopomorskiego z wyłączeniem ww. stref).

Oceny jakości powietrza dokonuje się z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów:

- ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi (klasyfikowane są wszystkie strefy);
- ustanowionych ze względu na ochronę roślin (ocenie ze względu na to kryterium nie podlegają: aglomeracja szczecińska, miasto Koszalin oraz zabudowane obszary miast w strefie zachodniopomorskiej).

Oceną zostały objęte wszystkie substancje, dla których w *rozporządzeniu Ministra Środowiska z 24.8.2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2012r. poz. 1031)* zostały określone normatywne stężenia w powietrzu – wartości dopuszczalne, docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia i ochronę roślin.

MAPA 1 Podział województwa zachodniopomorskiego na strefy

Źródło: WIOŚ Szczecin

Poniżej przedstawiono klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2016 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

TABELA 3 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń za 2016 r. - ochrona zdrowia⁵

Nazwa strefy	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń - ochrona zdrowia											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM ₁₀	PM _{2,5}	Pb	As	Cd	Ni	BaP
aglomeracja szczecińska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C
miasto Koszalin	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C
strefa zachodniopomorska	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	C

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2016r., WIOŚ (nie dotyczy klasyfikacji dla ozonu ze względu na poziom celu długoterminowego)

W roku 2016, przekroczenie obowiązujących standardów jakości powietrza dotyczyło dwóch zanieczyszczeń: pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz zawartego w tym pyłe benzo(a)pirenu.

⁵ A – poziom stężenia zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego; C – poziom stężenia zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny

Obszar przekroczeń dla pyłu PM10 obejmował miasto Myślibórz, a dla benzo(a)pirenu miasto Szczecin, Koszalin oraz 22 obszary w strefie zachodniopomorskiej: Darłowo, Sławno, Grzybowo, Kołobrzeg, Kamień Pomorski, Białogard, Świnoujście, Świdwin, Połczyn-Zdrój, Szczecinek, Goleniów, Police, gm. Police – część południowa, gm. Dobra (Szczecińska) – część południowo-wschodnia, gm. Kołbaskowo – część północnowschodnia, Stargard, Wałcz, Chojna, Barlinek, Myślibórz, Dębno, Widuchowa

Z kolei klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2017 rok, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia, obrazuje tabela poniżej.

TABELA 4 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń za 2017 r. - ochrona zdrowia

Nazwa strefy	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń - ochrona zdrowia											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	BaP
aglomeracja szczecińska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C
miasto Koszalin	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
strefa zachodniopomorska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2017r., WIOŚ (nie dotyczy klasyfikacji dla ozonu ze względu na poziom celu długoterminowego)

W roku 2017, przekroczenie obowiązujących standardów jakości powietrza dotyczyło jednego zanieczyszczenia: benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10. Obszary przekroczeń dla benzo(a)pirenu obejmowały miasto Szczecin oraz 61 obszarów w strefie zachodniopomorskiej.

Wyniki klasyfikacji stref województwa zachodniopomorskiego w ocenie rocznej dotyczącej ozonu wskazują, iż z uwagi na ochronę zdrowia w 2016 r. przekroczony został poziom celu długoterminowego⁶, co zadecydowało o przyporządkowaniu wszystkich stref województwa do klasy D2. Natomiast w 2017 r. poziom celu długoterminowego dla ozonu (z uwagi na ochronę zdrowia) przekroczony został na obszarze strefy miasto Koszalin oraz strefy zachodniopomorskiej (klasa D2), lecz takiego przekroczenia nie zarejestrowano już w strefie aglomeracja szczecińska (klasa D1).

Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2016 rok, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin, przedstawiały się następująco:

TABELA 5 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń za 2016 r. - ochrona roślin

Nazwa strefy	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń - ochrona roślin		
	SO ₂	NO ₂	O ₃
strefa zachodniopomorska	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2016r., WIOŚ (nie dotyczy klasyfikacji dla ozonu ze względu na poziom celu długoterminowego)

W 2016r. ze względu na ochronę roślin, objęta oceną strefa zachodniopomorska została sklasyfikowana w klasie A dla wszystkich trzech badanych zanieczyszczeń. Jednak w strefie tej zostało przekroczone obowiązujące dla ozonu kryterium poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę roślin (klasa D2).

⁶ Poziom substancji, poniżej którego zgodnie ze stanem współczesnej wiedzy, bezpośredni szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość jest mało prawdopodobny. Poziom ten ma być osiągnięty w długim okresie czasu, z wyjątkiem sytuacji, gdy nie może być osiągnięty za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych. Poziom ten dotyczy ozonu.

Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2017 rok, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin, przedstawia tabela 6.

TABELA 6 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń za 2017 r. - ochrona roślin

Nazwa strefy	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń - ochrona roślin		
	SO ₂	NO ₂	O ₃
strefa zachodniopomorska	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2017r., WIOŚ (nie dotyczy klasyfikacji dla ozonu ze względu na poziom celu długoterminowego)

W 2017 roku ze względu na ochronę roślin objęta oceną strefa zachodniopomorska została sklasyfikowana w klasie A dla wszystkich trzech badanych zanieczyszczeń. Nie zostało także przekroczone obowiązujące dla ozonu kryterium poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę roślin (klasa D1).

OKJP.1.5. PROMOWANIE ROZWIĄZAŃ PRZYCZYNIĄCYCH SIĘ DO REDUKCJI EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ (NP. WYMIANA ŹRÓDEŁ CIEPŁA, TERMOMODERNIZACJA BUDYNKÓW, ALE TAKŻE PROMOWANIE RUCHU PIESZEGO, JAZDY NA ROWERZE I TRANSPORTU PUBLICZNEGO

Województwo Zachodniopomorskie prowadziło w latach 2016 – 2017 działania edukacyjne mające na celu propagowanie zachowań sprzyjających ochronie powietrza:

- 2016 rok: II edycja Kampanii edukacyjno – informacyjnej „Nie truj powietrza – dbaj o klimat od najmłodszych lat” wraz z edukacją dzieci niepełnosprawnych – sprawnych inaczej, „Zielona energia”, „EkoLab”, „Czyste powietrze na wsi”, „Czyste powietrze – wspólna sprawa”.
- 2017 rok: „Czyste powietrze – zdrowe płuca”, „Czyste powietrze – nasz WSPÓLNY cel”, Kampania edukacyjno – informacyjna „Propagowanie zachowań sprzyjających ochronie powietrza poprzez promowanie źródeł energii odnawialnej wśród społeczeństwa w województwie zachodniopomorskim oraz wskazanie możliwości pozyskania środków finansowych na ten cel”.

Ponadto w 2017r. przeprowadzono kampanię informacyjno - edukacyjną w obszarze ochrony powietrza i gospodarowania odpadami na trzech osobnych eventach odbywających się na terenie województwa zachodniopomorskiego: „HOME Arena” – Szczecin, 11-12 marca 2017 roku, „MOTOARENA Expo Arena” – Szczecin, 29-30 kwietnia 2017 roku, „IV Forum Ekologiczne” – Kołobrzeg, 7-9 czerwca 2017 roku.

W wyniku przeprowadzonej kampanii został osiągnięty założony efekt ekologiczny w postaci podniesienia świadomości mieszkańców regionu w zakresie potrzeby stosowania w życiu codziennym ekologicznych rozwiązań - łącznie w imprezach uczestniczyło ok. 18,5 tys. osób.

4.1.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
OKJP.1.1. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych	→
OKJP.1.2. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie Programów ograniczania niskiej emisji lub Programów Gospodarki Niskoemisyjnej	↔
OKJP.1.3. Opracowanie mpzp z uwzględnieniem korzyści przewietrzania miast w pracach planistycznych, przede wszystkim dla obszarów występowania przekroczeń wartości normatywnych stężeń substancji	↔

OKJP.1.4. Prowadzenie monitoringu powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów przekroczeń

OKJP.1.5. Promowanie rozwiązań przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń (np. wymiana źródeł ciepła, termomodernizacja budynków ale także promowanie ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe; → - Zadanie w trakcie realizacji

4.1.3 KIERUNEK INTERWENCJI: OKJP.2. POPRAWA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ

Kierunek interwencji *Poprawa efektywności energetycznej* monitorowany jest za pomocą wskaźnika sprzedaży energii ciepłej na cele komunalno-bytowe [GJ/rok]. W pierwszym roku sprawozdawczym z realizacji POŚ WZ kształtował się on na poziomie 10 365 000 GJ.

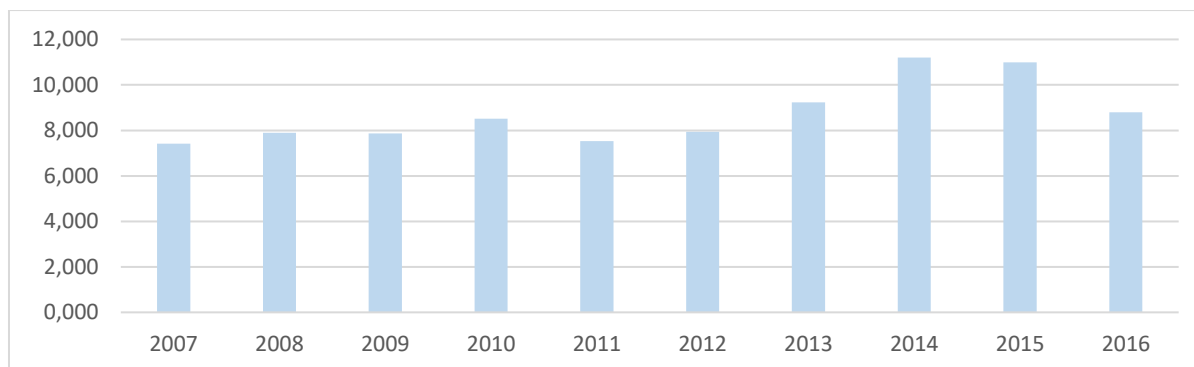
TABELA 7 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe [GJ/rok]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
11 199 674,0	10 365 000	b.d.	10 000 000,0

Źródło: GUS BDL

Zauważalna jest wyraźna tendencja spadkowa tego wskaźnika (wartości ogółem) w ciągu ostatnich lat, głównie spowodowana spadkiem zużycia energii ciepłej w budynkach mieszkalnych.

WYKRES 2 Sprzedaż energii ciepłej w ciągu roku ogółem [mln GJ]

Źródło: GUS BDL

OKJP.2.1. MODERNIZACJA, LIKWIDACJA LUB WYMIANA (NA EKOLOGICZNE) KONWENCJONALNYCH ŹRÓDEŁ CIEPŁA W BUDYNKACH MIESZKALNYCH, PUBLICZNYCH I USŁUGOWYCH

Zadanie prowadzone jest w sposób ciągły na obszarze województwa zachodniopomorskiego, zarówno w ramach dofinansowań udzielanych ze środków unijnych, krajowych, WFOŚiGW, jak i ze środków własnych JST.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansował w latach 2016-2017 inwestycje z zakresu likwidacji kotłów na paliwa stałe oraz modernizacje instalacji grzewczych. Szczegółowe informacje zestawia tabela poniżej.

TABELA 8 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie modernizacji źródeł ciepła

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	w 2016 r.	w 2017 r.
Likwidacja kotłów za paliwo stałe [szt.]	8	-
Likwidacja kotłów za paliwo stałe [kW]	870	-
Wentylacja z odzyskiem ciepła [szt.]	3	2
Modernizacja instalacji c.o. [mb]	-	905
Modernizacja instalacji c.o. - grzejniki [szt.]	-	150

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2016-2017

OKJP.2.2. PRZEBUDOWA, MODERNIZACJA I DOPOSAŻENIE LOKALNYCH KOTŁOWNI

Zadanie prowadzone jest w sposób ciągły na obszarze województwa zachodniopomorskiego, zarówno w ramach dofinansowań udzielanych ze środków unijnych, krajowych, WFOŚiGW, jak i ze środków własnych JST.

TABELA 9 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW W Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie doposażenia lokalnych kotłowni

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	w 2016 r.	w 2017 r.
Montaż kotłów gazowych o łącznej mocy [kW]	-	746,30
Instalacja odpylania spalin [szt.]	2	-

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2016-2017

OKJP.2.3. TERMOMODERNIZACJA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH, PUBLICZNYCH I USŁUGOWYCH

Zadanie prowadzone jest w sposób ciągły na obszarze województwa zachodniopomorskiego, zarówno w ramach dofinansowań udzielanych ze środków unijnych, krajowych, WFOŚiGW, jak i ze środków własnych JST. Poniżej zestawiono efekty rzeczowe osiągnięte z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie (tabela 10) oraz projekty zakończone w latach 2016-2017 finansowane z PO IiŚ 2014-2020 i RPO WZ 2014-2020 (tabela 11 – 8 projektów). Ponadto w trakcie realizacji znajduje się aktualnie 36 projektów obejmujących modernizację energetyczną budynków na terenie województwa (dofinansowanych ze środków PO IiŚ 2014-2020 i RPO WZ 2014-2020).

TABELA 10 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie modernizacji energetycznej budynków

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	w 2016 r.	w 2017 r.
Powierzchnia ocieplonych ścian [m ²]	25.725,38	4.474,40
Powierzchnia ocieplonych dachów i stropodachów ścian [m ²]	14.481,04	4.718,35
Powierzchnia wymienionej stolarki okiennej [m ²]	1.122,11	555,24
Powierzchnia wymienionej stolarki drzwiowej zewnętrznej [m ²]	124,18	22,32

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2016-2017

TABELA 11 Projekty w zakresie modernizacji energetycznej budynków zakończone w latach 2016 – 2017 na terenie województwa zachodniopomorskiego, realizowane w ramach RPO WZ 2014-2020 i PO IiŚ 2014-2020

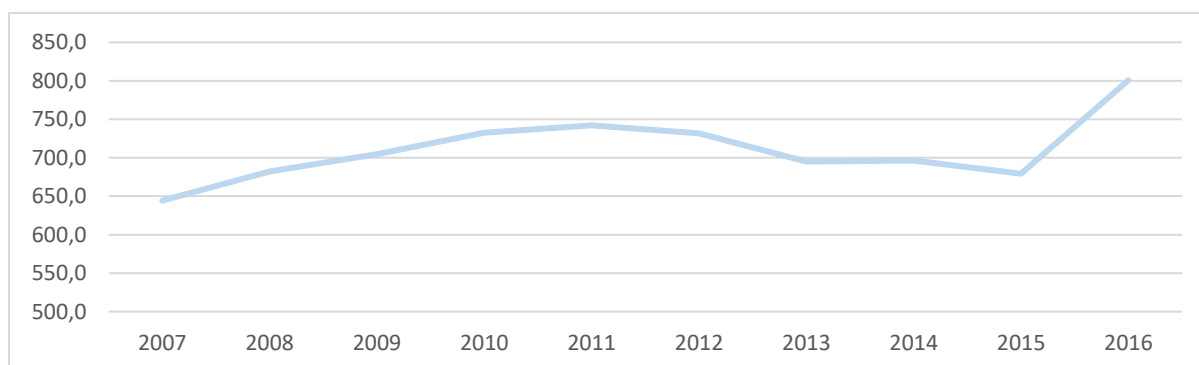
Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Termomodernizacja budynku Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Pyrzycach	Powiat Pyrzycki	907 486,00	RPO WZ 2014-2020
Modernizacja energetyczna obiektu Szkoły Podstawowej w Dobrej przy ul. Poziomkowej 5, Gmina Dobra	Gmina Dobra	342 936,78	RPO WZ 2014-2020
Modernizacja energetyczna budynku Urzędu Miejskiego w Policach	Gmina Police	1 326 350,05	RPO WZ 2014-2020
Przebudowa hali sportowej przy ul. Siedleckiej w Policach	Gmina Police	9 073 377,73	RPO WZ 2014-2020
Modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkaniowych	Gmina Miasto Szczecin	4 278 153,72	RPO WZ 2014-2020
Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku Stacji Badawczej Morskiego Instytutu Rybackiego – Państwowego Instytutu Badawczego w Świnoujściu, ul. Plac Słowiański 11	Morski Instytut Rybacki - Państwowy Instytut Badawczy	716 734,30	PO IiŚ 2014-2020
Termomodernizacja budynku nr 41, 41A - 41B w m. Koszalin	Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej Im. Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego W Koszalinie	3 115 140,22	PO IiŚ 2014-2020
Modernizacja budynku I/ZUS w Pyrzycach	Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział W Szczecinie Ul. Matejki 22 70-530 Szczecin	2 586 822,28	PO IiŚ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

OKJP.2.4. BUDOWA, ROZBUDOWA I MODERNIZACJA SIECI CIEPŁOWNICZYCH WRAZ Z BUDOWĄ PRZYŁĄCZY I WĘZŁÓW CIEPLNYCH

Zadanie realizowane jest w sposób ciągły. W 2016 r. wzrosła długość sieci ciepłej przesyłowej – do poziomu 800,7 km (wykresy poniżej).

WYKRES 3 Długość sieci ciepłej przesyłowej na terenie województwa zachodniopomorskiego [km]

Źródło: GUS BDL

Poniżej przedstawiono efekty rzeczowe osiągnięte z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w zakresie budowy i modernizacji sieci ciepłych wraz z przyłączami.

TABELA 12 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie budowy i modernizacji sieci ciepłych wraz z przyłączami [mb]

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	w 2016 r.	w 2017 r.
Budowa i modernizacja sieci ciepłych wraz z przyłączami [mb]	1.229	650

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2016-2017

Ponadto warto dodać, iż na terenie województwa realizowane są projekty polegające na przyłączeniu do sieci ciepłowniczych osiedli mieszkalnych:

TABELA 13 Projekty przyłączanie do sieci ciepłowniczych na terenie województwa zachodniopomorskiego, znajdujące się w trakcie realizacji w latach 2016-2017

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Przyłączenie planowanego osiedla mieszkaniowego przy ul. Wschodniej w Szczecinie (dzielnica Podjuchy) do miejskiej sieci ciepłowniczej	Szczecińska Energetyka Ciepła Spółka z o.o.	11 708 100,00	POIiŚ 2014-2020
Rozbudowa systemu ciepłowniczego Szczecińskiej Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w rejonach ulic Duńska – Szczecińska – Kalinowa oraz od ul. Floriana Krygiera do osiedli mieszkaniowych zlokalizowanych w Warzycicach	Szczecińska Energetyka Ciepła Spółka z o.o.	11 175 497,50	POIiŚ 2014-2020
Przyłączenie nowego osiedla mieszkaniowego planowanego w rejonie ul. Szosa Polska – ul. Policka do systemu ciepłowniczego Szczecińskiej Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	Szczecińska Energetyka Ciepła Spółka z o.o.	16 052 202,00	POIiŚ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

OKJP.2.5. POPRAWA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ, W TYM Z WYKORZYSTANIEM OZE

Zadanie realizowane jest w sposób ciągły przez JST, spółdzielnie mieszkaniowe, podmioty gospodarcze oraz właścicieli budynków (przy udziale środków własnych oraz wsparcia ze środków unijnych oraz krajowych).

Jak wskazano na wykresie nr 2 - Sprzedaż energii ciepłej na terenie województwa spada, w roku 2016 osiągnęła poziom 8 796 938,00 TJ (podczas gry w 2015 r było to jeszcze 10 997 285,00 TJ). Świadczy to o sprawnym podnoszeniu poziomu efektywności energetycznej i zmniejszaniu zapotrzebowania na zaopatrzenie w energię cieplną (jak również elektryczną).

Wkład w poprawę poziomu tego wskaźnika ma także WFOŚiGW w Szczecinie – tabela poniżej.

TABELA 14 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie zmniejszenia zapotrzebowania na energię cieplną (oraz elektryczną)

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	w 2016 r.	w 2017 r.
Zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną [GJ/rok]	19 066,972	46 366,63
Oszczędność energii elektrycznej [MWh/rok]	706	706

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2016-2017

Należy dodać, iż bardzo wiele projektów realizowanych przez JST zawiera w sobie działania zarówno związane z poprawą gospodarowania ciepłem w obiekcie (termomodernizacje, pompy ciepła, kolektory słoneczne), jak i obniżeniem zapotrzebowania na energię elektryczną, dzięki instalowaniu paneli fotowoltaicznych.

TABELA 15 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie montażu OZE oraz produkcji energii elektrycznej i cieplnej z OZE

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	w 2016 r.	w 2017 r.
Montaż kolektorów słonecznych o pow. absorbera [m ²]	533,55	64
Montaż wiatraków [kW]	6	-
Montaż kotłów na biomasę o łącznej mocy [kW]	-	211,20
Montaż ogniw fotowoltaicznych [szt.]	583	-
Montaż ogniw fotowoltaicznych o łącznej mocy [MW]		3,36
Montaż kaskady pomp ciepła o łącznej mocy [kW]	820	358,26
Ilość wyprodukowanej energii elektrycznej ze źródeł energii odnawialnej [MWh/rok]	312,30	2.207,26
Ilość wyprodukowanej energii cieplnej z OZE [GJ/rok]	-	3.218,48

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2016-2017

W latach 2016 – 2017 bardzo dużym powodzeniem cieszyły się instalacje fotowoltaiczne montowane na obiektach publicznych lub usługowych / w przedsiębiorstwach – poniżej zestawiono projekty, celem których było obniżenie zapotrzebowania na energię elektryczną dzięki panelom PV.

TABELA 16 Projekty w zakresie montażu paneli PV zakończone w latach 2016 – 2017 na terenie województwa zachodniopomorskiego, realizowane w ramach RPO WZ 2014 2020

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Budowa instalacji fotowoltaicznej drogą dywersyfikacji źródeł energii Parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Szczecinie	Parafia Rzymskokatolicka Pw. Miłosierdzia Bożego W Szczecinie	285 443,68	RPO WZ 2014-2020
"Budowa instalacji fotowoltaicznej w firmie INTERGAS Sp. z o.o."	Intergas Sp. z o.o.	269 173,20	RPO WZ 2014-2020
Instalacja fotowoltaiczna odnawialnym źródłem energii dla PHU Orion Andrzej Ciuraj w Szczecinie	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Orion Andrzej Ciuraj	459 405,00	RPO WZ 2014-2020
Hala Nehringa – Fotowoltaika, planowanej do zabudowy na dachu hali zlokalizowanej przy ul. Nehringa 73 w Szczecinie, dz. nr 4/16	HULLKON Tomasz Szczepanik	742 403,4	RPO WZ 2014-2020

Budowa instalacji fotowoltaicznej do 40 kW w Smoleńcinie	Piotr Żabiński	199 247,70	RPO WZ 2014-2020
Wykonanie mikroinstalacji fotowoltaicznych dla budynku Kościoła w Golenicach, Gmina Myślibórz	Parafia Rzymskokatolicka Pw. Mb Królowej Polski W Golenicach	159 115,00	RPO WZ 2014-2020
Budowa instalacji fotowoltaicznej wykorzystującej energię słoneczną na potrzeby firmy Forma Studio Fitness w Szczecinie	Forma Studio Fitness Bogusław Orliński	321 583,50	RPO WZ 2014-2020
Budowa przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. instalacji fotowoltaicznej na ujęciu wody Tywa w Gryfinie	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	669 142,14	RPO WZ 2014-2020
Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy do 40 kW na stacji paliw PB w Ustroniu Morskim	Dariusz Stegienta "Pb"	269 251,93	RPO WZ 2014-2020
Budowa instalacji fotowoltaicznej na budynku basenowym	Bursztyn Medical Spa & Wellness Sanatorium Uzdrowskie Spółka Cywilna E. Ślepko, H. Ślepko, P. Ślepko	244 770,00	RPO WZ 2014-2020
Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy zainstalowanej 39,9 kWp na budynkach administracyjnych i technicznych PGK sp. z o.o. w Koszalinie	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	216 068,66	RPO WZ 2014-2020
Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy zainstalowanej 34kWp na terenie RZOO w Sianowie.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	241 829,67	RPO WZ 2014-2020
Instalacja paneli fotowoltaicznych przez przedsiębiorstwo "NOWO-GLAS" Nikodem Stasik, Edward Stasik, Łukasz Żminda Spółka Jawna w celu wykorzystania energii słonecznej do produkcji energii elektrycznej	Nowo-Glas Nikodem Stasik, Edward Stasik, Łukasz Żminda Spółka Jawna	322 260,00	RPO WZ 2014-2020
Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy 39 kW na kotłowni KR-I w Szczecinku	Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o.	181 263,73	RPO WZ 2014-2020
Budowa instalacji fotowoltaicznej na terenie hotelu Delfin	Hotel Delfin Sp. z o.o.	600 151,07	RPO WZ 2014-2020
Budowa mikroinstalacji fotowoltaicznej o mocy 39,78 kWp w firmie Lubex Jan Władyka	Lubex Jan Władyka	274 695,00	RPO WZ 2014-2020
Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby pralni	Trans-Eko Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	644 627,00	RPO WZ 2014-2020
Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy 250 kW w miejscowości Bobrowniki oraz zakup banków energii wraz z niezbędną infrastrukturą	Dobra Sp. z o.o.	4 047 461,37	RPO WZ 2014-2020

Źródło: 1) Krajowy System Informatyczny (KSI SIMIK 07-13) Zestawienie wartości umów/decyzji o dofinansowanie - m.in. w podziale na województwa, powiaty i gminy; 2) Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

W trakcie realizacji znajduje się natomiast jeszcze 12 projektów polegających na instalowaniu paneli fotowoltaicznych na potrzeby funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej / przedsiębiorstw.

OKJP.2.6. MODERNIZACJA I WYMIANA NA ENERGOOSZCZĘDNE SYSTEMÓW OŚWIETLENIA ULICZNEGO ORAZ OŚWIETLENIA W BUDYMKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ (W TYM WYKORZYSTUJĄCE OZE)

Zadanie realizowane jest w sposób ciągły przez JST. W ramach ankietyzacji na prowadzenie modernizacji i wymiany na energooszczędne systemów oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej (w tym wykorzystującego OZE) wskazały następujące JST: Gmina Dobrzany, Miasto Białogard, Gmina Borne Sulinowo, Gmina Darłowo, Gmina Barlinek, Miasto Białogard, Miasto Szczecinek, Gmina Dobra, Gmina Nowogard, Powiat Kołobrzeski. Rzeczywista liczba JST podejmujących tego typu działania jest zdecydowanie wyższa, większość JST z obszaru województwa posiada aktualne PGN, w których również są ujmowane działania tego rodzaju.

Z przeanalizowanej bazy danych projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 (stan na 2 czerwca 2018 r.) wynika, że w latach 2016-2017 zakończono 1 projekt finansowany ze środków RPO WZ 2014-2020: „Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Stepnica” na kwotę: 802 586,22 PLN. W trakcie realizacji znajdują się kolejne dwa projekty:

TABELA 17 Projekty polegające na wymianie oświetlenia ulicznego w trakcie realizacji na terenie województwa zachodniopomorskiego w latach 2016 – 2017, dofinansowane ze środków RPO WZ 2014-2020

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Modernizacja istniejącego oświetlenia polegająca na rozbudowie i przebudowie oświetlenia parkowego, drogowego i innych instalacji świetlnych na Placu 18 Marca, Skwerze Pionierów i ul. Sybiraków w Kołobrzegu	Gmina Miasto Kołobrzeg	651 408,00	RPO WZ 2014-2020
Wymiana oświetlenia miejskiego w Dziwnowie	Gmina Dziwnów	484 966,35	RPO WZ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

OKJP.2.7. PROMOWANIE TECHNOLOGII NISKOENERGETYCZNYCH I PASYWNYCH W BUDOWNICTWIE INDYWIDUALNYM I ZBIOROWYM

Pomimo, iż żaden z ankietowanych podmiotów nie udzielił jednoznacznej informacji o prowadzeniu działań polegających ściśle na promowaniu technologii niskoenergetycznych i pasywnych w budownictwie indywidualnym i zbiorowym, to działania te częściowo prowadzone są jednak w sposób ciągły „przy okazji” działań związanych z promowaniem termomodernizacji i zastosowania mikroinstalacji OZE dla poprawy efektywności energetycznej istniejących obiektów.

4.1.4 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
OKJP.2.1. Modernizacja, likwidacja lub wymiana (na ekologiczne) konwencjonalnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych, publicznych i usługowych	→
OKJP.2.2. Przebudowa, modernizacja i doposażenie lokalnych kotłowni	→
OKJP.2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, publicznych i usługowych	→
OKJP.2.4. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych wraz z budową przyłączy i węzłów cieplnych	↔
OKJP.2.5. Poprawa efektywności energetycznej, w tym z wykorzystaniem OZE	→
OKJP.2.6. Modernizacja i wymiana na energooszczędne systemów oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej (w tym wykorzystujące OZE)	→

Objaśnienie symboli: ↔- Zadanie ciągłe; → - Zadanie w trakcie realizacji

4.1.5 KIERUNEK INTERWENCJI: OKJP.3. DALSZY WZROST WYKORZYSTANIA OZE W CELU ZAPEWNIENIA STABILNOŚCI PRODUKCJI I DYSTRYBUCJI ENERGII

W ramach POŚ WZ kierunek ten jest monitorowany za pomocą wskaźnika pn.: udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem [%]. Wskaźnik ten już w 2016r kształtował się na poziomie 41,8%, podczas gdy zakładana na 2020 r. wartość to 42%. Pomimo iż na chwilę opracowania niniejszego raportu GUS nie opublikował jeszcze danych za rok 2017, to z dużym prawdopodobieństwem można przypuszczać, iż wskaźnik ten aktualnie osiągnął lub przekroczył wskazaną wartość docelową.

TABELA 18 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem [%]

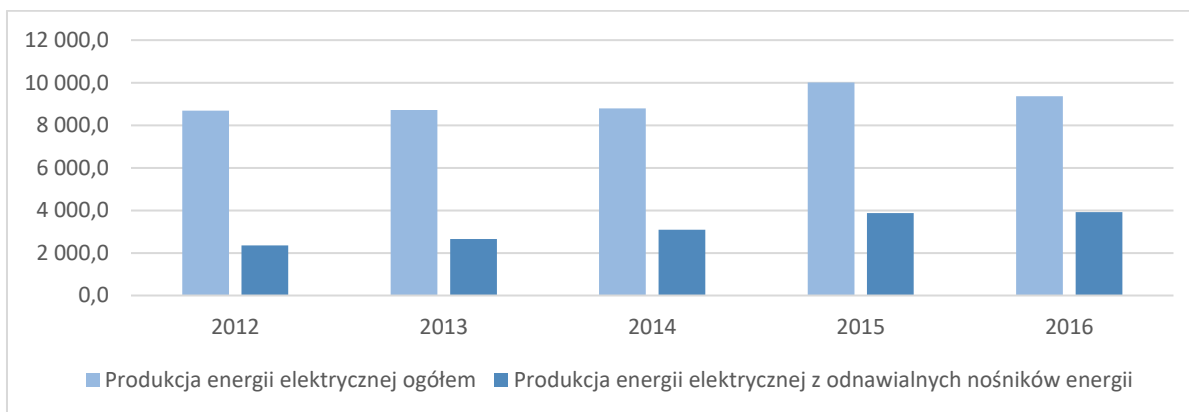
Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
35,1	41,8	b.d.	42,0

Źródło: GUS BDL

OKJP.3.1. BUDOWA, ROZBUDOWA, MODERNIZACJA JEDNOSTEK WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ I/LUB CIEPLNĄ Z OZE, W TYM Z NIEZBĘDNĄ INFRASTRUKTURĄ PRZYŁĄCZENIOWĄ DO SIECI DYSTRYBUCYJNYCH

Produkcja energii elektrycznej ogółem na terenie województwa cechuje się tendencją wzrostową, jednocześnie coraz większy jest udział energii produkowanej ze źródeł odnawialnych.

WYKRES 4 Produkcja energii elektrycznej na terenie województwa zachodniopomorskiego (GWh)

Źródło: GUS BDL

Zadanie polegające na budowie, rozbudowie, modernizacji jednostek wytwarzających energię elektryczną i/lub ciepłą z OZE, realizowane jest w sposób ciągły na obszarze województwa przez przedsiębiorstwa energetyczne (w tym spółki celowe powoływane dla zarządzania instalacjami OZE). Poniżej zestawiono projekty zakończone w latach 2016 – 2017, polegające na budowie, rozbudowie, modernizacji jednostek wytwarzających energię elektryczną i/lub ciepłą z OZE, dofinansowane ze środków RPO WZ 2007-2013 oraz RPO WZ 2014 2020.

TABELA 19 Projekty polegające na budowie jednostek OZE, zakończone w latach 2016 – 2017 na terenie województwa zachodniopomorskiego, dofinansowane w ramach RPO WZ 2014-2020 oraz RPO WZ 2007-2013

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
„Budowa farmy fotowoltaicznej o łącznej mocy 0,5 MW - Pompownia P1”	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	3 507 132,21	RPO WZ 2007-2013
Instalacja fotowoltaiczna wolnostojąca o mocy maksymalnej 0,95 MWp w miejscowości Stare Czarnowo	„Selfa Grzejnictwo Elektryczne” Spółka Akcyjna	4 776 502,01	RPO WZ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

W trakcie realizacji znajduje się jeszcze 16 projektów polegających na budowie OZE – głównie farmy fotowoltaiczne (oraz jedna biogazownia), a także projekt dofinansowany ze środków PO IiŚ 2014-2020: „Wykonanie odwiertów geotermalnych w Stargardzie”, Beneficjent: "G-TERM ENERGY" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, wartość projektu: 88 793 700,00 PLN.

OKJP.3.2. MODERNIZACJA, ROZBUDOWA I BUDOWA SIECI ENERGETYCZNYCH DO ODBIORU ENERGII OZE

Zadanie znajduje się w trakcie realizacji – na terenie województwa zachodniopomorskiego w fazie realizacji znajdują się następujące projekty w tym zakresie:

TABELA 20 Projekty w zakresie modernizacji, rozbudowy i budowy sieci energetycznych do odbioru energii OZE, znajdujące się w fazie realizacji na terenie województwa zachodniopomorskiego

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Budowa stacji Choszczno II i Recz w celu umożliwienia rozwoju energetyki odnawialnej	Enea Operator Spółka z o.o.	17 430 434,86	PO IiŚ 2014-2020
Zwiększenie potencjału sieci energetycznej ENEA Operator Sp. z o.o. w celu odbioru energii z odnawialnych źródeł	Enea Operator Spółka z o.o.	5 169 345,6	RPO WZ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

OKJP.3.3. PROWADZENIE AKCJI PROMOCYJNYCH DOTYCZĄCYCH WYKORZYSTANIA OZE

Prowadzenie akcji promocyjnych dotyczących wykorzystania OZE – rozumianych w kontekście OZE dla energetyki, odbywa się najczęściej w ramach konferencji / kongresów organizowanych na szczeblu wojewódzkim, ale także na terenie gmin (udział społeczności lokalnych), na których będą powstawać inwestycje tego typu. Pomimo, iż żaden z ankietowanych podmiotów nie wskazał wyraźnie na prowadzenie działań w tym zakresie, to jednak promocja tego typu przedsięwzięć jest nieodzownym elementem warunków otrzymania dofinansowania projektu i jest realizowana przez beneficjentów dofinansowania.

4.1.6 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
OKJP.3.1. Budowa, rozbudowa, modernizacja jednostek wytwarzających energię elektryczną i/lub ciepłą z OZE, w tym z niezbędną infrastrukturą przyłączeniową do sieci dystrybucyjnych	→
OKJP.3.2. Modernizacja, rozbudowa i budowa sieci energetycznych do odbioru energii OZE	→
OKJP.3.3. Prowadzenie akcji promocyjnych dotyczących wykorzystania OZE	↔

Objaśnienie symboli: ↔- Zadanie ciągłe; → - Zadanie w trakcie realizacji

4.1.7 KIERUNEK INTERWENCJI: OKJP.4. ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI I ZARZĄDZANIA W SEKTORZE TRANSPORTOWYM

OKJP.4.1. BUDOWA I PRZEBUDOWA DRÓG REGIONALNYCH (WOJEWÓDZKICH) I LOKALNYCH (GMINNYCH I POWIATOWYCH)

Zadanie to znajduje się aktualnie w trakcie realizacji. Dzięki środkom RPO WZ 2014-2020 udało się zakończyć w latach 2016 – 2017 kilka inwestycji związanych w przebudową dróg (szereg projektów znajduje się w fazie realizacji).

TABELA 21 Projekty w zakresie budowy i przebudowy dróg, zakończone w latach 2016 - 2017 na terenie województwa zachodniopomorskiego, dofinansowane w ramach RPO WZ 2014 2020

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Budowa obejścia m. Dobra w ciągu drogi wojewódzkiej nr 144	Województwo Zachodniopomorskie	9 820 308,10	RPO WZ 2014-2020
Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 109 na odcinku Trzebusz - Trzebiatów	Województwo Zachodniopomorskie	8 163 178,79	RPO WZ 2014-2020
Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 205 na odcinku Sławno-Polanów, etap przebudowy i rozbudowy przejścia przez m. Sławno	Województwo Zachodniopomorskie	11 475 229,02	RPO WZ 2014-2020
Przebudowa drogi gminnej ulica Wiosenna w Skarbimierzach	Gmina Dobra	2 395 825,57	RPO WZ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

OKJP.4.2. OPRACOWANIE I WDRAŻANIE PLANÓW ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI MIEJSKIEJ

Na terenie województwa obowiązują przyjęte w 2016 r. następujące plany zrównoważonej mobilności miejskiej:

Zintegrowany Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego na lata 2016-2023 (Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla SOM) obejmuje swoim zakresem: Gminę Miasto Szczecin, Gminę Dobra, Miasto i Gminę Goleniów, Gminę i Miasto Gryfino, Gminę Kobylanka, Gminę Kołbaskowo, Gminę Police, Gminę Nowe Warpno, Gminę Miasto Stargard, Gminę Stargard, Gminę Stepnica, Gminę Stare Czarnowo, Gmina Miasto Świnoujście oraz Powiat Policki. Gminy SOM są silnie powiązane z miastem rdzeniowym SOM – Gminą Miastem Szczecin.

Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2016-2023. Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzki Obszar Funkcjonalny (KKBOF) obejmuje terytorium 19 jednostek terytorialnych: miasta rdzenne: Koszalin, Kołobrzeg

i Białogard oraz gminy: Będzino, Białogard, Biesiekierz, Bobolice, Dygowo, Gościno, Karlino, Kołobrzeg, Manowo, Mielno, Polanów, Sianów, Siemyśl, Świeszyno, Tychowo i Ustronie Morskie. Zadanie to znajduje się obecnie w fazie realizacji – wdrażanie planów.

OKJP.4.3. BUDOWA SYSTEMÓW STEROWANIA RUCHEM

Zadaniem ITS (systemów sterowania ruchem) jest m.in. zwiększenie efektywności komunikacji zbiorowej przy jednoczesnym zapewnieniu przyjaznych warunków dla przemieszania się pieszych i rowerzystów oraz utrzymania warunków przejezdności dla komunikacji indywidualnej. System sterowania ruchem powinien wprowadzić priorytet dla transportu publicznego, rowerzystów i pieszych, względem pozostałej grupy użytkowników dróg, m.in. poprzez:

- nadanie priorytetu w przejazdach i przejściach przez skrzyżowania,
- przyspieszenie przejazdu pomiędzy skrzyżowaniami oraz węzłami komunikacyjnymi,
- tworzenie wydzielonych korytarzy transportowych w miastach,
- usprawnienie wjazdu do miasta oraz wyjazdu z niego,
- usprawnienie dojazdu do węzła przesiadkowego i wyjazdu z niego.

Działania tego rodzaju zostały zaplanowane w Zintegrowanym Planie Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego na lata 2016-2023 oraz Planie Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Koszalińsko-KołobrzESCO-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2016-2023.

Oba dokumenty znajdują się aktualnie w fazie wdrażania, stąd należy uznać, iż zadanie polegające na wdrażaniu systemów sterowania ruchem znajduje się w fazie realizacji.

4.1.8 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
OKJP.4.1. Budowa i przebudowa dróg regionalnych (wojewódzkich) i lokalnych (gminnych i powiatowych);	→
OKJP.4.2. Opracowanie i wdrażanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej;	→
OKJP.4.3. Budowa systemów sterowania ruchem.	→

Objaśnienie symboli: →- Zadanie w realizacji

4.1.9 KIERUNEK INTERWENCJI: OKJP.5. OGRANICZENIE EMISJOGENNOŚCI TRANSPORTU, WZROST KONKURENCYJNOŚCI OFERT TRANSPORTU ZBIOROWEGO

Kierunek ten jest monitorowany w POS WZ za pomocą wskaźnika Liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską [mln osób]. Wartość docelowa zakładana w POŚ WZ jest niższa od wartości bazowej (wartości założonej na podstawie wskaźnika w 2014 r. wg GUS). Ówczesny trend wskazywał na to, iż liczba przewozów pasażerskich maleje każdego roku.

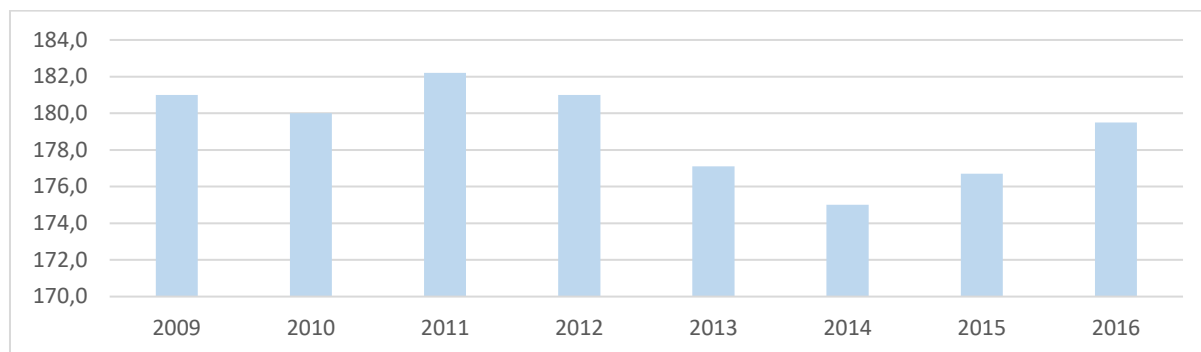
TABELA 22 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską [mln osób]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
175,0	179,5		173,7

Źródło: GUS BDL

Aktualnie dane GUS wskazują, iż można z umiarkowanym optymizmem zauważyć odwrócenie trendu:

WYKRES 5 Przewozy pasażerskie na terenie województwa zachodniopomorskiego [mln osób]

Źródło: GUS BDL

Kierunek ten (w odniesieniu do przewozów kolejowych) monitorowany jest natomiast w POŚ WZ za pomocą wskaźnika Linie kolejowe ogółem na 10 tysięcy ludności [km]. Jednocześnie dane GUS wskazują, iż wskaźnik ten przez kilka lat (od 2013r.) utrzymywał się na poziomie 6,9km, a w 2016 r. nieco spadł – do poziomu 6,7km.

TABELA 23 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Linie kolejowe ogółem na 10 tysięcy ludności [km]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
6,9	6,7		7,5

Źródło: GUS BDL

OKJP.5.1. BUDOWA SZCZECIŃSKIEJ KOLEI METROPOLITALNEJ Z WYKORZYSTANIEM ISTNIEJĄCYCH ODCINKÓW LINII KOLEJOWYCH WRAZ Z URZĄDZENIAMI ZWIĄZANYMI Z INTEGRACJĄ TRANSPORTU

Zadanie jest aktualnie realizowane. Sieć kolejowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej ma za zadanie połączyć największe miasta obszaru metropolitalnego - Stargard, Goleniów, Gryfino i Police ze Szczecinem, dzięki 118 km torów i 40 przystankom węzłowym. W ramach inwestycji powstanie również ok. 2580 nowych miejsc parkingowych, w tym w Szczecinie ok. 1800. Zmodernizowanych lub wybudowanych zostanie 37 obiektów inżynierskich - mostów, wiaduktów kolejowych i kładek oraz 12 przejść pod torami kolejowymi.

W dniu 18.7.2017 r. została podpisana Umowa Partnerstwa – porozumienie dotyczące wspólnej realizacji projektu budowy kolei metropolitalnej, który będzie wdrażany przez 10 Partnerów: PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. oraz jednostki samorządu terytorialnego - Gminę Miasto Szczecin, Gminę Miasto Stargard, Gminę Goleniów, Gminę Gryfino, Gminę Police, Gminę Stargard, Gminę Kobylanka, Województwo Zachodniopomorskie oraz Stowarzyszenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego – Lidera Projektu. W dniu 28.7.2017 r. Lider Projektu – Stowarzyszenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, złożył przygotowany wniosek o dofinansowanie w ramach Konkursu Nr POIiŚ.5.2/2/16. W dniu 9.5.2018 r. podpisano umowę na dofinansowanie budowy Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej.

OKJP.5.2. UTRZYMANIE DZIAŁAŃ OGRANICZAJĄCYCH EMISJĘ WTÓRNĄ PYŁU POPRZECZ REGULARNE UTRZYMANIE CZYSTOŚCI NAWIERZCHNI (CZYSZCZENIE NAWIERZCHNI METODĄ MOKRĄ)

Zadanie jest w sposób ciągły realizowane przez JST – które wykonują tego typu obowiązki w ramach utrzymania czystości i porządku w gminach: Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2017 poz. 1289), a także w ramach PGN.

OKJP.5.3. ROZWÓJ TRANSPORTU ROWEROWEGO W TYM ROZBUDOWA SPÓJNEGO SYSTEMU DRÓG I ŚCIEŻEK ROWEROWYCH WRAZ Z INFRASTRUKTURĄ TOWARZYSZĄCĄ (NP. WYPOŻYCZALNIE ROWERÓW)

Zadanie to jest systematycznie realizowane przez JST – zarówno w postaci osobnych przedsięwzięć, oraz jako element składowy większych przedsięwzięć, polegających na budowie i modernizacji dróg.

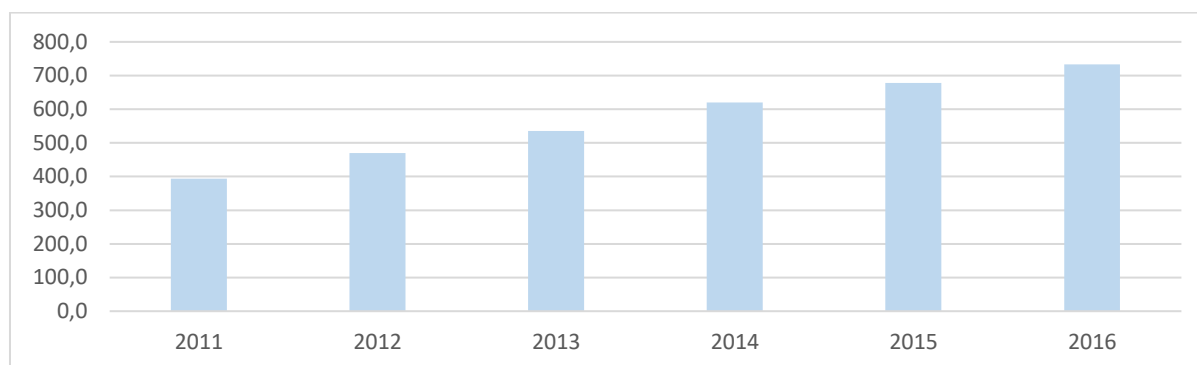
Zadanie monitorowane jest za pomocą wskaźnika *Długość ścieżek rowerowych* [km]. Dostępne dane za 2016 r. wskazują, że długość ścieżek rowerowych na terenie województwa wynosiła 732,8 km.

TABELA 24 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Długość ścieżek rowerowych [km]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
620,2	732,8	b.d.	696,0

Źródło: GUS BDL

WYKRES 6 Długość ścieżek rowerowych [km] wg GUS

Źródło: GUS BDL

Ze środków RPO WZ 2014-2020 w latach 2016 – 2017 zakończono dwa projekty polegające na budowie ścieżek rowerowych:

TABELA 25 Projekty dotyczące budowy ścieżek rowerowych, zakończone w latach 2016 – 2017 na terenie województwa zachodniopomorskiego, dofinansowane w ramach RPO WZ 2014 2020

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Budowa i przebudowa ścieżki rowerowej od ulicy Stargardzkiej w Goleniowie przez miejscowość Podańsko w kierunku Danowa, Gmina Goleniów	Gmina Goleniów	1 759 805,02	RPO WZ 2014-2020
"Budowa ścieżki rowerowej z Lubczyny do Goleniowskiego Parku Przemysłowego w Łozienicy"	Gmina Goleniów	4 089 508,01	RPO WZ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

W trakcie realizacji znajduje się 8 projektów, które także uzyskały dofinansowanie ze środków RPO WZ 2014-2020:

TABELA 26 Projekty dotyczące budowy ścieżek rowerowych, znajdujące się w fazie realizacji na terenie województwa zachodniopomorskiego, dofinansowane ze środków RPO WZ 2014 2020

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Budowa ścieżki rowerowej z miejscowości Nowielice do miejscowości Trzebusz i Mrzeżyno	Gmina Trzebiatów	3 200 545,54	RPO WZ 2014-2020
Budowa układu dróg rowerowych w celu umożliwienia dojazdu do węzła przesiadkowego o przy ul. Dworcowej/Barlickiego w Świnoujściu	Gmina Miasto Świnoujście	7 991 269,82	RPO WZ 2014-2020
Rozbudowa sieci dróg rowerowych na terenie Gminy i Miasta Sianów	Gmina Sianów	4 713 684,25	RPO WZ 2014-2020
Budowa drogi dla rowerów wzdłuż drogi krajowej nr 11 jako alternatywa dla transportu kołowego	Gmina Manowo	4 193 704,78	RPO WZ 2014-2020
Budowa drogi rowerowej wzdłuż dróg powiatowych Kołobrzeg-Korzystno-Przećmino Etap I i II	Gmina Kołobrzeg	6 043 929,80	RPO WZ 2014-2020
Uzupełnienie sieci dróg rowerowych prowadzących do miejsc pracy i szkół w mieście Szczecinek	Miasto Szczecinek	3 528 066,22	RPO WZ 2014-2020
Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Sarbinowo – Cychry wzdłuż drogi krajowej nr 23 oraz na odcinku Dębno – Smolnica wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 126 i na odcinku drogi wojewódzkiej nr 127 w kierunku Dargomyśla	Gmina Dębno	2 408 690,89	RPO WZ 2014-2020
Przebudowa ulicy Towarowej wraz z budową ciągu pieszo - rowerowego w Stargardzie <i>*ścieżka rowerowa stanowi element projektu</i>	Gmina Miasto Stargard	3 685 833,38	RPO WZ 2014-2020
Dostawa kompleksowego systemu wypożyczania rowerów – Szczecinecki System Wypożyczalni Rowerów Miejskich (SWRM)	Komunikacja Miejska Sp. z o.o.	1 207 563,35	RPO WZ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

OKJP.5.4. WYMIANA TABORU KOMUNIKACJI PUBLICZNEJ NA POJAZDY EKOLOGICZNE

W latach 2016 – 2017 zakończono 2 projekty dotyczące wymiany taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne, dofinansowane ze środków PO IiŚ 2014-2020 oraz RPO WZ 2007 2013:

TABELA 27 Projekty dotyczące wymiany taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne, zakończone na terenie województwa zachodniopomorskiego w latach 2016 - 2017, dofinansowane ze środków PO IiŚ 2014-2020 oraz RPO WZ 2014 2020

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Zakup ekologicznych autobusów w ilości 6 sztuk	"Komunikacja Autobusowa" Sp. z o.o. (w Świnoujściu)	8 966 208,00	PO IiŚ 2014-2020

Zakup i modernizacja taboru tramwajowego	Tramwaje Szczecińskie Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	21 480 037,40	RPO WZ 2007-2013
--	---	---------------	------------------

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

Kolejne projekty znajdują się w trakcie realizacji:

TABELA 28 Projekty dotyczące wymiany taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne, znajdujące się w fazie realizacji na terenie województwa zachodniopomorskiego, dofinansowane ze środków PO IIŚ 2014-2020 oraz RPO WZ 2014 2020

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Modernizacja transportu miejskiego polegająca na zakupie 16 autobusów energooszczędnych o najmniejszej emisji CO2 i zanieczyszczeń	Gmina Miasto Stargard	17 216 028,33	PO IIŚ 2014-2020
Zakup 10 sztuk miejskich autobusów elektrycznych niskopodłogowych wraz z budową stacji ładowania autobusów elektrycznych w Szczecinku	Komunikacja Miejska Sp. Z O.O.	24 123 990,00	RPO WZ 2014-2020
Inwestycje w zintegrowaną infrastrukturę związaną z transportem niskoemisyjnym na terenie Koszalina	Gmina Miasto Koszalin	20 673 718,95	RPO WZ 2014-2020
Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej w Kołobrzegu	Gmina Miasto Kołobrzeg	9 593 363,89	RPO WZ 2014-2020
Budowa nowych tras tramwajowych w Szczecinie	Gmina Miasto Szczecin	195 138 528,14	PO IIŚ 2014-2020
Przebudowa torowisk tramwajowych w Szczecinie - etap II	Gmina Miasto Szczecin	334 464 842,48	PO IIŚ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

Warto wskazać, iż zadanie realizowane jest także przez WFOŚiGW w Szczecinie, poprzez udzielanie dofinansowań:

TABELA 29 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie wymiany taboru

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	w 2016 r.	w 2017 r.
Zakup pojazdów elektrycznych [szt.]	-	14
Zakup stacji ładowania pojazdów [szt.]	-	3

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2016-2017

OKJP.5.5. POPRAWA SYSTEMU KOMUNIKACJI PUBLICZNEJ POLEGAJĄCA M.IN. NA BUDOWIE, PRZEBUDOWIE CHODNIKÓW, ZATOK AUTOBUSOWYCH, POSTOJOWYCH, CENTRÓW PRZESIADKOWYCH, WĘZŁÓW MULTIMODALNYCH, PARKINGÓW P&R ITP.

W 2017 roku zakończono jeden projekt pn.: „Budowa przystanku autobusowego w Barwicach wraz z budową kanalizacji deszczowej i oświetlenia drogowego”, zrealizowany przez Gminę Barwice (wartość projektu: 442 925,71 PLN, wsparcie udzielone z RPO WZ 2014 2020). W trakcie realizacji znajdują się następujące projekty:

TABELA 30 Projekty dotyczące budowy, przebudowy chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, znajdujące się w fazie realizacji na terenie województwa zachodniopomorskiego, dofinansowane ze środków RPO WZ 2014-2020

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Budowa węzła przesiadkowego i pętli autobusowej w Policach	Gmina Police	2 721 666,50	RPO WZ 2014-2020
Budowa miejsca przesiadkowego na skrzyżowaniu ulic Na Świdwie i Wschodniej w miejscowości Łęgi	Gmina Dobra	840 995,17	RPO WZ 2014-2020
Budowa infrastruktury związanej z modernizacją węzła przesiadkowego kolejowo-promowo-autobusowego w Świnoujściu	Gmina Miasto Świnoujście	15 102 660,35	RPO WZ 2014-2020
Zintegrowane Centrum Przesiadkowe w Stargardzie	Gmina Miasto Stargard	22 432 391,06	RPO WZ 2014-2020
Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej w Kołobrzegu	Gmina Miasto Kołobrzeg	9 593 363,89	RPO WZ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

OKJP.5.6. BUDOWA, PRZEBUDOWA I REHABILITACJA REGIONALNYCH LINII KOLEJOWYCH ORAZ INFRASTRUKTURY DWORCOWEJ

Na terenie województwa realizowane są aktualnie dwa projekty w ramach zadania:

TABELA 31 Projekty dotyczące budowy, przebudowy i rehabilitacji regionalnych linii kolejowych oraz infrastruktury dworcowej, znajdujące się w fazie realizacji na terenie województwa zachodniopomorskiego, dofinansowane ze środków PO IiŚ 2014-2020

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Poprawa stanu technicznego infrastruktury obsługi podróżnych (w tym dostosowanie do wymagań TSI PRM), Etap I Szczecin Główny	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	73 395 651,03	PO IiŚ 2014-2020
Budowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej z wykorzystaniem istniejących odcinków linii kolejowych nr 406, 273, 351	Stowarzyszenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego	741 203 584,08	PO IiŚ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

OKJP.5.7. ZAKUP I MODERNIZACJA TABORU KOLEJOWEGO NA POTRZEBY PRZEWOZÓW REGIONALNYCH

29 maja 2015 r. Przewozy Regionalne podpisały umowy z Centrum Unijnych Projektów Transportowych na dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 dwóch projektów – modernizacji 21 pociągów typu EZT oraz 18 wagonów i 5 lokomotyw elektrycznych. Odnowiony tabor będzie obsługiwał połączenia międzywojewódzkie. Całkowita wartość inwestycji wynosi ponad 215 mln zł, z czego kwota dofinansowania ze środków Unii Europejskiej – ponad 136 mln zł. Zadanie realizowano w analizowanym okresie czasu.

OKJP.5.8. BUDOWA INFRASTRUKTURY UMOŻLIWIAJĄCEJ ZASILANIE STATKÓW ŚRÓDLĄDOWYCH W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ W PORCIE

W analizowanym okresie czasu zadanie było realizowane przy okazji projektów dofinansowanych ze środków RPO WZ z zakresu rozbudowy portów, np. wyposażenie nabrzeży w punkty poboru wody pitnej i energii elektrycznej zostało zaplanowane w ramach takich projektów jak: „Modernizacja infrastruktury portu turystycznego, żeglarskiego w Trzebieży w ramach projektu Zachodniopomorski Szlak Żeglarski – sieć portów turystycznych Pomorza Zachodniego”, „Budowa przystani jachtowej w Świnoujściu Łunowie w ramach Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego”, „Port jachtowy – Marina Dąbie”.

4.1.10 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
OKJP.5.1. Budowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej z wykorzystaniem istniejących odcinków linii kolejowych wraz z urządzeniami związanymi z integracją transportu	→
OKJP.5.2. Utrzymanie działań ograniczających emisję wtórną pyłu poprzez regularne utrzymanie czystości nawierzchni (czyszczenie nawierzchni metodą mokrą)	↔
OKJP.5.3. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. wypożyczalnie rowerów)	→
OKJP.5.4. Wymiana taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne	→
OKJP.5.5. Poprawa systemu komunikacji publicznej polegające m.in. na budowie, przebudowie chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.	→
OKJP.5.6. Budowa, przebudowa i rehabilitacja regionalnych linii kolejowych oraz infrastruktury dworcowej	→
OKJP.5.7. Zakup i modernizacja taboru kolejowego na potrzeby przewoźników regionalnych	↑
OKJP.5.8. Budowa infrastruktury umożliwiającej zasilanie statków śródlądowych w energię elektryczną w porcie	→

Objaśnienie symboli: ↔- Zadanie ciągłe, →- Zadanie w realizacji, ↑ - Zadanie zrealizowane

4.1.11 KIERUNEK INTERWENCJI: OKJP.6. OGRANICZANIE EMISJI ZE ŹRÓDEŁ PRZEMYSŁOWYCH I ENERGOCHŁONNOŚCI GOSPODARKI

W POŚ WZ kierunek ten jest monitorowany za pomocą wskaźnika udziału energii cieplnej produkowanej w skojarzeniu. Wskaźnik pod nazwą *Udział kogeneracji w produkcji ciepła* publikuje URE w raportach „*Energetyka ciepła w liczbach*”⁷. Jeśli przyjąć dane przekazane przez URE, zauważalny jest spadek wartości wskaźnika. Na etapie sporządzania raportu nie było możliwości dotarcia do szczegółowych informacji, które tłumaczyłyby spadek. Dokładana analiza próby wyjaśnienia tego zjawiska wymagałaby przeprowadzenia badań na poziomie regionu, gdyż z podobnym spadkiem nie mamy do czynienia w innych województwach. Uzyskane dane na temat produkcji ciepła w liczbach bezwzględnych wskazują, iż produkcja ciepła ogółem na terenie województwa zachodniopomorskiego pozostaje praktycznie bez zmian w ostatnich latach – na poziomie około 16,2 TJ, spadła natomiast produkcja ciepła w kogeneracji: z 6,3 TJ do 5,0 TJ. Należy mieć na względzie, iż dane URE dotyczą tylko i wyłącznie największych przedsiębiorstw - posiadających koncesje wydane przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (na rynku obecna jest jeszcze rozproszona energetyka, nieujmowana w raportach URE- *Energetyka ciepła w liczbach*). Zmiana w tak określonej grupie, spowodowana np. tymczasową restrukturyzacją lub innymi czynnikami (np. likwidacją zakładów), które sprawiają, iż zakład nie składa sprawozdania do Prezesa URE, może być jedną z przyczyn zaobserwowanego spadku. W raportach

⁷ Dane należy pozyskiwać w drodze bezpośredniego kontaktu z URE, gdyż raporty zawierają zestawienia graficzne (wykresy), nie zaś tabelaryczne.

URE- *Energetyka ciepła w liczbach* zawarte są dane, z których wynika, iż liczba zakładów składających sprawozdania z terenu województwa zachodniopomorskiego zmniejszyła się. Brak jest natomiast danych, które obejmowałyby cały sektor ciepłowniczy, wraz z energetyką rozproszoną – dopiero takie dane pozwoliłyby wnioskować o rzeczywiście zachodzących trendach.

TABELA 32 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Odsetek energii cieplnej produkowanej w skojarzeniu [%]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
30,72* wartość w POŚ WZ	31,4 **wartość wg URE	b.d.	34,72
38,90**wartość wg URE			

Źródło: URE

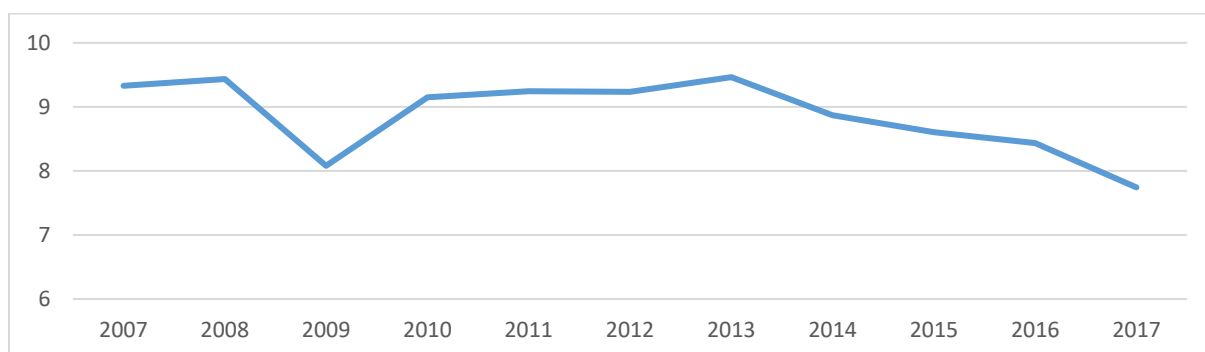
Kolejne dwa wskaźniki odzwierciedlające podejmowane działania to wielkość emisji gazów i pyłów z zakładów szczególnie uciążliwych⁸. W przypadku emisji gazów, wartość docelowa zakładana na rok 2020 została już osiągnięta w 2017 r. – wskaźnik osiągnął poziom wynoszący 7 742 445 Mg.

TABELA 33 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych [Mg/rok]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
8 603 967	8 433 800	7 742 445	7 964 798

Źródło: GUS BDL

WYKRES 7 Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych [mln Mg/rok]

Źródło: GUS BDL

W przypadku emisji pyłów z zakładów szczególnie uciążliwych konieczne będą dalsze działania zmierzające do ograniczenia emisji (pomimo, iż emisja systematycznie maleje, w ostatnich latach tempo spadku zwolniło). Aktualna wartość wskaźnika to 2284 Mg, podczas gdy wartość docelowa wynosi 1 812 Mg.

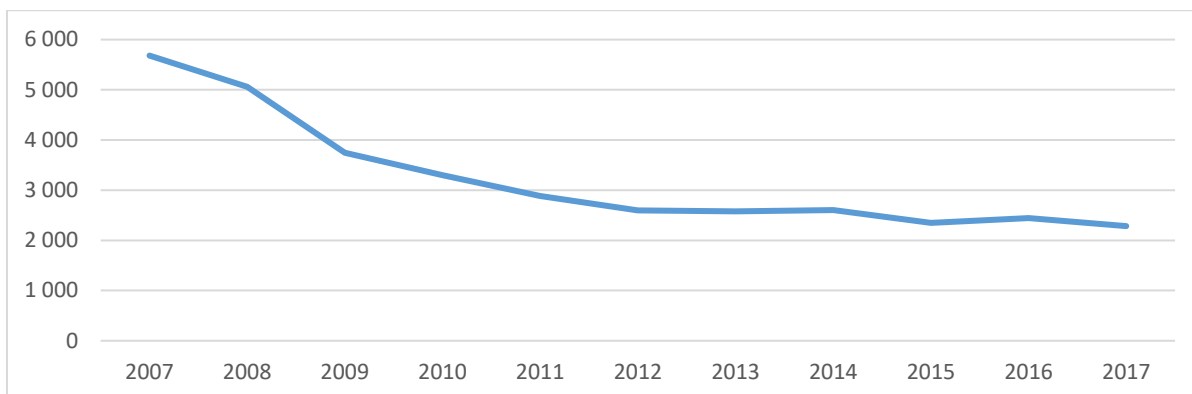
⁸ Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza to tzw. punktowe źródła emisji zanieczyszczeń, do których zaliczono wszystkie jednostki organizacyjne ustalone przez ówczesnego Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40 z późn. zmianami). Ustalona w ten sposób zbiorowość jednostek sprawozdawczych (zakładów) utrzymywana jest corocznie, co m.in. zapewnia zachowanie ciągłości i porównywalności wyników badania. Zbiorowość ta może być powiększona jedynie w szczególnych wypadkach, np. o jednostki nowouruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

TABELA 34 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych [Mg/rok]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
2 347	2 400	2284	1 812

Źródło: GUS BDL

WYKRES 8 Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych [Mg/rok]

Źródło: GUS BDL

Wg Rocznika Statystycznego Województwa Zachodniopomorskiego — 2017, w ciągu ostatnich 10 lat liczba zakładów szczególnie uciążliwych zwiększyła się o 30 zakładów (co stanowi ok. 27% puli), udział zakładów wyposażonych w urządzenia do redukcji pyłów i gazów natomiast obniżył się, jednocześnie emisja zanieczyszczeń pyłowych spadła o ok. 50%, gazowych o ok. 22%. Sugeruje to, iż z jednej strony zapewne wzrosła skuteczność redukcji emisji, lecz z drugiej strony istotny wpływ mógł mieć wzrastający poziom emisji unikniętej, wynikającej ze zmian technologicznych.

**OKJP.6.1. MODERNIZACJA INSTALACJI TECHNOLOGICZNYCH ORAZ INSTALACJI SPALANIA PALIW DO CELÓW TECHNOLOGICZNYCH
ORAZ OKJP.6.2. BUDOWA I MODERNIZACJA INSTALACJI PRZECHWYTYWANIA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA, POCHODZĄCYCH Z EMISJI PUNKTOWEJ**

Przeanalizowana *Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020* - stan na 2 czerwca 2018 r. – wskazuje, iż w analizowanym okresie czasu nie zidentyfikowano zakończonych (lub w trakcie realizacji) projektów polegających na modernizacji instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych lub polegających na budowie i modernizacji instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej. Tego typu działania mogły jednak stanowić element projektów realizowanych w osi priorytetowej PO liŚ 2014-2020: 1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki oraz Osi priorytetowej RPO WZ: 1. Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie.

OKJP.6.3. ROZWÓJ ENERGETYKI ROZPROSZONEJ, SZCZEGÓLNIIE OPARTEJ NA KOGENERACJI ENERGII CIEPLNEJ I ELEKTRYCZNEJ

Przeanalizowana *Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020* - stan na 2 czerwca 2018 r. – wskazuje, iż w ramach poddziałania 1.6.2. Sieci ciepłownicze i chłodnicze

dla źródeł wysokosprawnej kogeneracji (PO IiŚ 2014 – 2020), realizowane są aktualnie 3 projekty – wymienione wcześniej w tabeli 11, realizowane przez Szczecińską Energetykę Ciepłą Sp. z o.o.:

- Przyłączenie planowanego osiedla mieszkaniowego przy ul. Wschodniej w Szczecinie (dzielnica Podjuchy) do miejskiej sieci ciepłowniczej;
- Rozbudowa systemu ciepłowniczego Szczecińskiej Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w rejonach ulic Duńska – Szczecińska – Kalinowa oraz od ul. Floriana Krygiera do osiedli mieszkaniowych zlokalizowanych w Warzymicach;
- Przyłączenie nowego osiedla mieszkaniowego planowanego w rejonie ul. Szosa Polska – ul. Policka do systemu ciepłowniczego Szczecińskiej Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

4.1.12 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
OKJP.6.1. Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych	→
OKJP.6.2. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej	→
OKJP.6.3. Rozwój energetyki rozproszonej, szczególnie opartej na kogeneracji energii ciepłej i elektrycznej	→
Objaśnienie symboli: →- Zadanie w realizacji	

4.1.13 KIERUNEK INTERWENCJI: OKJP.7. DOSTOSOWANIE SEKTORA ENERGETYCZNEGO DO ZMIAN KLIMATU

OKJP.7.1. PROJEKTOWANIE SIECI PRZESYŁOWYCH Z UWZGLĘDNIENIEM EKSTREMALNYCH SYTUACJI POGODOWYCH ORAZ

OKJP.7.2. ZAPEWNIENIE AWARYJNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII ORAZ PRZESYŁU W WARUNKACH ZMIAN KLIMATU

Przeanalizowana *Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020* - stan na 2 czerwca 2018 r. – wskazuje, iż w analizowanym okresie czasu nie zidentyfikowano zakończonych (lub w trakcie realizacji) projektów polegających ściśle na projektowaniu sieci przesyłowych z uwzględnieniem ekstremalnych sytuacji pogodowych lub na zapewnieniu awaryjnych źródeł energii oraz przesyłu w warunkach zmian klimatu. W przypadku projektowania sieci przesyłowych można jednak z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, iż każda inwestycja w tym zakresie uwzględnia zachodzące zmiany klimatyczne i konieczność dostosowywania infrastruktury do tych zmian, szczególnie iż funkcjonowanie sieci przesyłowych odbywa się w kilkudziesięcioletnim horyzoncie czasowym.

Jako przykład można wskazać realizowaną aktualnie inwestycję Enea Operator Sp. z o.o. pn.: „Budowa sieci inteligentnej na terenie północno-zachodniej Polski (OD Szczecin) poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i nn, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników przepływu prądów zwarciovych” - bezpośrednim celem projektu jest zapewnienie efektywnego i zrównoważonego pod względem ekonomicznym i technicznym systemu energetycznego, o niskim poziomie strat oraz wysokim poziomie jakości oraz bezpieczeństwa dostaw.

4.1.14 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
OKJP.7.1. Projektowanie sieci przesyłowych z uwzględnieniem ekstremalnych sytuacji pogodowych;	→
OKJP.7.2. Zapewnienie awaryjnych źródeł energii oraz przesyłu w warunkach zmian klimatu.	→

Objaśnienie symboli: →- Zadanie w realizacji

4.2 CEL: OKJP.II. OSIĄGNIĘCIE POZIOMU CELU DŁUGOTERMINOWEGO DLA OZONU

4.2.1 KIERUNEK INTERWENCJI: OKJP.8. ZMNIEJSZENIE EMISJI PREKURSORÓW OZONU

Kierunek ten jest monitorowany w POŚ WZ za pomocą wskaźnika *Liczba stref, które otrzymały klasę D2 ze względu na przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu*. Przyjęto, iż w 2020 r. na terenie województwa nie będzie już strefy, która charakteryzowałaby się przekroczeniem poziomu celu długoterminowego dla ozonu. Aktualnie na 3 strefy województwa, dwie nadal przyporządkowane są do klasy D2 - miasto Koszalin oraz strefa zachodniopomorska.

TABELA 35 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Liczba stref, które otrzymały klasę D2 ze względu na przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
3	3	2	0

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2016 oraz 2017 r., WIOŚ

OKJP.8.1. UPŁYNNIENIE RUCHU W MIASTACH POPRZEZ ROZPROSZENIE RUCHU (BUDOWA OBWODNIC), WZMOCNIENIE WYKORZYSTANIA TRANSPORTU PUBLICZNEGO ORAZ STWORZENIE FUNKcjONALNEGO SYSTEMU TRANSPORTU ALTERNATYWNEGO

Zadanie znajduje się w trakcie realizacji – trwają prace projektowe lub realizacyjne poniższych obwodnic (źródło: www.gddkia.gov.pl - Mapa stanu budowy dróg w województwie zachodniopomorskim):

- S3 Obwodnica Brzozowa: długość – 4,8 km; obecny etap – w przygotowaniu; planowane lata realizacji - 2017-2021;
- Obwodnica Przeclawia i Warzymic w ciągu DK13: długość: 6,5 km; obecny etap: w realizacji (etap prac projektowych), planowane lata realizacji: 2018-2020;
- S10 Obwodnica Kobylanki, Morzyczyna i Zieleniewa (II jezdni): długość: 6,4 km; obecny etap: I jezdni istniejąca/ II jezdni w realizacji (etap prac projektowych); lata realizacji: I jezdni 2005-2007/ II jezdni 2017 – 2020;
- S6 obwodnica Koszalina i Sianowa: długość – 20,122 km; obecny etap – w realizacji (etap prac budowlanych); planowane lata realizacji – 2016-2018;
- S11 Obwodnica Szczecinka: długość – 12 km; obecny etap – w realizacji (etap prac projektowych); planowane lata realizacji – 2015-2019;
- S10 Obwodnica Wąlcza: długość – około 17,8 km; obecny etap – w realizacji (etap prac budowlanych); planowane lata realizacji – 2015-2018.

OKJP.8.2. OGRANICZENIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ POPRZEZ INSTALACJE ODAZOTOWANIA SPALIN DLA NO_x CZY ABSORBENTY Z WĘGLA AKTYWNEGO LUB DOPALANIE DLA NMLZO, A TAKŻE MODERNIZACJĘ PROCESÓW PRZEMYSŁOWYCH

Przeanalizowana *Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020* - stan na 2 czerwca 2018 r. – wskazuje, iż w analizowanym okresie czasu nie zidentyfikowano zakończonych (lub w trakcie realizacji) projektów polegających na modernizacji instalacji przemysłowych w zakresie odazotowania spalin dla NO_x. Można się jednak spodziewać, iż przedsiębiorstwa w ramach warunków decyzji zezwalających na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, lub pozwoleń zintegrowanych, realizują wskazania obligujące do ograniczania emisji zanieczyszczeń. Powodzeniem wśród przedsiębiorców cieszą się dofinansowania udzielane na modernizację procesów produkcyjnych, umożliwiające ograniczenie emisji zanieczyszczeń w sposób pośredni (poprzez zmniejszenie energochłonności procesów produkcyjnych, a więc mniejsze zapotrzebowanie na energię elektryczną lub ciepłą).

4.2.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
OKJP.8.1. Upłynnienie ruchu w miastach poprzez rozproszenie ruchu (budowa obwodnic), wzmocnienie wykorzystania transportu publicznego oraz stworzenie funkcjonalnego systemu transportu alternatywnego;	→
OKJP.8.2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń poprzez instalacje odazotowania spalin dla NO _x czy absorbenty z węgla aktywnego lub dopalanie dla NMLZO, a także modernizację procesów przemysłowych.	↔

Objaśnienie symboli: ↔- Zadanie ciągłe, →- Zadanie w realizacji

5 OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ W OBSZARZE INTERWENCJI: ZAGROŻENIA HAŁASEM (ZH)

5.1 CEL: ZH.I. POPRAWA KLIMATU AKUSTYCZNEGO W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

5.1.1 KIERUNEK INTERWENCJI: ZH.1. ZARZĄDZANIE JAKOŚCIĄ KLIMATU AKUSTYCZNEGO W WOJEWÓDZTWIE

ZH.1.1. SPORZĄDZANIE MAP AKUSTYCZNYCH DLA MIAST POWYŻEJ 100 TYS. MIESZKAŃCÓW ORAZ DLA DRÓG KRAJOWYCH, WOJEWÓDZKICH I LINII KOLEJOWYCH

Proces mapowania hałasu prowadzony jest w tzw. rundach. Na okres raportowania POŚ WZ (2016-2017) przypadała III runda mapowania akustycznego, kończąca się w 2017 r. Poprzednie rundy mapowania zakończyły się w 2007 r. (I) i 2012 r. (II). W ramach III rundy mapowania sporządzono 2 mapy akustyczne dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców (Szczecin, Koszalin), mapę akustyczną dla odcinków dróg krajowych i mapę dla odcinków dróg wojewódzkich, na których natężenie ruchu jest wyższe niż 3 mln pojazdów rocznie. Sporządzono również mapę akustyczną dla odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pojazdów rocznie.

TABELA 36 Wykaz map akustycznych sporządzonych podczas III rundy mapowania akustycznego

Lp.	Nazwa opracowania	Jednostka odpowiedzialna	Data wykonania
1	Mapa akustyczna dla odcinków dróg krajowych o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	31.01.2017r.
2	Mapa akustyczna dla odcinków dróg wojewódzkich o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie	Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie	31.01.2017r.
3	Mapa akustyczna dla odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	31.01.2017r.
4	Mapa akustyczna Koszalina	Prezydent Miasta Koszalina	30.06.2017r.
5	Mapa akustyczna miasta Szczecin	Prezydent Miasta Szczecin	30.06.2017r.

Źródło: WIOŚ Szczecin

TABELA 37 Wykaz map akustycznych sporządzonych podczas II rundy mapowania akustycznego

Lp.	Nazwa opracowania	Jednostka odpowiedzialna	Rok wykonania
1	Sporządzenie map akustycznych dla dróg krajowych i ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów (30 odcinków dróg na obszarze województwa zachodniopomorskiego)	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	2011
2	Mapa akustyczna dla odcinków linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie, opracowana dla potrzeb państwowego monitoringu środowiska – województwo zachodniopomorskie	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	2011
3	Mapa akustyczna Koszalina	Prezydent Miasta Koszalina	2012

4	Mapa akustyczna dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie położonych na terenie województwa zachodniopomorskiego	Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie	2013
5	Mapa akustyczna miasta Szczecin	Prezydent Miasta Szczecin	2014

Źródło: WIOŚ Szczecin

ZH.1.2. SPORZĄDZENIE I MONITOROWANIE PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZED HAŁASEM

Po II rundzie mapowania akustycznego sporządzono następujące programy ochrony środowiska przed hałasem:

- „Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Koszalin” (Uchwała nr XXXI/468/2013 Rady Miejskiej w Koszalinie);
- „Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Szczecin na lata 2016-2021” (Uchwała nr XVIII/429/26 Rady Miasta Szczecin z 19.4.2016 r.);
- „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego” (Uchwała Nr II/26/14 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z 19.12.2014r.).

ZH.1.3. POMIAR I OCENA STANU AKUSTYCZNEGO ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE

Ocenę stanu klimatu akustycznego województwa sporządza się na podstawie map akustycznych, a na obszarach nieobjętych procesem mapowania akustycznego przeprowadza ją WIOŚ. Pomiar i ocenę stanu akustycznego środowiska przeprowadza się w ramach Programu Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020: dalej: PMŚ WZ. W PMŚ WZ zaplanowano:

- ocenę hałasu przemysłowego wokół ważniejszych źródeł hałasu przemysłowego;
- pomiary hałasu drogowego w okresie 5 lat, w 15 miastach regionu, w 45 punktach pomiarowych (co roku 3 różne obszary, 9 punktów pomiarowych, 8 dób pomiarowych w różnych porach roku);
- badania hałasu kolejowego (corocznie w 3 przekrojach pomiarowych);
- badania hałasu lotniczego (zaplanowane na 2019r. w Porcie Lotniczym Szczecin - Goleniów).

W okresie objętym raportowaniem (2016-2017) zgodnie z Programem PMŚ WZ opracowano:

- pięcioletnią ocenę stanu klimatu akustycznego województwa zachodniopomorskiego obejmującą badania prowadzone przez WIOŚ w Szczecinie oraz informacje pozyskane z innych źródeł w latach 2012-2016, w postaci *Pięcioletniej oceny stanu klimatu akustycznego województwa zachodniopomorskiego za lata 2012-2016* (data publikacji na stronie WIOŚ 29.12.2017r.);
- analizę rozprzestrzeniania się hałasu w środowisku dla głównych ciągów komunikacyjnych w mieście Choszczno, w postaci *Mapy akustycznej Choszczna w otoczeniu dróg wojewódzkich nr 151 i nr 160* (data publikacji na stronie WIOŚ 29.12.2017r.). W związku z oceną klimatu akustycznego jako „niedobry” WIOŚ wskazał za zasadne opracowanie programu ochrony środowiska przed hałasem.

ZH.1.4. WPROWADZANIE DO MPZP INFORMACJI Z MAP AKUSTYCZNYCH, ZAPISÓW DOTYCZĄCYCH KLASYFIKACJI TERENÓW POD WZGLĘDEM AKUSTYCZNYM, STOSOWANIE ZASAD STREFOWANIA ORAZ ELEMENTÓW USPOKOJENIA RUCHU W CENTRACH MIAST I NA TERENACH MIESZKANIOWYCH

Zadanie to należy uznać za realizowane w sposób ciągły. JST w ramach opracowywanych mpzp uwzględniają kwestie ujęte we wskazanym zadaniu – tam, gdzie jest ku temu możliwość wynikająca z lokalnych uwarunkowań przestrzennych. Wśród ankietowanych podmiotów Gmina Dobra wskazała na zapisy dotyczące stosowania elementów uspokojenia są stosowane w mpzp, np. zapis w Uchwale Nr II/22/02 Rady Gminy w Dobrej z dnia 5 grudnia 2002 r. (Dz.U. Woj. Zach. nr 1 poz. 9 z dn. 10.01.2003 r.) „Na terenie oznaczonym na rysunku planu symbolem ZI/ZP ustala się wprowadzenie zieleni dźwiękoizolacyjnej w formie zwartego pasa o szerokości minimum 30 m równoległe do projektowanej drogi krajowej nr 10”. Ponadto informacje o uwzględnianiu w mpzp uwarunkowań akustycznych podawane są w programach ochrony środowiska przed hałasem, jak np.:

Załącznik nr 1 do Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Szczecin na lata 2016-2021: Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego - Uwarunkowania akustyczne (wskazano 95 uchwał mpzp uwzględniających uwarunkowania akustyczne).

ZH.1.5. PROWADZENIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ DOT. KLIMATU AKUSTYCZNEGO: W ZAKRESIE SZKODLIWOŚCI HAŁASU ORAZ PROMOWANIA RUCHU PIESZEGO, JAZDY NA ROWERZE I TRANSPORTU PUBLICZNEGO

Zadanie w zakresie edukacji na temat szkodliwości hałasu jest realizowane w sposób ciągły na terenie województwa, głównie w postaci zajęć lekcyjnych, spotkań, konkursów organizowanych dla szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Jest ono uzupełnieniem licznych akcji edukacyjnych organizowanych również w ramach promowania zrównoważonego transportu miejskiego, promowania wyborów konsumenckich polegających na zamianie indywidualnego środka transportu na publiczny, lub rowerowy.

Przykładem takiego działania może być Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu: cykliczne wydarzenie obejmujące zasięgiem cały kraj, w którym biorą udział przedstawiciele Ministerstwa Środowiska, Ministerstwa Infrastruktury oraz przedstawiciele samorządów (w tym Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego / Wydział Infrastruktury i Transportu). Wydarzenie promuje ekologiczne formy mobilności, takie jak środki transportu zbiorowego, rower, ruch pieszcy oraz transport multimodalny. ETZT odbywa się każdego roku w dniach 16 - 22 września. Jego kulminacyjny punkt stanowi, organizowany 22 września, Dzień bez Samochodu.

5.1.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
ZH.1.1. Sporządzanie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla dróg krajowych, wojewódzkich i linii kolejowych;	↓
ZH.1.2. Sporządzenie i monitorowanie Programów ochrony środowiska przed hałasem;	→
ZH.1.3. Pomiar i ocena stanu akustycznego środowiska w województwie;	↔
ZH.1.4. Wprowadzanie do mpzp informacji z map akustycznych, zapisów dotyczących klasyfikacji terenów pod względem akustycznym, stosowanie zasad strefowania oraz elementów uspokojenia ruchu w centrach miast i na terenach mieszkaniowych;	↔
ZH.1.5. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego.	↔

Objaśnienie symboli: ↓- Zadanie zakończone; → Zadanie w trakcie realizacji; ↔ - Zadanie ciągłe

5.1.3 KIERUNEK INTERWENCJI: ZH.2. ZMNIJSZENIE LICZBY LUDNOŚCI NARAŻONEJ NA PONADNORMATYWNY HAŁAS

W okresie raportowania (2016-2017) dane o narażeniu ludności regionu na ponadnormatywny hałas obejmowały okres 2012-2016. W roku 2017 zakończono III rundę mapowania akustycznego, której wyniki zostaną uwzględnione w kolejnej ocenie. Przyjęta w POŚ WZ niska wartość bazowa i bardzo niska wartość docelowa wskazują na niewielką realność zakładanych rezultatów w zakresie zmniejszenia liczby ludności narażonej na ponadnormatywny hałas.

TABELA 38 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas w województwie (wskaźnik L_{DWN}^9)

Wartość bazowa (2015)	Pomiar kontrolny (2012-2016)* Poziom $L_{DWN} > 55$ dB	Wartość docelowa (2020)
15 490	hałas drogowy: 386 761 hałas kolejowy: 46 249 hałas przemysłowy: 3 200	10 000

Źródło: Pięćioletnia ocena stanu klimatu akustycznego województwa zachodniopomorskiego za lata 2012-2016, WIOŚ Szczecin 2017

Pięćioletnia ocena stanu klimatu akustycznego województwa zachodniopomorskiego za lata 2012-2016 wskazuje, iż nieco mniejsza liczba ludności jest narażona na hałas porą nocną (wskaźnik L_N^{10}). Średnio 22,5% ludności województwa jest narażone na hałas (poziom $L_{DWN} > 55$ dB).

TABELA 39 Liczba osób narażonych na hałas w województwie zachodniopomorskim

Hałas/wskaźnik	Liczba mieszkańców narażonych na hałas	
	poziom $L_{DWN} > 55$ dB	poziom $L_N > 50$ dB
drogowy	386 761	254 181
kolejowy	46 249	32 653
przemysłowy	3 200	1 000
Razem	436 210	287 834

Źródło: Pięćioletnia ocena stanu klimatu akustycznego województwa zachodniopomorskiego za lata 2012-2016, WIOŚ Szczecin 2017

TABELA 40 Udział mieszkańców województwa narażonych na hałas drogowy

Wskaźnik poziomu dźwięku	Średni udział mieszkańców narażonych na hałas (%)
Poziom $L_{DWN} > 55$ dB	22,5
Poziom $L_{DWN} > 55$ dB, tylko główne drogi (powyżej 3 mln pojazdów rocznie)	2,7
Poziom $L_N > 50$ dB	14,8
Poziom $L_N > 50$ dB, tylko główne drogi (powyżej 3 mln pojazdów rocznie)	2,0

Źródło: Pięćioletnia ocena stanu klimatu akustycznego województwa zachodniopomorskiego za lata 2012-2016, WIOŚ Szczecin 2017

⁹ Wskaźnik L_{DWN} - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00)

¹⁰ Wskaźnik L_N - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00)

ZH.2.1. REALIZACJA PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZED HAŁASEM

Programy ochrony przed hałasem obowiązujące na terenie województwa podają m. in. rodzaje działań prowadzące do zmniejszenia presji związanej z ponadnormatywnym oddziaływaniem hałasu:

- wyprowadzenie ruchu ciężkiego (szczególnie tranzytowego) ze strategicznych obszarów miasta i skierowanie ruchu na inne trasy;
- remonty ulic, stosowanie „cichych” nawierzchni dróg;
- strefy uspokojonego ruchu, wyłączenie ulicy z ruchu;
- remonty i modernizacje torowisk;
- ekrany akustyczne, wały ziemne;
- tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej;
- okna dźwiękoszczelne.

Większość wymienionych powyżej wskazań stanowi element inwestycji realizowanych aktualnie na terenie województwa (przedsięwzięcia polegające na modernizacji nawierzchni dróg, przebudowie ciągów pieszo-jezdnym, przebudowie torowisk finansowane ze środków PO liś 2014-2020 oraz RPO WZ 2014-2020). Można uznać, iż zadanie to jest zatem realizowane w sposób ciągły na terenie województwa.

ZH.2.2. BUDOWA ZABEZPIECZEŃ PRZECIWAŁASOWYCH (NP. EKRANÓW DŹWIĘKOCHŁONNYCH, PRZEKRYĆ AKUSTYCZNYCH, WALÓW ZIEMNYCH I PRZEKOPÓW)

Działania wpisujące się w to zadanie zostały wprost wpisane do obowiązujących na terenie województwa programów ochrony środowiska przed hałasem. Ich realizacja będzie zależała od dostępności środków finansowych i priorytetyzacji przedsięwzięć planowanych przez zarządców dróg (jak wskazują raporty z realizacji poprzednich programów ochrony środowiska przed hałasem – nie wszystkie działania wpisywane do tego typu dokumentu są realizowane w proponowanym horyzoncie czasowym, przede wszystkim z uwagi na brak środków finansowych). Natomiast wg informacji zawartych w części opisowej „Map akustycznych dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie Województwa Zachodniopomorskiego”, wśród inwestycji zrealizowanych od czasu poprzedniej edycji map akustycznych, ekrany akustyczne zastosowano przy realizacji „Budowy obwodnicy m. Nowogard w ciągu drogi S6” (ekrany akustyczne o łącznej długości 2487 m.b.) oraz „Budowy obwodnicy Troszyna, Parłówka i Ostromie wraz z budową drogi S-3 Wolin – Troszyn” (ekrany akustyczne o łącznej długości 2023 m.b.).

5.1.4 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
ZH.2.1. Realizacja Programów ochrony środowiska przed hałasem;	→
ZH.2.2. Budowa zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przekryć akustycznych, walów ziemnych i przekopów).	→

Objaśnienie symboli: →- Zadanie w realizacji

5.1.5 KIERUNEK INTERWENCJI: ZH.3. ROZWÓJ I USPRAWNIE NIE SYSTEMÓW TRANSPORTU O OBNIŻONEJ EMISJI HAŁASU

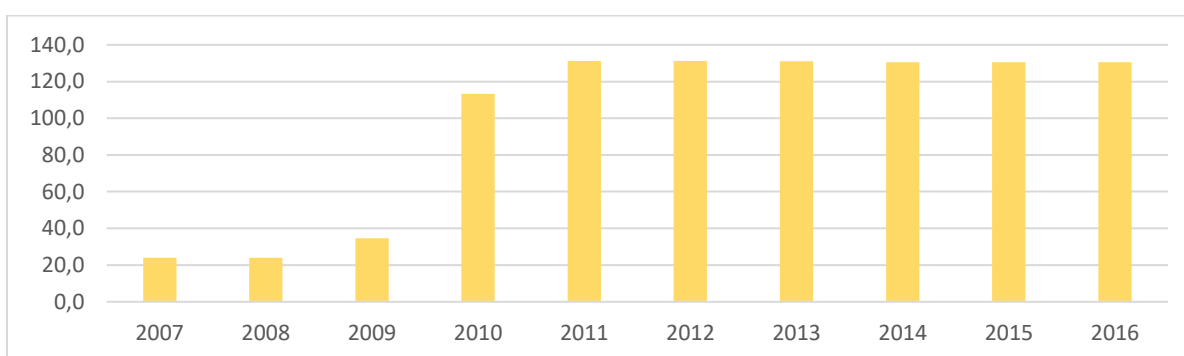
Jednym z mierników tego kierunku interwencji jest wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Długość zamiejskich dróg ekspresowych [km]. Wskaźnik ten, po okresie nagłego wzrostu w 2010 r., aktualnie utrzymuje się na tym samym poziomie – 130,5 km. Wynika to bezpośrednio ze specyfiki i ponadlokalnego charakteru inwestycji.

TABELA 41 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Długość zamiejskich dróg ekspresowych [km]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
130,5	130,5	b.d.	150,0

Źródło: GUS BDL

WYKRES 9 Długość dróg ekspresowych zamiejskich na terenie województwa zachodniopomorskiego [km]

Źródło: GUS BDL

ZH.3.1. ZMNIJSZENIE RUCHU DROGOWEGO W MIASTACH POPRZEZ BUDOWĘ OBWODNIC (M.IN. DLA BRZozowa, Koszalina, Sianowa, Szczecinka, Wałcza)

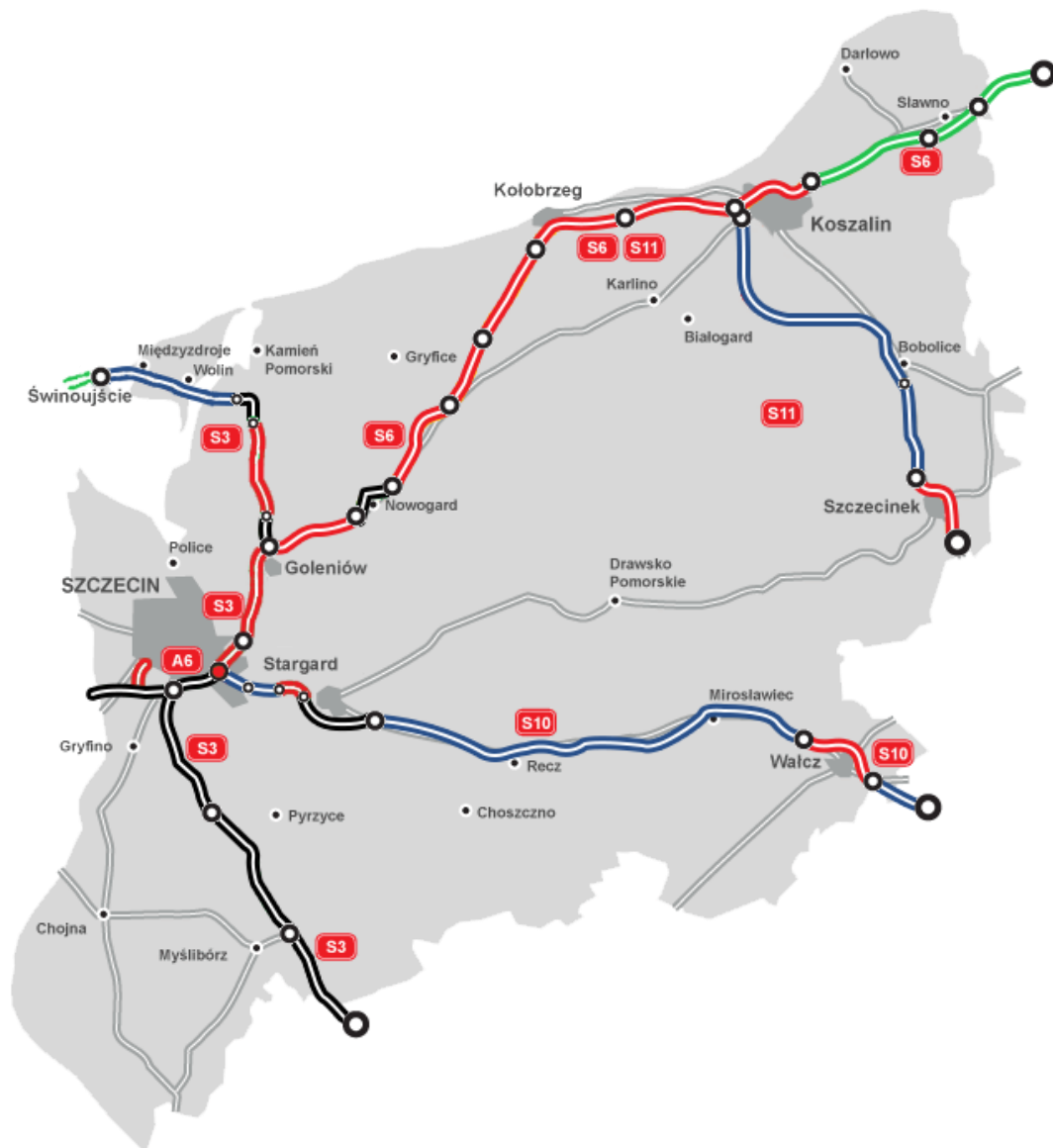
Zadanie to aktualnie realizuje Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad. Stan przygotowań i realizacji inwestycji GDDKiA w 2018r. publikowany jest na portalu GDDKiA. Stan realizacji tego zadania przedstawiono za:

- <https://www.gddkia.gov.pl/pl/aprint/7491/mapa-stanu-budowy-drog-zachodniopomorskie>.

Wg informacji zawartych na portalu, wymienione w zadaniu inwestycje są w trakcie przygotowania (prace projektowe) lub realizacji (prace budowlane).

- S3 Obwodnica Brzozowa: długość – 4,8 km; obecny etap – w przygotowaniu; planowane lata realizacji - 2017-2021;
- S6 obwodnica Koszalina i Sianowa: długość – 20,122 km; obecny etap – w realizacji (etap prac budowlanych); planowane lata realizacji – 2016-2018;
- S11 Obwodnica Szczecinka: długość – 12 km; obecny etap – w realizacji (etap prac projektowych); planowane lata realizacji – 2015-2019;
- S10 Obwodnica Wałcza: długość – około 17,8 km; obecny etap – w realizacji (etap prac budowlanych); planowane lata realizacji – 2015-2018.

MAPA 2 Mapa stanu budowy dróg - zachodniopomorskie

Legenda

	autostrady, drogi ekspresowe i obwodnice w użytkowaniu
	autostrady, drogi ekspresowe i obwodnice w realizacji
	autostrady, drogi ekspresowe i obwodnice w przetargu
	autostrady, drogi ekspresowe i obwodnice w przygotowaniu
	numery autostrad i dróg ekspresowych

Źródło: GDDKiA

ZH.3.2. USPRAWNIE NIE POŁĄCZENIA KOMUNIKACYJNEGO POMIĘDZY WYSPAMI UZNAM I WOLIN

Usprawnienie połączenia komunikacyjnego pomiędzy wyspami Uznam i Wolin w Świnoujściu będzie realizowane przez budowę tunelu pod Świną. W okresie raportowania (2016-2017) Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadziła postępowanie dotyczące wyboru wykonawcy zadania obejmującego zaprojektowanie i budowę stałego połączenia pomiędzy wyspami Uznam i Wolin w Świnoujściu. Zadanie to obejmuje zaprojektowanie, uzyskanie wszelkich niezbędnych opinii, uzgodnień, pozwoleń i prawomocnych decyzji administracyjnych, w tym decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, budowie przedsięwzięcia oraz uzyskaniu decyzji o pozwoleniu na użytkowanie. Zgodnie z treścią zawiadomienia GDDKiA o wyborze najkorzystniejszej oferty, z dnia 17.4.2018r. (w drugim postępowaniu) jako najkorzystniejszą ofertę wybrano ofertę konsorcjum włoskich firm: Astaldi S.p.A i Ghella S.p.A z zaofiarowaną ceną brutto: 727 098 144,70 PLN i terminem realizacji 48 miesięcy od daty zawarcia umowy. Poprzedni wybór ofert unieważniono wyrokiem KIO z dnia 21.12.2017r. w dniu 16.5.2018r. KIO swoim wyrokiem oddaliła odwołanie uczestnika powtórnego postępowania, co oznacza utrzymanie w mocy dokonanego wyboru.

ZH.3.3. ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI KOLEJOWEJ MIAST

Przeanalizowane dane wskazują, iż to zadanie jest realizowane, jednak projektów tego typu można wskazać zaledwie kilka. Jako przykład projekt pn.: „Rewitalizacja linii kolejowej nr 210 na odcinku Szczecinek - Runowo Pomorskie”, realizowany przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. na kwotę 219 616 979,7 PLN. Ponadto dostępność niektórych miast zwiększy się w wyniku projektu „Budowy Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej z wykorzystaniem istniejących odcinków linii kolejowych nr 406, 273, 351”: Projekt dotyczy utworzenia sieci SKM na następujących istniejących LK: nr 351 na odcinku Stargard – Szczecin Główny, nr 273 na odcinku Gryfino – Szczecin Główny, nr 401 Szczecin – Goleniów wraz z odgałęzieniem na linię 402 i 434 do PL Szczecin Goleniów, nr 406 z jej modernizacją na odcinku Szczecin – Police wraz z budową drugiego toru na odc. Szczecin Główny - Szczecin Turzyn.

ZH.3.4. BUDOWA POŁĄCZEŃ DROGOWYCH MIEJSKIEJ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ Z SIECIĄ POZAMIEJSKĄ

Zadanie należy uznać za będące w trakcie realizacji, gdyż należy się spodziewać, iż duża część inwestycji realizowanych na terenie województwa wpisuje się częściowo w tak określone brzmienie. Przykłady projektów będących w realizacji, które wprost wskazują na tego typu działanie, zestawiono poniżej:

TABELA 42 Przykłady projektów dotyczących połączeń drogowych miejskiej infrastruktury drogowej z siecią pozamiejską, znajdujące się w fazie realizacji na terenie województwa zachodniopomorskiego, dofinansowane ze środków PO IIŚ 2014 2020

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Przebudowa dróg lokalnych łączących centrum przesiadkowe w Gryfinie z siecią TEN-T	Gmina Gryfino	4 829 318,39	RPO WZ 2014-2020
Budowa obwodnicy wschodniej łączącej tereny portowe na wyspie Uznam z drogą krajową nr 93	Gmina Miasto Świnoujście	12 783 679,00	RPO WZ 2014-2020
Dostosowanie lokalnego układu komunikacyjnego do przebiegu drogi S6 na terenie gminy i miasta Sianów	Gmina Sianów	3 051 000,00	RPO WZ 2014-2020
Przebudowa drogi 1704Z od węzła Stargard Zachód drogi krajowej S10 do skrzyżowania z	Powiat Stargardzki	7 500 000,00	RPO WZ 2014-2020

drogą gminną w miejscowości Lipnik wraz z przebudową skrzyżowania			
---	--	--	--

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

ZH.3.5. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI MIAST POPRZEZ BUDOWĘ TRAS WYLOTOWYCH I ODCINKÓW DRÓG EKSPRESOWYCH (M.IN. BUDOWA DROGI EKSPRESOWEJ S3,S6, S11)

Zadanie jest w trakcie realizacji na terenie województwa zachodniopomorskiego:

- S3 Brzozowo – Miękowo: długość – 22,38 km; obecny etap – w realizacji; planowane lata realizacji – 2017-2021;
- S3 Miękowo – Rzęsnica: długość – całkowita 19 km; obecny etap – istniejące/w realizacji dostosowanie do pełnych parametrów drogi ekspresowej; lata realizacji – budowa 1976-1979/rozbudowa 2017-2021;
- A6 Szczecin Dąbie – Rzęsnica: długość - 3,5 km; obecny etap - w realizacji; lata realizacji - 2017-2020;
- S6 Goleniów – Nowogard: długość – 19,2 km; obecny etap – w realizacji; planowane lata realizacji – 2015-2019;
- S6 Nowogard – Płoty: długość – 20 km; obecny etap – w realizacji; planowane lata realizacji – 2015-2019;
- S6 Płoty – Kiełpino: długość – 14,6 km; obecny etap – w realizacji; planowane lata realizacji – 2015-2019;
- S6 Kiełpino - Kołobrzeg Zachód: długość – 24 km; obecny etap – w realizacji, planowane lata realizacji – 2015-2019;
- S6 Kołobrzeg Zachód - Ustronie Morskie: długość – 14,7 km, obecny etap – w realizacji, planowane lata realizacji – 2015-2019;
- S6 Ustronie Morskie – Koszalin: długość – 24,2 km; obecny etap – w realizacji; planowane lata realizacji – 2015-2019.

ZH.3.6. ROZWÓJ I INTEGRACJA ELEMENTÓW SYSTEMU TRANSPORTOWEGO

Zadanie to jest realizowane na terenie województwa. Szereg projektów z zakresu budowy i modernizacji dróg, ale także projekt „Budowy Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej z wykorzystaniem istniejących odcinków linii kolejowych nr 406, 273, 351”, obejmuje rozwój i integrację systemu transportowego: W ramach projektu planowana jest budowa zintegrowanych węzłów i przystanków komunikacji wraz z parkingami typu P&R i B&R, dostosowanie do potrzeb osób o ograniczonej mobilności (windy, podjazdy) oraz budowa urządzeń związanych z integracją transportu (biletomaty lub kasowniki). Projekt poprawi separację ruchu aglomeracyjnego od towarowego poprzez zastosowanie nowoczesnych urządzeń sterowania ruchem kolejowym na modernizowanej LK406 oraz dobudowę drugiego toru od stacji Szczecin Główny do stacji Szczecin Turzyn, służących poprawie płynności ruchu kolejowego w obrębie aglomeracji. Innym projektem będącym aktualnie w trakcie realizacji jest budowa Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego w Stargardzie - idea budowy centrum przesiadkowego w Stargardzie wpisuje się w cel Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, taki, jak: integracja transportu publicznego na obszarze Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. Projekt jest powiązany z budową Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej, ale także innymi lokalnymi inwestycjami, jak np.: „Przebudowa ulicy Towarowej wraz z budową ciągu pieszo - rowerowego w Stargardzie”: Przedmiotem projektu jest przebudowa ulicy Towarowej wraz z budową ciągu pieszo - rowerowego oraz małego ronda w Stargardzie, która stanowi inwestycję komplementarną w stosunku do planowanego do budowy Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego w Stargardzie.

5.1.6 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
ZH.3.1. Zmniejszenie ruchu drogowego w miastach poprzez budowę obwodnic (m.in. dla Brzozowa, Koszalina, Sianowa, Szczecinka, Wałcza);	→
ZH.3.2. Usprawnienie połączenia komunikacyjnego pomiędzy wyspami Uznam i Wolin;	→
ZH.3.3. Zwiększenie dostępności kolejowej miast;	→
ZH.3.4. Budowa połączeń drogowych miejskiej infrastruktury drogowej z siecią pozamiejską;	→
ZH.3.5. Poprawa dostępności miast poprzez budowę tras wylotowych i odcinków dróg ekspresowych (m.in. budowa drogi ekspresowej S3, S6, S11);	→
ZH.3.6. Rozwój i integracja elementów systemu transportowego.	→

Objaśnienie symboli: →- Zadanie w realizacji

5.1.7 KIERUNEK INTERWENCJI: ZH.4. OGRANICZANIE HAŁASU PRZEMYSŁOWEGO

„Pięcioletnia ocena stanu klimatu akustycznego województwa zachodniopomorskiego za lata 2012-2016” (WIOŚ Szczecin 2017) wskazuje, iż na terenie województwa liczba zakładów, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu utrzymuje się na dość niskim poziomie.

TABELA 43 Hałas przemysłowy na terenie województwa zachodniopomorskiego

Rok	Liczba zakładów przemysłowych		Udział zakładów przekraczających poziomy dopuszczalny (% skontrolowanych)	
	objętych kontrolą akustyczną	w których wykazano przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu	w dzień lub w nocy	w nocy
2012	44	7	16	16
2013	49	15	31	22
2014	29	8	28	14
2015	32	7	22	19
2016	39	10	26	26

Źródło: Pięcioletnia ocena stanu klimatu akustycznego województwa zachodniopomorskiego za lata 2012-2016, WIOŚ Szczecin 2017

ZH.4.1. STOSOWANIE ROZWIĄZAŃ TECHNICZNYCH W ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH: OBUDOWY DŹWIĘKOCHŁONNE, TŁUMIKI DŹWIĘKU, IZOLACJE AKUSTYCZNE I INNE

Przeanalizowany zbiór danych nie pozwolił na wyłonienie przykładów takich działań, jednak w tym przypadku można założyć realizację tego zadania. Warunki funkcjonowania zakładów przemysłowych określone są w decyzjach o uwarunkowaniach środowiskowych. W przypadku stwierdzenia ponadnormatywnego hałasu na terenie zakładu, jest on zobligowany do zastosowania rozwiązań zmierzających do ograniczenia oddziaływania hałasu na tereny znajdujące się w sąsiedztwie zakładu.

5.1.8 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
ZH.4.1. Stosowanie rozwiązań technicznych w zakładach przemysłowych: obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne i inne.	↔

Objaśnienie symboli: ↔- Zadanie ciągłe

6 OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ W OBSZARZE INTERWENCJI: POLA ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM)

6.1 CEL: PEM.I. OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI

Dynamiczny rozwój branży telekomunikacyjnej wpływa na wzrost liczby sztucznych źródeł pól elektromagnetycznych w środowisku, zwłaszcza na terenach o dużej gęstości zaludnienia. Stan obecny odpowiada dopuszczalnym poziomom pól w środowisku. Na skutek presji rozwojowej, trend jest rosnący, w kierunku pogorszenia stanu, ale w bezpiecznych granicach wartości dopuszczalnej.

TABELA 44 Wyniki badań monitoringowych w zakresie PEM

Rok	Średni wynik pomiaru dla poszczególnych typów obszarów objętych badaniami (V/m):			Średnia wyników wszystkich wykonanych pomiarów PEM (V/m)	Udział w wartości dopuszczalnej (%)
	centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.	pozostałe miasta	tereny wiejskie		
2006	poziomy natężenia pola w pobliżu dolnej granicy czułości miernika				
2010	0,64	0,33	0,22	0,40	5,7
2011	0,53	0,51	0,27	0,44	6,3
2012	0,68	0,49	0,41	0,53	7,5
2013	0,94	0,38	0,32	0,55	7,8
2014	0,88	0,43	0,30	0,54	8
2015	0,76	0,57	0,35	0,56	8
2016	1,14	0,57	0,43	0,71	10
2017					

Źródło: Pomiar składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w środowisku, w przedziale częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz; poziom dopuszczalny w miejscach dostępnych dla ludności 7 V/m; wyniki obejmują co 3 lata to te same miejsca badań (3-letnia rotacja)

6.1.1 KIERUNEK INTERWENCJI: PEM.1. OGRANICZANIE ODDZIAŁYWANIA PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Ocenę przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzi się z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących:

- 1) terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową;
- 2) miejsc dostępnych dla ludności.

TABELA 45 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Liczba osób narażonych na ponadnormatywne promieniowanie elektromagnetyczne

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
0	Dla obszarów sąsiadujących z linią elektroenergetyczną 220 kV Krajnik-Glinki, na których stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych PEM (szczegółowy wykaz terenów w rejestrze z 2009 roku) kontynuowane jest postępowanie w przedmiotowej sprawie, uczestniczy w niej 20 stron (właściciele nieruchomości)		

Źródło: Obszary przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, sąsiadujące z linią elektroenergetyczną 220 kV Krajnik-Glinki (szczegółowy wykaz terenów w rejestrze z 2009 r.); termin ograniczenia pola elektrycznego do poziomów dopuszczalnych, wyznaczony przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego to 31.12.2020 r.

- Wykaz terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, na których stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych PEM (1 kV/m) - stan na 2016 rok

Dla obszarów sąsiadujących z linią elektroenergetyczną 220 kV Krajnik-Glinki, na których stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych PEM (szczegółowy wykaz terenów w rejestrze z 2009 roku) kontynuowane jest postępowanie w przedmiotowej sprawie. W dniu 22.4.2016 r. Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego wydał decyzję (zmieniającą decyzję z 16.6.2009 r. WRiOŚ/III/IB/7634/1-7/08) dotyczącą zmiany terminu z 31.1.2014 r. na 31.12.2020 r. wykonania obowiązku ograniczenia pola elektrycznego w miejscach dostępnych dla ludzi oraz na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, emitowanego z linii elektroenergetycznej 220 kV Krajnik-Glinki do poziomów dopuszczalnych. Przy zmianie decyzji Marszałek wziął pod uwagę fakt, iż linia Krajnik-Glinki zasila znaczną część aglomeracji szczecińskiej. Wykonane zostały także pomiary pola elektromagnetycznego na posesjach wskazanych nieruchomości, które nie wykazały przekroczeń na tych obszarach.

- Wykaz miejsc dostępnych dla ludności, na których stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych PEM - stan na 2016 rok

W 2016r. nie odnotowano miejsc dostępnych dla ludności, na których stwierdzono by przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

- Wykaz terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, na których stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych PEM (1 kV/m) - stan na 2017 rok

Dla obszarów sąsiadujących z linią elektroenergetyczną 220 kV Krajnik-Glinki, na których stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych PEM (szczegółowy wykaz terenów w rejestrze z 2009 roku) jest kontynuowane postępowanie w przedmiotowej sprawie. Termin ograniczenia pola elektrycznego do poziomów dopuszczalnych, wyznaczony przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego to 31.12.2020 roku.

- Wykaz miejsc dostępnych dla ludności, na których stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych PEM - stan na 2017 rok

W 2017r. nie odnotowano miejsc dostępnych dla ludności, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

PEM.1.1. KONTYNUACJA MONITORINGU POZIOMU PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska (art. 123 ust.1 ustawy z 27.4.2001r. *Prawo ochrony środowiska*). Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (art. 123 ust. 1 ustawy z 27.4.2001r. *Prawo ochrony środowiska*).

Obowiązującą regulacją w zakresie dopuszczalnych poziomów pól jest *rozporządzenie Ministra Środowiska z 30.10.2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów* (Dz.U. z 2003r. Nr 192 poz. 1883). Natomiast w zakresie sposobu prowadzenia badań obowiązuje *rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku* (Dz.U. z 2007r. Nr 221 poz. 1645).

Zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020, pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych w środowisku w tym okresie będą wykonywane w 135 punktach pomiarowych - po 45 punktów pomiarowych w danym roku kalendarzowym, w miejscach dostępnych dla ludności tj. w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast

o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. oraz w pozostałych miastach i na terenach wiejskich. Niniejszy raport z realizacji pierwszego dwuletniego okresu programowego obejmuje łącznie 90 punktów pomiarowych.

W okresie objętym raportowaniem (2016-2017), z dniem 1.07.2016 r. wprowadzono zmianę przepisów dającą możliwość jeszcze większej, niż dotychczas, kontroli nad emisją PEM. W *ustawie z 20.07.1991r. o Inspekcji Ochrony Środowiska* w art. 17 dodano ust. 3a w następującym brzmieniu: „*Na uzasadniony wniosek organu samorządu terytorialnego wojewódzki inspektor ochrony środowiska jest obowiązany przeprowadzić kontrolę nieobjętą planem kontroli Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie poziomów pól elektromagnetycznych emitowanych z instalacji radiokomunikacyjnej, radionawigacyjnej lub radiolokacyjnej, których równoważna moc promieniowania izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz*”.

W ramach działalności inspekcji sanitarnej w zakresie higieny radiacyjnej w 2016 r. rozpatrzono pięć wniosków od ludności o przeprowadzenie pomiarów pola elektromagnetycznego, obawiających się wpływu na zdrowie promieniowania elektromagnetycznego emitowanego przez stacje telefonii komórkowej oraz zainstalowane urządzenia do łączności bezprzewodowej w przedszkolu. Przeprowadzone pomiary w odniesieniu do dwóch wniosków nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych wartości natężenia pola elektromagnetycznego, Przeprowadzone postępowanie dot. trzech wniosków wykazało brak uzasadnionych podstaw do przeprowadzenia pomiarów¹¹. W 2017 r. rozpatrzono 20 interwencji dotyczących promieniowania niejonizującego. Przeprowadzone pomiary w odniesieniu do 15 wniosków nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych wartości natężenia pola elektromagnetycznego Przeprowadzone postępowanie dot. pozostałych wniosków wykazało brak uzasadnionych podstaw do przeprowadzenia pomiarów¹².

PEM.1.2. WPROWADZANIE DO PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ZAPISÓW DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI

W okresie raportowania (2016-2017) podejmowano uchwały dotyczące miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniające zapisy z zakresu ochrony przed polami elektromagnetycznymi. Zapisy takie dotyczą terenów, których przeznaczenie jest związane np. z liniami elektroenergetycznymi. Przykładem takiego planu jest Uchwała Nr XXVIII/201/17 Rady Gminy Stargard z 28.4.2017r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stargard dla przebiegu linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV w obrębach Klępino i Sułkowo. W planie uwzględniono m.in. zakaz lokalizacji budynków i nakaz stosowania rozwiązań zmniejszających emisje pól elektromagnetycznych do środowiska do poziomu określonego przepisami odrębnymi.

W podejmowanych w okresie raportowania planach miejscowych obejmujących przeznaczenie terenu na cele mieszkaniowe uwzględniono np.

- zakaz lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej w strefie A ochrony uzdrowiskowej oraz z ograniczeniami w strefie B, zgodnie z przepisami odrębnymi; nakaz zasilania terenów elementarnych na poziomie średnich napięć siecią kablową (Uchwała Nr XXIII/187/2016 Rady Miasta Świnoujście z 30.6.2016r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Świnoujście w rejonie ulic: Jana Matejki, Stanisława Wyspiańskiego, Zbigniewa Herberta);
- zakaz prowadzenia i lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko określonych w przepisach odrębnych, z wyłączeniem lokalizacji inwestycji celu publicznego; zakaz lokalizacji napowietrznych sieci infrastruktury technicznej (Uchwała

¹¹ Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa zachodniopomorskiego za 2016r. Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Szczecinie, WSSE w Szczecinie, Szczecin, marzec 2017r.

¹² Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa zachodniopomorskiego za 2017r. Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Szczecinie, WSSE w Szczecinie, Szczecin, marzec 2018 r.

Nr XLI/358/2017 Rady Miasta Szczecinek z 15.5.2017 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Narutowicza III” w Szczecinku);

- budynki z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi należy lokalizować poza zasięgiem zagrożeń i uciążliwości określonych w przepisach odrębnych; dopuszcza się sytuowanie budynków z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi w zasięgu zagrożeń i uciążliwości pod warunkiem zastosowania środków technicznych zmniejszających te uciążliwości co najmniej do poziomu ustalonego w przepisach odrębnych; dopuszcza się likwidację napowietrznej linii elektroenergetycznej WN i budowę jako linii kablowych, również w nowej lokalizacji; w zasięgu oddziaływania, oznaczonym na rysunku planu, napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia WN obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych; dopuszcza się likwidację napowietrznych linii elektroenergetycznych niskiego napięcia nn i budowę sieci kablowych w nowej lokalizacji; ustala się realizację stacji transformatorowych zgodnie z przepisami odrębnymi; (Uchwała Nr XXXV/950/17 Rady Miasta Szczecin z dnia 21 listopada 2017 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Trzebusz - Chęszcząca” w Szczecinie).

Zasady lokalizowania inwestycji telekomunikacyjnych zostały określone w rozdziale 5 *ustawy z dnia 7.05.2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych*. Zapisy tej ustawy są nadrzędne w stosunku do ustawy z dnia 27.3.2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz treści miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie może ustanawiać zakazów, a przyjmowane w nim rozwiązania nie mogą uniemożliwić lokalizowania inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, jeżeli taka inwestycja jest zgodna z przepisami odrębnymi. Ponadto, przeznaczenie terenu na cele zabudowy jednorodzinnej nie jest sprzeczne z lokalizacją infrastruktury telekomunikacyjnej o nieznacznym oddziaływaniu (a za taką uważa się: kanalizację kablową, linię kablową podziemną, instalację radiokomunikacyjną wraz z konstrukcją wsporczą do wysokości 5 m, szafy i słupki telekomunikacyjne oraz inne podobne urządzenia i obiekty, a także związany z nimi osprzęt i urządzenia zasilające), jeżeli nie są zaliczone do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub nie stanowią przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na obszary Natura 2000¹³.

PEM.1.3. POZYSKIWANIE INFORMACJI O ŹRÓDŁACH PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH, PROWADZENIE PRZEZ ORGANY OCHRONY ŚRODOWISKA EWIDENCJI ŹRÓDEŁ WYTWARZAJĄCYCH POLA ELEKTROMAGNETYCZNE (ZGŁOSZENIA INSTALACJI)

Zgodnie z treścią art. 152 ust. 1 ustawy z 27.4.2001r. Prawo ochrony środowiska - instalacja, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogąca negatywnie oddziaływać na środowisko, podlega zgłoszeniu organowi ochrony środowiska. Kwestie wymagalności zgłoszenia reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z 2.7.2010 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz.U. Nr 130, poz. 880 ze zm.). Zgodnie z § 2 ust. 2 pkt. 2 przeprowadzeniu zgłoszenia podlegają instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz. Formularz zgłoszenia zawarto w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 2.7. 2010 r. w sprawie zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne (Dz. U. Nr 130, poz. 879). Informacje zawarte w tym zgłoszeniu przedstawia się również Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu.

W 2016 r. inspekcja sanitarna wydała 30 opinii dot. pól elektromagnetycznych związanych z budową stacji elektroenergetycznych, budową linii wysokiego napięcia, budową farm wiatrowych, budową

¹³ Stanowisko Ministra Cyfryzacji wyrażone pismem z dnia 9.3.2018r. w odpowiedzi na interpelację poselską www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=6C79CA4D

farm fotowoltaicznych, budową stacji bazowych telefonii komórkowej¹⁴. W 2017 r. inspekcja sanitarna wydała 10 opinii dot. pól elektromagnetycznych związanych z budową stacji elektroenergetycznych, budową linii wysokiego napięcia, budową stacji bazowych telefonii komórkowej¹⁵.

PEM.1.4. EDUKACJA SPOŁECZEŃSTWA Z ZAKRESU ODDZIAŁYWANIA I SZKODLIWOŚCI PEM

Zadanie jest wykonywane w sposób ciągły. Doświadczenie autorów niniejszego raportu wynikające z innych dotychczas opracowanych analiz wskazuje, iż społeczeństwo jest coraz bardziej świadome zagrożeń wynikających z oddziaływania pól elektromagnetycznych, przy jednoczesnym zastrzeżeniu, iż należy się spodziewać wzrostu zainteresowania tą tematyką, z uwagi na wzrost zarówno liczby lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej, jak i urządzeń będących w codziennym użytku mieszkańców województwa, takich jak smartfony/tablety. Edukację w tym zakresie prowadzą różne jednostki (w tym organizacje pozarządowe), natomiast jako przykład można podać działania prowadzone Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Szczecinie: pracownicy Oddziału Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia we współpracy z Oddziałem Badań Środowiskowych i Radiacyjnych WSSE w Szczecinie w Szkole Podstawowej nr 56 w Szczecinie w dniu 29.11.17 r. przeprowadzili cykl prelekcji dotyczących wpływu promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie na człowieka. Zajęcia dotyczyły sposobów korzystania z urządzeń w sposób ograniczający ekspozycję na pole elektromagnetyczne (PEM). Podczas zajęć dokonywano pomiaru emisji pola elektromagnetycznego przez smartfony uczniów. W dniach 30.11.17 oraz 01.12.17 r. ci sami pracownicy WSSE w Szczecinie odwiedzili Szkołę Podstawową nr 51 i Technikum Łączności, aby również uczniów tych szkół zapoznać z wpływem promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka. Przeprowadzono prelekcję z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej na temat sposobów korzystania z urządzeń w sposób ograniczający ekspozycję na pole elektromagnetyczne (PEM). Podczas zajęć także dokonywano pomiaru emisji pola elektromagnetycznego przez smartfony uczniów. Zajęcia cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród dzieci, młodzieży i nauczycieli¹⁶.

6.1.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
PEM.1.1. Kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa zachodniopomorskiego	↔
PEM.1.2. Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi	↔
PEM.1.3. Pozyskiwanie informacji o źródłach pól elektromagnetycznych, prowadzenie przez organy ochrony środowiska ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne (zgłoszenia instalacji)	↔
PEM.1.4. Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	↔

Objaśnienie symboli: ↔- Zadanie ciągłe

¹⁴ Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa zachodniopomorskiego za 2016r. Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Szczecinie, WSSE w Szczecinie, Szczecin, marzec 2017r.

¹⁵ Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa zachodniopomorskiego za 2017r. Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Szczecinie, WSSE w Szczecinie, Szczecin, marzec 2018r.

¹⁶ Relacja z przeprowadzonych działań edukacyjnych w ramach akcji dotyczącej wpływu promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka, akcji Dopalacze a także programu edukacyjnego Trzymaj Formę – WSSE Szczecin, 2017 r.

7 OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ W OBSZARZE INTERWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI (GW)

7.1 CEL: GW.I. OSIĄGNIĘCIE DOBREGO STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH, PODZIEMNYCH, PRZEJŚCIOWYCH I PRZYBRZEŻNYCH

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (2000/60/WE) oraz ustawą Prawo Wodne, od 2005 roku trzyklasowa ocena czystości została zastąpiona dwustopniową oceną stanu wód, na którą składa się pięcioklasowa ocena stanu albo potencjału ekologicznego oraz dwustopniowa ocena stanu chemicznego. Obecnie sposób prowadzenia monitoringu oraz wykonywania oceny stanu wód powierzchniowych jest regulowany przez *rozporządzenie Ministra Środowiska z 19.7.2016 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych* (Dz.U. 2016 poz. 1178) i *rozporządzenie Ministra Środowiska z 21.7.2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych* (Dz.U. 2016 poz. 1187). Te akty prawne weszły w życie w okresie raportowania.

Ocena jakości rzek wykonywana jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Sieć pomiarowa uwzględnia podział rzek na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) a badania wykonywane w ramach PMŚ mają na celu określenie stanu wód w JCWP. W okresie raportowania (2016-2017) rozpoczął się III cykl gospodarowania wodami (2016-2021), wpisujący się w Program PMŚ dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020.

7.1.1 KIERUNEK INTERWENCJI: GW.1. POPRAWA STANU JAKOŚCIOWEGO I ILOŚCIOWEGO WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Podstawową oceną jakości wód powierzchniowych jest ocena stanu (dotyczy naturalnych JCWP) lub potencjału ekologicznego (dotyczy sztucznych lub silnie zmienionych JCWP). Ocena stanu/potencjału ekologicznego przyjąć może jedną z pięciu klas:

- 1) bardzo dobry stan ekologiczny / maksymalny potencjał ekologiczny;
- 2) dobry stan ekologiczny / dobry potencjał ekologiczny;
- 3) umiarkowany stan ekologiczny / umiarkowany potencjał ekologiczny;
- 4) słaby stan ekologiczny / słaby potencjał ekologiczny;
- 5) zły stan ekologiczny / zły potencjał ekologiczny.

Za spełnienie wymagań, co do stanu ekologicznego uznaje się osiągnięcie przez naturalną JCWP dobrego lub bardzo dobrego stanu ekologicznego. Podobnie dla spełnienia wymagań odnośnie potencjału ekologicznego uznaje się osiągnięcie przez sztuczną lub silnie zmienioną JCWP maksymalnego lub dobrego potencjału ekologicznego. Poza wykonaniem w danej JCWP oceny stanu/potencjału ekologicznego, w JCWP może być również określony stan chemiczny, który może być określony jako dobry lub poniżej dobrego. Dla JCWP, dla których wykonano ocenę stanu/potencjału ekologicznego oraz ocenę stanu chemicznego, wykonuje się ocenę stanu wód, będącą wypadkową obu wcześniej wymienionych ocen. Ocena stanu wód może być określona jako stan dobry lub stan zły. W dobrym stanie wód oceniane są te JCWP, dla których jednocześnie stwierdzono co najmniej dobry stan/potencjał ekologiczny oraz dobry stan chemiczny. W złym stanie wód oceniane są JCWP, które nie osiągnęły co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego i/lub dobrego stanu chemicznego. Za występujące w złym stanie wód uważa się również JCWP, dla których określono jedynie stan/potencjał

ekologiczny (poniżej dobrego stanu/potencjału ekologicznego) lub jedynie stan chemiczny (poniżej dobrego stanu chemicznego).

Ocena jakości wód wykonywana jest w sześcioletnich cyklach pomiarowych, dostosowanych do cykli obowiązywania poszczególnych aktualizacji planów gospodarowania wodami w dorzeczach. Oznacza to, że poszczególne JCWP mogą być oceniane w odstępach czasowych nie przekraczających 6 lat (a w wyjątkowych sytuacjach, co 18 lat)¹⁷.

W województwie zachodniopomorskim badania wykonane w latach 2011-2016 pozwoliły na wykonanie oceny stanu/potencjału ekologicznego 111 JCWP rzecznych. W zakresie oceny stanu chemicznego oceniono 48 JCWP. Stan wód określono dla 91 JCWP. W poniższych tabelach przedstawiono wyniki oceny¹⁸:

TABELA 46 Potencjał ekologiczny określony dla JCWP rzecznych położonych na obszarze działania WIOŚ w Szczecinie, na podstawie badań wykonanych w latach 2011-2016

Stan / potencjał ekologiczny JCWP	Liczba JCWP
Bardzo dobry stan ekologiczny / maksymalny potencjał ekologiczny	1
Dobry stan / potencjał ekologiczny	27
Umiarkowany stan / potencjał ekologiczny	57
Słaby stan / potencjał ekologiczny	22
Zły stan / potencjał ekologiczny	4
Razem	111

Źródło: Raport o stanie środowiska w woj. zachodniopomorskim WIOŚ Szczecin 2017

TABELA 47 Stan chemiczny określony dla JCWP rzecznych położonych na obszarze działania WIOŚ w Szczecinie, na podstawie badań wykonanych w latach 2011-2016

Stan chemiczny JCWP	Liczba JCWP
Stan chemiczny dobry	16
Stan chemiczny poniżej dobrego	32
Razem	48

Źródło: Raport o stanie środowiska w woj. zachodniopomorskim WIOŚ Szczecin 2017

TABELA 48 Stan wód określony dla JCWP rzecznych położonych na obszarze działania WIOŚ w Szczecinie, na podstawie badań wykonanych w latach 2011-2016

Stan wód	Liczba JCWP
Dobry	4
Zły	87
Razem	91

Źródło: Raport o stanie środowiska w woj. zachodniopomorskim WIOŚ Szczecin 2017

W ramach POS WZ założono, iż w 2020 r. udział JCWP o stanie / potencjale dobrym i bardzo dobrym będzie wynosił 70%, bez rozgraniczania na JCWP rzeczne i jeziorne. Aktualne dane wskazują na to, iż osiągnięcie zakładanego poziomu należy uznać za nierealne.

¹⁷ Zgodnie z zapisami Ramowej Dyrektywy Wodnej (2000/60/WE) i rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie form i sposobów prowadzenia monitoringu z dnia 19 lipca 2016 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. 2016 poz. 1178), jcwp osiągnęła dobry stan wód oraz nie oddziałuje na nią żadne znaczące źródło presji

¹⁸ K8INT16515 odpowiedź Ministra Środowiska na interpelację poselską z dn. 7.12.2017r.

TABELA 49 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Udział JCWP o stanie / potencjale dobrym i bardzo dobrym [%] (dane dla roku 2016 dotyczą zbiorczego zestawienia wyników z lat 2011-2016)

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
39,8	26,5 (JCWP rzeczne) 47,8 (JCWP jeziorne)	b.d.	70,0

Źródło: Raport o stanie środowiska w woj. zachodniopomorskim WIOŚ Szczecin 2017

GW.1.1. OPRACOWANIE I REALIZACJA WARUNKÓW KORZYSTANIA Z WÓD REGIONU WODNEGO I WÓD ZLEWNI

Warunki korzystania z wód regionu powinny zostać opracowane dla wszystkich regionów wodnych. W obszarze działania PGW WP (dawniej RZGW w Szczecinie) dotyczy to regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz regionu wodnego Ücker. Aktualnie obowiązują:

- Rozporządzenie Dyrektora RZGW w Szczecinie nr 3/2014 z dnia 03.06.2014 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego;
- Rozporządzenie Dyrektora RZGW w Szczecinie nr 6/2015 z dnia 15.07.2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Ücker.

Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie, z dniem 18.04.2017 r. przystąpił do sporządzenia projektów rozporządzeń zmieniających rozporządzenia ws. ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz ws. ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Ücker.

Warunki korzystania z wód zlewni natomiast powinny zostać sporządzone dla obszarów, dla których, w wyniku ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza konieczne jest określenie szczególnych zasad ochrony zasobów wodnych w celu osiągnięcia dobrego stanu wód. Aktualnie obowiązują:

- Rozporządzenie Dyrektora RZGW w Szczecinie z dnia 20.3.2017 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Międzyodrze – Zalew Szczeciński – wyspy Wolin i Uznam (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego 2017.1224, ogłoszony: 23.03.2017);
- Rozporządzenie Dyrektora RZGW w Szczecinie z dnia 2.3.2017 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Regi (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego 2017.998, ogłoszony: 06.03.2017);
- Rozporządzenie Nr 7/2016 Dyrektora RZGW w Szczecinie z dnia 10.5.2016 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Iny;
- Rozporządzenie Nr 5/2016 Dyrektora RZGW w Szczecinie z dnia 18.3.2016 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód Lewobrzeżnej Zlewni Dolnej Odry;
- Rozporządzenie Nr 8/2015 Dyrektora RZGW w Szczecinie z dnia 23.9.2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Tywy;
- Rozporządzenie Nr 7/2015 Dyrektora RZGW w Szczecinie z dnia 15.7.2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Gowienicy;

Dyrektor RZGW, obwieszczeniem z dnia 10.11.2017 r. zawiadomił o sporządzeniu projektów rozporządzeń zmieniających rozporządzenia w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni: Gowienicy, Iny, Lewobrzeżnej Zlewni Dolnej Odry, Tywy. Do końca 2017r. prowadzono konsultacje społeczne.

GW.1.2. USTANOWIENIE STREF OCHRONY POŚREDNIEJ DLA UJĘĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH

W obszarze działania RZGW w Szczecinie obecnie istnieją 2 strefy ochronne ujęć wody powierzchniowej ("Miedwie" na J. Miedwie, w miejscowości Żelewo, gmina Stare Czarnowo; ujęcie rezerwowe "Kurów" na rz. Odrze (Kanał Kurowski), w miejscowości Kurów gmina Kołbaskowo). Wymienione ujęcia, zgodnie z wykazem wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, są jedynymi ujęciami wód powierzchniowych służącymi do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia w Regionie Wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego (stan na 31.12.2017 r.).

GW.1.3. WERYFIKACJA WYZNACZENIA WÓD WRAŻLIWYCH NA ZANIECZYSZCZENIA ZWIĄZKAMI AZOTU ZE ŹRÓDEŁ ROLNICZYCH

Z dniem 1.03.2017 r. weszło w życie *rozporządzenie Dyrektora RZGW z dnia 1.02.2017 r. w sprawie określenia wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć*. Rozporządzenie zastępuje dotychczasowe wykazy opublikowane w rozporządzeniach z 2012 i 2015 r. W obowiązującym od 2017 r. wykazie wód powierzchniowych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych wymieniono 60 JCWP rzecznych, 29 JCWP jeziornych, 4 JCWP przejściowe, 4 JCWP przybrzeżne. Tereny z wodami podziemnymi wrażliwymi na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych obejmują 85 obrębów ewidencyjnych na terenie 3 powiatów woj. zachodniopomorskiego (Gryfiński: gm. Gryfino, Stare Czarnowo; Pyrzycki: gm. Bielice, Kozielice, Pyrzyce, Warnice; Stargardzki: Kobylanka, Stargard) i 1 powiatu z woj. lubuskiego (ślubicki).

GW.1.4. OGRANICZENIE ZUŻYCIA WODY W OBRĘBIE TERENÓW MIEJSKICH ORAZ W PRZEMYŚLE (NP. RECYRKULACJA WODY, ZAMYKANIE OBIEGU WODY)

W 2017 r. WFOŚiGW w Szczecinie dofinansował zadanie inwestora MOJSIUK Spółka z o.o. Spółka komandytowa – „Ograniczenie zużycia wody i odprowadzanych ścieków poprzez zakup i montaż wyposażenia budynku myjni” - urządzenie myjni automatycznej z systemem odzysku wody. Ponadto działania tego typu mogą stanowić element projektów dofinansowanych w ramach osi priorytetowej RPO WZ 1. *Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie*.

GW.1.5. OGRANICZENIE ZUŻYCIA WODY W ROLNICTWIE

Zadanie jest realizowane w sposób ciągły, zarówno przez Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach (promocja kodeksu dobrych praktyk), jak i przez gminy, które wskazują, że czynnie rozpowszechniają wybrane publikacje / czasopisma wśród sołtysów poszczególnych sołectw, w których promowane jest ograniczanie zużycia wody w rolnictwie (np.: Zachodniopomorski Magazyn Rolniczy, Biuletyn Informacyjny oraz Echo Zachodniopomorskiej wsi), oraz zamieszczanie informacji na tablicach ogłoszeń.

GW.1.6. PROWADZENIE KONTROLI PRZESTRZEGANIA PRZEZ PODMIOTY WARUNKÓW WPROWADZANIA ŚCIEKÓW DO WÓD LUB DO ZIEMI

Zadanie jest prowadzone w sposób ciągły przez WIOŚ w Szczecinie: kontrola przestrzegania warunków dotyczących wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, określonych w pozwoleniach zintegrowanych oraz decyzjach wydanych na podstawie przepisów ustawy Prawo wodne. Zadania realizowane były w ramach planu rocznego, w oparciu o przyjęte do realizacji cele kontroli. Plan roczny został

zatwierdzony przez Wojewodę Zachodniopomorskiego. Liczba zakładów, w tym instalacji zarejestrowanych w ewidencji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie według stanu w bazach danych EKOINFONET i ISK na koniec 2016 roku wyniosła 4 274¹⁹.

Natomiast kontrole w zakresie jakości wody przeprowadzał RZGW w Szczecinie:

2016 rok: przeprowadzono 66 kontroli gospodarowania wodami oraz 5 oględzin kontrolnych, będących podstawą do podejmowania dalszych działań mających na celu usunięcie nieprawidłowości. Skontrolowano: 7 ujęć wód podziemnych, 13 obiektów stawowych (karpioowych i pstrągowych).

2017 rok: przeprowadzono 48 kontroli gospodarowania wodami. Kontrola objęła przede wszystkim: kontrolę podmiotów realizujących zadania związane z zaopatrzeniem w wodę mieszkańców gmin, w zakresie przestrzegania warunków obowiązujących na obszarach stref ochronnych ujęć wód oraz zgodności z prawem realizowanego przez te podmioty korzystania z wód, ze szczególnym uwzględnieniem posiadania pozwoleń wodnoprawnych wymaganych przepisami ustawy Prawo wodne. Skontrolowano: 11 ujęć wód podziemnych, 7 stref ochronnych ujęć wód podziemnych, 4 ujęcia wody powierzchniowej, 11 obiektów stawowych, 1 wał przeciwpowodziowy, 3 razy przeprowadzono kontrole w odniesieniu do małych elektrowni wodnych. Zakres przeprowadzonych kontroli gospodarowania wodami obejmował: korzystanie z wód, przestrzeganie warunków ustalonych w decyzjach wydanych na podstawie ustawy Prawo wodne, utrzymanie wód oraz urządzeń wodnych, przestrzeganie nałożonych na właścicieli gruntów obowiązków oraz ograniczeń, przestrzeganie warunków obowiązujących w strefach i obszarach ochronnych ustanowionych na podstawie ustawy.

GW.1.7. OGRANICZENIE WPŁYWU ROLNICTWA NA WODY POPRZEZ WDROŻENIE STOSOWANIA KODEKSU DOBRYCH PRAKTYK ROLNICZYCH, WSPIERANIE I EDUKACJĘ W ZAKRESIE ROZWOJU ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO (OGRANICZENIE ODPLYWU AZOTU ZE ŹRÓDEŁ ROLNICZYCH)

ORAZ

GW.1.9. PROWADZENIE EWIDENCJI I KONTROLA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH ORAZ PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW

ORAZ

GW.1.10. STOSOWANIE TECHNOLOGII I URZĄDZEŃ OGRANICZAJĄCYCH MOŻLIWOŚĆ PRZEDOSTAWANIA SIĘ NIECZYSTOŚCI DO GRUNTU I WÓD

Zadanie jest realizowane w sposób ciągły, zarówno przez Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach jak i przez gminy oraz mieszkańców. Gminy wskazują, iż w ramach prowadzonych kontroli zachęcano rolników do stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, w szczególności do składowania nawozów naturalnych na szczelnych płytach gnojowych (obornik) i w zbiornikach bezodpływowych (gnojowica).

GW.1.8. PRZEPROWADZENIE POGŁĘBIONYCH ANALIZ PRESJI W CELU USTALENIA PRZYCZYŃ NIEOSIĄGNIĘCIA DOBREGO STANU WÓD Z UWAGI NA STAN FIZYKO-CHEMICZNY ORAZ W CELU ZAPLANOWANIA DZIAŁAŃ UKIERUNKOWANYCH NA POPRAWĘ JAKOŚCI WÓD

Z informacji przekazanych przez PGW WP (dawniej RZGW w Szczecinie) wynika, iż zadanie to było realizowane:

W 2017 roku zrealizowano analizę pt.: „Przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód dla wybranych jednolitych części wód powierzchniowych na obszarze działania RZGW w Szczecinie”. Zakres pracy obejmował przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód z uwagi na stan chemiczny, fizyko-chemiczny i w celu zaplanowania działań ukierunkowanych na redukcję fosforu. Koszt przeprowadzonej analizy wyniósł 47 970 PLN; źródła finansowania - środki własne RZGW.

¹⁹ Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2017

7.1.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
GW.1.1. Opracowanie i realizacja warunków korzystania z wód regionu wodnego i wód zlewni	→
GW.1.2. Ustanowienie stref ochrony pośredniej dla ujęć wód powierzchniowych	↑
GW.1.3. Weryfikacja wyznaczenia wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych	↑
GW.1.4. Ograniczenie zużycia wody w obrębie terenów miejskich oraz w przemyśle (np. recykulacja wody, zamykanie obiegu wody)	↔
GW.1.5. Ograniczenie zużycia wody w rolnictwie	↔
GW.1.6. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	↔
GW.1.7. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego (ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych)	↔
GW.1.8. Przeprowadzenie pogłębionych analiz presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód z uwagi na stan fizyko-chemiczny oraz w celu zaplanowania działań ukierunkowanych na poprawę jakości wód	↑
GW.1.9. Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	↔
GW.1.10. Stosowanie technologii i urządzeń ograniczających możliwość przedostawania się nieczystości do gruntu i wód	↔

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe, → - Zadanie w realizacji, ↑ - Zadanie zrealizowane

7.1.3 KIERUNEK INTERWENCJI: GW.2. POPRAWA STANU JAKOŚCIOWEGO I ILOŚCIOWEGO WÓD PODZIEMNYCH

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w województwie zachodniopomorskim szacowane są na 170 912,29 m³/h (wg stanu na dzień 31.12.2015 r.). Stanowi to około 8,5 % ogółu zasobów Polski co lokuje województwo zachodniopomorskie na piątym miejscu w kraju pod względem zasobności. Z występujących poziomów wodonośnych największe znaczenie gospodarcze mają utwory czwartorzędowe (92,02%). Wody trzeciorzędowe, kredowe i z utworów starszych są użytkowane w niewielkim stopniu. Na terenie województwa zachodniopomorskiego znajduje się (w całości lub w części) 16 JCWPd (wg podziału na 172 JCWPd) (nr: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 23, 24, 25, 26, 33, 34), przy czym JCWPd nr 33 badana jest w punktach pomiarowych zlokalizowanych poza terenem województwa.

W 2016 roku badania stanu chemicznego wód podziemnych na terenie województwa przeprowadzone zostały w ramach monitoringu diagnostycznego. Monitoring diagnostyczny wykonany został w 108 punktach pomiarowych. Zakres badań obejmował oznaczenie 43 wskaźników fizykochemicznych. Dodatkowo w 15 punktach wykonano badania zawartości trwałych zanieczyszczeń organicznych (TZO), w tym wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) i pestycydów chloroorganicznych. W każdym punkcie pomiarowym oznaczono 55 wskaźników TZO. Ocena jakości wód podziemnych wykonana została w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 85).

Zgodnie z tym rozporządzeniem klasa I to wody bardzo dobrej jakości, klasa II – wody dobrej jakości, klasa III – wody zadowalającej jakości, klasa IV – wody niezadowalającej jakości, klasa V – wody złej jakości. Klasy jakości wód I, II, III oznaczają ich dobry stan chemiczny, a klasy IV i V oznaczają stan chemiczny słaby.

Wyniki monitoringu stanu chemicznego wód podziemnych wykonanego w 2016 roku w punktach monitoringu diagnostycznego wykazały, że na terenie województwa dominowały wody o dobrym stanie chemicznym (około 80% punktów), w tym wody I klasy (wody bardzo dobrej jakości), II klasy (wody dobrej jakości) i III klasy (wody zadowalającej jakości). W pozostałych punktach (około 20%) stwierdzono wody o słabym stanie chemicznym, w tym wody niezadowalającej jakości (IV klasy) i złej jakości (V klasy).

Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ - *Udział JCWPd o dobrej lub zadowalającej jakości [%]* – wykazuje korzystny trend wzrostowy, należy się jednak zastanowić nad realnością osiągnięcia zakładanego poziomu na rok 2020 – 100% JCWPd zaklasyfikowanych do jednej z pierwszych trzech klas.

TABELA 50 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Udział JCWPd o dobrej lub zadowalającej jakości [%]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
71	80		100

Źródło: Raport o stanie środowiska w woj. zachodniopomorskim WIOŚ Szczecin 2017

GW.2.1. USTANAWIANIE STREF OCHRONNYCH UJĘĆ WÓD PODZIEMNYCH

W obszarze działania PGW WP (RZGW w Szczecinie) obecnie istnieje 37 stref ochronnych ujęć wody podziemnej. W okresie sprawozdawczym (2016-2017) ustanowiono 1 strefę ochronną ujęcia wody w Kamieniu Pomorskim, należąca do Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Kamieniu Pomorskim (Rozporządzenie z 29.12.2017 r. Dz. Urz. Woj. Zachodniopom. poz. 80 z dn. 03.01.2018 r.). W odniesieniu do 6 kolejnych ujęć (Warnkowo gm. Nowogard; ul. Wojska Polskiego Nowogard; Moryń; Rościęcino-Bogucino Gm. Kołobrzeg; Ul. Żwirowa 18 Koszalin; Wisetka Gm. Wolin) wprowadzono zmiany w rozporządzeniach dotyczących stref ochronnych tych ujęć.

GW.2.2. MONITOROWANIE STANÓW I CHEMIZMU WÓD PODZIEMNYCH NA TERENACH EKOSYSTEMÓW ZALEŻNYCH OD WÓD PODZIEMNYCH (EKOSYSTEMY O POWIERZCHNI POWYŻEJ 1 HA)

Monitoring stanu chemicznego wód podziemnych wykonywany jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na poziomie krajowym. Wykonawcą monitoringu stanu chemicznego wód podziemnych jest Państwowa Służba Hydrogeologiczna (PSH), której zadania realizowane są przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB).

Celem badań jest dostarczenie informacji o jakości wód podziemnych, śledzenie zmian w tym zakresie oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z utrzymaniem lub osiągnięciem dobrego stanu wód podziemnych (chemicznego i ilościowego) określonego Ramową Dyrektywą Wodną (RDW).

Przedmiotem monitoringu są zwykłe (słodkie) wody podziemne występujące w jednolitych częściach wód podziemnych (wg nowego podziału 172 JCWPd wydzielonych na terenie kraju), ze szczególnym uwzględnieniem obszarów narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu pochodzenia rolniczego.

GW.2.3. POSZUKIWANIE I DOKUMENTOWANIE NOWYCH ŹRÓDEŁ WODY DO SPOŻYCIA

W analizowanym okresie kontynuowano działania z zakresu poszukiwania i dokumentowania nowych źródeł wody do spożycia. Art. 161. 1. ustawy Prawo geologiczne i górnicze wskazuje, iż organem administracji geologicznej pierwszej instancji jest marszałek województwa, z wyjątkiem spraw określonych w ust. 2–4: do starosty, jako organu administracji geologicznej pierwszej instancji, należą

sprawy związane z zatwierdzaniem projektów robót geologicznych oraz dokumentacjami geologicznymi, dotyczące: ujęć wód podziemnych, których przewidywane lub ustalone zasoby nie przekraczają 50 m³/h. Oprócz kontynuacji działań przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego, wydawanie decyzji w tym zakresie w latach 2016-2017 zgłosiły powiaty: tobeski, stargardzki, szczecinecki, myśliborski, wałecki, gryficki, policki, goleniowski.

GW.2.4. USTANOWIENIE OBSZARÓW OCHRONNYCH ZBIORNIKÓW WÓD PODZIEMNYCH (GZWP)

Obszary ochronne zbiorników wód podziemnych stanowią tereny, na których obowiązują zakazy, nakazy oraz ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów lub korzystania z wody w celu ochrony zasobów tych wód, przede wszystkim przed degradacją ich jakości (stanu chemicznego). W latach 2013-2016 wyznaczono obszary ochronne GZWP: 118 Zbiornik międzymorenowy Polanów; 135 Zbiornik Barlinek. W tym samym okresie w wyniku reambulacji dokumentacji GZWP wyznaczono obszar ochronny GZWP 102 Wyspa Wolin²⁰.

7.1.4 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
GW.2.1. Ustanawianie stref ochronnych ujęć wód podziemnych	↔
GW.2.2. Monitorowanie stanów i chemizmu wód podziemnych na terenach ekosystemów zależnych od wód podziemnych (ekosystemy o powierzchni powyżej 1 ha)	↔
GW.2.3. Poszukiwanie i dokumentowanie nowych źródeł wody do spożycia	↔
GW.2.4. Ustanowienie obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych (GZWP)	↔

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe

7.1.5 KIERUNEK INTERWENCJI: GW.3. POPRAWA STANU JAKOŚCIOWEGO I ILOŚCIOWEGO WÓD PRZEJŚCIOWYCH I PRZYBRZEŻNYCH

W województwie zachodniopomorskim wyznaczone zostały cztery jednolite części wód przejściowych oraz trzy jednolite części wód przybrzeżnych. Zgodnie z typologią wód powierzchniowych obowiązującą od 2016 roku do wód naturalnych zaliczono trzy jednolite części wód przybrzeżnych (JCWP Dziwna-Świna, JCWP Sarbinowo-Dziwna, JCWP Jarosławiec-Sarbinowo) i jedną przejściową (JCWP Zalew Kamieński), a do silnie zmienionych trzy jednolite części wód przejściowych (JCWP Zalew Szczeciński, JCWP Ujście Świny, JCWP Ujście Dziwny).

W 2016 r. w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego badaniami objętych zostało sześć JCWP (4 przejściowe: Zalew Szczeciński, Zalew Kamieński, Ujście Dziwny, Ujście Świny oraz 2 przybrzeżne: Dziwna - Świna, Sarbinowo - Dziwna), a monitoringiem badawczym JCWP przybrzeżne (Jarosławiec - Sarbinowo). Stwierdzono zły stan ogólny wszystkich badanych JCWP przejściowych i przybrzeżnych. Osiągnięcie zakładanej na 2020 r. wartości wskaźnika (tabela poniżej) należy ocenić jako nierealne.

²⁰ Informator PSH, Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, PIG, PIB, Warszawa 2017 r.

TABELA 51 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Udział JCWP przejściowych o dobrej lub zadowalającej jakości[%]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
0	0	b.d.	50

Źródło: Ocena stanu środowiska polskich obszarów morskich Bałtyku na podstawie danych monitoringowych z roku 2016 na tle dziesięciolecia 2006-2015. GIOŚ Warszawa 2017r.

GW.3.1. WYPOSAŻENIE PORTÓW W URZĄDZENIA ODBIERAJĄCE ŚCIEKI ZE STATKÓW PASAŻERSKICH ORAZ

GW.3.2. ZAGOSPODAROWANIE PASA WYBRZEŻA (MIESZKALNICTWO, USŁUGI) W INFRASTRUKTURĘ ZAPEWNIĄCĄ OCHRONĘ WÓD

Zadania były realizowane częściowo przez PGW WP (dawniej RZGW w Szczecinie w postaci projektów zagospodarowania wybrzeża), a także przez inne podmioty. Dzięki środkom RPO WZ 2014-2020, na terenie województwa realizowano następujące projekty (znajdują się jeszcze w trakcie realizacji). W zadaniu 4.1 (w dalszej części raportu) zestawiono realizowane w tym zakresie projekty, tu natomiast zaprezentowano dwa przykłady, jakie działania, wpisujące się w brzmienie zadanie GW.3.1 i GW.3.2, zawierają w sobie wymienione projekty:

- „*Modernizacja infrastruktury portu turystycznego, żeglarskiego w Trzebieży w ramach projektu Zachodniopomorski Szlak Żeglarski – sieć portów turystycznych Pomorza Zachodniego*”: W zakres rzeczowy projektu wchodzi: modernizacja nabrzeża północnego ze slipem, modernizacja nabrzeża zachodniego wewnętrznego, rozbiórka pirsu T, budowa pomostu falochronowego, modernizacja budynku administracyjno-socjalnego, budowa altany dla żeglarzy, zagospodarowanie terenu, utwardzenie placu do zimowania jachtów, stanowisko mycia jachtów z odwodnieniem i separatorem, wyposażenie nabrzeży w punkty poboru wody pitnej i energii elektrycznej wraz z oświetleniem, budowa punktu odbioru ścieków i wód zaolejonych ze zbiornikiem na wodę, modernizacja infrastruktury podziemnej, budowa przyłącza wodociągowego, modernizacja sieci kanalizacyjnych na terenie portu, budowa systemu elektronicznego zarządzania i ochrony, zakup ciągnika ze sprzętem do przewożenia jachtów;
- „*Rozbudowa mariny w Dziwnowie*”: Budowa budynku hali dwufunkcyjnej, przeznaczonej dla personelu mariny, hangar do zimowania jachtów w sezonie zimowym oraz zaplecza imprez sportowych w sezonie letnim, budowa budynku sanitarno-higienicznego, budowa wiaty zmywalni, budowa placu technicznego, placów manewrowych (w tym parking) oraz instalacji: zewnętrznych instalacji w branży sanitarnej (wodno-kanalizacyjnej, kanalizacji deszczowej odwodnienia placów manewrowych i odwodnienia dachów);

Z kolei Zarząd Portu Morskiego Kołobrzeg Sp. z o.o. w ramach przeprowadzonej ankietyzacji przekazał następującą informację:

W ramach Programu PO RYBY 2007-2013 Oś. 3 Spółka zakupiła sprzęt służący do przeciwdziałania zanieczyszczeniom w Porcie Rybackim w Kołobrzegu, zakupiono m. in. zaporę przeciwolejewą FLEXI 750, związało do zapory na przyczepie, pojemnik zabezpieczający, polietylenowy, skrzyniowy wraz z pokrywą, zestaw mobilny Wheely 360, sorbenty. Zakup specjalistycznych środków do ograniczania zanieczyszczenia środowiska morskiego, daje Spółce możliwość realizacji działania w zakresie ochrony środowiska morskiego, utrzymanie czystości od strony wody i reagowanie na potencjalne zagrożenia, co wpływa na bezpieczeństwo użytkowników korzystających z portu.

GW.3.3. PROWADZENIE MONITORINGU WÓD PRZYBRZEŻNYCH I PRZEJŚCIOWYCH, W TYM ZAWARTOŚCI BIOGENÓW I TRWAŁYCH ZWIĄZKÓW ORGANICZNYCH

W okresie raportowania monitoring wód był prowadzony w oparciu o Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020, zatwierdzony w 2015 r. przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

W 2016 r. w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego badaniami objętych zostało sześć JCWP (4 przejściowe: Zalew Szczeciński, Zalew Kamieński, Ujście Dziwny, Ujście Świny oraz 2 przybrzeżne: Dziwna - Świna, Sarbinowo - Dziwna), a monitoringiem badawczym JCWP przybrzeżne (Jarosławiec - Sarbinowo).

GW.3.4. OGRANICZENIE EUTROFIZACJI POPRZEZ REDUKCJĘ BIOGENÓW POCHODZENIA ROLNICZEGO (NP. ZMNIEJSZENIE UDZIAŁU ZWIĄZKÓW AZOTU I FOSFORU W NAWOŻENIU, WYKORZYSTANIE TRZCIN W CELU USUNIĘCIA BIOGENÓW)

Wieloletnie badania WIOŚ w Szczecinie w punktach objętych corocznym monitoringiem (rzeki uchodzące bezpośrednio do morza, Odra w rejonie Szczecina) wykazują utrzymywanie się tendencji spadkowej wskaźników zanieczyszczeń organicznych oraz biogennych (odpowiedzialnych za eutrofizację wód). Średnie stężenia związków organicznych oraz biogennych w punktach monitoringu rzek zamykających duże zlewnie od wielu lat oscylują w granicach dobrego stanu wód. Na niskim, ustabilizowanym poziomie od szeregu lat występuje także stężenie azotu ogólnego.

7.1.6 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
GW.3.1. Wyposażenie portów w urządzenia odbierające ścieki ze statków pasażerskich	→
GW.3.2. Zagospodarowanie pasa wybrzeża (mieszkalnictwo, usługi) w infrastrukturę zapewniającą ochronę wód	→
GW.3.3. Prowadzeniem monitoringu wód przybrzeżnych i przejściowych w tym zawartości biogenów i trwałych związków organicznych	↔
GW.3.4. Ograniczenie eutrofizacji poprzez redukcję biogenów pochodzenia rolniczego (np. zmniejszenie udziału związków azotu i fosforu w nawożeniu, wykorzystanie trzciny w celu usunięcia biogenów)	↔

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe, → - Zadanie w realizacji

7.2 CEL: GW.II. RACJONALNY TRANSPORT I TURYSTYKA WODNA

7.2.1 KIERUNEK INTERWENCJI: GW.4. RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW WODNYCH DO CELÓW TRANSPORTOWYCH I TURYSTYCZNYCH

GW.4.1. POPRAWA DOSTĘPU DO PORTÓW POPRZEZ PRZEBUDOWĘ, BUDOWĘ I MODERNIZACJĘ NIEZBĘDNEJ INFRASTRUKTURY

Oprócz dużych inwestycji planowanych przez Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A. w zakresie rozbudowy terminali obsługi pasażerskiej (oraz towarowej – o czym szerzej napisano w aspekcie zadania wskazanego w POŚ WZ: GWS.2.12. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury

technicznej w portach w Szczecinie i Świnoujściu), Zadanie to było realizowane (umowy podpisane w ramach RPO WZ latach 2016-2017) w postaci projektów z zakresu modernizacji portów, przystani żeglownych i marin na terenie województwa zachodniopomorskiego.

TABELA 52 Projekty w zakresie budowy infrastruktury poprawiającej dostęp do portów na terenie województwa zachodniopomorskiego, znajdujące się w trakcie realizacji w latach 2016-2017

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem	Program operacyjny
Rozbudowa mariny w Dziwnowie	Gmina Dziwnów	2 125 194,00	RPO WZ 2014-2020
Modernizacja infrastruktury portu turystycznego, żeglarskiego w Trzebieży w ramach projektu Zachodniopomorski Szlak Żeglarski – sieć portów turystycznych Pomorza Zachodniego	Fundacja Port Jachtowy Trzebież	6 226 473,16	RPO WZ 2014-2020
Port Jachtowy – Marina Dąbie	Fundacja "Sun & Sail"	12 392 826,87	RPO WZ 2014-2020
Budowa przystani jachtowej w Świnoujściu Łunowie w ramach Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego	Gmina Miasto Świnoujście	5 037 963,36	RPO WZ 2014-2020
Budowa Centrum Turystyki i Rekreacji Wodnej w Dźwirzynie	Gmina Kołobrzeg	11 264 581,66	RPO WZ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

GW.4.2. UTRZYMANIE SZLAKÓW ŻEGLOWNYCH I DRÓG WODNYCH POPRZEZ MODERNIZACJĘ, PRZEBUDOWĘ LUB BUDOWĘ NIEZBĘDNEJ INFRASTRUKTURY

PGW WP (dawniej Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie) administruje następującymi śródlądowymi drogami wodnymi:

- rzeka Odra (km 542,4 - 704,1);
- rzeka Odra Wschodnia (km 704,1 - 730,5);
- rzeka Odra Zachodnia (km 0,0 - 36,5);
- rzeka Regalica (km 730,5 - 741,6);
- rzeka Parnica (km 4,0 - 5,6);
- Przekop Klucz - Ustowo (km 0,0 - 2,7);
- Przekop Parnicki (km 0,0 - 1,3);
- Kanał Kurowski (km 0,0 - 3,4);
- Kanał Odyńca (km 0,0 - 3,6);
- Kanał Klucz (km 0,0 - 2,3)
- Kanał Cegielinka (km 0,0 - 1,8);
- Kanał Zielony (km 0,0 - 0,4);
- Jezioro Dąbie (9,5 km toru głównego) oraz rzeki: Święta, Czapina, Babina, Dąbski Nurt, Iński Nurt.

TABELA 53 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Całkowita długość ulepszonych lub utworzonych śródlądowych dróg wodnych [km]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
-	0	0	10

Źródło: POŚ WZ

W POŚ WZ wymieniono wskaźnik: *Całkowita długość ulepszonych lub utworzonych śródlądowych dróg wodnych* [km]. Wskaźnik ten jest publikowany przez GUS jedynie na poziomie krajowym.

Pod koniec 2015 roku ratyfikowano ostatecznie „Umowę między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, a Rządem Republiki Federalnej Niemiec o wspólnej poprawie sytuacji na drogach wodnych na pograniczu polsko-niemieckim (ochrona przeciwpowodziowa, warunki przepływu i żeglugi), podpisana w Warszawie dnia 27 kwietnia 2015 r.” Umowa przewidywała przeprowadzenie prac modernizacyjnych na rzece Odrze (odcinek graniczny), polegających na likwidacji miejsc limitujących żeglugę i pracę łodotamaczy, w celu uzyskania docelowej głębokości 1.8 m przy określonym prawdopodobieństwie. Umowa przewidywała również bagrowanie (pogłębienie) toru wodnego na J. Dąbie oraz Przekopu Klucz – Ustowo.

Umowa ta była negocjowana i podpisana po 14 latach ustaleń po obu stronach granicy. Na początku 2016 roku Rząd RP przedstawił nowy plan rewitalizacji żeglugi na polskich rzekach, w tym na Odrzańskiej Drodze Wodnej, z której wynikało, iż żeglowność rzeki Odry powinna być od razu przystosowana do IV klasy żeglowności²¹. Zmiana koncepcji żeglugowego zagospodarowania rzeki spowodowała wstrzymanie rozpoczęcia prac na tzw. Odrze Granicznej. Jednocześnie nie zostały wznowione negocjacje w zakresie nowej koncepcji Odry, zmierzające do doprowadzenia rzeki do IV klasy żeglowności.

Obecnie sytuacja dojrzała jednak do powrotu do znanej od lat fazy realizacji klasy III i wszystko wskazuje na to, że będzie realizowany plan użegłownienia całej Odry właśnie do klasy III. Należy zaznaczyć, że UMWZ nie jest praktycznie w żadnej formie uwzględniony jako storna konsultacji, wszystkie decyzje zapadają na szczeblu centralnym. Wg. ostatnich informacji trwają intensywne prace, by Odrzańska Droga Wodna miała min. III klasę żeglowności na całej swojej długości do roku 2022. Zakres prac i wymagane inwestycje są wg przekazanych informacji realne do udźwignięcia przez budżet Skarbu Państwa. Dla całej Zachodniej Polski żeglowna Odrzańska Droga Wodna to szansa na oczekiwany od lat potężny impuls rozwojowy.

GW.4.3. BUDOWA INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ W SĄSIEDZTWIE TERENÓW WODNYCH (RZEKI, JEZIORA, MORZE) ZA ZACHOWANIEM ZASAD BEZPIECZEŃSTWA

W analizowanym okresie zakończono projekt dofinansowany ze środków RPO WZ 2014-2020 pn.: „Utworzenie szlaku kajakowego wokół Jez. Szczucze, jako uzupełnienie oferty turystyki aktywnej w mieście i gminie Golczewo”, Beneficjent: Gmina Golczewo, wartość projektu: 791 808,8 PLN. W realizacji są dalsze projekty wpisujące się w zadanie GW.4.3:

TABELA 54 Projekty w zakresie budowy infrastruktury turystycznej w sąsiedztwie terenów wodnych na terenie województwa zachodniopomorskiego, znajdujące się w trakcie realizacji w latach 2016-2017

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Zespół przyrodniczo-rekreacyjny Przylądek Czterech Szkieletów	Gmina Miasto Szczecin	1 007 726,66	RPO WZ 2014-2020
Wzmocnienie potencjału rozwojowego wyspy Karsibór w oparciu o cenne walory przyrodnicze i kulturowe - budowa przystani kajakowej na wyspie Karsibór	Gmina Miasto Świnoujście	2 072 054,80	RPO WZ 2014-2020

²¹ Śródlądowe drogi wodne klasy Ia, Ib, II i III są drogami wodnymi o znaczeniu regionalnym, a śródlądowe drogi wodne klasy IV, Va i Vb - drogami wodnymi o znaczeniu międzynarodowym. III klasa żeglowności: głębokość tranzytowa 1,8m; IV klasa żeglowności: głębokość tranzytowa 2,5m.

Budowa szlaków kajakowych na rzekach Wieprzy i Grabowej	Gmina Sławno	1 033 462,00	RPO WZ 2014-2020
Budowa szlaku kajakowego na jeziorze Łętowskim wraz z niezbędną infrastrukturą i oznakowaniem	Gmina Sławno	348 389,24	RPO WZ 2014-2020
Budowa infrastruktury turystycznej Szlaku Elektrowni Wodnych wraz z oznakowaniem turystycznym szlaku na terenie gminy Świeszyno	Gmina Świeszyno	485 876,89	RPO WZ 2014-2020
Stargard nad rzeką Iną - projekt rekreacyjnego zagospodarowania terenów przyległych do rzeki Iny w granicach miasta Stargard	Gmina Miasto Stargard	2 258 091,78	RPO WZ 2014-2020
Budowa kładki przyrodniczej na wydmie zachodniej w Darłowie.	Miasto Darłowo	3 281 054,02	RPO WZ 2014-2020
Zagospodarowanie lewego brzegu Odry Zachodniej w miejscowości Siadło Dolne, gmina Kołbaskowo	Gmina Kołbaskowo	4 338 808,23	RPO WZ 2014-2020
Rozwój turystyczny Gminy Międzyzdroje w oparciu o jej endogeniczne potencjały - zagospodarowanie Alei Gwiazd oraz wykonanie ścieżki na wydmach.	Gmina Międzyzdroje	7 573 123,32	RPO WZ 2014-2020
Budowa promenady nadmorskiej wraz z przebudową zejścia na plażę i placem przy pomniku w Mrzeżynie	Gmina Trzebiatów	2113438,21	RPO WZ 2014-2020
Rozwój szczecineckiego produktu turystycznego poprzez budowę wielofunkcyjnego pomostu stałego na jeziorze Trzesiecko	Miasto Szczecinek	2 228 007,53	RPO WZ 2014-2020
Budowa Promenady zachodniej w Dziwnowie	Gmina Dziwnów	3 802 413,81	RPO WZ 2014-2020
Kurort nadmorski Świnoujście - nowa wizja przestrzeni publicznej – Budowa promenady zdrowia	Gmina Miasto Świnoujście	9 596 050,00	RPO WZ 2014-2020
Centrum Sportów Wodnych w uzdrowisku Dąbki	Gmina Darłowo	6694452,56	RPO WZ 2014-2020
Przebudowa promenady na odcinku od kortów tenisowych do skrzyżowania ul. gen. Wł. Sikorskiego z ul. A. Fredry	Gmina Miasto Kołobrzeg	15 861 967,70	RPO WZ 2014-2020
Szlak Przygody nad Jeziorem Barlineckim	Gmina Barlinek	4 189 328,51	RPO WZ 2014-2020
Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Chęszczaca i jeziora Dąbie	Województwo Zachodniopomorskie	6 045 970,47	RPO WZ 2014-2020
Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego - Trasa Zielonego Pogranicza odc. Gryfino - Trzcianko Zdrój.	Województwo Zachodniopomorskie	6 800 000,00	RPO WZ 2014-2020
Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym nad rzeką Iną, wale Skoszewo i Skoszewo - Czarnocin	Województwo Zachodniopomorskie	4 861 421,61	RPO WZ 2014-2020

Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego – Trasa Pojezierna	Województwo Zachodniopomorskie	45 207 351,14	RPO WZ 2014-2020
Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego - Trasa Nadmorska	Województwo Zachodniopomorskie	16 603 645,50	RPO WZ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

7.2.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
GW.4.1. Poprawa dostępu do portów poprzez przebudowę, budowę i modernizację niezbędnej infrastruktury	→
GW.4.2. Utrzymanie szlaków żeglownych i dróg wodnych poprzez modernizację, przebudowę lub budowę niezbędnej infrastruktury	→
GW.4.3. Budowa infrastruktury turystycznej w sąsiedztwie terenów wodnych (rzeki, jeziora, morze) za zachowaniem zasad bezpieczeństwa	→

Objaśnienie symboli: →- Zadanie w realizacji

7.3 CEL: GW.III. OCHRONA PASA WYBRZEŻA

Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: *Długość linii brzegowej zabezpieczonej przed zjawiskiem erozji i powodzi od strony morza [km]* jest miernikiem realizacji założeń „Programu ochrony brzegów morskich”. Na terenie objętym programem na koniec 2017 r. długość linii brzegowej zabezpieczonej przed zjawiskiem erozji i powodzi od strony morza wynosiła 7,54 km. Informacja z wykonania w 2017 roku programu wieloletniego pn.: "Program ochrony brzegów morskich" nie podaje powyższych danych w układzie wojewódzkim.

Natomiast na terenie województwa zachodniopomorskiego realizowany jest projekt pn.: „Zabezpieczenie zagrożonych odcinków zachodniego wybrzeża”, Beneficjent: Urząd Morski w Szczecinie, wartość całego projektu to ok. 53 mln zł. Projekt obejmuje:

- zabezpieczenie 3 km brzegu morskiego pomiędzy Dziwnówkiem, a Dziwnowem poprzez modernizację grupy ostróg brzegowych i późniejsze wykonanie na tym odcinku sztucznego zasilania brzegu (ok. 410 tys. metrów sześciennych materiału piaszczystego),
- zabezpieczenie ok. 1,5 km brzegu morskiego pomiędzy Rewalem a Trzęsaczem, gdzie na odcinku ok. 210 m wybudowana będzie kamienna opaska brzegowa, osiem ostróg brzegowych oraz wykonane sztuczne zasilanie brzegu (ok. 195 tys. metrów sześciennych materiału piaszczystego).

Można zatem przyjąć, iż na koniec 2020 r. planowany efekt zostanie przekroczony.

TABELA 55 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Długość linii brzegowej zabezpieczonej przed zjawiskiem erozji i powodzi od strony morza [km]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
1,4	b.d.	b.d.	2,2

Źródło: Informacja z wykonania w 2017 roku programu wieloletniego pn.: "Program ochrony brzegów morskich" oraz harmonogram prac na rok 2018

7.3.1 KIERUNEK INTERWENCJI: GW.5. OCHRONA PASA WYBRZEŻA POŁUDNIOWEGO BAŁTYKU

GW.5.1. REALIZACJA ZADAŃ UJĘTYCH W „PROGRAMIE OCHRONY BRZEGÓW MORSKICH” (SZTUCZNE ZASILANIE, PRZEBUDOWA OPASEK BRZEGOWYCH, PRZEBUDOWA NABRZEŻY, PRZEBUDOWA, BUDOWA I MODERNIZACJA FALOCHRONÓW)

„Program ochrony brzegów morskich”, został przyjęty ustawą z dnia 28 marca 2003 r. o ustanowieniu programu wieloletniego i obowiązuje do 2023 r. Ma on na celu zabezpieczenie przeciwpowodziowe terenów nadmorskich, w tym usuwanie uszkodzeń w systemie zabezpieczenia przeciwpowodziowego brzegów morskich i zapewnienie stabilizacji linii brzegowej oraz zapobieganie zanikowi plaż. Bezpośrednimi wykonawcami programu są urzędy morskie – w Gdyni, Słupsku i Szczecinie.

Zakończone w 2016 r. prace polegały na zabezpieczeniu strefy brzegowej w granicach administracyjnych Urzędu Morskiego w Szczecinie. Wykonano 13 ostróg brzegowych w Niechorzu i 2,95 km sztucznego zasilania brzegu w Mrzeżynie. W celu pozyskania informacji o zmianach morfologicznych brzegu przeprowadzono skanowanie laserowe z nalotu²².

Główny Inspektor w Inspektoracie Ochrony Wybrzeża Urzędu Morskiego w Szczecinie przedstawił informację, że Urząd Morski w Szczecinie w 2017 r. wykonał zaplanowane zadania²³:

- wykonanie sztucznego zasilania brzegu na odcinku w Niechorzu;
- wykonanie opaski brzegowej między Niechorzem, a Rewalem, pomiędzy latarnią morską w Niechorzu, a samą miejscowością Rewal.

Zadanie odebrane dopiero w 2018 r. - monitoring strefy brzegowej, ortofotomapa i skaning laserowy.

TABELA 56 Zbiorcza informacja z realizacji zadań programu za lata 2016 – 2017, zgodnie z odcinkami określonymi w ustawie z dnia z dnia 28 marca 2003 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program ochrony brzegów morskich” (Dz. U. z 2016 r., poz. 678)

Mrzeżyno (km 345,5 – 352,2)	2016 r. – Sztuczne zasilanie brzegu w Mrzeżynie (km 351,60 - 352,20), 2016 r. - Sztuczne zasilanie brzegu w Mrzeżynie (km 350,95 - 351,60)
Niechorze 2 (km 364,0 – 368,3)	2016 r. - Budowa ostróg brzegowych w Niechorzu (km 366,00 - 367,70) 2017 r. – Wykonanie sztucznego zasilania plaży w Niechorzu (km: 366,00 367,00)
Niechorze – Pobierowo (km 368,3-379,5)	2017 r. - Budowa opaski brzegowej pomiędzy Niechorzem a Rewalem (km: 368,55 – 369,69) 2017 r. – Wykonanie sztucznego zasilania plaży w Rewalu (km: 369,70 – 370,20)

Źródło: Odpowiedź na interpelację nr 18508; w sprawie budowy umocnień na polskim wybrzeżu morskim; Odpowiadający: Minister gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej; Warszawa, 01-02-2018; <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=78C16A3D>

²² Raport z realizacji polityki morskiej Rzeczypospolitej Polskiej w 2016r. Międzyresortowy Zespół ds. Polityki Morskiej Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa lipiec 2017r.

²³ Stan realizacji zadań przedstawiono w oparciu o zapis z posiedzenia sejmowej Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (nr 88) z dn. 5.6.2018r. <http://orka.sejm.gov.pl/Zapisy8.nsf/wgsknrn/GMZ-88>

GW.5.2. MONITORING STREFY BRZEGOWEJ POŁUDNIOWEGO BAŁTYKU

Monitoring jest zadaniem do którego zobligowany jest Urząd Morski w Szczecinie w ramach „Programu ochrony brzegów morskich”. Informacja z wykonania w 2017 roku programu wieloletniego pn.: "Program ochrony brzegów morskich" oraz harmonogram prac na rok 2018 (załącznik do druku sejmowego nr 2440) wskazuje, iż zadanie pod nazwą: „Monitoring i badania dotyczące aktualnego stanu brzegu morskiego” oraz „Monitoring -skanowanie laserowe” nie zostały wykonane na koniec 2017 r. (wykonawca robót nie wywiązał się z umowy na ich realizację). Wskazane zadanie obejmuje Zalew Szczeciński wraz ze Świną, Dziwną oraz Zalewem Kamieńskim. Zadanie to zostało odebrane dopiero po zakończeniu analizowanego okresu sprawozdawczego (informacja w pkt. GW.5.1.).

GW.5.3. WYKONANIE PLANU URZĄDZANIA LASÓW PASA NADBRZEŻNEGO W GRANICACH ADMINISTRACYJNYCH URZĘDU MORSKIEGO W SŁUPSKU

W dniu 10.07.2015 r. Dyrektor Urzędu Morskiego w Słupsku podpisał umowę na wykonanie Planu Urządzenia Lasów Pasa Nadbrzeżnego w granicach administracji Urzędu na lata 2018-2027. Końcowy termin realizacji zadania określono na 15.11.2017 r.

7.3.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
GW.5.1. Realizacja zadań ujętych w „Programie ochrony brzegów morskich” (sztuczne zasilanie, przebudowa opasek brzegowych, przebudowa nabrzeży, przebudowa, budowa i modernizacja falochronów)	→
GW.5.2. Monitoring strefy brzegowej południowego Bałtyku	→
GW.5.3. Wykonanie Planu Urządzenia Lasów Pasa Nadbrzeżnego w granicach administracyjnych Urzędu Morskiego w Słupsku	↑

Objaśnienie symboli: →- Zadanie w realizacji, ↑ -Zadanie zakończone

7.4 CEL: GW.IV. OCHRONA PRZED ZJAWISKAMI EKSTREMALNYMI ZWIĄZANYMI Z WODĄ

Z dużym prawdopodobieństwem należy się spodziewać, iż wskaźnik wymieniony w POŚ WZ nie zostanie osiągnięty. Przyjęcie tego typu wskaźnika nie oddaje rzeczywistego stanu ochrony przed powodzią – w postaci całkowitej długości obwałowań na terenie województwa zachodniopomorskiego, gdyż obrazuje on jedynie efekty oddane w danym roku sprawozdawczym, a nie przyrost wskaźnika. W 2015 r. oddano zaledwie 0,2km obwałowań, a w 2016 r. 0,0km (za 2017 r. jeszcze nie opublikowano danych).

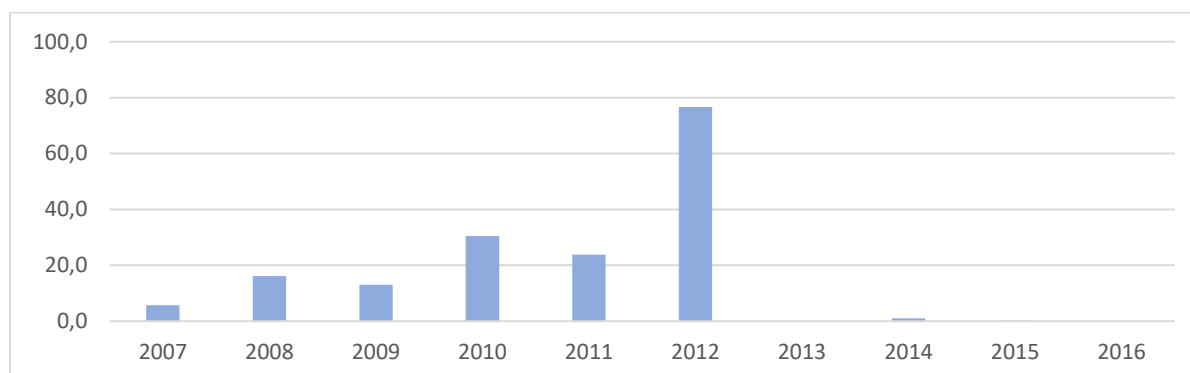
TABELA 57 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe [km/rok]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
1	0,0	b.d.	10

Źródło: GUS BDL

W jaki sposób kształtował się ten wskaźnik w ciągu ostatnich lat – przedstawia wykres poniżej.

WYKRES 10 Obwałowania przeciwpowodziowe wg GUS – efekty w danym roku sprawozdawczym

Źródło: GUS BDL

7.4.1 KIERUNEK INTERWENCJI: ZW.6. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA POWODZIOWEGO

GW.6.1. UWZGLĘDNIANIE W DOKUMENTACH PLANISTYCZNYCH NA POZIOMIE WOJEWÓDZKIM I GMINNYM MAP RYZYKA POWODZIOWEGO, MAP ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO, OBSZARÓW SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ TERENÓW ZAGROŻONYCH PODTOPIENIAMI

Zadanie jest realizowane w sposób ciągły – gminy, na terenie których znajdują się obszary wskazane w niniejszym zadaniu, deklarują uwzględnianie ich w dokumentach planistycznych. Podobnie obligatoryjnie ten aspekt jest uwzględniany na poziomie wojewódzkim.

GW.6.2. BUDOWA, PRZEBUDOWA, REMONT, MODERNIZACJA BUDOWLI PRZECIWPOWODZIOWYCH (NIE BĘDĄCYCH POD ZARZĄDEM ZZMiUW I URZĘDÓW MORSKICH)

W ramach przeprowadzonych analiz zidentyfikowano jeden planowany w 2017 r. przez RZGW w Szczecinie projekt pn.: „Remont tamy podłużnej na rozwidleniu rzeki Odry na odrę wschodnią i Odrę Zachodnią, w miejscowość i Widuchowa”; projekt realizowany w formie zaprojektuj i wybuduj; orientacyjna wartość zamówienia 285 tys. PLN.

GW.6.3. ZADANIA ZLECONE Z ZAKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ WYMIENIONE W USTAWIE PRAWO WODNE – WYKONYWANIE OBOWIĄZKÓW WŁAŚCICIELSKICH NA WODACH I URZĄDZENIACH MELIORACJI WODNYCH PODSTAWOWYCH

Zadanie jest prowadzone w sposób ciągły - w okresie sprawozdawczym przez ZZMiUW w Szczecinie (aktualnie PGW WP). Szereg inwestycji z tego zakresu wpisanych jest w „Aktualizację Wieloletniego Programu Inwestycyjnego Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych 2008 – 2008-2030 wraz z oceną wykonania za okres 2008-2012”, a ich realizacja przypada na okres pomiędzy 2015, a 2023 r. Zakres zadań realizowanych z zakresu konserwacji i eksploatacji urządzeń melioracji wodnych podstawowych to m. in.:

- Utrzymywanie cieków naturalnych wskazanych na podstawie rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2002 r. w sprawie śródlądowych wód powierzchniowych lub ich części stanowiących własność publiczną;
- Utrzymywanie innych wód powierzchniowych zaliczonych w aktach wykonawczych do ustawy – Prawo wodne do wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa;
- Opracowywanie programów i planów wieloletnich i rocznych w zakresie eksploatacji i konserwacji, utrzymania cieków i urządzeń wodnych oraz ochrony przeciwpowodziowej;

- Podejmowanie działań na rzecz poprawy warunków retencji wody wynikających między innymi z programu małej retencji wody dokonywanie okresowych i rocznych przeglądów, analiza wyników stanu urządzeń melioracji podstawowych;
- Ochrona przed powodzią i suszą w stosunku do utrzymywanych urządzeń i obszarów;
- Nadzór i kontrola nad eksploatacją, konserwacją i utrzymaniem cieków naturalnych i urządzeń melioracji podstawowych w zakresie: 1) Wyboru wykonawców robót w trybie obowiązujących przepisów, przygotowania umów o wykonanie robót; 2) Kontroli realizacji i odbioru robót; 3) Nadzorowania robót remontowych w zakresie zgodności z *Prawem budowlanym*; 4) Prawidłowej współpracy z dostawcami energii, wody, organami nadzorującymi urządzenia techniczne.

GW.6.4. REALIZACJA ZADAŃ ZAPLANOWANYCH W PROJEKCIE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ „ODRA-WISŁA” (PODKOMPONENT 1A - OCHRONA OBSZARÓW NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO)

W ramach realizacji *Projektu OPDOW*, na terenie województwa zachodniopomorskiego planowane są następujące kontrakty inwestycyjne²⁴:

- 1A.1 Chlewice-Porzecze. Wał cofkowy rzeki Odry przy rzece Myśli i modernizacja polderu Marwickiego ETAP I i II. Zgodnie z obowiązującym obecnie w Projekcie Planem realizacji zamówień w maju 2017 r. Inwestor (do końca 2017 r. Województwo Zachodniopomorskie – Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, od stycznia 2018 r. PGW WP, Zarząd Zlewni w Szczecinie) podpisał umowę na realizację kontraktu nr 1A.1 i w jego ramach rozpoczęto roboty budowlane. Zakończenie robót przewidywane jest w 2019 roku;
- 1A.2 Zabezpieczenie przeciwpowodziowe miejscowości Ognicy nad rzeką Odrą, w tym: Osinów-Łubnica. Modernizacja międzywala; Zabezpieczenie przeciwpowodziowe miejscowości Radziszewo i Daleszewo nad rzeką Odrą w km 726+400-727+960; Modernizacja polderu Marwickiego ETAP III;
- 1A.3 Przywrócenie walorów przyrodniczych Doliny Dolnej Odry poprzez poprawę zdolności retencyjnych i przeciwpowodziowych Międzyodrza;
- 1B.2 Prace modernizacyjne na Odrze granicznej, w tym: Etap I-Prace modernizacyjne na Odrze granicznej w celu zapewnienia zimowego lodołamania; oraz Etap II-Remont i modernizacja zabudowy regulacyjnej na Odrze granicznej;
- 1B.3 Budowa infrastruktury postojowo-cumowniczej;
- 1B.4 Poprawa przepływu wód powodziowych w okresie zimowym z Jeziora Dąbie oraz bagrowanie przekopu Klucz-Ustowo;
- 1B.5 Przebudowa mostów w celu zapewnienia minimalnego prześwitu (4 mosty).

Dla wymienionych powyżej (poza 1A.1) zadań trwają prace przygotowawcze, zgodnie z wymaganiami prawa polskiego i unijnego oraz procedurami instytucji współfinansujących *Projekt* wg uzgodnionego harmonogramu. Przewiduje się sukcesywne podpisywanie kolejnych umów dla poszczególnych zadań w latach 2018 - 2019 roku, po uzyskaniu wszystkich niezbędnych decyzji, w tym decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Obecnie nie występują opóźnienia w realizacji założonego harmonogramu. Głównym obszarem ryzyka, mogącym mieć wpływ na terminową realizację kontraktu 1B.5 są międzynarodowe uzgodnienia umów na szczeblach rządowych, dotyczące przebudowy polsko-niemieckich mostów: kolejowego oraz drogowego, jak również zainteresowanie polskich i niemieckich organizacji ekologicznych zakresem i celem poszczególnych zadań inwestycyjnych oraz ochrona

²⁴ Odpowiedź na interpelację nr 18684; w sprawie "Projektu ochrony przeciwpowodziowej dorzecza Odry i Wisły" Odpowiadający: Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej; Warszawa, 13-02-2018 <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=369F5588&view=1>

terenów cennych przyrodniczo, na których przewidziane będą roboty budowlane. Instytucje zaangażowane w *Projekt* starają się jak najbardziej angażować i wspierać działania w rozmowach z GDDKiA i PKP PLK, by dokonać w ramach *Projektu* przebudowy kluczowych mostów na Odrze i Warcie poprzez podwyższenie prześwitu pionowego mostów w celu udrożnienia drogi wodnej dla pracy lodołamaczy. Przewiduje się zakończenie robót budowlanych ostatniego zadania realizowanego w ramach *Projektu OPDOW* na terenie województwa zachodniopomorskiego w 2023 roku.

GW.6.5. AKTUALIZACJA WSTĘPNEJ OCENY RYZYKA POWODZIOWEGO

Wstępna ocena ryzyka powodziowego stanowi podstawę działań z zakresu zarządzania ryzykiem powodziowym poprzez identyfikację obszarów, na których stwierdza się istnienie dużego ryzyka powodziowego lub obszarów, na których wystąpienie dużego ryzyka jest prawdopodobne, tzw. obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi (ONNP), zakwalifikowanych do dalszych analiz w celu opracowania map zagrożenia powodziowego (MZP) i map ryzyka powodziowego (MRP) oraz w konsekwencji – planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP). Do sporządzenia przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego był zobligowany Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Postępowanie przetargowe pn.: "*Przegląd i aktualizacja wstępnej oceny ryzyka powodziowego*" rozpoczęto 6.04.2017 r., a zakończono 11.08.2017 r. z terminem wykonania zamówienia ustalonym na 31.03.2019 r²⁵.

GW.6.6. AKTUALIZACJA MAP ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

30.06.2017 r. KZGW opublikował zawiadomienie o wyborze najkorzystniejszej oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na realizację zadania pn. „*Przegląd i aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego*”²⁶. Termin zakończenia całego projektu przewidziano na 31.03.2020 r., z zastrzeżeniem obowiązujących Wykonawcę terminów dotyczących wykonania poszczególnych zadań.

TABELA 58 Harmonogram głównych zadań w opracowaniu „Przeglądu i aktualizacji map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego” - terminy realizacji

Nr zad.	Nazwa zadania	Termin zakończenia
1.3.6	Opracowanie map zagrożenia powodziowego, w tym:	30 września 2019 r.
	I etap	28 września 2018 r.
	II etap	29 marca 2019 r.
	III etap	30 września 2019 r.
1.3.7	Opracowanie map ryzyka powodziowego	30 września 2019 r.
1.3.11	Przygotowanie publikacji MZP i MRP	6 grudnia 2019 r.
1.3.12	Przygotowanie zestawów danych MZP i MRP dla organów administracji	13 grudnia 2019 r.
1.3.13	Przygotowanie raportów dla Komisji Europejskiej z wykonania przeglądu i aktualizacji MZP i MRP	21 lutego 2020 r.

Źródło: <http://www.kzgw.gov.pl/index.php/pl/zamowienia-publiczne/postepowania-przetargowe/305-przegląd-i-aktualizacja-map-zagrozenia-powodziowego-i-map-ryzyka-powodziowego>

GW.6.7. AKTUALIZACJA PLANÓW ZARZĄDZANIA RYZYKIEM POWODZIOWYM

²⁵ <http://www.kzgw.gov.pl/index.php/pl/zamowienia-publiczne/postepowania-przetargowe/326-przegląd-i-aktualizacja-wstepnej-oceny-ryzyka-powodziowego>

²⁶ <http://www.kzgw.gov.pl/index.php/pl/zamowienia-publiczne/postepowania-przetargowe/305-przegląd-i-aktualizacja-map-zagrozenia-powodziowego-i-map-ryzyka-powodziowego>

Aktualne plany zarządzania ryzykiem powodziowych zawiera rozporządzenie Rady Ministrów z 18.10.2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz. U. z 2016r. poz. 1938)²⁷. Listę działań strategicznych dla obszaru dorzecza Odry oraz inwestycji buforowych zamieszczono na stronie <http://www.kzgw.gov.pl/index.php/pl/materialy-informacyjne/plany-zarzadzania-ryzykiem-powodziowym>.

GW.6.8. ZIMOWE I LETNIE UTRZYMANIE DROŻNOŚCI WÓD

Z informacji przekazanych przez PGW WP (dawniej RZGW w Szczecinie) wynika, iż zadanie to jest realizowane w sposób ciągły:

Polsko-niemiecka akcja lodołamania na dolnym i granicznym odcinku Odry w sezonie zimowym 2016/2017, poprzedzona była naradą 24.11.2016 r. z udziałem przedstawicieli RZGW w Szczecinie i Urzędu Wodno-Żeglugowego w Eberswalde. W grudniu 2016 r. nie występowały zjawiska lodowe, wszystkie lodołamacze pozostawały pogotowiu. Znaczne obniżenie się temperatur powietrza i wody na początku stycznia 2017 r. skutkowało pojawieniem się zjawisk lodowych. 11.01.2017r., I etap akcji lodołamania, przystąpiono do wyłamania rynny dla spływu lodu na j. Dąbie. Za pomocą 3 polskich lodołamaczy akcja skierowała się w górę Odry. 14.01.2017 r. zawieszono akcję, a lodołamacze przeszły w stan pogotowia. 20 i 21.01.2017 r. przeprowadzono kolejny etap lodołamania. W dniu rozpoczęcia II etapu akcji, 5 polskich oraz 4 niemieckie lodołamacze pracowały na Odrze Wschodniej, Regalicy oraz j. Dąbie. 13.02.2017 r. szybko rozwijające się zjawiska lodowe wymusiły ponowne zamknięcie żeglugi w Szczecińskim Węźle Wodnym tj.: Odrze Zach, Regalicy oraz Przekopie Klucz-Ustowo. 15.02.2017 r. czoło lodu sięgnęło do wysokości m. Ognica (km 696,0), a w dół rzeki lód sięgnął k. Ciepłego w Gryfinie (km 717,3). 15.02.2017 r.- III etap akcji z udziałem 5 polskich lodołamaczy. 16.02 lodołamacze przeszły w stan pogotowia, a polska i niemiecka administracja rozpoczęły prace mające na celu przygotowanie dróg wodnych do otwarcia dla żeglugi. Praca lodołamaczy w sezonie zimowym 2016/2017 na dolnym i granicznym odcinku Odry trwała łącznie 8 dni.

Ponadto na terenie województwa realizowany jest projekt dofinansowany ze środków PO IiŚ: „Kontynuacja programu budowy lodołamaczy dla RZGW Szczecin”, Beneficjent: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej W Szczecinie; wartość projektu 42 001 230,00 PLN. Projekt obejmuje zaprojektowanie i wybudowanie 2 lodołamaczy liniowych w celu zwiększenia zimowej osłony przeciwpowodziowej. Celem budowy 2 lodołamaczy jest zapewnienie efektywnego prowadzenia akcji lodołamania poprzez usuwanie zatorów lodowych i śrężowych oraz bezpieczne odprowadzanie kry lodowej. Realizacja tego zadania wpłynie na zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej ludności i ich mienia, aglomeracji miejskich, wsi i osad usytuowanych wokół dolnego, środkowego i granicznego odcinka rzeki Odry oraz Warty, w tym istniejących podmiotów gospodarczych.

GW.6.9. ZABEZPIECZENIE PRZECIWPOWODZIOWE ZLEWNI RZEK I JEZIOR Z UWZGLĘDNIENIEM ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWAŃ JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Zadanie jest realizowane w sposób ciągły przez PGW WP (dawniej ZZMiUW w Szczecinie oraz RZGW w Szczecinie). ZZMiUW w Szczecinie realizował w okresie sprawozdawczym takie działania jak: opracowywanie programów i planów wieloletnich i rocznych w zakresie eksploatacji i konserwacji, utrzymania cieków i urządzeń wodnych oraz ochrony przeciwpowodziowej, podejmowanie działań na rzecz poprawy warunków retencji wody wynikających między innymi z programu małej retencji wody dokonywanie okresowych i rocznych przeglądów, ochrona przed powodzią i suszą w stosunku do utrzymywanych urządzeń i obszarów, udział w akcjach przeciwpowodziowych, ocena szkód i opracowywanie planów usuwania skutków powodzi, podejmowanie działań w zakresie obrony przed

²⁷ <http://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2016/1938>

powodzią w czasie poprzedzającym wprowadzenie stanu klęski żywiołowej itp. Najważniejsze inwestycje, na które ponoszono nakłady w latach 2016-2017:

- Chlewice-Porzecze wał cofkowy rzeki Odry Modernizacja polderu Marwickiego (etap prac budowlanych);
- Wał Brzeziny -Łąki Nowogardzkie km 0+000-1+300, 3+860-8+300 (przygotowanie dokumentacji);
- Zabezpieczenie przeciw powodziowe Szczecina, Poilc i terenów przyległ. do jeziora Dąbie i Zalewu Szczecińskiego -Wał Dąbie-Inoujście (przygotowanie dokumentacji);
- Wał przeciw powodziowy Wyspa Pucka 3+420-8+720 (przygotowanie dokumentacji);
- Zwiększenie retencji wody w dorzeczu rzeki Małej Iny, przebudowa zbiornika Pełczyce (przygotowanie dokumentacji);
- Zabezpieczenie przeciw powodziowe doliny rz. Regi ze szczególnym uwzględnieniem m. Trzebiatowa (przygotowanie dokumentacji);
- Budowa niebieskiego korytarza ekologicznego wzdłuż doliny rzeki Regi i jej dopływów (przygotowanie dokumentacji);
- Nadzór projektowo - konstrukcyjny. Projekt Ochrony przeciw powodziowej Dorzecza Odry i Wisły.

GW.6.10. BUDOWA SYSTEMÓW OSTRZEGAWCZYCH ORAZ TWORZENIE PROGRAMÓW EDUKACYJNYCH POPRAWIAJĄCYCH ŚWIADOMOŚĆ I WIEDZĘ NA TEMAT ŹRÓDEŁ ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO I RYZYKA POWODZIOWEGO

16.03.2016 r. podpisano umowę na dofinansowanie ze środków RPO WZ 2014-2020 projektu pn.: „Opracowanie i wdrożenie Systemu Wczesnego Ostrzegania i Przeciwdziałania Skutkom Powodzi w Województwie Zachodniopomorskim”; Beneficjent: Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Zachodniopomorskiego, wartość projektu: 1 397 527,00 PLN. W ramach projektu przewidywane jest stworzenie kompleksowego rozwiązania składającego się z pięciu podsystemów mających na celu ograniczenie negatywnych skutków powodzi w województwie zachodniopomorskim: 1. System Zarządzania Organizacją w Terenie (SZOT) 2. System Wczesnego Ostrzegania przed Powodzią (SWOP) 3. System Komunikacji i Łączności (SKŁ) 4. System Informacji Przestrzennej Optymalizacji Sił i Środków (SIP-OS) 5. System Edukacji Powodziowej (SEP) Dynamiczne prognozowanie obszarów zagrożonych powodzią będące jednym z rezultatów proponowanego systemu jest w zakresie ratownictwa rozwiązaniem innowacyjnym w skali krajowej. Implementacja kompleksowego systemu uwzględniającego dostępne zasoby i strefy ryzyka, wyposażonego w operacyjny system analityczny oraz komunikacyjny, pozwoli na znaczne skrócenie czasu reakcji służb ratowniczych, a w praktyce zwiększy szanse na uratowanie życia potencjalnych ofiar powodzi. Wykorzystując możliwości techniczne planowanych rozwiązań w wyniku integracji wszystkich podsystemów możliwe będzie zoptymalizowanie działań ratowniczych na terenie województwa Zachodniopomorskiego w trakcie trwania powodzi.

7.4.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
GW.6.1. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych na poziomie wojewódzkim i gminnym map ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	↔
GW.6.2. Budowa, przebudowa, remont, modernizacja budowli przeciwpowodziowych (nie będących pod zarządem ZZMiUW i Urzędów Morskich)	→

GW.6.3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wymienione w ustawie Prawo wodne – wykonywanie obowiązków właścicielskich na wodach i urządzeniach melioracji wodnych podstawowych	↔
GW.6.4. Realizacja zadań zaplanowanych w Projekcie ochrony przeciwpowodziowej „Odra- Wisła” (Podkomponent 1A - Ochrona obszarów na terenie województwa zachodniopomorskiego)	→
GW.6.5. Aktualizacja wstępnej oceny ryzyka powodziowego	→
GW.6.6. Aktualizacja map zagrożenia powodziowego	→
GW.6.7. Aktualizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym	→
GW.6.8. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód	↔
GW.6.9. Zabezpieczenie przeciwpowodziowe zlewni rzek i jezior z uwzględnieniem środowiskowych uwarunkowań jednolitych części wód powierzchniowych	→
GW.6.10. Budowa systemów ostrzegawczych oraz tworzenie programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego	↔

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe, → - Zadanie w realizacji

7.4.3 KIERUNEK INTERWENCJI: ZW.7. GOSPODAROWANIE WODAMI UWZGLĘDNIAJĄCE ZMIANY KLIMATYCZNE

Wg danych GUS, można mówić o powolnym, lecz korzystnym trendzie w zakresie zwiększenia pojemności obiektów małej retencji wodnej na terenie województwa – należy się spodziewać, iż na koniec 2020 wskaźnik ten osiągnie lub będzie bliski osiągnięcia zakładanej wartości.

TABELA 59 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Pojemność obiektów małej retencji wodnej [dam³]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
65 764,8	65 773,8	b.d.	66 000,0

Źródło: GUS BDL

GW.7.1. PRZYJĘCIE I REALIZACJA PLANÓW PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM SUSZY W REGIONACH WODNYCH

W okresie raportowania, w terminie: 23.11.2015 r. – 23.05.2016 r. (2016-2017) przeprowadzono konsultacje społeczne projektu „Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz w regionie wodnym Ücker”. Obwieszczeniem z 22.08.2016 r. Dyrektor RZGW w Szczecinie zawiadomił o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu prognozy oddziaływania na środowisko planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Ücker. 2.12.2016 r. Dyrektor RZGW w Szczecinie poinformował o zakończeniu postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Ücker.

GW.7.2. ROZWÓJ FORM MAŁEJ RETENCJI WODNEJ, W TYM BUDOWA LUB MODERNIZACJA URZĄDZEŃ WODNYCH MAŁEJ RETENCJI

WFOŚiGW w 2017 r. dofinansował budowę 10 stawów retencyjnych na wniosek osób fizycznych. Poza tym dofinansował następujące zadania publiczne z zakresu rozwoju retencji wodnej:

- Gmina Polanów: Renowacja, konserwacja (stawu) jeziora małej retencji w miejscowości Gołogóra;

- Gmina Szczecinek: Renowacja stawu retencyjnego na działce 485 obręb Turowo;
- Powiat Szczecinecki: Renowacja stawu retencyjnego wraz z przebudową urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na działce nr 2/49 i 318/3 obręb 27 Światki.

TABELA 60 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie modernizacji zbiorników wodnych o pojemności retencyjnej

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	w 2016r.	w 2017r.
Modernizacja zbiornika wodnego o poj. retencyjnej [tys. m ³]	-	14,68

Źródło: WFOŚiGW

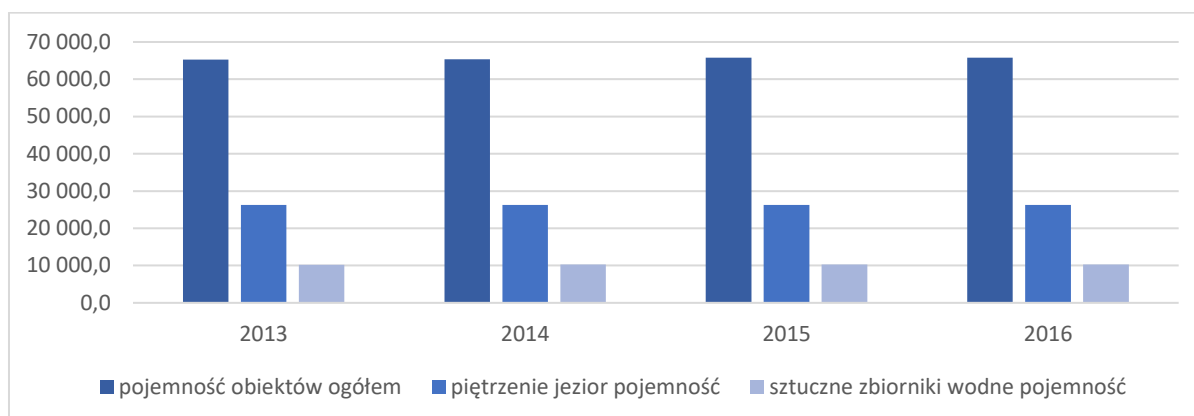
GW.7.3. ZWIĘKSZENIE RETENCJI JEZIORNEJ I KORYTOWEJ

ORAZ

GW.7.4. ROZWÓJ LUB ODTWORZENIE NATURALNYCH EKOSYSTEMÓW RETENCJONUJĄCYCH WODĘ – RENATURYZACJA RZEK I JEZIOR

Wg danych GUS w okresie sprawozdawczym -dane za 2016 r wskazują, iż na terenie województwa zachodniopomorskiego było łącznie 3482 obiekty małej retencji o łącznej pojemności 65773,8 dam³, w tym obiekty piętrzenia jezior – 39, o pojemności 26 237,4 dam³, z kolei sztucznych zbiorników wodnych było 266 o pojemności 10 307,6 dam³. Dane GUS w tym zakresie publikowane są od 2013 r.

WYKRES 11 Pojemność obiektów retencji wodnej na terenie województwa zachodniopomorskiego wg GUS [dam³]

Źródło: GUS BDL

GW.7.5. DZIAŁANIA INWESTYCYJNE I UTRZYMANIOWE ZWIĄZANE Z MELIORACJAMI WODNYMI (SZCZEGÓŁOWYMI)

Na podstawie zawartego z Zarządem Województwa Zachodniopomorskiego porozumienia WFOŚiGW w 2016 r. przyznał spółkom wodnym dotacje na utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych. Podpisano umowy dotacji na łączną kwotę 293,78 tys. PLN z 16 spółkami wodnymi. Konserwacji poddano 68.189 m.b. rowów melioracyjnych na terenie o powierzchni 1384,66 ha.

GW.7.6. PRZECIWDZIAŁANIE SKUTKOM SUSZY ORAZ ULEWNYCH DESZCZY NA OBSZARACH ZURBANIZOWANYCH POPRZEZ ZASTOSOWANIE ZIELONEJ I NIEBIESKIEJ INFRASTRUKTURY

Zadanie było realizowane w okresie sprawozdawczym, głównie w postaci projektów uwzględniających potrzebę szybkiego odprowadzenia nadmiaru wód z obszarów miejskich w przypadku nawalnych deszczy – kanalizacja deszczowa. Do zadania tego można także wliczyć modernizację / rewitalizację

oraz wszelkie prace utrzymaniowe miejskich obszarów zielonych. Ze środków RPO WZ dofinansowano następujące projekty, które zakończono do 2017 r. (w realizacji znajduje się więcej podobnych projektów):

TABELA 61 Projekty w zakresie budowy infrastruktury turystycznej w sąsiedztwie terenów wodnych na terenie województwa zachodniopomorskiego, znajdujące się w trakcie realizacji w latach 2016-2017

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Budowa Parku Majowe w Szczecinie	Gmina Miasto Szczecin	2 701 768,99	RPO WZ 2014-2020
Odbudowa odpływu do morza w km 330+750 w rejonie ulicy Sułkowskiego w Kołobrzegu.	Gmina Miasto Kołobrzeg	792 290,43	RPO WZ 2014-2020
„Budowa urządzeń wodnych, w tym montaż separatora paliw i olei – rejon ul. Orlej i Kaszubskiej w Kołobrzegu”	Gmina Miasto Kołobrzeg	1 029 755,10	RPO WZ 2014-2020
Budowa kanalizacji deszczowej z instalacją odprowadzającą wody opadowe i roztopowe do ziemi w rejonie ulic Leśnej - Modrzewiowej – Świerkowej w Kaliszu Pomorskim	Gmina Kalisz Pomorski	846 603,36	RPO WZ 2014-2020
Budowa kanalizacji deszczowej w ulicy Moniuszki – os. Biedronka w Karlinie	Gmina Karlıno	726 723,00	RPO WZ 2014-2020
„Budowa kanalizacji deszczowej w ulicach Kościuszki i Pułaskiego w miejscowości Dębno”	Gmina Dębno	582 395,12	RPO WZ 2014-2020
Przebudowa sieci kanalizacji deszczowej ul. 3 - go Marca i ul. Kościuszki w Świdwinie	Gmina Miejska Świdwin	3 407 644,08	RPO WZ 2014-2020
Budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej umożliwiająca rozdział sieci ogólnospławnej na sieć kanalizacji deszczowej i kanalizacji sanitarnej w Nowogardzie	Gmina Nowogard	1 417 898,03	RPO WZ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

GW.7.7. REALIZACJA DZIAŁAŃ O CHARAKTERZE BIEŻĄCYM W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA SUSZY (NP. CZASOWE OGRANICZENIA POBORU WÓD, WPROWADZANIA ŚCIEKÓW DO WÓD LUB ZIEMI, ZMIANY SPOSOBU GOSPODAROWANIA WODĄ W ZBIORNIKACH RETENCYJNYCH, CZASOWE ZAKAZY WYKORZYSTYWANIA WODY Z SIECI WODOCIĄGOWEJ DO CELÓW INNYCH NIŻ SOCJALNO-BYTOWE ETC.)

W okresie raportowania (2016-2017) podjęto uchwałę Nr XXVIII/202/2017 Rady Miejskiej w Lipianach z dnia 26 czerwca 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zarządzenia Burmistrza Lipian w sprawie zakazu używania wody z sieci wodociągowej do podlewania ogrodów i trawników.

GW.7.8. PROWADZENIE SYSTEMÓW MONITORINGU, PROGNOZOWANIA I OSTRZEGANIA PRZED ZJAWISKIEM SUSZY I POWODZI (W TYM PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W KONTEKŚCIE ZMIAN KLIMATU)

Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy (IUNG-PIB) na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi wprowadził System Monitoringu Suszy Rolniczej w Polsce (SMSR). System ma za zadanie wskazać obszary, na których potencjalnie wystąpiły straty spowodowane warunkami suszy dla upraw uwzględnionych w ustawie o dopłatach do ubezpieczeń

upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w Polsce. System funkcjonuje pod adresem <http://www.susza.iung.pulawy.pl>.

7.4.4 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
GW.7.1. Przyjęcie i realizacja Planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	→
GW.7.2. Rozwój form małej retencji wodnej, w tym budowa lub modernizacja urządzeń wodnych małej retencji	→
GW.7.3. Zwiększenie retencji jeziornej i korytowej	→
GW.7.4. Rozwój lub odtworzenie naturalnych ekosystemów retencjonujących wodę – renaturyzacja rzek i jezior	→
GW.7.5. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi (szczegółowymi)	↔
GW.7.6. Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury	↔
GW.7.7. Realizacja działań o charakterze bieżącym w przypadku wystąpienia suszy (np. czasowe ograniczenia poboru wód, wprowadzania ścieków do wód lub ziemi, zmiany sposobu gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych, czasowe zakazy wykorzystywania wody z sieci wodociągowej do celów innych niż socjalno-bytowe etc.	↔
GW.7.8. Prowadzenie systemów monitoringu, prognozowania i ostrzegania przed zjawiskiem suszy i powodzi (w tym podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zrównoważonego rozwoju w kontekście zmian klimatu)	↔

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe, → - Zadanie w realizacji

8 OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ W OBSZARZE INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA (GWS)

8.1 CEL: GWS.I. PROWADZENIE RACJONALNEJ GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ

8.1.1 KIERUNEK INTERWENCJI: GWS.1. SPRAWNY I FUNKCJONALNY SYSTEM WODOCIĄGOWY

GWS.1.1. OPRACOWYWANIE DOKUMENTACJI NIEZBĘDNEJ DO ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI (NP. PLAN GOSPODAROWANIA WODAMI NA OBSZARZE DORZECZA, STRATEGIA ZAPEWNIENIA DOSTĘPU DO WODY DO SPOŻYCIA ITP.)

W okresie raportowania (2016-2017) weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z 18.10.2016 r. w sprawie *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (Dz.U. z 2016 r. poz. 1967).

GWS.1.2. ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI MIESZKAŃCÓW WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO DO ZBIORCZEGO SYSTEMU ZAOPATRZENIA W WODĘ I ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW ORAZ OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW

W 2016 r.²⁸ na terenie województwa zachodniopomorskiego nadzorem sanitarnym było objętych 878 (885 w 2015 r.) wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę (wszystkie istniejące). Woda dostarczana w ramach zbiorowego zaopatrzenia ludności, pochodzi głównie z wodociągów opartych na ujęciach podziemnych (877 wodociągów zaopatrujących ok. 80 % zwodociągowanych miejscowości województwa) oraz z jednego wodociągu opartego na ujęciu powierzchniowym - Jezioro Miedwie, które stanowi główne źródło zaopatrzenia w wodę do spożycia mieszkańców Szczecina i 3 miejscowości Żelewo, Kołbacz i Stare Czarnowo, położonych na terenie powiatu gryfińskiego, gm. Stare Czarnowo. Około 97 % ludności (1 651,794 mieszkańców) w 2016 r. było zaopatrywanych w wodę do spożycia dostarczaną z sieci wodociągowej, w tym 10 740 mieszkańców województwa korzystało z wody dostarczanej przez inne podmioty, wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnych ujęć, jako część działalności handlowej lub w budynkach użyteczności publicznej. Pozostali mieszkańcy województwa korzystają z wody czerpanej z własnych urządzeń wodociągowych, np. studni przydomowych. W porównaniu do lat ubiegłych zmniejszeniu uległa liczba wodociągów, szczególnie z grupy o niższej produkcji wody (poniżej 1 000 m³/d), na skutek przyłączenia tych obiektów do większych wodociągów oraz zwiększenia obszarów zaopatrzenia ludności w wodę pochodzącą z wodociągów o dużej produkcji, co w konsekwencji wpływa na poprawę jakości wody dostarczanej odbiorcom. W wyniku powyższego ubyło 7 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia. W trakcie 2016 r. kontynuowano działania mające na celu poprawę jakości zaopatrzenia w wodę do spożycia. Prowadzono rozbudowę i modernizację sieci wodociągowych, bieżące przeglądy i remonty pomieszczeń hydroforni oraz studni. W celu poprawy skuteczności uzdatniania wody montowano filtry (odżelaziacze, odmanganiacze) oraz prowadzono systematyczne płukanie i czyszczenie złóż filtracyjnych lub w razie potrzeby dokonywano wymiany złóż filtracyjnych.

TABELA 62 Infrastruktura zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia na terenie województwa zachodniopomorskiego w 2016 r.

Produkcja wody (w m ³ /d)	Liczba wodociągów	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę (w tys.)
< 100	648	231,976

²⁸ Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa zachodniopomorskiego za 2016 r. Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Szczecinie, WSSE w Szczecinie, Szczecin, marzec 2017 r.

100 – 1 000	196	363,996
1 000 – 10 000	31	552,588
10 000 – 100 000	3	492,494
Razem	878	1 651,794

Źródło: Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa zachodniopomorskiego za 2016r. Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Szczecinie, WSSE w Szczecinie, Szczecin, marzec 2017r.

W trakcie 2017 r. skontrolowano jakość dostarczanej wody prawie wszystkie wodociągi, tylko w powiecie łobeskim nie skontrolowano jakości wody w jednym nieeksploatowanym wodociągu o produkcji poniżej 100 m³/d. Około 97 % ludności w 2017 r. było zaopatrywanych w wodę do spożycia dostarczaną z sieci wodociągowej, w tym 9 066 mieszkańców województwa korzystało z wody dostarczanej przez inne podmioty wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnych ujęć, jako część działalności handlowej lub w budynkach użyteczności publicznej. Pozostali mieszkańcy województwa korzystają z wody czerpanej z własnych urządzeń wodociągowych, np. studni przydomowych. W trakcie 2017 r. kontynuowano działania mające na celu poprawę jakości zaopatrzenia w wodę do spożycia. Prowadzono rozbudowę i modernizację sieci wodociągowych, bieżące przeglądy i remonty pomieszczeń hydroforni oraz studni. W celu poprawy skuteczności uzdatniania wody montowano filtry (odżelaziacze, odmanganiacze) oraz prowadzono systematyczne płukanie i czyszczenie złożeń filtracyjnych lub w razie potrzeby dokonywano wymiany złożeń filtracyjnych.

TABELA 63 Infrastruktura zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia na terenie województwa zachodniopomorskiego w 2017 r.

Produkcja wody (w m ³ /d)	Liczba wodociągów	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę (w tys.)
< 100	638	222,208
100 – 1 000	206	366,179
1 000 – 10 000	30	544,625
10 000 – 100 000	3	509,970
Razem	877	1 652,048

Źródło: Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa zachodniopomorskiego za 2017r. Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Szczecinie, WSSE w Szczecinie, Szczecin, marzec 2018r.

GWS.1.3. OGRANICZANIE ZUŻYCIA WODY POPRZEZ ZMNIEJSZENIE STRAT NA PRZESYLE ORAZ OPTYMALIZACJĘ WYKORZYSTANIA ISTNIEJĄCEJ INFRASTRUKTURY WODNEJ

Ogólne zużycie wody w regionie maleje. Spadek zużycia wody rok do roku (2015/2016) wyniósł 38 934 dam³ (niespełna 3%). Straty wody wykorzystywanej na cele przemysłowe, występujące w sieci w 2016 r. stanowiły 0,1 % wody zużywanej na te cele.

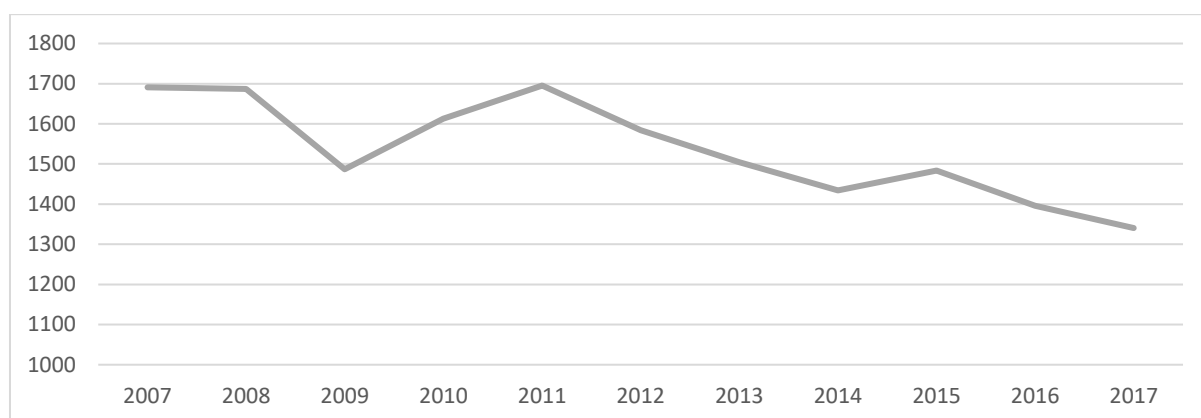
TABELA 64 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem (dam³)

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
1 434 534,30	1 395 600	1 340 392,6	1 291 080,87

Źródło: GUS BDL

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku (w okresie ostatniego dziesięciolecia) na terenie województwa zachodniopomorskiego przedstawia wykres poniżej: pomimo, iż zauważalne są lata, w których zużycie wody wzrastało, ogólny trend jest zdecydowanie spadkowy.

WYKRES 12 Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku na terenie województwa zachodniopomorskiego wg GUS [tys. dam³]

Źródło: GUS BDL

GWS.1.4. OGRANICZANIE ILOŚCI ZUŻYWANEJ WODY POPRZECZ ZAMYKANIE OBIEGÓW WODY ORAZ RECYRKULACJĘ WODY W ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH

Region charakteryzuje wysokie zużycie wody w zakładach przemysłowych. Specyfiką regionu jest prawie wyłączne pochodzenie wody używanej w przemyśle z własnych ujęć zakładowych, i zasobów wód powierzchniowych (odpowiednio 99,8 i 99,2%). W 2016 r. wyniosło 1 284,6 hm³ (17% zużycia krajowego), z czego w obiegach zamkniętych wykorzystano zaledwie 0,1% tej ilości wody (przy średniej krajowej 3,4%). Udział zakładów przemysłowych wyposażonych w zamknięte obiegi wody odpowiada średniej wielkości w kraju (32,3 % w regionie, przy 36,5 w kraju), jednak w dominującej liczbie tych zakładów (19 na 31) ujęcie wody w obiegu zamkniętym nie przekracza 10% zużywanej w nich wody.²⁹

TABELA 65 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem (%)

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
92,70	92,30	92,2	85

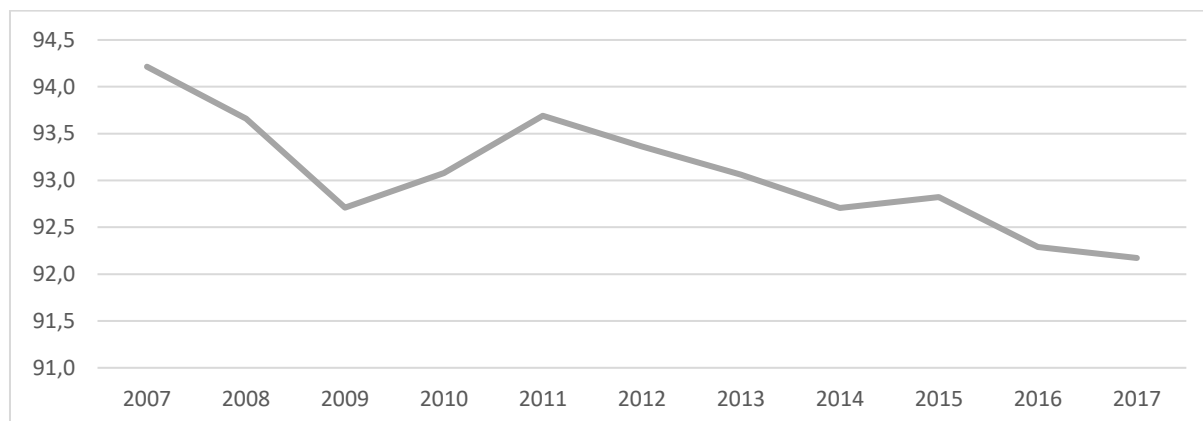
Źródło: GUS BDL

Przy wartości wskaźnika udziału przemysłu w zużyciu wody ogółem (92,3%), nieznacznie niższego od charakteryzującego wartość bazową (92,7%) osiągnięcie zakładanej wartości docelowej (85%) wymaga zwiększenia intensywności działań redukujących zużycie wody na cele przemysłowe.

Generalnie jednak można zauważyć trend spadkowy w udziale przemysłu w zużyciu wody ogółem w ciągu ostatniego dziesięciolecia:

²⁹ Ochrona Środowiska 2017 GUS Warszawa 2017

WYKRES 13 Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem wg GUS [%]

Źródło: GUS BDL

GWS.1.5. DZIAŁANIA EDUKACYJNE, PROMOCYJNE, PROPAGUJĄCE I UPOWSZECHNIAJĄCE WIEDZĘ O KONIECZNOŚCI, CELACH, ZASADACH I SPOSOBACH OSZCZĘDNEGO UŻYTKOWANIA WODY ORAZ NAJWAŻNIEJSZYCH SPRAWACH ZWIĄZANYCH Z ODPROWADZANIEM I OCZYSZCZANIEM ŚCIEKÓW, W SZCZEGÓLNOŚCI SKIEROWANE DO DZIECI I MŁODZIEŻY

Zadanie to jest realizowane w sposób ciągły, poniżej zestawiono kilka przykładów informacji udzielonych w ramach ankietyzacji gmin:

- Gmina Rymań: Rozpowszechnianie broszur edukacyjnych wśród mieszkańców gminy w tym młodzieży pn. "Zielone oszczędności dla gospodarstw domowych woj. zachodniopomorskiego", pozyskanych z WFOŚiGW, opisujących m.in. sposoby na domowe oszczędności dzięki racjonalnemu korzystaniu z wody. Umieszczenie informacji na stronie internetowej Urzędu Gminy i BIP.
- Gmina Barlinek: Zadania były realizowane w szkołach i przedszkolach - zgodnie z zakresem edukacji proekologicznej i zgodnie z podstawą programową. Ponadto organizowane były wydarzenia, jak np. Dzień Wody, spotkania i wycieczki do Przedsiębiorstwa Wodociągowo-Kanalizacyjnego Płonia Barlinek.
- Gmina Choszczno: Przedstawienia promujące ekologiczne zachowania i segregację odpadów dla szkół podstawowych i gimnazjum 2017 r. - Jaskiniowcy, Zabawki w opałach / 2016 r. - Szukając zielonej planety, Czarny orzeł.
- Gmina i Miasto Myślibórz: W 2016 i 2017 r. dofinansowano XIII i XIV Gminny Turniej Ekologiczny pn. „Z Przyrodą Za Pan Brat”, organizowany przez Szkołę Podstawową Nr 3 im. Leonida Teligi w Myśliborzu. W ramach turnieju przeprowadzono konkursy m.in. o tematyce dotyczącej oszczędzania wody w gospodarstwie domowym (środki własne i inne)
- Gmina Dobrzany: Kampania edukacyjna dla uczniów klas I-III w Zespole Szkół Publicznych w Dobrzanych dotycząca oszczędzania wody przeprowadzona przez pracownika Urzędu Miejskiego w Dobrzanych ds. ochrony środowiska.

8.1.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
GWS.1.1. Opracowywanie dokumentacji niezbędnej do zrównoważonego gospodarowania wodami (np. plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, strategia zapewnienia dostępu do wody do spożycia itp.);	↑

- GWS.1.2. Zwiększenie dostępności mieszkańców województwa zachodniopomorskiego do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków oraz oczyszczalni ścieków; ↔
- GWS.1.3. Ograniczanie zużycia wody poprzez zmniejszenie strat na przesyle oraz optymalizację wykorzystania istniejącej infrastruktury wodnej; ↔
- GWS.1.4. Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recyrkulację wody w zakładach przemysłowych; ↔
- GWS.1.5. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży. ↔

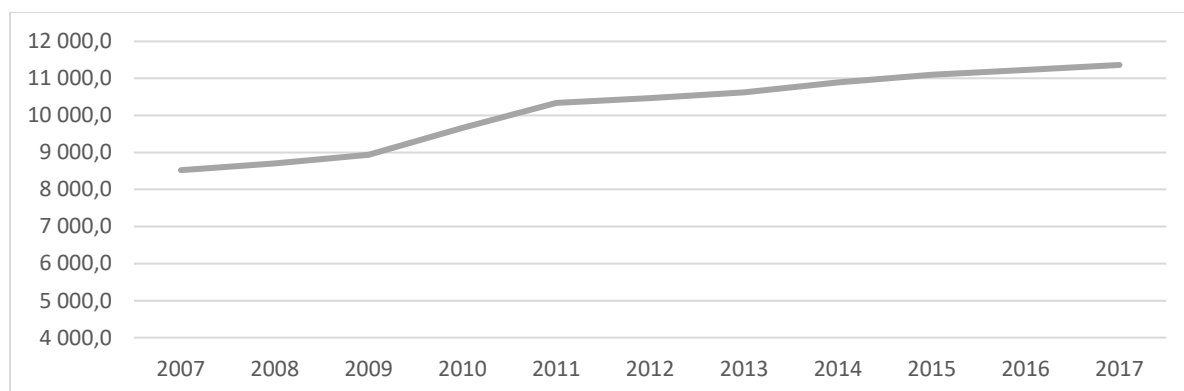
Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe, ↑ - Zadanie zrealizowane

8.1.3 KIERUNEK INTERWENCJI: GWS.2. ROZWOJ I DOSTOSOWANIE INSTALACJI ORAZ URZĄDZEŃ SŁUŻĄCYCH ZRÓWNOWAŻONEJ I RACJONALNEJ GOSPODARCE WODNO-ŚCIEKOWEJ DLA POTRZEB LUDNOŚCI I PRZEMYSŁU

GWS.2.1. BUDOWA, ROZBUDOWA I MODERNIZACJA UJĘĆ WODY, STACJI UZDATNIANIA WODY ORAZ INFRASTRUKTURY SŁUŻĄCEJ DO ZBIOROWEGO ZAOPATRZENIA W WODĘ

Długość sieci wodociągowej na terenie województwa wykazywała stały przyrost w ciągu ostatnich lat – wykres nr 14. Zobrazowany trend pozwala przypuszczać, iż wartość wskaźnika zakładanego w POŚ WZ na 2020 r. zostanie osiągnięta (lub wskaźnik zbliży się do zakładanego poziomu) – tabela 66.

WYKRES 14 Długość czynnej sieci rozdzielczej wg GUS [km]

Źródło: GUS BDL

TABELA 66 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
10 893,10	11 225,5	11 363,5	11 982,41

Źródło: GUS BDL

W realizację zadania GWS.2.1. miał także wkład środków WFOŚiGW w Szczecinie – tabela poniżej.

TABELA 67 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie budowy/rozbudowy infrastruktury służącej do zaopatrzenia w wodę

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	w 2016r.	w 2017r.
Stworzenie możliwości podłączenia mieszkańców do sieci wodociągowej [os.]	24	

Długość sieci wodociągowej [mb]	19 016,61	19 995,25
Modernizacja stacji uzdatniania wody [szt.]	1	4
Budowa studni [szt.]	-	3

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2016-2017

Z kolei ze środków RPO WZ w analizowanym okresie czasu zakończono projekt pn. „Rozbudowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Borne Sulinowo”; Beneficjent Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.; wartość projektu: 974 538,32 PLN.

W fazie realizacji znajduje się 20 projektów dofinansowanych z PO IiŚ z zakresu budowy infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej (oraz stacji uzdatniania wody) – z czego około połowa to projekty zawierające w sobie kompleksowe działania, zarówno z zakresu gospodarki wodnej, jak i ściekowej).

Natomiast ze środków RPO WZ sfinansowano kolejne 4 projekty obejmujące rozbudowę i modernizację sieci wodociągowych, w tym stacji uzdatniania wody, będące aktualnie w trakcie realizacji.

GWS.2.2. BUDOWA, ROZBUDOWA I MODERNIZACJA URZĄDZEŃ SŁUŻĄCYCH DO OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH I ZAGOSPODAROWYWANIA OSADÓW ŚCIEKOWYCH

Ze środków RPO WZ w analizowanym okresie czasu zakończono 2 projekty:

- „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej tłoczno-grawitacyjnej wraz z przepompowniami w miejscowości Warnino, gm. Tychowo”; Beneficjent: Regionalne Wodociągi i Kanalizacja w Białogardzie Sp. z o.o.; wartość projektu: 1 802 655,43 PLN.
- „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z modernizacją istniejącego składowiska osadowego na terenie oczyszczalni ścieków w Stepnicy”; Beneficjent: Gmina Stepnica; wartość projektu: 716 091,39 PLN.

W fazie realizacji znajduje się co najmniej 20 projektów dofinansowanych z PO IiŚ 2014-2020 z zakresu budowy infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej (oraz stacji uzdatniania wody) – z czego około połowa to projekty zawierające w sobie kompleksowe działania, zarówno z zakresu poprawy gospodarowania wodą przeznaczoną do spożycia, jak i obejmujące oczyszczanie ścieków), w tym 7 projektów obejmuje budowę / modernizację oczyszczalni ścieków bez dodatkowych działań w postaci modernizacji sieci kanalizacyjnej.

Ze środków RPO WZ 2014-2020 w fazie realizacji znajdują się jeszcze 4 projekty: 3 dotyczą budowy / modernizacji sieci kanalizacyjnych, 1 – przebudowy komunalnej oczyszczalni ścieków.

Wg danych GUS długość sieci kanalizacyjnej na koniec 2017 r. wynosiła na terenie województwa 7 967,4 km. Istnieją spore szanse na zbliżenie się do zakładanego na 2020 r. poziomu, co zapewne będzie związane z oddawaniem do użytku projektów realizowanych głównie w ramach RPO WZ.

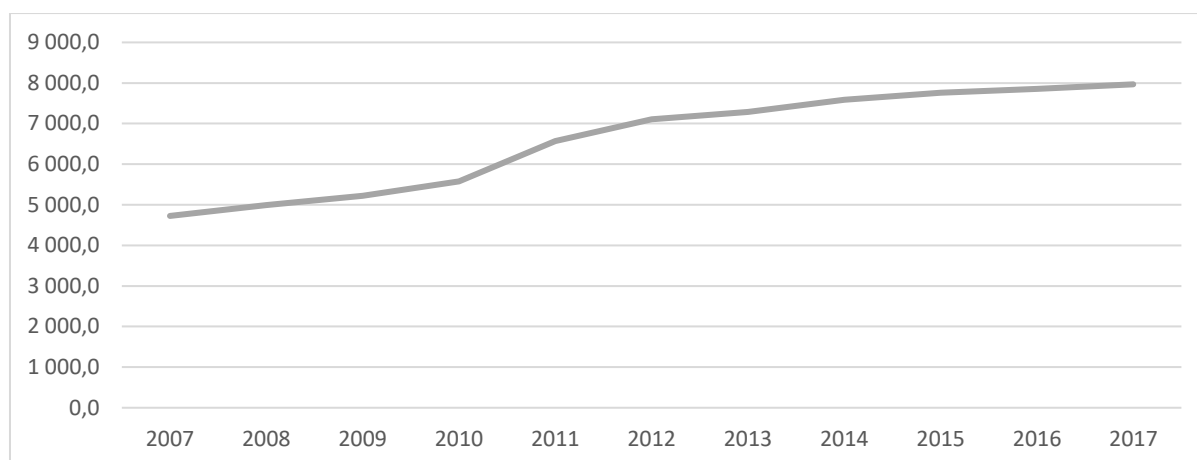
TABELA 68 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Długość sieci kanalizacyjnej (km)

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
7 590,00	7 857,6	7 967,4	8 349,00

Źródło: GUS BDL

W jaki sposób przedstawiał się przyrost tego wskaźnika w ciągu ostatnich lat – przedstawia wykres nr 15. O ile w latach 2011 –2013 zauważalny był dynamiczny przyrost, związany z oddawaniem do użytku sieci w ramach perspektywy finansowej 2007-2013, aktualnie tempo przyrostu jest nieco mniejsze.

WYKRES 15 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wg GUS [km]

Źródło: GUS BDL

Także WFOŚiGW ma swój wkład w realizację zadań w zakresie budowy / rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej i służącej oczyszczaniu ścieków.

TABELA 69 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie budowy / rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej i służącej oczyszczaniu ścieków

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	w 2016r.	w 2017r.
Długość kanalizacji sanitarnej [m.b.]	48 416,70	38 662,08
Ilość ścieków oczyszczonych [m3/d]	487,20	103,57
Ilość przyłączy kanalizacyjnych [szt.]	153	
Budowa przepompowni [szt.]	17	9
Budowa, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków [szt.]	-	3
Przepustowość oczyszczalni [m3/d]	-	333,56
Zakup samochodów do wywozu nieczystości płynnych [szt.]	-	2
Zakup samochodu do udrażniania i czyszczenia kanalizacji [szt.]	-	1

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2016-2017

GWS.2.3. BUDOWA KANALIZACJI DESZCZOWEJ, MODERNIZACJA KANALIZACJI W CELU WYDZIELENIA KANALIZACJI DESZCZOWEJ, BUDOWA OSADNIKÓW I SEPARATORÓW WÓD OPADOWYCH I ROZTOPOWYCH NA WYŁOTACH SIECI DESZCZOWEJ DO ODBIORNIKÓW

Kanalizacja deszczowa jest aktualnie postrzegana jako element adaptacji do zmian klimatu, jej projektowanie (przepustowość) powinno ściśle uwzględniać deszcze nawalne, jakie niewątpliwie w związku ze zmianami klimatycznymi będzie można obserwować ze wzrastającą częstotliwością na terenie całego kraju. Zadanie było realizowane w okresie sprawozdawczym i jego opis jest ujęty w niniejszym raporcie w pkt GW.7.6 tabela 51.

Ponadto aspekt ten jest uwzględniony w niektórych projektach będących aktualnie w trakcie realizacji (poddziałanie 2.3. *Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach PO IiŚ*), jak np.: „Uzupełnienie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Łobez”, „Czysta Odra w Szczecinie – etap 2”.

TABELA 70 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie rozbudowy kolektorów deszczowych

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	w 2016r.	w 2017r.
Długość kolektorów deszczowych [m.b.]	569,75	-

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2016-2017

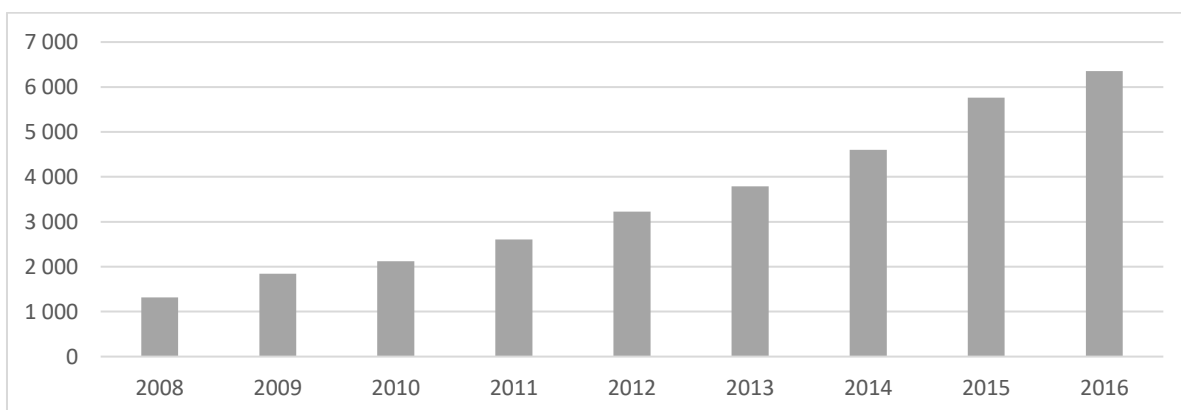
GWS.2.4. ROZBUDOWA SYSTEMU GIS W ZAKRESIE SIECI SANITARNEJ

Zadanie jest w trakcie realizacji - aspekt ten jest uwzględniony w niektórych projektach będących aktualnie w trakcie realizacji (poddziałanie 2.3. Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach PO liś), jak np.: „Rozbudowa systemu wodociągowo-kanalizacyjnego w Gminie Choszczno”, „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Myślubórz”, „Rozbudowa systemu odprowadzania ścieków i gospodarki osadowej w aglomeracji Kołobrzeg”, „Czysta Odra w Szczecinie -etap 2”.

GWS.2.5. DOTACJE I BUDOWA PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW NA TERENACH, DLA KTÓRYCH BUDOWA SIECI KANALIZACYJNEJ JEST NIEUZASADNIONA EKONOMICZNIE LUB TECHNICZNIE

Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie województwa dynamicznie wzrasta – aktualnie jest ich ponad 6353 (dane na koniec 2016 r.)

WYKRES 16 Oczyszczalnie przydomowe - stan w dniu 31 XII

Źródło: GUS BDL

Wkład w przyrost liczby oczyszczalni ma także WFOŚiGW w Szczecinie:

TABELA 71 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie przydomowych oczyszczalni ścieków

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	w 2016r.	w 2017r.
Przydomowe oczyszczalnie ścieków	1	54

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2016-2017

GWS.2.6. PROWADZENIE EWIDENCJI ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH ORAZ PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW

Zadanie jest w sposób ciągły prowadzone przez gminy województwa – informacje przekazane w ramach ankietyzacji.

GWS.2.7. PROWADZENIE KONTROLI PRZESTRZEGANIA PRZEZ PODMIOTY WARUNKÓW WPROWADZANIA ŚCIEKÓW DO WÓD LUB DO ZIEMI

Zadanie jest prowadzone w sposób ciągły przez WIOŚ w Szczecinie: kontrola przestrzegania warunków dotyczących wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, określonych w pozwoleniach zintegrowanych oraz decyzjach wydanych na podstawie przepisów ustawy Prawo wodne. Zadania realizowane były w ramach planu rocznego, w oparciu o przyjęte do realizacji cele kontroli. Plan roczny został zatwierdzony przez Wojewodę Zachodniopomorskiego. Liczba zakładów, w tym instalacji zarejestrowanych w ewidencji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie według stanu w bazach danych EKOINFONET i ISK na koniec 2016 roku wyniosła 4 274³⁰.

Kontrole wykonują także gminy: kontrola nieruchomości w zakresie utrzymania czystości i porządku (ścieki, odpady), kontrola zakładów produkcyjnych w zakresie gospodarki wodno- ściekowej, kontrole Straży Gminnej w zakresie sposobu odprowadzania nieczystości ciekłych.

GWS.2.8. PROMOWANIE DOBRZYCH NAWYKÓW W ZAKRESIE GOSPODARKI ŚCIEKOWEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH I ROLNYCH

Zadanie jest prowadzone w sposób ciągły głównie w postaci informowania o sposobach postępowania ze ściekami wytwarzanymi w gospodarstwach – głównie w przypadku gospodarstw posiadających zbiorniki bezodpływowe. Gminy wymagają od mieszkańców regularnego wywozu nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych przez podmioty uprawnione w tym zakresie, które wystawiają potwierdzenia (rachunki) wykonania usługi. Opróżnianie osadu z przydomowych oczyszczalni ścieków również powinno być realizowane zgodnie z instrukcją obsługi przez uprawnione w tym zakresie podmioty. Działania kontrolne są realizowane w trakcie kontroli posesji przez pracowników urzędu.

GWS.2.9. WERYFIKACJA OBSZARÓW ZAGROŻONYCH ZANIECZYSZCZENIEM ZWIĄZKAMI AZOTU POCHODZĄCYCH ZE ŹRÓDEŁ ROLNICZYCH

Weryfikacja jest wymagana co 4 lata. W okresie raportowania (2016-2017), w dniu 1.02.2017 r. Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie wydał rozporządzenie w sprawie określenia wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć. Rozporządzenie weszło w życie 1.03.2017 r. W rozporządzeniu określono:

- wody powierzchniowe wrażliwe za zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (60 JCWP rzecznych, 29 JCWP jeziornych, 4 JCWP przejściowe, 4 JCWP przybrzeżne);
- wody podziemne wrażliwe za zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (85 JCWPd, z czego 3 w gminie Słubice, powiecie słubickim województwa lubuskiego, znajdujące się w granicach regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego;

³⁰ Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2017

- obszar szczególnie narażony, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do wód wrażliwych należy ograniczyć (teren obejmujący region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz region wodny Ucker).

GWS.2.10. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU OGRANICZENIA DOPŁYWU ZANIECZYSZCZEŃ ZWIĄZKAMI AZOTU POCHODZĄCYCH ZE ŹRÓDEŁ ROLNICZYCH

W okresie raportowania (2016-2017) Zachodniopomorski Oddział Regionalny ARiMR w związku z naborem wniosków prowadzonym w okresie 10 luty - 10 marzec 2016 r. prowadził spotkania informacyjno-szkoleniowe dotyczące warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej na operacje typu "*Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach OSN*" w ramach poddziałania "*Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych*" PROW 2014-2020. Wsparcie finansowe dotyczyło inwestycji, które miały na celu ograniczenie przedostawania się do środowiska naturalnego związków azotu pochodzenia rolniczego. Uprawnieni do skorzystania z takiej pomocy są rolnicy, których gospodarstwa co najmniej w części są położone na terenach uznanych nie wcześniej niż 1 maja 2012 r. za obszary OSN, czyli tereny narażone na niekorzystne oddziaływanie nadmiernej ilości związków azotu pochodzenia rolniczego.

W związku z przeprowadzoną w 2017 r. weryfikacją obszarów zagrożonych zanieczyszczeniem związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych, w okresie raportowania prowadzono prace legislacyjne nad *Programem działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu*. 12.06.2018 r. skierowano projekt rozporządzenia do podpisu przez Prezesa rady Ministrów. Podstawą prawną rozporządzenia w sprawie przyjęcia *Programu* jest art. 106 ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – *Prawo wodne*. W projekcie *Programu* uwzględniono:

- ograniczenia rolniczego wykorzystania nawozów;
- okresy nawożenia;
- warunki przechowywania nawozów naturalnych oraz postępowanie z odciekami;
- dawki i sposoby nawożenia azotem.

GWS.2.11. MONITORING I ZARZĄDZANIE SIECIĄ KANALIZACYJNĄ ORAZ WODOCIĄGOWĄ

Zadanie jest realizowane w sposób ciągły. Monitoring w tym zakresie jest stałym elementem działalności zakładów / przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych: poprzez okresowe kontrole sieci i urządzeń na sieciach. Aktualnie spółki modernizujące sieci / oczyszczalnie ścieków, wyposażają je w nowoczesne systemy monitoringowe, pozwalające skutecznie zarządzać zasobami infrastrukturalnymi i zachodzącymi w instalacjach procesami, a także pozwalającymi na reagowanie w razie zagrożenia w czasie rzeczywistym.

GWS.2.12. ROZBUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W PORTACH W SZCZECINIE I ŚWINOUJŚCIU

27.02.2017 r. Zarząd Morskich Portów Szczecin-Świnoujście podpisał umowę z EBI³¹ na dofinansowanie sześciu dużych projektów inwestycyjnych w portach w Szczecinie i Świnoujściu. W ich skład wchodzi przystosowanie infrastruktury Terminalu Promowego w Świnoujściu do obsługi transportu intermodalnego, poprawa dostępu do portu w Szczecinie w rejonie Kanału Dębickiego oraz Basenu

³¹ Aktualności <http://www.port.szczecin.pl>

Kaszubskiego, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej w obu portach, budowa stanowiska statkowego do eksportu LNG w porcie zewnętrznym w Świnoujściu oraz budowa nabrzeży głębokowodnych w portach w Świnoujściu i Szczecinie.

Inwestycje ukierunkowane są na poprawę konkurencyjności zespołu portów Szczecin-Świnoujście oraz zwiększenie wydajności zarządzanej infrastruktury, jak również zagospodarowanie dodatkowych terenów na cele portowe. Ich konsekwencją ma być stały wzrost wielkości obsługiwanych towarów oraz pozyskanie nowych inwestorów lokujących swój biznes w portach w Szczecinie i Świnoujściu.

Ponadto: Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście SA powiększył o blisko 10 ha swoje tereny w świnoujskim porcie. Działkę kupiono od PKN Orlen. Nowo nabytą powierzchnię ZMPSiŚ SA planuje przeznaczyć na rozbudowę zaplecza terminalu promowego, w tym pod budowę parkingów. Ma to poprawić dojazd do terminalu oraz odciążyć okoliczne ulice, zwłaszcza w sytuacji spiętrzenia się ruchu ciężarówek zmierzających na promy. Rozbudowa terenu portowego wynika także z faktu, iż obecnie terminal jest wykorzystywany niemal w stu procentach swoich możliwości infrastrukturalnych i przeładunkowych. Dodatkowo z każdym rokiem średnio o 10 procent wzrasta wolumen obsługiwanej drobnicy promowej. Jest to sygnał dla Zarządu o konieczności podejmowania działań ukierunkowanych na rozwój terminalu.

GWS.2.13. REALIZACJA PROJEKTU „CZYSTA ODRA W SZCZECINIE” OBEJMUJĄCEGO DWIE AGLOMERACJE: SZCZECIN LEWOBURZEŻE (418 000 RLM) I SZCZECIN PRAWOBURZEŻE (118 764 RLM)

W okresie raportowania, 10 sierpnia 2016 r. w siedzibie Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie została podpisana umowa o dofinansowaniu projektu „Czysta Odra w Szczecinie”. Projekt warty ponad 148 mln PLN obejmuje 16 kontraktów i będzie realizowany do roku 2021.

Kontrakty zakończone w okresie raportowania:

- Wdrożenie mobilnego systemu GIS- Umowny termin zakończenia zadania: IV kwartał 2017 r.;
- Modernizacja pompowni ścieków „Górny Brzeg” i „Białowieska”,
- Budowa kanałów grawitacyjnych w miejsce układów pompowych ul. Miodowa i Zegadłowicza;
- Budowa tłoczni ścieków wraz z rurociągiem tłocznym przy ul. Nabrzeże Wieleckie;
- Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Piaskowa, Kormoranów os. Żelechowa;
- Przebudowa kanalizacji sanitarnej w ul. Okrzei Umowny termin zakończenia zadania: I kw. 2017 r.;
- Zakup zestawu do hydrodynamicznego czyszczenia sieci kanalizacyjnej;
- Zakup samochodów z wyposażeniem warsztatowym na potrzeby obsługi sieci kanalizacyjnej.

GWS. 2.14. MONITOROWANIE OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW

Zadanie jest wykonywane w sposób ciągły przez spółki zarządzające infrastrukturą oczyszczalni ścieków. Oczyszczalnie są wyposażone w aparaturę kontrolno-pomiarową, pozwalającą na ciągłe monitorowanie i zautomatyzowanie procesu oczyszczania ścieków. Także realizowane aktualnie projekty modernizujące oczyszczalnie (dofinansowane ze środków PO IiŚ) uwzględniają elementy monitoringu oczyszczalni ścieków pod kątem przepustowości i stopnia usuwania biogenów.

8.1.4 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
GWS.2.1. Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	→
GWS.2.2. Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	→
GWS.2.3. Budowa kanalizacji deszczowej, modernizacja kanalizacji w celu wydzielenia kanalizacji deszczowej, budowa osadników i separatorów wód opadowych i roztopowych na wylotach sieci deszczowej do odbiorników	→
GWS.2.4. Rozbudowa systemu GIS w zakresie sieci sanitarnej	→
GWS.2.5. Dotacje i budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	→
GWS.2.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	↔
GWS.2.7. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	↔
GWS.2.8. Promowanie dobrych nawyków w zakresie gospodarki ściekowej w gospodarstwach domowych i rolnych	↔
GWS.2.9. Weryfikacja obszarów zagrożonych zanieczyszczeniem związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych	↑
GWS.2.10. Działania podejmowane w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych	↔
GWS.2.11. Monitoring i zarządzanie siecią kanalizacyjną oraz wodociągową	↔
GWS.2.12. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej w portach w Szczecinie i Świnoujściu;	→
GWS.2.13. Realizacja projektu „Czysta Odra w Szczecinie” obejmującego dwie aglomeracje: Szczecin Lewobrzeże (418 000 RLM) i Szczecin Prawobrzeże (118 764 RLM)	→
GWS. 2.14. Monitorowanie oczyszczalni ścieków	↔

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe, ↑ - Zadanie zrealizowane, → - Zadanie w realizacji

9 OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ W OBSZARZE INTERWENCJI: ZASOBY GEOLOGICZNE (ZG)

9.1 CEL: ZG.I. RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI

9.1.1 KIERUNEK INTERWENCJI: ZG.1. KONTROLA I MONITORING EKSPLOATACJI KOPALIN

ZG.1.1. OGRANICZANIE NIEKONCESJONOWANEJ EKSPLOATACJI ZASOBÓW, POPRZEZ PROWADZENIE SYSTEMATYCZNYCH KONTROLI

Liczba złóż i poziom eksploatacji systematycznie rośnie. W bilansach zestawiających ilość wydobywanych kopalin nie uwzględnia się ilości kopalin wydobytych bez koncesji³², co utrudnia monitorowanie zjawiska niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów.

Właściwym miejscowo dla obszaru województwa zachodniopomorskiego jest Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu³³, z siedzibą w Poznaniu. Urząd ten jest właściwy miejscowo także dla obszaru województw: lubuskiego i wielkopolskiego. W rocznych sprawozdaniach z działalności okręgowych urzędów górniczych nie wyodrębnia się danych w przekrojach wojewódzkich.

Źródła informacji o problemie:

Dane o niekoncesjonowanej eksploatacji kopalin (głównie kruszyw piaskowo-żwirowych) są prezentowane na mapach geośrodowiskowych w skali 1: 50 000, sporządzanych przez PIG-PIB. Ostatnie dane pochodzą z okresu 2008-2015 i są przedstawione na Mapie Geośrodowiskowej Polski drugiej edycji (MGŚP II). Obejmują miejsca wydobywania kopalin poza złożem (o wyraźnych, świeżych śladach eksploatacji), na powierzchni co najmniej 1 ara i minimalnej długości odsłonięcia w wyrobisku stokowym 10m. Województwo zachodniopomorskie było objęte II etapem badań (2013-2015).

TABELA 72 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Punkty niekoncesjonowanego wydobywania kopalin [szt.]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
374	372*	b.d.	300

*Źródło: MGŚP II, Uwaga *wg. MGŚP II w okresie 2008-2015 zidentyfikowano 372 punkty niekoncesjonowanego wydobywania kopalin. Udokumentowane wyniki inwentaryzacji stanowią sumę punktów niekoncesjonowanego wydobywania kopalin z długiego okresu badań. Dane przypadające na konkretny rok inwentaryzacji są w dużym stopniu pochodną intensywności prac inwentaryzacyjnych. Podana wartość bazowa odpowiada wynikom prac inwentaryzacyjnych z lat 2010-2014*

Tendencje zmian:

Wraz ze wzrostem gospodarczym zapoczątkowanym wejściem Polski do UE rozpoczął się proces rozwoju infrastruktury, który generuje wzrost zapotrzebowania na kruszywa naturalne piaskowo-żwirowe. Wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na nie, Państwowa Służba Geologiczna obserwuje tendencję wzrostową w zjawisku eksploatacji kopalin bez wymaganej koncesji³⁴.

Wydobywanie kopalin bez koncesji jest zjawiskiem powszechnym na obszarze całej Polski, dotyczy przede wszystkim kruszyw naturalnych piaskowo-żwirowych (96,5%). W województwach pomorskim i zachodniopomorskim zjawisko to dotyczy wyłącznie piasków i żwirów (wg MGŚP II), co wynika

³² Dane o zasobach: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg. stanu na dzień 31.12.2016r. Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2017r. Informacje o zasobach i eksploatacji; Brak danych o niekoncesjonowanej eksploatacji kopalin.

³³ Rozporządzenie Ministra Środowiska z 27.3.2015r. w sprawie nazw, siedzib i właściwości miejscowej okręgowych urzędów górniczych (Dz.U. z 2015r. poz. 456)

³⁴ Kozłowska, O. Sołomacha, M. Walentek, I. Niekoncesjonowana eksploatacja kruszyw żwirowo-piaskowych na Pomorzu Kruszywa : produkcja - transport - zastosowanie, 2017 Nr2, s. 94-99

z dużego zapotrzebowania na ten surowiec. Działalność organów nadzoru górniczego i administracji geologicznej, mająca na celu ograniczenie bądź zahamowanie tego zjawiska, jest z wielu przyczyn trudna do przeprowadzenia i niewystarczająca.

Zarówno w przypadku całego kraju, jak i województw pomorskiego i zachodniopomorskiego skala eksploatacji kruszyw naturalnych piaskowo-żwirowych bez wymaganej koncesji stanowi niewiele ponad 5% całości (zgodnego z wymaganiami prawnymi) wydobycia tych kopalin. Niekoncesjonowana eksploatacja kopalin jest procederem, którego istnienie wynika z braku skuteczności w kilku obszarach:

1. w procedurach karnych za nielegalne wydobycie,
2. w kontroli nad eksploatacją kopalin,
3. w sprawnym i szybkim udzielaniu pozwoleń na wydobycie i warunków koncesji na wydobycie.

Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu przekazał następującą informację na temat realizacji tego zadania:

W 2016 r. i 2017 r. na terenie woj. zachodniopomorskiego łącznie prowadzono 50 (po 25 w każdym roku) postępowań związanych z ustaleniem opłaty podwyższonej za prowadzenie działalności polegającej na wydobywaniu kopaliny bez wymaganej koncesji.

Działania Organu polegały m.in. na: oględzinach terenu, pomiarze ilości wydobytej kopaliny, ustaleniu sprawy czynu, prowadzeniu postępowania administracyjnego, wydaniu decyzji naliczającej opłatę podwyższoną lub umarzającej postępowanie.

ZG.1.2. KONTROLA REALIZACJI KONCESJI NA WYDOBYWANIE KOPALIN ZE ZŁÓŻ

Wg. stanu na 14.07.2017 r.³⁵ w wykazie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, dla których organem koncesyjnym jest Marszałek Województwa, wykazano 130 ważnych koncesji na wydobycie kopalin. W okresie objętym raportem z realizacji POŚ (2016-2017) wygaszono 7 koncesji (wszystkie decyzje wydano w 2016r.). Poza tym kolejne 5 koncesji utraciło ważność w 2017r. (1 - 30.6.2017 r.; 4 - 31.12.2017r.). W okresie 2016-2017 udzielono 11 koncesji na wydobywanie przede wszystkim kruszyw naturalnych.

Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu przekazał następującą informację na temat realizacji tego zadania:

W województwie zachodniopomorskim przeprowadzono w 2016 r. - 39 kontrole, a w 2017 r. - 36 kontroli zakładów górniczych prowadzących eksploatację kopaliny objętej prawem własności nieruchomości gruntowej. W doniesieniu do kopaliny objętej własnością górniczą, przeprowadzono łącznie w 2016 r. 13 kontroli, natomiast w 2017 r. - 12 kontroli.

9.1.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
ZG.1.1. Ograniczanie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów, poprzez prowadzenie systematycznych kontroli;	↔
ZG.1.2. Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż.	↔

Objaśnienie symboli: ↔- Zadanie ciągłe

³⁵ BIP Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego; Wykaz koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, dla których organem koncesyjnym jest Marszałek Województwa

9.1.3 KIERUNEK INTERWENCJI: ZG.2. OGRANICZANIE PRESJI ZWIĄZANEJ Z WYDOBYCIEM KOPALIN

ZG.2.1. OGRANICZENIE PRESJI WYWIERANEJ NA ŚRODOWISKO PODCZAS PROWADZENIA PRAC ROZPOZNAWCZYCH, EKSPLOATACYJNYCH I PRZETWÓRSTWA KOPALIN POPRZEZ KORZYSTANIE Z NAJNOWOCZEŚNIEJSZYCH TECHNIK

ORAZ

ZG.2.2. WPROWADZANIE ZIELENI IZOLACYJNEJ WZDŁUŻ GRANIC TERENÓW GÓRNICZYCH W CELU OGRANICZENIA PYLENIA ORAZ NADMIERNEGO HAŁASU

ORAZ

ZG.2.3. DZIAŁANIA EDUKACYJNE PROMUJĄCE RACJONALNĄ GOSPODARKĘ ZASOBAMI NATURALNYMI I ICH OCHRONA

Wymienione powyżej typy zadań należy uznać za realizowane, przy czym ograniczając się one głównie do zaleceń / warunków wynikających z udzielanych koncesji oraz decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć. Trudnością na etapie opracowania niniejszego raportu było dotarcie do źródeł informacji o prowadzeniu tego typu działań w ramach monitoringu, jednakże można wskazać na odpowiedź udzieloną przez Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu:

Kontrolowano bezpieczeństwo prowadzonych robót podczas eksploatacji złóż lub likwidacji zakładów górniczych, zgodność prowadzonych robót górniczych z planem ruchu i innymi dokumentami obowiązującymi w tym zakresie, ewidencję zasobów złóż oraz zagadnienia ochrony środowiska. W trakcie kontroli pracownicy inspekcyjno-techniczni zwracali szczególną uwagę na działalność proekologiczną prowadzoną przez zakłady górnicze oraz na podejmowane działania związane z ograniczeniem szkodliwego oddziaływania na środowisko.

ZG.2.4. GEOTERMIA MIĘDZYZDROJE- STUDIUM STANU ROZPOZNANIA I MOŻLIWOŚCI UJĘCIA WÓD TERMALNYCH (REKREACJA I LECZNICTWO)

W Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2014-2025 uwzględniono następujące cele operacyjne obejmujące wykorzystanie zasobów wód geotermalnych:

- Cel operacyjny I.1. Ochrona oraz wykorzystanie walorów przyrodniczych

Barierą w wykorzystywaniu wód jest brak dokumentacji, dostatecznie obrazującej zasoby geotermalne gminy. W celu ustalenia zasobów wód geotermalnych i technicznych sposobów ich poboru niezbędne jest przygotowanie profesjonalnej dokumentacji złóż geotermalnych, przygotowanie terenu do dokonywania odwiertów, badanie pod względem zasobów geotermalnych terenu oraz wykonanie samych odwiertów. Badania zasobów geotermalnych obejmą teren o powierzchni 12,5 ha; niezbędne jest wykonanie 2 odwiertów (rozpoznawczego i chłonnego).

- Cel operacyjny I.4. Rozwój nowoczesnej gospodarki komunalnej

Określenie zasobów wody geotermalnej na terenie gminy będzie mieć konsekwencje w postaci budowy systemu jej wydobycia i przesyłu. Dla podjęcia tych działań niezbędne jest powołanie przez władze gminy zakładu górniczego, odpowiedzialnego za proces czerpania ze złóż odnawialnych bez ich uszczuplenia lub zanieczyszczenia.

Brak opublikowanych informacji o aktualnym postępie w realizacji zadania w okresie objętym Raportem (2016-2017).

9.1.4 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
ZG.2.1. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik;	↔
ZG.2.2. Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wzdłuż granic terenów górniczych w celu ograniczenia pylenia oraz nadmiernego hałasu;	↔
ZG.2.3. Działania edukacyjne promujące racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi i ich ochrona;	↔
ZG.2.4. Geotermia Międzyzdroje- studium stanu rozpoznania i możliwości ujęcia wód termalnych (rekreacja i lecznictwo).	X

Objaśnienie symboli: ↔- Zadanie ciągłe, X - Brak informacji od podmiotu

10 OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ W OBSZARZE INTERWENCJI: GLEBY (GL)

10.1 CEL: GL.I. OCHRONA GLEB PRZED NEGATYWNYM ODDZIAŁYWANIEM ANTROPOGENICZNYM, EROZJĄ ORAZ NIEKORZYSTNYMI ZMIANAMI KLIMATU

10.1.1 KIERUNEK INTERWENCJI: GL 1. ZACHOWANIE FUNKCJI ŚRODOWISKOWYCH I GOSPODARCZYCH GLEB

GL.1.1. PROMOCJA ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO I INTEGROWANEGO ORAZ INFORMACJA NT. DOBRYCH PRAKTYK ROLNICZYCH

Wyniki badania struktury gospodarstw rolnych (BSGR) przeprowadzonego w 2016 r., w stosunku do badania z 2013 r., wskazują na tendencję utrzymywania się odsetka liczby gospodarstw stosujących ekologiczne metody produkcji roślinnej i zwierzęcej lub będących w okresie przestawiania na te metody (na poziomie 1,4% ogółu gospodarstw rolnych). Produkcję ekologiczną prowadziły przede wszystkim gospodarstwa duże (średnio prawie 40 hektarów). Województwo zachodniopomorskie pod względem udziału gospodarstw ekologicznych w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych plasuje się na 2 pozycji (7,5 %), po przodującym w tym zakresie, województwie warmińsko-mazurskim (8,3%)³⁶.

GL.1.2. OCHRONA GRUNTÓW ROLNYCH PRZED ZMIANĄ ZAGOSPODAROWANIA POPRZEZ UWZGLĘDNIANIE ICH PRZEZNACZENIA W DOKUMENTACH PLANISTYCZNYCH

W strukturze użytkowania gruntów udział użytków rolnych zmniejsza się. W 2005 r. na statystycznego mieszkańca kraju przypadało 0,5 ha użytków rolnych a w 2017 r. - 0,49 ha. W woj. zachodniopomorskim użytki rolne wg stanu na dzień 1.01.2017 r. zajmowały 1 131 357 ha (49,42% powierzchni)³⁷.

GL.1.3. PROMOCJA PAKIETÓW ROLNO-ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNYCH

Zadanie było realizowane w okresie sprawozdawczym (i jest nadal realizowane) przez ARiMR – zarówno poprzez udostępnianie informacji o możliwości skorzystania ze wsparcia na swoim portalu internetowym, jak również w ramach konferencji, spotkań, szkoleń, prezentacji prowadzonych w terenie przez pracowników Agencji. Działania w podobnym zakresie prowadzi także Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Natomiast bezpośrednią promocję wśród rolników prowadzi na terenie województwa Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach.

GL.1.4. REALIZACJA ZADAŃ WSKAZANYCH W PAKIETACH ROLNO-ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNYCH

W tabeli poniżej zestawiono postępy w ramach działania M.10 "Działania rolno-środowiskowo-klimatyczne" PROW 2014-2020. Nabór wniosków prowadzony był od początku 2017 r. Na koniec 2017 r. wsparcie uzyskało 3 792 beneficjentów na łączną kwotę 161 493 532,04 PLN. Tym samym wskaźnik wymieniony w POŚ WZ jako *Liczba beneficjentów przystępujących do realizacji pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznego* – może nie osiągnąć zakładanej na 2020r wartości - 8 tys.

³⁶ Charakterystyka gospodarstw rolnych w 2016r. GUS Warszawa 2017r.

³⁷ Ochrona Środowiska 2017. GUS Warszawa 2017r.

beneficjentów (będzie to uzależnione od dostępności alokacji w działaniu oraz efektywności składanych wniosków).

TABELA 73 Efektywność działania M.10 "Działania rolno-środowiskowo-klimatyczne" w ramach PROW 2014-2020³⁸

Dane na dzień	Liczba złożonych wniosków	Liczba beneficjentów	Kwota zrealizowanych płatności [PLN]
31.1.2017r.	7 007	3 224	86 104 093,18
28.2.2017r.	7 012	3 232	93 235 609,63
31.3.2017r.	7 093	3 243	101 062 690,03
30.4.2017r.	7 612	3 246	106 829 404,03
31.5.2017r.	10 414	3 325	116 497 738,96
30.6.2017r.	10 472	3 749	148 726 061,12
31.7.2017r.	10 509	3 778	152 978 916,29
31.8.2017r.	10 594	3 780	154 230 928,33
30.9.2017r.	10 600	3 782	154 531 891,71
31.10.2017r.	10 601	3 789	156 613 891,81
30.11.2017r.	10 606	3 792	159 877 085,04
31.12.2017r.	10 607	3 792	161 493 532,04

Źródło: System Informacji Zarządczej ARiMR Data

TABELA 74 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Liczba beneficjentów przystępujących do realizacji pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznego

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
-	-	10 607	8 000

Źródło: System Informacji Zarządczej ARiMR Data; stan na dzień 31.12.

GL.1.5. OCHRONA GLEB PRZED DEGRADACJĄ I ZANIECZYSZCZENIEM

Powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych poddana rocznie rekultywacji była wyższa w latach 2009 – 2012, następnie w kolejnych latach rekultywacji poddawano mniejsze powierzchnie. Dane za 2017 r. wskazują, iż zrekultywowano 63 ha. Działania tego typu zależne są głównie od wyznaczonych priorytetów oraz zabezpieczenia środków na te cele w danym roku.

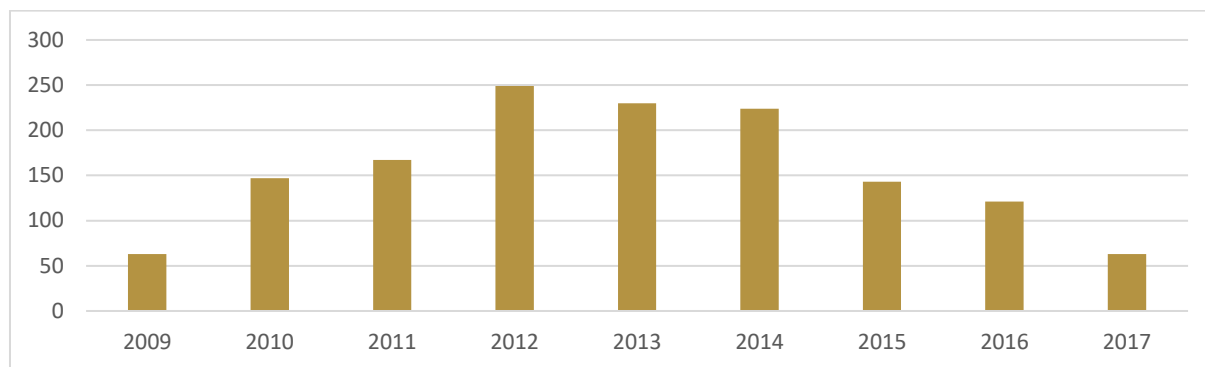
TABELA 75 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych poddana rekultywacji [ha]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
108 *wg POŚ WZ	121	63	160
143** wg GUS			

Źródło: GUS BDL

³⁸ <http://www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/wdrazane-programy-i-dzialania-dane-liczbowe/program-rozwoju-obszarow-wiejskich-na-lata-2014-2020/m-10dzialanie-rolno-srodowiskowo-klimatyczne.html>

WYKRES 17 Powierzchnia gruntów zrehabilitowanych i zagospodarowanych w ciągu roku wg GUS [ha]

Źródło: GUS BDL

GL.1.6. MONITORING GLEB UŻYTKOWANYCH ROLNICZO

Okręgowe Stacje Rolniczo-Chemiczne prowadzą działania monitoringowe gleb oraz kontrolę jakości gleb, działania zmierzające do odkwaszenia gleb, promocję produkcji rolnej zapewniającej zrównoważone wykorzystanie gleb (propagowanie badań zasobności gleb, kwasowości gleb, potrzeb wapnowania gleb, zawartości metali ciężkich w glebach, wydawanie zaleceń nawozowych, szkolenia i instruktaże).

TABELA 76 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Udział gruntów bardzo kwaśnych i kwaśnych (grunty użytkowane rolniczo) [%]

Wartość bazowa (2015)	W okresie 2013-2016	Wartość docelowa (2020)
38	bardzo kwaśny 9; kwaśny 27 (razem 36)	33

Źródło: Ochrona Środowiska 2017r. GUS (dane Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej, za lata 2013-2016)

Wg danych Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej, w latach 2013-2016 w województwie zachodniopomorskim: przebadano powierzchnię 453,7 tys. ha i pobrano 143775 próbek. Udział gruntów bardzo kwaśnych i kwaśnych przedstawiał się następująco: bardzo kwaśny – 9%; kwaśny – 27%; lekko kwaśny – 36%; obojętny – 17%; zasadowy – 11% (średnio w Polsce (%): bardzo kwaśny – 12%; kwaśny – 26%; lekko kwaśny – 34%; obojętny – 19%; zasadowy – 9%).

GL.1.7. OCHRONA GLEB WYSOKIEJ JAKOŚCI PRZED NIEROLNICZYM WYKORZYSTANIEM, ZWŁASZCZA W PASIE POBRZEŻA BAŁTYCKIEGO, NA RÓWNIŃNIE PYRZYCKIEJ, W OKOLICY KOŁBASKOWA, DOBREJ SZCZECIŃSKIEJ, CEDYNI I MIESZKOWIC

Kwestie ochrony gruntów przed nierolniczym i nieleśnym wykorzystaniem reguluje ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt. 1 ochrona ta w odniesieniu do gruntów rolnych polega na ograniczaniu ich przeznaczania na cele nierolnicze i nieleśne, a to z kolei oznacza ustalenie innego niż rolniczy lub leśny sposobu użytkowania gruntów rolnych oraz innego niż leśny sposobu użytkowania gruntów leśnych. Właściwym w sprawach ochrony gruntów rolnych jest, co do zasady starosta. Za gleby o wysokiej jakości uznaje się grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I-III. Ich ochrona przez zmianę przeznaczenia, której się dokonuje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, polega na obowiązku uzyskania zgody, co do tej zmiany wydanej przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, na wniosek wójta (burmistrza/prezydenta miasta; art. 7 ust 1 i 2). Wyjątki od reguły dotyczą terenów małych powierzchniowo i zabudowanych lub sąsiadujących z zabudową

(dokładne brzmienie wyjątków określa art. 7 ust. 2a). Nie dotyczy to też gruntów położonych w granicach administracyjnych miast.

Wymienione w zadaniu obszary (zlokalizowane w Pasie Pobrzeża Bałtyckiego, na Równinie Pyrzyckiej, w okolicy Kołbaskowa, Dobrej Szczecińskiej, Cedyni i Mieszkowic) charakteryzuje liczne występowanie gleb wysokiej jakości, gdzie ochrona przed nierolniczym wykorzystaniem dotyczy głównie praktycznego stosowania obowiązku uzyskania zgody ministra na zmianę przeznaczenia.

GL.1.8. PROWADZENIE MONITORINGU GLEB ZDEGRADOWANYCH JAKO ŹRÓDŁA POWIERZCHNIOWYCH SKAŻEŃ WÓD

Badania prowadzi PIG-PIB, jest to zadanie ciągłe. PIG-BIP bada naturalne tło geochemiczne gleb oraz ich skażenie w wyniku działalności człowieka, prowadzi badania geochemiczne wód powierzchniowych, gleb i gruntów oraz osadów wodnych rzek i jezior, monitoruje środowisko gruntowo-wodne w rejonie obiektów stwarzających zagrożenie dla środowiska naturalnego, takich jak: zakłady przemysłowe, magazyny paliw, lotniska, bazy transportowe, jednostki wojskowe, projektuje i nadzoruje rekultywację terenów zdegradowanych - poprzemysłowych i pogórnich, bada wpływ składowisk odpadów na środowisko przyrodnicze i opracowujemy propozycje geologicznych warunków składowania odpadów komunalnych, niebezpiecznych i promieniotwórczych, a także ocenia skażenie gleb, roślin, wód i budynków przez pierwiastki promieniotwórcze – cez, rad, uran.

GL.1.9. DOFINANSOWANIE BADAŃ GLEBY W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W ZAKRESIE OZNACZEŃ KWASOWOŚCI, ZAWARTOŚCI FOSFORU, POTASU I MAGNEZU

W analizowanym okresie czasu zidentyfikowano tego typu działanie w jednej z gmin, która udzieliła informacji w tym zakresie – Gmina Manowo: dofinansowanie na (poziomie 50% kosztów) badań gleby w gospodarstwach rolnych w zakresie oznaczeń kwasowości, zawartości fosforu, potasu i magnezu w 2017 roku. Z informacji ogólnie dostępnych (internet) wynika, iż także niektóre inne gminy województwa realizują podobne dofinansowania, np.: „Gmina Bobolice corocznie współfinansuje badania monitoringowe gleb w gospodarstwach rolnych. Dofinansowanie wynosi 50% kosztów wykonania badań. Badania wykonywane są przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą (OSChR) w Koszalinie”³⁹. Zadanie to, jest więc realizowane w sposób ciągły.

GL.1.10. WPROWADZENIE, ODTWORZENIE ZADRZEWIEŃ ŚRÓDPOLNYCH SŁUŻĄCE OCHRONIE GLEB PRZED EROZJĄ WIETRZNĄ, POPRAWIE STOSUNKÓW MIKROKLIMATYCZNYCH I BIOCENOTYCZNYCH

Zadanie to jest ogólnie rzecz biorąc realizowane w sposób ciągły przez mieszkańców, o ile jest ono możliwe do realizacji na posiadanym przez nich obszarze. Promocją tego typu działań zajmują się urzędy gmin oraz ZODR lub OSChR, promując kodeks dobrych praktyk rolniczych.

GL.1.11. KONTYNUACJA DZIAŁANIA W ZAKRESIE WYZNACZANIA MIEJSCA SKŁADOWANIA UROBKU POGŁĘBIARSKIEGO NA POLACH REFULACYJNYCH BĄDŹ WSKAZYWANIA INNEGO SPOSOBU ZAGOSPODAROWANIA UROBKU

Zadanie jest kontynuowane w sposób ciągły, leży w gestii Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie. W analizowanym okresie trwały prace wynikające z realizowanego projektu pogłębienia tory wodnego

³⁹ <http://bobolice.pl/cms/19317/aktualnosci>

do głębokości 12,5m. Dyrektor Urzędu Morskiego w Szczecinie zapewnia bieżące utrzymanie i monitorowanie pól refulacyjnych, na których odkładany jest urobek z pogłębiania.

GL.1.12. REKULTYWACJA GRUNTÓW ZDEGRADOWANYCH I ZDEWASTOWANYCH, W KIERUNKU ROLNYM, LEŚNYM LUB INNYM

Spśród 95 ha zrehabilitowanych w roku 2016 udział kierunków rekultywacji był następujący:

- na cele rolnicze 43 ha;
- na cele leśne 12 ha;
- na cele inne 40 ha (GUS Ochrona środowiska 2017r.)

GL.1.13. WYKORZYSTANIE NAWOZÓW MINERALNYCH ORAZ MINERALNO-ORGANICZNYCH DLA CELÓW PRZYWRACANIA I/LUB POPRAWY FUNKCJI AGROCHEMICZNYCH GLEB ZDEGRADOWANYCH

Zadanie jest prowadzone w sposób ciągły przez rolników, działania w tym zakresie zalecają (usługi doradcze) okręgowe stacje chemiczno-rolnicze oraz ZODR.

GL.1.14. WYKONANIE STUDIUM GLEBOWO-ROLNICZEGO ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM GLEB ZDEGRADOWANYCH I ICH REKULTYWACJI

W okresie 2016-2017 nie opracowywano dokumentu w postaci Studium glebowo-rolniczego ze szczególnym uwzględnieniem gleb zdegradowanych i ich rekultywacji.

GL.1.15. WDRAŻANIE PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH NA OBSZARACH POWOJSKOWYCH, POPRZEMYSŁOWYCH I POKOLEJOWYCH

Opracowanie pn.: „*Obszary przemysłowe, kolejowe i powojenne w województwie zachodniopomorskim*”⁴⁰ wskazuje iż w latach 2014-2020 koszty przygotowania lokalnej pogłębionej inwentaryzacji terenów będzie można pokryć w częściach ze środków unijnych (Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Pomoc Techniczna, czy Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego, na obszarach wiejskich dodatkowo z programów dedykowanych na te tereny), a także z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz ewentualnie z funduszu regionalnego. Z perspektywy województwa kluczowym instrumentem do realizacji tego celu powinien być Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego i Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT).

Analiza bazy projektów 2014-2020 wskazuje, że dofinansowanie uzyskało kilkanaście projektów polegających na uzbrojeniu terenów inwestycyjnych, lecz są to głównie tereny istniejące, w skróconych opisach projektów brak jest informacji, iż są to tereny, które mogłyby się kwalifikować do wymienionych w GL.1.15.

GL.1.16. REWITALIZACJA POWOJSKOWYCH TERENÓW W CELU UTWORZENIA CENTRUM USŁUG "MULNIK"

W grudniu 2016 r. nastąpiło podpisanie aktu notarialnego zamiany gruntów w Świnoujściu na przedłużeniu ul. Portowej przy nabrzeżu 91 w pobliżu basenu Mulnik między Miastem Świnoujście,

⁴⁰ Ośrodek badań i ewaluacji, Pracownia badawcza, Szczecin 2014r.

a Lasami Państwowymi, co umożliwiło podjęcie kolejnych kroków związanych z realizacją projektu pn.: „Rewitalizacja powojсковych terenów w celu utworzenia Centrum Usług „Mulnik” w Świnoujściu” na obszarze o powierzchni prawie 5,5 ha. 17 kwietnia 2018 r. firma Dikar z Wicka złożyła dokumentację powykonawczą rozpoznania i przeszukania materiałów niebezpiecznych pochodzenia wojskowego na terenie przyszłego Centrum Usług Mulnik. 14 czerwca 2018 r. Prezydent Miasta Świnoujście zatwierdził projekt budowlany i wydał pozwolenie na rewitalizację terenów powojсковych i budowę Centrum Usług "Mulnik".

10.1.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
GL.1.1. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz informacja nt. dobrych praktyk rolniczych;	↔
GL.1.2. Ochrona gruntów rolnych przed zmianą zagospodarowania poprzez uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych;	↔
GL.1.3. Promocja pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych;	↔
GL.1.4. Realizacja zadań wskazanych w pakietach rolno-środowiskowo-klimatycznych;	↔
GL.1.5. Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem;	↔
GL.1.6. Monitoring gleb użytkowanych rolniczo;	↔
GL.1.7. Ochrona gleb wysokiej jakości przed nierolniczym wykorzystaniem, zwłaszcza w pasie Pobrzeża Bałtyckiego, na Równinie Pyrzyckiej, w okolicy Kołbaskowa, Dobrej Szczecińskiej, Cedyni i Mieszkowic;	↔
GL.1.8. Prowadzenie monitoringu gleb degradowanych jako źródła powierzchniowych skażeń wód;	↔
GL.1.9. Dofinansowanie badań gleby w gospodarstwach rolnych w zakresie oznaczeń kwasowości, zawartości fosforu, potasu i magnezu;	↔
GL.1.10. Wprowadzenie, odtworzenie zadrzewień śródpolnych służące ochronie gleb przed erozją wietrzną, poprawie stosunków mikroklimatycznych i biocenotycznych;	↔
GL.1.11. Kontynuacja działania w zakresie wyznaczania miejsca składowania urobku pogłębiarskiego na polach refulacyjnych bądź wskazywania innego sposobu zagospodarowania urobku- jako zadanie ciągłe Urzędu;	↔
GL.1.12. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym;	↔
GL.1.13. Wykorzystanie nawozów mineralnych oraz mineralno-organicznych dla celów przywracania i/lub poprawy funkcji agrochemicznych gleb zdegradowanych;	↔
GL.1.14. Wykonanie Studium glebowo-rolniczego ze szczególnym uwzględnieniem gleb zdegradowanych i ich rekultywacji;	↓
GL.1.15. Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych na obszarach powojсковych, przemysłowych i pokolejowych;	↓
GL.1.16. Rewitalizacja powojсковych terenów w celu utworzenia Centrum Usług "Mulnik".	→

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe, → - Zadanie w realizacji, ↓ - Zadanie nie było realizowane

10.1.3 KIERUNEK INTERWENCJI: GL. 2. OCHRONA PRZED OSUWISKAMI

W oparciu o zasoby informacji dostępne w Systemie Ochrony Przeciwośuwiskowej PIG-PIB (<http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO>) na terenie województwa zachodniopomorskiego rozpoznano i udokumentowano 214 osuwisk oraz 79 terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi (stan na dzień 31.05.2018 r.).

Zadania związane z prowadzeniem rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, jak również zadania związane z udostępnianiem informacji

z rejestru wykonują starostowie na podstawie art. 110a, ust. 1 ustawy z 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska.

GL.2.1. KONTYNUACJA OPRACOWANIA MAP TERENÓW OSUWISKOWYCH

W dniu 23 grudnia 2016 r. została podpisana umowa dwustronna pomiędzy Państwowym Instytutem Badawczym – Państwowym Instytutem Geologicznym, a Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na realizację III etapu Projektu SOPO pt.: „Zadania państwa wykonywane przez państwową służbę geologiczną w zakresie zagrożeń geologicznych realizowane od 2016 roku (pgg art. 162, ust. 1, pkt. 10) - System Osłony Przeciwośuwiskowej SOPO ETAP III – kartowanie i wykonywanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla obszaru Karpat polskich (25% powierzchni) i wybranych obszarów Polski pozakarpackiej oraz monitorowanie wybranych osuwisk wraz z opracowaniem prognozowania zagrożeń osuwiskowych w Karpatach”. Termin realizacji umowy wynosi 91 miesięcy – od 1.04.2016 do 31.10.2023.

GL.2.2. MONITORING TERENÓW OSUWISKOWYCH

Na terenie województwa zachodniopomorskiego nie ma zlokalizowanego punktu monitoringowego na istniejącym osuwisku, w ramach projektu System Osłony Przeciwośuwiskowej⁴¹.

GL.2.3. ZABEZPIECZANIE ISTNIEJĄCYCH OSUWISK Z UWZGLĘDNIENIEM WALORÓW PRZYRODNICZYCH I KRAJOBRAZOWYCH

Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich jeszcze w 2015 r. podjął działania mające na celu pozyskanie środków na zabezpieczenie osuwisk, jakie zagrażają drodze wojewódzkiej nr 163. NFOŚiGW dofinansowuje 100% kosztów kwalifikowalnych przedsięwzięć, które uzyskają pozytywną ocenę w wyniku oceny wniosków złożonych w ramach programu priorytetowego *Geologia i geozagrożenia*.

GL.2.4. UWZGLĘDNIANIE OSUWISK ORAZ OBSZARÓW NARAŻONYCH NA RUCHY MASOWE W AKTUALIZOWANYCH DOKUMENTACH PLANISTYCZNYCH

Zadanie jest realizowane w sposób ciągły (biura planowania przestrzennego) w opracowywanych mpzp dla terenów, gdzie wysypują osuwiska i obszary narażone na ruchy masowe ziemi.

10.1.4 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
GL.2.1. Kontynuacja opracowania map terenów osuwiskowych;	↔
GL.2.2. Monitoring terenów osuwiskowych;	→
GL.2.3. Zabezpieczanie istniejących osuwisk z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych;	↔
GL.2.4. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych.	↔

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe, → - Zadanie w realizacji

⁴¹ <http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3>

10.2 CEL: GL.II. ZALESIENIA GRUNTÓW NIEPRZYDANYCH NA INNE CELE

Potencjał do zalesienia stanowią grunty ugorowane na użytkach rolnych. W 2016 r. grunty ugorowane na użytkach rolnych w województwie zachodniopomorskim zajmowały areał 14 tys. ha (1,6% powierzchni użytków rolnych). Zasób ten był zbliżony do ustalonego w roku 2015 (13,1 tys. ha; 1,5%)⁴².

10.2.1 KIERUNEK INTERWENCJI: GL 3. ZALESIENIA W OBRĘBIE NIEUŻYTKÓW

GL.3.1. ZALESIANIE I TWORZENIE TERENÓW ZALESIONYCH NA GRUNTACH ROLNYCH I INNYCH NIŻ ROLNE

Zalesienia w ramach PROW 2014-2010 na terenie województwa zachodniopomorskiego, wprowadzono na obszarze 140,79 ha, z czego jesienią 2015 r. zalesiono 15,26 ha, a wiosną 2016 r. - 125,53 ha⁴³.

10.2.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
GL.3.1. Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych na gruntach rolnych i innych niż rolne.	↔

Objaśnienie symboli: ↔- Zadanie ciągłe

⁴² Dane ARiMR ujęte w Roczniku Statystycznym Leśnictwo 2017, GUS Warszawa 2017r.

⁴³ Dane ARiMR ujęte w Roczniku Statystycznym Leśnictwo 2017, GUS Warszawa 2017r.

11 OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ W OBSZARZE INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW (GO)

11.1 CEL: GO.I. GOSPODAROWANIE ODPADAMI ZGODNIE Z HIERARCHIĄ SPOSOBÓW POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI, UWZGLĘDNIAJĄC ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Aktualnie obowiązujące na terenie województwa zachodniopomorskiego dokumenty w zakresie gospodarowania odpadami to:

- *Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 (KPGO 2022)* przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 88 z 1.07.2016 r.
- *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028 (aktualizacja WPGO)* przyjęty przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego Uchwałą Nr XVIII/321/16 z 27.12.2016 r., wraz z załącznikiem w postaci *Planu Inwestycyjnego*; Uchwalenie aktualizacji WPGO nastąpiło wraz z utratą mocy uchwały dotyczącej aktualizacji *Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023* i uchwał zmieniających.

W okresie pierwszego dwuletniego okresu programowego POŚ WZ opublikowano *Sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego za lata 2014-2016* (Szczecin 2017 r.; za okres 1.01.2014 r. - 31.12.2016 r.), dotyczące *Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023*.

Od 9.02.2017 r., zgodnie z wejściem w życie uchwały XVII/322/16 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z 27.12.2016 r. w sprawie wykonania *Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028*, obowiązuje nowy podział województwa na regiony gospodarowania odpadami (2 zamiast 4): zachodni i wschodni.

Wg Sprawozdań Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2016 i 2017 rok, masa odbieranych odpadów komunalnych systematycznie wzrasta – osiągnięcie zakładanego w POŚ WZ poziomu wskaźnika można uznać za realne.

TABELA 77 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
571 389,7	572 468,799	584 051,180	600 598,3

Źródło: Sprawozdanie Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2016 i 2017 rok

11.1.1 KIERUNEK INTERWENCJI: GO 1. RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI

GO.1.1. ROCZNE SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI PRZEKAZYWANE MINISTROWI WŁAŚCIWEMU DO SPRAW ŚRODOWISKA

Sprawozdanie Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za lata 2016 i 2017 zostały złożone w terminie, na obowiązujących wzorach. W roku 2016 r. dokonywano dwukrotnej korekty sprawozdania.

GO.1.2. WSPÓŁPRACA PRZY FUNKCJONOWANIU BAZY DANYCH O PRODUKTACH, OPAKOWANIACH I GOSPODARCE ODPADAMI

W okresie sprawozdawczym opublikowano rozporządzenie Ministra Środowiska z 13.12.2017 r. w sprawie funkcjonowania *Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz gospodarce odpadami* (Dz. U. 2017 poz. 2377). Rozporządzenie określa:

- 1) adres strony internetowej rejestru umożliwiającego dostęp do indywidualnego konta w Bazie danych o produktach i opakowaniach oraz gospodarce odpadami (BDO): www.bdo.mos.gov.pl,
- 2) sposób prowadzenia BDO,
- 3) szczegółowy zakres informacji objętych obowiązkiem gromadzenia w BDO,
- 4) zakres uprawnień dla poszczególnych użytkowników.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. Przepisy rozporządzenia stosuje się od dnia utworzenia BDO tj. 24.01.2018 r.

Marszałkowie województw są zobowiązani do prowadzenia rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami. Wpisu do rejestru na wniosek podmiotu lub z urzędu. Według stanu na dzień 10.07.2018r. w rejestrze figuruje 2 547 podmiotów z siedzibą w województwie zachodniopomorskim, w tym 1 601 podmiotów z siedzibą i miejscem prowadzenia działalności w województwie zachodniopomorskim.

GO.1.3. PROWADZENIE REJESTRU WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Baza Azbestowa jest prowadzona przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii. Stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu* na lata 2009-2032. Według stanu na dzień 10.07.2018 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego:

- 98% gmin (112) aktywnie wprowadza dane do systemu Baza Azbestowa;
- zinwentaryzowano 160,3 tys. Mg wyrobów zawierających azbest, z czego 126,5 tys. Mg znajduje się w posiadaniu osób fizycznych;
- unieszkodliwiono dotychczas 49 tys. Mg odpadów zawierających azbest, z czego 46 tys. Mg pochodziło z likwidacji wyrobów zawierających azbest z nieruchomości znajdujących się w posiadaniu osób fizycznych;
- do usunięcia pozostało blisko 11 tys. Mg wyrobów zawierających azbest, z czego 80 tys. Mg znajduje się na nieruchomościach we władaniu osób fizycznych.

GO.1.4. REALIZACJA ZADAŃ W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA AZBESTEM, OKREŚLONYCH W „PROGRAMIE USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO”

W 2016 r. WFOŚiGW w Szczecinie zawarł 84 umowy dotyczące usuwania azbestu na łączną kwotę 3 513,06 tys. PLN, w tym 73 umowy z gminami na kwotę 3 359,29 tys. PLN oraz 11 umów z przedsiębiorcami na kwotę 153,77 tys. PLN. Rzeczywista wykorzystana kwota dotacji wyniosła 2 410,26 tys. PLN, za którą usunięto 5 543,95 Mg odpadów i wyrobów zawierających azbest. Na podstawie umowy o przekazaniu środków – po 50 % kwot dotacji dla gmin stanowiły środki z NFOŚiGW i WFOŚiGW w Szczecinie. Dotacje dla przedsiębiorców – w wysokości 50 % kosztów zadania – sfinansowano wyłącznie ze środków WFOŚiGW.

W 2017 r. WFOŚiGW w Szczecinie zawarł 39 umowy na łączną kwotę 1 097,385 tys. PLN, w tym 32 umowy z gminami na kwotę 985,466 tys. PLN oraz 7 umów z przedsiębiorcami na kwotę 111,918 tys. PLN. Rzeczywista wykorzystana kwota dotacji wyniosła 916,703 tys. PLN, za którą usunięto 2 518,00 Mg odpadów i wyrobów zawierających azbest. Z powodu wycofania się NFOŚiGW z udostępnienia WFOŚiGW środków na zadania związane z usuwaniem azbestu, w 2017 r. tylko 16 gmin otrzymało 100% dotacji (po 50% środków z NFOŚiGW i WFOŚiGW w Szczecinie). Pozostałe 16 gmin otrzymało dotację w wysokości 50% kosztów zadania, ze środków WFOŚiGW w Szczecinie. Dotacje dla przedsiębiorców – w wysokości 50 % kosztów zadania – sfinansowano wyłącznie ze środków WFOŚiGW.

Masa [Mg] usuniętego i unieszkodliwionego azbestu w latach 2011-2017 była następująca: 2 267,32 (2011 r.), 5 090,69 (2012 r.), 4 502,02 (2013 r.), 4 953,39 (2014 r.), 5 736,00 (2015 r.), 5 543,95 (2016 r.), 2 518,00 (2017 r.).

GO.1.5. ROCZNE SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI PRZEKAZYWANE MARSZAŁKOWI WOJEWÓDZTWA I WOJEWÓDZKIEMU INSPEKTOROWI OCHRONY ŚRODOWISKA

ORAZ

GO.1.6. ROCZNE SPRAWOZDANIE NT. POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI KOMUNALNYMI ZEBRANYMI W PUNKCIE PSZOK PRZEKAZYWANE WÓJTOWI, BURMISTRZOWI LUB PREZYDENTOWI MIASTA

ORAZ

GO.1.7. PÓŁROCZNE SPRAWOZDANIE NT. POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI KOMUNALNYMI ODEBRANYMI OD WŁAŚCICIELI NIERUCHOMOŚCI PRZEKAZYWANE WÓJTOWI, BURMISTRZOWI LUB PREZYDENTOWI MIASTA

Zadania są wykonywane w sposób ciągły (większość gmin wywiązuje się z powyższych obowiązków we właściwych terminach).

GO.1.8. UWZGLĘDNIENIE W PRZETARGACH PUBLICZNYCH, POPRZEZ ZAPISY W SPECYFIKACJI ISTOTNYCH WARUNKÓW ZAMÓWIENIA, ZAKUPÓW ZAWIERAJĄCYCH MATERIAŁY LUB SUBSTANCJE POCHODZĄCE Z RECYKLINGU ODPADÓW; WŁĄCZENIE DO PROCEDUR ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH KRYTERIÓW, ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA I ZAPOBIEGANIEM POWSTANIU ODPADÓW

Jedynie część ankietowanych gmin (około 15,5%) deklaruje uwzględnianie w przetargach zakupów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów.

GO.1.9. ZADANIA ZWIĄZANE Z ZAPOBIEGANIEM POWSTAWANIU ODPADÓW NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO (PROMOWANIE EKOLOGICZNYCH WZORCÓW PRODUKCJI I KONSUMPCJI)

Rok 2016 r. Województwo Zachodniopomorskie wykonało rozdysponowało materiały edukacyjne, mające na celu podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa - w postaci 30 tys. egz. broszury

edukacyjnej zachęcającej mieszkańców województwa zachodniopomorskiego do stosowania w życiu codziennym ekologicznych rozwiązań obejmujących następujące zagadnienia: oszczędzanie zasobów wody, oszczędność energii, segregację odpadów, promocję transportu zbiorowego. Broszura została, zgodnie z załączoną ewidencją, rozesłana do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast naszego województwa z prośbą o umieszczenie jej w dostępnym dla interesantów miejscu celem upowszechnienia. Materiały zostały również rozdysponowane podczas imprez, które odbyły się na terenie województwa (*Sprawozdanie z wykonania PGO WZ za lata 2014-2016*).

GO.1.10. UMIESZCZANIE NA LISTACH PRZEDSIĘWZIĘĆ PRIORYTETOWYCH NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ ORAZ WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z KOMUNALNĄ GOSPODARKĄ ODPADAMI

Załącznik do Uchwały Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Szczecinie Nr 48/2015 z dnia 26.06.2015 r. *Lista przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie na 2016 rok*, uwzględniał w priorytecie dziedzinowym II. *Gospodarka odpadami, ochrona powierzchni ziemi i wdrażanie czystych technologii*:

1. wspieranie zadań ujętych w Krajowym i Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami, zwłaszcza związanych z realizacją kompleksowych programów gospodarki odpadami komunalnymi, szczególnie w gminach, gdzie realizowane są wspólne, międzygminne przedsięwzięcia o zasięgu regionalnym;
2. unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, w tym odpadów zawierających azbest;
3. wspieranie organizacji systemu zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych;
4. wspieranie przedsięwzięć związanych z odzyskiwaniem surowców wtórnych oraz gospodarczym wykorzystaniem odpadów, doposażenie zakładów pozyskujących i przetwarzających odpady w sprzęt specjalistyczny;
5. wykorzystanie odpadów do celów energetycznych, budowa instalacji do termicznego unieszkodliwiania odpadów;
6. wspieranie rozwoju czystych technologii oraz zmian technologicznych zapobiegających powstawaniu odpadów lub zmniejszeniu ich ilości albo zapewniających ich wykorzystanie w procesach produkcji.

Załącznik do Uchwały Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Szczecinie Nr 59/2016 z dnia 22.08.2016 r. *Lista przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie na 2017 rok*, uwzględniał w priorytecie dziedzinowym II. *Gospodarka odpadami, ochrona powierzchni ziemi i wdrażanie czystych technologii*:

1. wspieranie zadań ujętych w Krajowym i Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami, zwłaszcza związanych z realizacją kompleksowych programów gospodarki odpadami komunalnymi, szczególnie w gminach, gdzie realizowane są wspólne, międzygminne przedsięwzięcia o zasięgu regionalnym;
2. unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, w tym odpadów zawierających azbest;
3. wspieranie organizacji systemu zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych;
4. wspieranie przedsięwzięć związanych z odzyskiwaniem surowców wtórnych oraz gospodarczym wykorzystaniem odpadów, doposażenie zakładów pozyskujących i przetwarzających odpady w sprzęt specjalistyczny;
5. wykorzystanie odpadów do celów energetycznych, budowa instalacji do termicznego unieszkodliwiania odpadów;

6. wspieranie rozwoju czystych technologii oraz zmian technologicznych zapobiegających powstawaniu odpadów lub zmniejszeniu ich ilości albo zapewniających ich wykorzystanie w procesach produkcji;

7. wspieranie pilotażowych projektów związanych ze zbieraniem i przetwarzaniem odpadów ulegających biodegradacji.

Uchwała Rady Nadzorczej nr 83/16, z dnia 16.12.2016 r., zmieniona Uchwałą Rady Nadzorczej nr 46/17, z dnia 09.06.2017 r. zawierała *Listę priorytetowych programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na 2017 rok* uwzględniającą:

2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi:

- 2.1. Racjonalna gospodarka odpadami;
- 2.2. Ochrona powierzchni ziemi;
- 2.3. Geologia i górnictwo;
- 2.4. Gospodarka o obiegu zamkniętym w gminie – program pilotażowy.

GO.1.11. PRZEPROWADZENIE KONTROLI SPRAWDZAJĄCYCH DOSTOSOWANIE SKŁADOWISK ODPADÓW INNYCH NIŻ NIEBEZPIECZNE I OBOJĘTNE ORAZ INNYCH INSTALACJI DO ODZYSKU I UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW DO WYMOGÓW PRAWNYCH I KONTROLA W ZAKRESIE PRZESTRZEGANIA WARUNKÓW DECYZJI

W roku 2016 przeprowadzono 14 kontrolei gmin oraz skontrolowano 10 regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Wszystkie kontrole prowadzone były w ramach ogólnokrajowych cykli kontrolnych przestrzegania przez gminy przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, prowadzonych przez WIOŚ (*Sprawozdanie z wykonania PGO WZ 2014-2016*).

GO.1.12. PROWADZENIE KONTROLI PRZESTRZEGANIA PRZEPISÓW O GOSPODARCE OPAKOWANIAM I ODPADAMI OPAKOWANIOWYMI

W okresie 2014-2016 w ramach nadzoru rynku przeprowadzono łącznie 8 kontrolei przestrzegania przepisów o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (2 kontrole w 2014 roku i 6 kontrole w 2015 roku; *Sprawozdanie z wykonania PGO WZ 2014-2016*).

GO.1.13. UWZGLĘDNIANIE W DOKUMENTACH PLANISTYCZNYCH I STRATEGICZNYCH SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA (PZPWZ, SRWZ) ZAPISÓW DOTYCZĄCYCH: POPRAWY STANDARDÓW ŚRODOWISKA (RACJONALIZACJA GOSPODARKI ODPADAMI)

W okresie 2016 – 2017 trwały prace nad aktualizacją SRWZ do roku 2030 oraz prace nad aktualizacją PZPWZ.

Aktualny *Projekt Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030*, zawiera bardzo krótkie odniesienie do kwestii gospodarowania odpadami, zawierające kilka informacji (ujętych w *Diagnozie*) w dotyczących Udziału odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów komunalnych oraz eksploatowanych składowisk. Cele dokumentu nie odnoszą się już do zagadnień gospodarowania odpadami, odnoszą się natomiast do potrzeby zrównoważonego rozwoju województwa.

Z kolei w „Projekcie zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego” znalazł się *Cel XXI - Utworzenie w SOM sprawnie działających systemów infrastruktury technicznej w dziedzinie energetyki, komunikacji elektronicznej, gospodarki*

wodnościkowej i gospodarki odpadami. Jednakże realizacja tego celu skupiać się będzie na kierunkach związanych przede wszystkim z rozwojem energetyki (w tym energetyki odnawialnej), nie wskazano zaś kierunku odnoszącego się do gospodarki odpadami.

Powyższe spostrzeżenia należy powiązać z tym, iż Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego opracował aktualizację WPGO 2016, gdzie ujęte są kluczowe zagadnienia związane z gospodarką odpadami w regionie - Uchwała Nr XVII/322/16 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27.12.2016 r. w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028 i nie ma potrzeby szczegółowego powielania w innych dokumentach działań określonych w WPGO 2016.

11.1.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
GO.1.1. Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi przekazywane ministrowi właściwemu do spraw środowiska	↔
GO.1.2. Współpraca przy funkcjonowaniu Bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami	→
GO.1.3. Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest	↔
GO.1.4. Realizacja zadań w zakresie gospodarowania azbestem, określonych w „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa zachodniopomorskiego”	↔
GO.1.5. Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi przekazywane marszałkowi województwa i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska	↔
GO.1.6. Roczne sprawozdanie nt. postępowania z odpadami komunalnymi zebranymi w punkcie PSZOK przekazywane wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta	↔
GO.1.7. Półroczne sprawozdanie nt. postępowania z odpadami komunalnymi odebranymi od właścicieli nieruchomości przekazywane wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta	↔
GO.1.8. Uwzględnienie w przetargach publicznych, poprzez zapisy w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, zakupów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów; włączenie do procedur zamówień publicznych kryteriów, związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem powstaniu odpadów	↔
GO.1.9. Zadania związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów na terenie województwa Zachodniopomorskiego (promowanie ekologicznych wzorców produkcji i konsumpcji)	↔
GO.1.10. Umieszczanie na listach przedsięwzięć priorytetowych Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zadań związanych z komunalną gospodarką odpadami	↔
GO.1.11. Przeprowadzenie kontroli sprawdzających dostosowanie składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne oraz innych instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów do wymogów prawnych i kontrola w zakresie przestrzegania warunków decyzji	↔
GO.1.12. Prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi	↔
GO.1.13. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych i strategicznych samorządu województwa (PZPWZ, SRWZ) zapisów dotyczących: poprawy standardów środowiska (racjonalizacja gospodarki odpadami)	↑

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe, ↑ -

11.1.3 KIERUNEK INTERWENCJI: GO 2. DOSKONALENIE SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI

GO.2.1. MODERNIZACJA, BUDOWA PUNKTÓW SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH

Według danych ze sprawozdania Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego:

- Liczba punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych funkcjonujących na terenie województwa wynosiła 93 (2016 r.)/96 (2017 r.);
- Liczba gmin w województwie, które utworzyły co najmniej jeden punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, wynosiła 96 (2016 r.)/98 (2017 r.).

Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 wskazuje, iż do końca 2017 r. zakończono projekt pn.: „Rozbudowa sieci EKOPORTÓW wraz z wyposażeniem i usprawnienie systemu obsługi mieszkańców Gminy Miasto Szczecin”, Beneficjent: Gmina Miasto Szczecin, wartość projektu: 5 476 246,13 PLN, dofinansowany ze środków PO IiŚ 2014-2020. W trakcie realizacji znajdują się kolejne 3 projekty:

TABELA 78 Projekty w zakresie budowy /rozbudowy PSZOK na terenie województwa zachodniopomorskiego, znajdujące się w trakcie realizacji w latach 2016-2017

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Budowa Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty	Związek Międzygminny Miast i Gmin Dorzecza Parsęty	16 482 411,25	PO IiŚ 2014-2020
Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Świnoujściu	Gmina Miasto Świnoujście	1 421 421,00	PO IiŚ 2014-2020
Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Gminie Dobra	Gmina Dobra	1 523 973,43	PO IiŚ 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

GO.2.2. BUDOWA, ROZBUDOWA INSTALACJI DO PRZETWARZANIA ODPADÓW ZIELONYCH LUB/I INNYCH BIOODPADÓW

ORAZ

GO.2.3. ROZBUDOWA INSTALACJI DO RECYKLINGU ODPADÓW

Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r. wskazuje na to, iż w ramach PO IiŚ 2014-2020 (nabory ogłaszane przez NFOŚiGW) oraz RPO WZ 2014-2020 nie finansowano tego typu inwestycji (są one ujęte w ramach PO IiŚ 2014-2020 i RPO WZ 2014-2020, natomiast do dnia 2 czerwca 2018 nie dofinansowywano jeszcze projektów tego typu). Na liście projektów, które otrzymały dofinansowanie na terenie województwa zachodniopomorskiego znalazły się 4 projekty z zakresu budowy / rozbudowy PSZOK.

Natomiast jednym z elementów zakończonego w okresie raportowania projektu pn.: „Budowa Regionalnego Zakładu Gospodarowania Odpadami w Słajsinie, Gmina Nowogard” (finansowanego ze środków PO IiŚ 2007-2013), była modernizacja dwóch kompostowni.

GO.2.4. ROZBUDOWA, MODERNIZACJA REGIONALNYCH INSTALACJI DO MECHANICZNO-BIOLOGICZNEGO PRZETWARZANIA ZMIESZANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH

Na terenie województwa (stan na 31.12.2016 r.) funkcjonowały 23 regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym:

- 11 regionalnych instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych (MPB): Szczecin – ul. J. Smoleńskiej ps. Jachna, Szczecin – ul. Ks. Anny, Słajfino, Leśno Górne, Korzyścienko, Sianów, Łęczycza, Dalsze, Gwiazdowo, Mirowo, Wardyń Górny (o łącznej mocy przerobowej: w części mechanicznej 707 500 Mg/rok, w części biologicznej 347 500 Mg/rok);
- 7 regionalnych kompostowni: Szczecin – ul. Ks. Anny, Słajfino, Sianów, Dalsze, Łęczycza, Mirowo, Wardyń Górny (o łącznej mocy przerobowej 58 800 Mg/rok);
- 5 regionalnych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne: Dalsze, Łęczycza, Słajfino, Sianów, Mirowo (o łącznej wolnej pojemności 3 107 733 m³);
- 11 sortowni zmieszanych odpadów komunalnych;
- 13 sortowni odpadów selektywnie zbieranych;
- 6 instalacji do produkcji paliw alternatywnych (*Raport WIOŚ 2017 r.*)

Z końcem 2017 r. zakończono projekt dofinansowany ze środków PO IiŚ 2007-2013: „Budowa Regionalnego Zakładu Gospodarowania Odpadami w Słajsinie, Gmina Nowogard” (Beneficjent: Celowy Związek Gmin R-XXI; wartość projektu: 157 789 931,53 PLN), w ramach którego wybudowano: Regionalny Zakład Gospodarowania Odpadami w Słajsinie, zrehabilitowano stare składowisko odpadów w Słajsinie, wybudowano trzy stacje przeładunkowe w Mieleńku Drawskim, Mokrawicy i Świnoujściu wraz zapleczem do magazynowania odpadów, a także doposażono zakład w pojazdy i urządzenia - kompaktor, ładowarki, przetrucarki do kompostu, samochody i hakowce.

GO.2.5. BUDOWA, ROZBUDOWA INSTALACJI DO TERMICZNEGO PRZEKSZTAŁCANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH I ODPADÓW POCHODZĄCYCH Z PRZETWORZENIA ODPADÓW KOMUNALNYCH

Ze środków PO IiŚ 2007-2013 dofinansowano projekt pn.: „Budowa Zakładu Termicznego Unieszkodliwiania Odpadów dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego”; Beneficjent: Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Spółka z o.o.; wartość projektu: 711 415 215,00 PLN).

W okresie raportowania (2016-2017), w II poł. 2017 r. prowadzono rozruch EcoGeneratora - Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów w Szczecinie. Od listopada 2017 r. do końca lutego 2018 r. EcoGenerator, działając na podstawie promesy URE, przyjął 20 tys. ton odpadów komunalnych, z czego blisko 18 tys. zamienił w energię elektryczną i ciepłą. 10 listopada 2017 r. Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Szczecinie złożył wniosek o udzielenie koncesji. Następnie pismami z 18 grudnia 2017 r., 25 stycznia 2018 r. i 14 lutego 2018 r. doprecyzowało wniosek, wskazując, że energia elektryczna i ciepło będą wytwarzane w kogeneracji, maksymalna moc elektryczna instalacji wynosi 15,481 MW, maksymalna moc cieplna instalacji wynosi 58,34 MW (2 x 29,17 MW), wnioskowanym okresem obowiązywania koncesji jest 10 lat. URE na podstawie dostarczonych dokumentów stwierdził m.in., że ZUO ma możliwości techniczne gwarantujące prawidłowe wykonywanie działalności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i ciepła oraz zatrudnia osoby o właściwych kwalifikacjach zawodowych i 1.03.2018 r. udzielił Zakładowi Termicznego Unieszkodliwiania Odpadów w Szczecinie dwóch koncesji: na wytwarzanie energii elektrycznej oraz na wytwarzanie ciepła.

Rocznie zakład ma przetwarzać w energię (prąd, ciepło) 150 tys. ton odpadów komunalnych. Koszt inwestycji wyniósł 711 mln zł, z czego 279 mln PLN stanowiła dotacja z Funduszu Spójności Unii Europejskiej, 327 mln to obligacje Banku Pekao SA. a 42 mln PLN – środki własne ZUO. Głównym wykonawcą zakładu jest włoska firma Termomeccanica Ecologia (TM.E.).

Z kolei drugim projektem dofinansowanym również ze środków PO IiŚ 2007-2013, zakończonym w okresie raportowania, był projekt pn.: „System gospodarki odpadami oraz budowa zakładu termicznego przekształcania odpadów dla miast i gmin Pomorza Środkowego - etap I”; Beneficjent: Gmina Miasto Koszalin; wartość projektu: 25 118 672,59 PLN). Celem projektu było uporządkowanie i reorganizacja istniejącego systemu gospodarki odpadami komunalnymi na obszarze 20 gmin. Część

inwestycyjna projektu została zrealizowana w dwóch lokalizacjach: Stacje Przetadunkowe Odpadów Komunalnych, tj. SPOK w Sianowie oraz SPOK Korzyścienku. Mają one za zadanie wyselekcjonowanie frakcji wysokoenergetycznej z przeznaczeniem jej do odzysku energii, a tym samym znaczące ograniczenie ilości odpadów przeznaczonych do składowania na składowisku.

GO.2.6. MODERNIZACJA, ROZBUDOWA, BUDOWA SKŁADOWISK ODPADÓW KOMUNALNYCH O STATUSIE REGIONALNEJ INSTALACJI DO PRZETWARZANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH

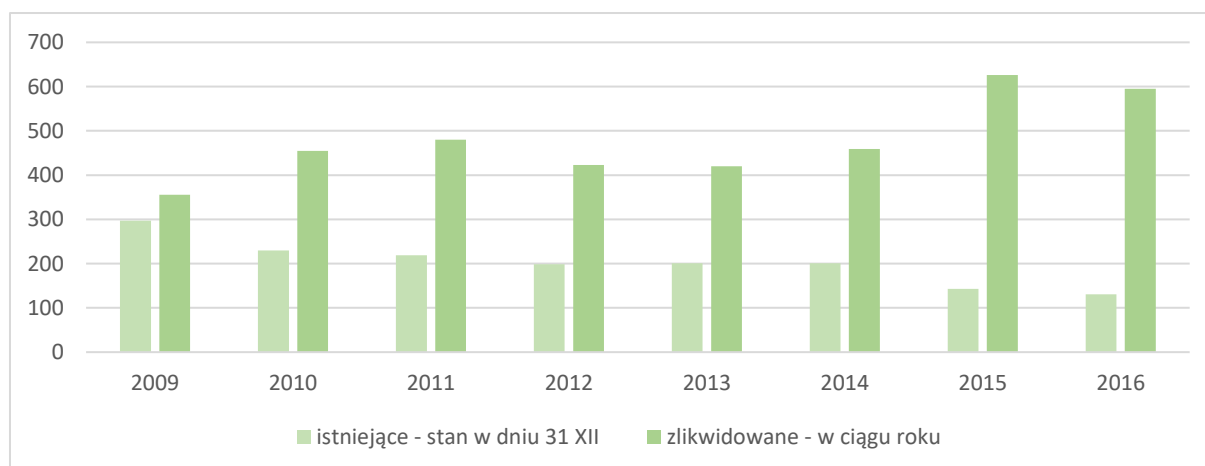
Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r. wskazuje na to, iż w ramach PO IiŚ 2014-2020 oraz RPO WZ 2014-2020 nie finansowano tego typu inwestycji.

GO.2.7. REKULTYWACJA SKŁADOWISK ODPADÓW KOMUNALNYCH, LIKWIDACJA NIELEGALNYCH SKŁADOWISK

W 2016 r. zrehabilitowano 4 składowiska odpadów (*Sprawozdanie z wykonania PGO WZ 2014-2016*). Liczba zlikwidowanych nielegalnych składowisk wyniosła w na koniec 2016 r. 595.

Zauważalny jest trend spadkowy liczby nielegalnych składowisk na terenie województwa (stan na 31 XII), wzrasta natomiast liczba likwidowanych corocznie nielegalnych składowisk – efekty w danym roku sprawozdawczym:

WYKRES 18 Liczba nielegalnych składowisk – stan na 31 XII oraz liczba corocznie likwidowanych nielegalnych składowisk wg GUS

Źródło: GUS BDL

GO.2.8. DZIAŁANIA EDUKACYJNE W ZAKRESIE WŁAŚCIWEGO POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI

Zadanie jest realizowane w sposób ciągły – gminy deklarują czynny udział w działaniach edukacyjnych tego typu. Jako przykład przytoczono poniżej obszerną informację przekazaną przez Gminę Rymań:

Gmina włącza się w ekologiczne działania uczestnicząc np. w programach Listy dla Ziemi. Nauczyciele korzystają każdego roku z bezpłatnie otrzymanego pakietu edukacyjnego przygotowanego przez Fundację Ekologiczną Arka w postaci plakatów oraz ekologicznego papieru listowego. Głównym elementem akcji jest pisanie tematycznych listów (w zakresie ochrony środowiska w tym m.in. segregacji odpadów, niskiej emisji) przez młodych ludzi do dorosłych.

Gmina Rymań zachęca do prowadzenia segregacji u źródła oraz dostarczania odpadów do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) oraz Mobilnego Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (MPSZOK).

Gmina prowadzi również działania informacyjne i edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami poprzez utworzenie na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz BIP odrębnego działu pod nazwą „Gospodarka Odpadami” oraz zakładki „Edukacja ekologiczna z materiałami o tematyce proekologicznej”. Gmina Rymań włącza tematykę ochrony środowiska do artykułów prasowych publikowanych w Biuletynie Informacji Publicznej - "Puls Rymania". Urząd Gminy Rymań na bieżąco udostępnia mieszkańcom w formie kolorowych ulotek (w tym na tablicach ogłoszeń poszczególnych sołectw) szczegółowe informacje o tym jak postępować z poszczególnymi rodzajami odpadów (założeniem tych działań jest zmniejszenie strumienia odpadów przekazywanych na składowiska odpadów).

Ponadto w ramach projektów z zakresu tworzenia PSZOK zaplanowane zostały ścieżki edukacyjne oraz sale z wyposażeniem multimedialnym przeznaczone na cele prowadzenia działań edukacyjnych. Także wybudowane zakłady: w Słajsinie oraz ECOGENERATOR prowadzą w ciągły sposób edukację – dni otwarte zakładów, spotkania dziećmi i młodzieżą, połączone ze zwiedzaniem zakładów oraz przybliżeniem potrzeby racjonalnej gospodarki odpadami.

11.1.4 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
GO.2.1. Modernizacja, budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	→
GO.2.2. Budowa, rozbudowa instalacji do przetwarzania odpadów zielonych lub/i innych bioodpadów	↓
GO.2.3. Rozbudowa instalacji do recyklingu odpadów	↓
GO.2.4. Rozbudowa, modernizacja regionalnych instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	→
GO.2.5. Budowa, rozbudowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych;	↑
GO.2.6. Modernizacja, rozbudowa, budowa składowisk odpadów komunalnych o statusie regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych	↓
GO.2.7. Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych, likwidacja nielegalnych składowisk	↔
GO.2.8. Działania edukacyjne w zakresie właściwego postępowania z odpadami	↔

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe, ↓ - Zadanie nie było realizowane, → - Zadanie w realizacji

11.1.5 KIERUNEK INTERWENCJI: GO 3. REKULTYWACJA SKŁADOWISK ODPADÓW KOMUNALNYCH

GO.3.1 ZABIEGI PIELĘGNACYJNE, AGROTECHNICZNE ORAZ MONITORING ZREKULTYWOWANYCH SKŁADOWISK ODPADÓW

Sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami dla województwa Zachodniopomorskiego za lata 2014-2016 podaje, iż na dzień 31 grudnia 2016 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego zlokalizowanych było 98 nieeksploatowanych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Na 82 składowiskach zostały zakończone prace rekultywacyjne, a 68 z nich jest aktualnie monitorowanych.

TABELA 79 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Liczba monitorowanych składowisk odpadów poddanych rekultywacji

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
29	68	b.d.	35

Źródło: Sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami dla województwa Zachodniopomorskiego za lata 2014-2016

11.1.6 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
Zabiegi pielęgnacyjne, agrotechniczne oraz monitoring zrehabilitowanych składowisk odpadów	↔

Objaśnienie symboli: ↔- Zadanie ciągłe

12 OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ W OBSZARZE INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE (ZP)

12.1 CEL: ZP.I. OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ ORAZ KRAJOBRAZOWEJ

Przed rozpoczęciem realizacji raportu z POŚ WZ, w 2015 r. na terenie województwa znajdowały się 2 parki narodowe: Woliński i Drawieński Park Narodowy, 7 parków krajobrazowych, 117 rezerwatów przyrody, 24 obszary chronionego krajobrazu (częściowo położone w sąsiednich województwach), 82 obszary Natura 2000, 43 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, 616 użytki ekologiczne, 2 271 pomników przyrody, 9 stanowisk dokumentacyjnych.

Zgodnie z wykazem zawartym w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody, w okresie raportowania (2016-2017) liczba rezerwatów przyrody zwiększyła się ze 117 do 123, o 2 w 2016r. (Wiązy Reskie, Bagno Iglickie) i 4 rezerваты utworzone w 2017r. (Klif w Dziwnówku, Klif w Łukęcinie, Wydmy między Dźwirzynem a Grzybowem, Łąki Bobolickie). W 2016r. ustanowiono 17, a w 2017r. 21 pomników przyrody, łącznie w okresie raportowania objęto ochroną pomnikową 38 obiektów. W okresie raportowania (wyłącznie w 2016r.) utworzono 7 użytków ekologicznych.

12.1.1 KIERUNEK INTERWENCJI: ZP 1. ZARZĄDZANIE ZASOBAMI PRZYRODY I KRAJOBRAZU

ZP.1.1. KONTYNUACJA PRAC NAD OPRACOWANIEM I ZATWIERDZENIEM PLANÓW OCHRONY DLA PARKÓW NARODOWYCH

Na terenie województwa funkcjonują Woliński i Drawieński Park Narodowy. Żaden z parków, w okresie raportowania (2016-2017), nie posiadał ustanowionego planu ochrony.

TABELA 80 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Liczba ustanowionych planów ochrony dla parków narodowych [szt.]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
0	0	0	2

Źródło: RDOŚ w Szczecinie

W okresie braku obowiązywania planu ochrony, zarządzanie parkiem jest realizowane na podstawie zadań ochronnych, które są ustanawiane przez Ministra Środowiska w formie zarządzenia. W okresie raportowania (2016-2017) zarządzanie Wolińskim Parkiem Narodowym było prowadzone w oparciu o zadania ochronne określone na rok 2016 (zarządzenie MŚ z 17.02.2016 r.), a następnie o zadania ochronne określone na lata 2017-2019 (zarządzenie MŚ z 22.02.2017 r., zmienione zarządzeniem MŚ z 22.09.2017 r.). W tym samym okresie zarządzanie Drawieńskim Parkiem Narodowym było prowadzone w latach 2015-2016 na podstawie zarządzenia MŚ z 13.01.2015 r., a następnie na latach 2017-2018 ustanowiono zadania ochronne zarządzeniem MŚ z 29.12.2016 r. (zmienione zarządzeniem MŚ z 12.1.2018r.).

ZP.1.2. KONTYNUACJA PRAC NAD OPRACOWANIEM I ZATWIERDZENIEM PLANÓW ZADAŃ OCHRONNYCH I PLANÓW OCHRONY DLA OBSZARÓW NATURA 2000

Plany zadań ochronnych są sporządzane i realizowane dla obszarów Natura 2000. Planu nie sporządza się dla obszaru Natura 2000 lub jego części, dla którego ustanowiono plan ochrony lub który pokrywa

się z krajową formą ochrony przyrody. Nie dotyczy to także obszarów morskich Natura 2000 oraz terenu będącego w zarządzie nadleśnictwa, którego dokumenty planistyczne uwzględniają zakres planu zadań ochronnych.

TABELA 81 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Liczba ustanowionych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
38	38 (+4 zarządzenia zmieniające)	38 (+25 zarządzeń zmieniających)	87

Źródło: RDOŚ w Szczecinie

Poniżej zestawiono zarządzenia RDOŚ w Szczecinie zmieniające zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000:

TABELA 82 Zarządzenia RDOŚ w Szczecinie zmieniające zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

Lp.	Data wydania zarządzenia	Nazwa obszaru
1	19 kwietnia 2016 r.	Puszcza Barlinecka PLB080001
2	30 sierpnia 2016 r.	"Puszcza Barlinecka"
3	06 grudnia 2016 r.	Dolna Odra PLH320037
4	21 grudnia 2016 r.	Jezioro Wielki Bytyń PLH320011
5	01 lutego 2017 r.	Jezioro Śmiadowo PLH320042
6	01 lutego 2017 r.	Bagno i Jezioro Ciemino PLH320036
7	08 lutego 2017 r.	Pojezierze Myśliborskie PLH320014
8	22 lutego 2017 r.	Łąki Skoszewskie PLB320007
9	3 marca 2017 r.	Warnie Bagno PLH320047
10	23 marca 2017 r.	Puszcza Goleniowska PLB320012
11	05 kwietnia 2017 r.	Jezioro Świdwie PLB320006
12	27 kwietnia 2017 r.	Dolina Dolnej Odry PLB320003
13	26 maja 2017 r.	Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033
14	06 czerwca 2017r.	Ostoja Drawska PLB320019
15	09 czerwca 2017	Puszcza nad Gwdą PLB300012
16	22 czerwca 2017r.	Wybrzeże Trzebiatowskie PLB320010
17	22 czerwca 2017r.	Jezioro Kozie PLH320010
18	28 czerwca 2017r.	Trzebiatowsko-Kołobrzski Pas Nadmorski PLH320017
19	07 lipca 2017 r.	Wzgórza Bukowe PLH320020
20	04 sierpnia 2017r.	Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006
21	10 sierpnia 2017r.	Dziczy Las PLH320060
22	21 sierpnia 2017r.	Bagna Rozwarowskie PLB320001
23	24 sierpnia 2017r.	Jezioro Miedwie i okolice PLB320005
24	24 sierpnia 2017r.	Mirosławiec PLH320045
25	27 października 2017 r.	Ostoja Ińska PLB320008
26	27 października 2017 r.	Ostoja Cedyńska PLB320017
27	27 października 2017 r.	Bobolickie Jeziora Lobeliowe PLH320001
28	27 października 2017 r.	Jeziora Czaplneckie PLH320039
29	27 października 2017 r.	Jeziora Wełtyńskie PLB320018

Źródło: RDOŚ w Szczecinie

Z kolei poniżej wymieniono zarządzenia opublikowane w 2018r., nad którymi prace prowadzono w okresie raportowania POŚ WZ 2016 - 2017:

- Zarządzenie z dnia 14 lutego 2018 r., dla obszaru Natura 2000 Puszcza Goleniowska PLB320012 (zmieniające);
- Zarządzenie z dnia 28 marca 2018 r., dla obszaru Natura 2000 Dolina Rurzycy PLH300017 (zmieniające);
- Zarządzenie z dnia 14.05.2018 r., dla obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH300009 (zmieniające);
- Zarządzenie z dnia 25 maja 2018 r., dla obszaru Natura 2000 Jezioro Bukowo PLH 320041 (zmieniające);
- Zarządzenie z dnia 25 maja 2018 r., dla obszaru Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004 (zmieniające);
- Zarządzenie z dnia 05 czerwca 2018 r., dla obszaru Natura 2000 Puszcza Goleniowska PLB320012 (zmieniające).

ZP.1.3.KONTYNUACJA PRAC NAD OPRACOWANIEM I ZATWIERDZENIEM PLANÓW OCHRONY DLA PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH

W okresie raportowania nie zatwierdzono planów ochrony dla parków krajobrazowych.

TABELA 83 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Liczba ustanowionych planów ochrony dla parków krajobrazowych [szt.]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
2	2	2	7

Źródło: RDOŚ w Szczecinie

Na obszarze dwóch z siedmiu parków krajobrazowych obowiązują plany ochrony (Iński Park krajobrazowy - od 10.11.2005 r.; Szczeciński Park Krajobrazowy od 22.08.2006 r.). Pozostałe parki krajobrazowe: Drawski, Barlinecko-Gorzowski, Cedyński, Dolina Dolnej Odry, Ujście Warty, nie posiadają obowiązujących planów ochrony.

ZP.1.4. KONTYNUACJA PRAC NAD OPRACOWANIEM I ZATWIERDZENIEM PLANÓW OCHRONY DLA REZERWATÓW PRZYRODY

W okresie raportowania (2016-2017) opracowano 24 plany ochrony dla rezerwatów przyrody. Na koniec okresu raportowania 108 rezerwatów (ze 123) przyrody posiadało opracowane plany ochrony. W związku z utworzeniem nowych rezerwatów przyrody docelowa wartość wskaźnika wyrażona liczbą opracowanych planów ochrony dla tej formy przyrody powinna zostać zweryfikowana (do 123 lub wartości wyższej wynikającej z możliwego uznania kolejnych obszarów za rezerваты przyrody).

TABELA 84 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Liczba opracowanych planów ochrony dla rezerwatów przyrody [szt.]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
84	+15 (99)	+9 (108)	118

Źródło: RDOŚ w Szczecinie

Poniżej zestawiono zarządzenia RDOŚ w Szczecinie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody:

TABELA 85 Zarządzenia RDOŚ w Szczecinie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody [szt.]

Lp.	Data wydania zarządzenia	Nazwa rezerwatu
1	29 kwietnia 2016 r.	Dolina Pięciu Jezior
2	29 kwietnia 2016 r.	Nad Jeziorem Liptowskim
3	29 kwietnia 2016 r.	Brzozowe Bagno koło Czaplinka
4	3 sierpnia 2016 r.	"Warnie Bagno"
5	3 sierpnia 2016 r.	"Wiązy Reskie"
6	11 sierpnia 2016 r.	"Bielinek"
7	11 sierpnia 2016 r.	"Nadmorski Bór Storczykowy"
8	19 września 2016 r.	"Źródłiskowe Zbocza"
9	20 września 2016 r.	"Dolina Świergotki"
10	18 października 2016 r.	"Rzeka Rekowa"
11	20 października 2016 r.	"Świdwie"
12	24 listopada 2016 r.	"Zdroje"
13	6 grudnia 2016 r.	"Lubiatowskie im. prof. Wojciecha Górskiego"
14	6 grudnia 2016 r.	"Źródłiskowa Buczyna im. Jerzego Jackowskiego"
15	8 grudnia 2016 r.	"Torfowisko Konotop"
16	17 stycznia 2017 r.	„Bagno Iglickie”
17	26 stycznia 2017 r.	„Cisy Tychowskie”
18	21 lutego 2017 r.	„Klif w Łukęcinie”
19	21 lutego 2017 r.	„Klif w Dziwnówku”
20	23 lutego 2017 r.	„Bagno Raczyk”
21	13 marca 2017 r.	„Cisy Rokickie im. prof. Stanisława Króla”
22	05 września 2017 r.	„Markowe Błota”
23	13 grudnia 2017 r.	„Nadmorski bór bażynowy w Mrzeżynie”
24	18 grudnia 2017 r.	„Bukowskie Bagno”

Źródło: RDOŚ w Szczecinie

W okresie raportowania wydano 52 zarządzenia RDOŚ w Szczecinie zmieniające zarządzenia w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody, w tym 25 w 2016 r. i 27 w 2017 r.

TABELA 86 Zarządzenia RDOŚ w Szczecinie zmieniające zarządzenia w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody [szt.]

Lp.	Data wydania zarządzenia	Nazwa rezerwatu
1	1 marca 2016 r.	"Dolina Rurzycy"
2	1 marca 2016 r.	"Świdwie"
3	14 marca 2016 r.	"Mszary Tuczyńskie"
4	14 marca 2016 r.	"Wielki Bytyń"
5	14 marca 2016 r.	"Strzaliny koło Tuczna"
6	31 marca 2016 r.	Roby
7	31 marca 2016 r.	Stramniczka
8	31 marca 2016 r.	Słoneczne Wzgórza
9	21 kwietnia 2016 r.	Trawiasta Buczyna im. Profesora Stefana Kownasa

10	29 kwietnia 2016 r.	Wielki Bytyń
11	20 czerwca 2016 r.	„Wrzosowisko Sowno”
12	2 sierpnia 2016 r.	"Parnowo"
13	2 sierpnia 2016 r.,	"Jezioro Szare"
14	2 sierpnia 2016 r.	"Sieciemieńskie Rosiczki"
15	2 sierpnia 2016 r.	"Łazy"
16	11 sierpnia 2016 r.	"Jezioro Kiełpino"
17	18 października 2016 r.	„Wrzosowiska Cedyńskie im. inż. Wiesława Czyżewskiego”
18	18 października 2016 r.	„Glinki"
19	25 października 2016 r.	"Krzemieńskie Źródlika
20	15 listopada 2016 r.	"Czarnocin"
21	6 grudnia 2016 r.	"Osetno"
22	6 grudnia 2016 r.	"Jezioro Czarne"
23	21 grudnia 2016 r.	„Źródlika Skrzypowe”
24	21 grudnia 2016 r.	„Diabelskie Pustacie”
25	21 grudnia 2016 r.	„Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego”
26	04 stycznia 2017r.	„Wielki Bytyń”
27	17 stycznia 2017 r.	„Łasko”
28	26 stycznia 2017 r.	„Olszanka”
29	30 stycznia 2017r.	„Janiewickie Bagno”
30	6 lutego 2017 r.	„Słowińskie Błota”
31	6 lutego 2017 r.	„Bagno Kusowo”
32	21 lutego 2017 r.	„Wielki Bytyń”
33	13 marca 2017 r.	„Zaleskie Bagna”
34	21 marca 2017 r.	„Bukowe Zdroje im. Profesora Tadeusza Dominika”
35	23 marca 2017 r.	„Warnie Bagno”
36	31 marca 2017 r.	„Wiejkowski Las”
37	31 marca 2017 r.	„Bórbagno Miałka”
38	31 marca 2017 r.	„Dąbrowa Krzymowska
39	18 kwietnia 2017 r.	„Głowacz”
40	18 kwietnia 2017 r.	„Grądowe Zbocze”
41	08 maja 2017r.	„Przełom Rzeki Dębnicy”
42	08 maja 2017r.	„Czarnocin im. prof. Janiny Jasnowskiej”
43	25 maja 2017r.	„Dolina Pięciu Jezior”
44	25 maja 2017r.	Strzaliny koło Tuczna”
45	25 maja 2017r.	„Wielki Bytyń”
46	02 czerwca 2017r.	„Golczewskie Uroczysko”
47	02 czerwca 2017r.	„Przybiernowski Bór Bagienny”
48	12 czerwca 2017 r.	„Golcowe Bagno"
49	11 lipca 2017 r.	„Słowińskie Błota”
50	22 listopada 2017 r.	„Dolina Rurzycy”
51	5 grudnia 2017 r.	„Bukowe Zdroje im. Profesora Tadeusza Dominika”
52	18 grudnia 2017 r.	„Łasko”

Źródło: RDOŚ w Szczecinie

Z kolei poniżej przytoczono zarządzenia opublikowane w 2018 r., nad którymi prace prowadzono w okresie raportowania:

- Zarządzenie z dnia 29 stycznia 2018 r., w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Nad Płociczną”;
- Zarządzenie z dnia 31 stycznia 2018 r., w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Wrzosiec”;
- Zarządzenie z dnia 31 stycznia 2018 r., w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Krzywicki Mszar”;
- Zarządzenie z dnia 31 stycznia 2018 r., w sprawie zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Wielki Bytyń”;
- Zarządzenie z dnia 12 lutego 2018 r., w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Dolina Rurzyca”;
- Zarządzenie z dnia 15 marca 2018 r., w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Mokradła koło Leśniczówki Łowiska”;
- Zarządzenie z dnia 20 marca 2018 r., w sprawie zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Warnie Bagno”;
- Zarządzenie z dnia 22 maja 2018 r., w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Bór Samliński im. Henryka Zięciaka”;
- z dnia 24 maja 2018 r., w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Łąki Bobolickie”;
- Zarządzenie z dnia 28 grudnia 2017 r., w sprawie zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Świdwie” (zmieniające).

W okresie raportowania wydano 1 Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 17.01.2017r., uchylające zarządzenie w sprawie dokonania zmiany w planie ochrony rezerwatu przyrody „Mszar nad Jeziorem Piaski”.

ZP.1.5. OPRACOWANIE AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO WOJEWÓDZTWA

W dniach 28-29.09.2016 r. Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego wraz z Dyrekcją Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego zorganizował konferencję „Audyt krajobrazowy jako narzędzie ochrony krajobrazu i zapobiegania zagrożeniom obszarów chronionych”. Natomiast 17.05.2017 r. w budynku Centrum Dydaktyczno-Badawczym Nauk Przyrodniczych US miało miejsce spotkanie informacyjne/debata, dotyczące audytu krajobrazowego dla województwa zachodniopomorskiego. Ustawowo określony termin wykonania audytu krajobrazowego przypada na 11.09.2018 r. Brak rozporządzenia wykonawczego wynikającego z art. 38a ust. 6 *ustawy z 27.03.2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, kluczowego dla sporządzenia audytu (zawierającego klasyfikację krajobrazów, zakres i metodologię audytu) uniemożliwia samorządom województw realizację zadania w określonym ustawowo terminie. Konwent Marszałków Województw RP w stanowisku z dnia 31.01.2018 r. zaproponował zmianę terminu wykonania audytu krajobrazowego, wskazując 3 letni termin jego uchwalenia liczony od daty wydania rozporządzenia wykonawczego.

ZP.1.6. AKTUALIZACJA WALORYZACJI PRZYRODNICZEJ ORAZ PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

Do zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa przystąpiono Uchwałą Nr XIX/257/12 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 30 października 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.

W okresie raportowania (2016-2017) wykonano:

- aktualizację Opracowania ekofizjograficznego do zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego;
- projekt zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego;
- Prognozę oddziaływania na środowisko projektu zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.

W dniu 9.04.2018 r. Uchwałą nr 555/18 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego:

- przyjęto projekt zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko;
- uruchomiono procedurę opiniowania i uzgadniania projektu planu, konsultacji w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko;
- zaakceptowano sposób upublicznienia informacji o prowadzonym postępowaniu w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

ZP.1.7. OPRACOWANIE PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO OBSZARÓW MORSKICH

Opracowanie pierwszego w historii *Planu zagospodarowania przestrzennego Polskich Obszarów Morskich* stanowi wdrożenie do polskiego porządku prawnego przepisów *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/89/UE z 23 lipca 2014. ustanawiającej ramy planowania przestrzennego obszarów morskich*. Każde państwo członkowskie UE ma obowiązek opracowania i wdrożenia planów przestrzennych dla obszarów morskich do 2021 roku. Prace nad *projektem Planu zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich w skali 1:200 000 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko*, rozpoczęły się 22 lipca 2016 roku. Zgodnie z Ustawą z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej do opracowania projektu planu zobowiązani są Dyrektorzy Urzędów Morskich w Gdyni, Słupsku i Szczecinie. W okresie raportowania prowadzono spotkania i dyskusje nad materiałami planistycznymi. W czerwcu 2018 r. projekt planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej w skali 1:200 000 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko udostępniono do publicznego wglądu.

ZP.1.8. ZAPEWNIENIE WŁAŚCIWEJ OCHRONY RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ ORAZ WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM KORYTARZY EKOLOGICZNYCH POPRZEC ADEKWATNE ZAPISY W PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO LUB/I DECYZJACH O WARUNKACH ZABUDOWY ORAZ

ZP.1.9. PRZECIWDZIAŁANIE NIEUPORZĄDKOWANEJ PRESJI OSADNICZEJ I URBANIZACYJNEJ W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM

Pracownia na rzecz Wszystkich Istot publikuje na swym portalu *Mapę korytarzy ekologicznych w Polsce*: <http://mapa.korytarze.pl/>. Na etapie opracowania niniejszego raportu nie udało się zweryfikować/dotrzeć do konkretnych informacji, w jaki sposób to narzędzie jest wykorzystywane przez jednostki odpowiedzialne za planowanie przestrzenne, ani też dotrzeć do konkretnych zapisów uchwał w sprawie mpzp, odwołujących się wprost do uwzględniania korytarzy ekologicznych w planach.

Podobnie wygląda kwestia dotarcia do konkretnych zapisów uchwał mpzp, które stanowiłyby dowód na przeciwdziałanie nieuporządkowanej presji osadniczej i urbanizacyjnej. O ile sytuacja jest przejrzysta w przypadku obszarów, dla których obowiązują różne ograniczenia urbanizacyjne (formy ochrony przyrody, obszary ograniczonego użytkowania itp., wynikające z osobnych przepisów), to

jednak na obszarach nie objętych tego typu ograniczeniami (z reguły strefy podmiejskie) obserwuje się niezwykle dynamiczną presję urbanizacyjną, objawiającą się wzrostem zabudowy, głównie jednorodzinnej, na obszarach zielonych, np.: poprzez zamianę gruntów rolnych na budowlane (tzw. *greenfields*). Pomimo, iż oba zadania są w pewnym stopniu realizowane, w przyszłości rekomenduje się położenie większego nacisku na kwestię niekontrolowanego „rozlewania się” miast na obszary podmiejskie.

Kwestia korytarzy ekologicznych była jednak przedmiotem projektu finansowanego ze środków PO IiŚ 20014-2020: „Zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych w Dorzeczu Parsęty”; Beneficjent: Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty; wartość projektu: 5 947 490,00 PLN. Umowę o dofinansowanie projektu zawarto w październiku 2017 r. Celem projektu jest wzrost bioróżnorodności poprzez przywrócenie morfologicznej ciągłości wodnych korytarzy ekologicznych na 3 dopływach rzeki Parsęty: Raduszy, Gęsiej i Perznicy. Realizacja projektu umożliwi likwidację barier, które tworzy istniejąca infrastruktura oraz zapewni warunki do swobodnego przemieszczania się gatunków ryb i minogów na SOOS Natura 2000 Dorzecze Parsęty PLH320007.

ZP.1.10. ZMIANA STRUKTURY WŁASNOŚCI GRUNTÓW WOLIŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO (WYKUPY GRUNTÓW PRYWATNYCH)

W zarządzeniu Ministra Środowiska z 22.02.2017 r. w sprawie zadań ochronnych dla Wolińskiego Parku Narodowego, na lata 2017–2019, w Załączniku Nr 1 - *Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków* w części I. *Zagrożenia wewnętrzne istniejące* pkt. 10 wskazano na - Niezgodną z celami WPN gospodarkę prowadzoną na gruntach obcych położonych w granicach WPN i jako sposób eliminacji zagrożenia wskazano - wykup tych gruntów i ich wykorzystanie zgodne z celami WPN.

ZP.1.11. OKREŚLENIE POJEMNOŚCI TURYSTYCZNEJ DLA OBSZARÓW CENNYCH PRZYRODNICZO

Chłonność turystyczna⁴⁴ (miejscowości, regionu, przestrzeni) – to maksymalna liczba uczestników ruchu turystycznego, którzy mogą równocześnie przebywać na danym obszarze, nie powodując dewastacji i degradacji środowiska naturalnego, a tym samym pogorszenia warunków wypoczyniania. W przypadku szlaku turystycznego pojęcie to określane jest jako przepustowość Chłonność turystyczna w ujęciu powyższej definicji jest miarą odporności środowiska przyrodniczego na niszczące procesy wywoływane ruchem turystycznym. Z chłonnością turystyczną koresponduje pojemność turystyczna. Przez pojemność turystyczną rozumie się maksymalną liczbę turystów, którzy mogą jednocześnie przebywać na danym obszarze, po jego przystosowaniu do tego celu, w warunkach prawidłowego zaspokajania ich potrzeb, nie powodując negatywnych konsekwencji w walorach turystycznych środowiska przyrodniczego.

Jak podaje portal Pomorze Zachodnie: „Ruch turystyczny rośnie z roku na rok o ok. 4%. Oznacza to, że każdego roku Pomorze Zachodnie odwiedza średnio o ok. 200 tys. więcej osób”. Pomimo, iż obowiązujące dokumenty, jak np.: Strategia promocji turystyki wodnej w województwie zachodniopomorskim na lata 2013-2020”, „Program rozwoju i promocji produktów turystycznych na obszarze rzeki Drawy na lata 2013-2020” odnoszą się ściśle do kwestii rozwoju turystyki na terenach cennych przyrodniczo, nie poruszają zagadnienia związanego z określeniem pojemności turystycznej tych obszarów. Na problem przeciążenia głównie stref pasa nadmorskiego zwrócono uwagę w prognozie oddziaływania na środowisko dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020, gdzie zawarto postulat takiego kształtowania rozwoju turystyki,

⁴⁴ Sformułowane definicje chłonności oraz pojemności turystycznej podano za dokumentem: „Chłonność turystyczna Gminy Lipnica Wielka” (Małopolska)

aby zachęcać turystów do odwiedzania miejsc poza pasem nabrzeża, a tym samym wpływać na odciążenie tych obszarów, na rzecz innych obszarów położonych w głębi obszaru województwa. Postulat jest realizowany – choćby w postaci wymienionych programów oraz projektów finansowanych ze środków RPO WZ (liczne projekty oznakowania szlaków kajakowych, budowy przystani) jednak opracowując niniejszy raport – nie zidentyfikowano działań polegających na wyliczaniu i określeniu pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo. Realizowane są natomiast projekty, których celem jest dążenie do zmniejszania antropopresji, jak np.: „Budowa infrastruktury turystycznej w Parkach Krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego w celu zmniejszenia antropopresji – II etap”; Beneficjent: Województwo Zachodniopomorskie, 140 75 131,30 PLN. Przedmiotem projektu jest montaż i posadowienie małej infrastruktury turystycznej oraz budowa dużej infrastruktury turystycznej na obszarze 6 parków krajobrazowych zlokalizowanych na terenie województwa zachodniopomorskiego.

ZP.1.12. WDRAŻANIE ZAŁOŻEŃ UDOSTĘPNIANIA TURYSTYCZNEGO OBSZARÓW CENNYCH PRZYRODNICZO Z UWZGLĘDNIENIEM ICH POJEMNOŚCI TURYSTYCZNEJ ORAZ BUDOWA I MODERNIZACJA OBIEKTÓW INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ

Zadanie dofinansowano ze środków WFOŚiGW w Szczecinie w okresie raportowania (2016-2017) - rok 2017:

- Ochrona ekosystemów brzegowych na rzece Korytnicy przez odtworzenie infrastruktury do uprawiania turystyki kajakowej (Lokalna Organizacja Turystyczna "WOKÓŁ DRAWY");
- Budowa infrastruktury turystycznej w Parkach Krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego w celu zmniejszenia antropopresji - etap II (Województwo Zachodniopomorskie).

Ponadto podobne projekty realizowano w ramach RPO WZ 2014-2020.

ZP.1.13. PROWADZENIE ORAZ AKTUALIZACJA BAZ DANYCH INFORMACJI O ZASOBACH PRZYRODNICZYCH

Dane o zasobach przyrodniczych są zawarte w zasobach Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, którego prowadzenie wynika z art. 113 ust.1 ustawy z 16.04.2004 r. o ochronie przyrody. Rejestr, stanowiący bazę form ochrony przyrody, jest aktualizowany w oparciu o dane pochodzące z rejestrów prowadzonych przez regionalnych dyrektorów ochrony środowiska oraz inne organy odpowiedzialne za ochronę przyrody.

ZP.1.14. OZNAKOWANIE FORM OCHRONY PRZYRODY TABLICAMI URZĘDOWYMI INFORMUJĄCYMI O ICH NAZWACH ORAZ ZAKAZACH OBOWIĄZUJĄCYCH NA ICH TERENIE

W ramach projektu: „Ochrona wybranych siedlisk i gatunków wymienionych w Dyrektywie Siedliskowej na podstawie wskazań zawartych w planach zadań ochronnych i planach ochrony na terenie województwa zachodniopomorskiego” dofinansowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, RDOŚ w Szczecinie w 2016 r. zrealizował zadanie polegające na wykonaniu i montażu oznakowania wybranych rezerwatów przyrody i obszarów Natura 2000 na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Ze środków NFOŚiGW sfinansowano 46 tablic informujących o przepisach obowiązujących na obszarze rezerwatów przyrody. Tablice te ustawiono na terenie 23 rezerwatów: Buczynowe Wąwozy im. prof. Floriana Celińskiego, Gogolewo, Janiewickie Bagno, Jezioro Wielki Bytyń, Leśne Źródła, Łasko, Mokradła koło Leśniczówki Łowiska, Nadmorski Bór Bażynowy w Mrzeżynie, Olszanka, Rosiczki

Mirosławskie, Skalisty Jar Libberta, Słowińskie Błota, Świdwie, Torfowisko Konotop, Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały, Torfowisko Toporzyk, Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego, Warnie Bagno, Wierchomińskie Bagno, Wyspa na Jeziorze Bierzwnik, Zaleskie Bagna, Zielone Bagna, Źródliko Skrzypowe.

Ze środków WFOŚiGW w Szczecinie sfinansowano 24 tablice informujące o przepisach obowiązujących na obszarze rezerwatów przyrody oraz 61 tablic urzędowych w granicach rezerwatów przyrody i obszarów Natura 2000. Tablice ustawiono na terenie 19 rezerwatów przyrody: Bagno Ciemino, Bagno Raczyk, Brzozowe Bagno koło Czaplinka, Bukowskie Bagno, Dolina Pięciu Jezior, Diabelskie Pustacie, Gogolewo, Jezioro Czarnówek, Jezioro Lubiatowskie im. prof. Wojciecha Górskiego, Jodły Karnieszewickie, Mszar Koło Siemidarżna, Nad jeziorem Liptowskim, Nad Płociczną, Parnowo, Rezerwat na rzece Grabowej, Rosiczki Mirosławskie, Sieciemieńskie Rosiczki, Stary Załom, Zaleskie Bagna. Również 8 obszarów Natura 2000: Bobolickie Jeziora Lobeliowe, Dolina Grabowej, Janiewickie Bagno, Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski, Dolina Radwi, Chocieli i Chotli, Jezioro Śmiadowo, Mirosławiec, Diabelskie Pustacie.

Dodatkowo w ramach środków pochodzących z oszczędności wykonano i zamontowano dodatkowe oznakowanie na granicach rezerwatów przyrody: Bór Samliński, Przełom Rzeki Wołczenicy, Czarnocin, Olszanka, Buczynowe Wąwozy, Źródlikowa Buczyna, Bukowe Zdroje.

ZP.1.15. MONITORING OBSZARÓW CHRONIONYCH OBJĘTYCH DZIAŁANAMI OCHRONY CZYNNEJ
(W SZCZEGÓLNOŚCI OBSZARÓW NATURA 2000)

Raporty w tym zakresie są prezentowane przez GIOŚ – w okresie sprawozdawczym objętym niniejszym raportem dostępne są „Wyniki monitoringu siedlisk przyrodniczych w latach 2015-2016”⁴⁵. Jednakże wyniki te nie są prezentowane w podziale na regiony, a jedynie wskazują ogólnie typy siedlisk objętych działaniami ochrony czynnej, bez podawania, jaka liczba siedlisk danego rodzaju znajduje się na terenie kraju.

TABELA 87 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Liczba siedlisk przyrodniczych oraz gatunków objętych monitoringiem [szt.]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
-	b.d.	b.d.	40

Źródło: POŚ WZ

TABELA 88 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Powierzchnia siedlisk oraz liczba gatunków objętych zabiegami czynnej ochrony [szt.]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
-	b.d.	b.d.	50 ha siedlisk 15 gatunków

Źródło: POŚ WZ

⁴⁵ <http://siedliska.gios.gov.pl/pl/wyniki-monitoringu/2015-2018>

12.1.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
ZP.1.1. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków narodowych	↓
ZP.1.2. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000	→
ZP.1.3. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków krajobrazowych	↓
ZP.1.4. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla rezerwatów przyrody	→
ZP.1.5. Opracowanie audytu krajobrazowego województwa	→
ZP.1.6. Aktualizacja waloryzacji przyrodniczej oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa	→
ZP.1.7. Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich	→
ZP.1.8. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy	↔
ZP.1.9. Przeciwdziałanie nieuporządkowanej presji osadniczej i urbanizacyjnej w planowaniu przestrzennym	↔
ZP.1.10. Zmiana struktury własności gruntów Wolińskiego Parku Narodowego (wykupy gruntów prywatnych)	→
ZP.1.11. Określenie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo	↓
ZP.1.12. Wdrażanie założeń udostępniania turystycznego obszarów cennych przyrodniczo z uwzględnieniem ich pojemności turystycznej oraz budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej	→
ZP.1.13. Prowadzenie oraz aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych	↔
ZP.1.14. Oznakowanie form ochrony przyrody tablicami urzędowymi informującymi o ich nazwach oraz zakazach obowiązujących na ich terenie	↔
ZP.1.15. Monitoring obszarów chronionych objętych działaniami ochrony czynnej (w szczególności obszarów Natura 2000)	→

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe, ↓ - Zadanie nie było realizowane, → - Zadanie w realizacji

12.1.3 KIERUNEK INTERWENCJI: ZP.2. ZACHOWANIE LUB PRZYWRÓCENIE WŁAŚCIWEGO STANU SIEDLISK I GATUNKÓW

ZP.2.1. CZYNNA OCHRONA SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ GATUNKÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ

Zadania dofinansowane ze środków WFOŚiGW w Szczecinie w okresie raportowania (2016-2017):

Rok 2016:

- Czynna ochrona Rezerwatu "Diabelskie Pustacie" poprzez usuwanie samosiejek oraz kanalizację ruchu turystycznego (Nadleśnictwo Borne Sulinowo);
- Ochrona wybranych gatunków zwierząt i roślin w Drawieńskim Parku Narodowym (Drawieński Park Narodowy);
- Wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych dotyczących ochrony pomników przyrody na terenie Gminy Miasta Świnoujście - etap I. (Gmina Miasto Świnoujście);

- Projekt LIFE 13 NAT/PL/000010 "Dywersyfikacja i rozwój żubrów w północno-zachodniej Polsce" Zadanie: zakup karmy dla żubrów. (Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze);

Rok 2017:

- Wykonanie prac konserwacyjno-pielęgnacyjnych na pomniku przyrody - "Lipa Anna" (Nadleśnictwo Kliniska);
- Realizacja zadań ochronnych dla rybitwy czarnej *Chlidonias niger* na terenie obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Odry (Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze, projekt dofinansowany również z PO IiŚ);
- Zagospodarowanie użytku ekologicznego Ptasi Zakątek w Dołujach (Gmina Dobra);
- Zakup karmy dla żubrów w ramach projektu "Dywersyfikacja i rozwój populacji żubrów w północno-zachodniej Polsce" (Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze).

Ponadto Województwo Zachodniopomorskie realizuje aktualnie projekt pn.: „Wzmacnianie ochrony bociana białego i nietoperzy oraz realizacja zadań czynnej ochrony w rezerwach przyrody na obszarach parków krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego”; wartość projektu: 1 026 000,00 PLN. Projekt obejmuje m.in.: Inwentaryzacja i analiza potrzeb gatunków nietoperzy i bociana białego (teren 6 PK). 4. Wykonanie czynnej ochrony bociana białego (teren 6 PK): zakup i montaż platform lęgowych, zabiegi renowacyjne starych gniazd, zabiegi pielęgnacyjne zadrzewień w sąsiedztwie gniazd. 5. Wykonanie czynnej ochrony nietoperzy (teren 6 PK): zakup i montaż budek trzciniowo-betonowych, drewnianych, elewacyjnych i podtynkowych, wykonanie platformy pod letnimi koloniami, podestów pod kryjówkami i wylotami, rozłożenie folii zabezpieczającej. 6. Monitoring powykonawczy prac czynnej ochrony bociana białego i nietoperzy (teren 6 PK). 7. Wykonanie czynnej ochrony w rezerwach przyrody (8 rezerwatów na terenie 4 PK). Zabiegi czynnej ochrony zostaną przeprowadzone w rezerwach: Bórbagno Miałka (Iński PK), Dolina Pięciu Jezior (Drawski PK), Wrzosowiska Cedyńskie im. inż. Wiesława Czyżewskiego, Dąbrowa Krzymowska, Słoneczne Wzgórza, Bielinek (Cedyński PK), Kanał Kwiatowy, Wzgórze Widokowe nad Międzyodrzem (PK Dolina Dolnej Odry) zgodnie z planami ochrony rezerwatów przyjętych zarządzeniami RDOŚ w Szczecinie. Zostanie wykonana m.in. mechaniczna wycinka, koszenie ekosystemów łąkowych, szuwarów, muraw, usuwanie nalotów, wsiedlanie do ekosystemu wybranych populacji, cięcia pielęgnacyjne, ogrodzenie nasadzeń, usunięcie pozostałości nielegalnych kładek i pomostów.

Z kolei Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze realizuje ponadto projekt dofinansowany z PO IiŚ 2014-2020: „Powrót rysia do północno-zachodniej Polski”, wartość projektu: 3 532 151,00 PLN. Projekt zakłada przywrócenie rysia w północno-zachodniej Polsce oraz zapewnienie odpowiednich warunków dla rozwoju populacji. Obszar projektu 4500 km² obejmuje 11 nadleśnictw w woj. zachodniopomorskim z trzech RDLP: Szczecin – Łobez, Dobrzany, Drawno, Szczecinek – Drawsko, Złocieniec, Świerczyna, Piła – Kalisz Pomorski, Mirosławiec, Wałcz, Tuczno, Człopa.

ZP.2.2. IDENTYFIKACJA MIEJSC WYSTĘPOWANIA ORAZ ELIMINACJA GATUNKÓW INWAZYJNYCH

W roku 2016 WFOŚiGW w Szczecinie kontynuował działania na rzecz eliminowania gatunków inwazyjnych, ogłaszając pierwszy nabór wniosków na dofinansowanie zadań z zakresu usuwania barszczu Sosnowskiego (*Heracleum sosnowskyi*) na gruntach, których właścicielami są jednostki samorządu terytorialnego, państwowe jednostki budżetowe, stowarzyszenia, fundacje, osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki sektora finansów publicznych, kościoły i związki wyznaniowe oraz wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie – przeznaczając na pomoc bezzwrotną kwotę 450,00 tys. PLN. Zabiegi usuwania barszczu Sosnowskiego metodami chemicznymi i mechanicznymi zaplanowano na obszarze 120,30 ha (tj. na ok. 45 % arealu występowania tej rośliny w woj. zachodniopomorskim). Zawarto 17 umów z gminami na sfinansowanie 75 % kosztów zabiegów w formie dotacji; wypłacono kwotę 370,34 tys. PLN. W roku 2017 r. kontynuowano działania w tym zakresie. Zabiegi usuwania barszczu

Sosnowskiego metodami chemicznymi i mechanicznymi zaplanowano na obszarze 114,02 ha (tj. na ok. 42 % areału występowania tej rośliny w woj. zachodniopomorskim). Zawarto 18 umów z gminami na sfinansowanie 75 % kosztów zabiegów w formie dotacji; wypłacono kwotę 310,97 tys. PLN.

ZP.2.3. ZACHOWANIE SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ SIEDLISK GATUNKÓW NA TERENACH PODMOKŁYCH, W DOLINACH RZECZYNYCH, ZBIORNIKACH WODNYCH ORAZ STREFIE PRZYBRZEŻNEJ I NA TERENACH ZMELIOROWANYCH W STANIE NIEPOGORSZONYM

Zadania dofinansowane ze środków WFOŚiGW w Szczecinie w okresie raportowania (2016-2017):

Rok 2016:

- Ochrona ichtiofauny ginącej i zagrożonej wyginięciem w dorzeczu rzeki Parsęty (Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty);

Rok 2017:

- Ochrona ichtiofauny ginącej i zagrożonej wyginięciem w dorzeczu rzeki Parsęty w roku 2017 etap I (Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty);
- Ochrona ichtiofauny ginącej i zagrożonej wyginięciem w dorzeczu rzeki Parsęty w roku 2017 etap II (Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty);
- Zakup sprzętu służącego do ochrony przyrody - rzeki Regi (Gmina Płoty);
- Odbudowa populacji zagrożonych gatunków ichtiofauny w Dorzeczu Parsęty (Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty);
- Opracowanie dokumentacji technicznej dot. budowy tarlisk oraz infrastruktury przeciwdziałającej antropopresji w dorzeczu Parsęty (Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty).

ZP. 2.4. RENATURYZACJA I REKULTYWACJA JEZIOR ORAZ CIEKÓW

Zadania dofinansowane ze środków WFOŚiGW w Szczecinie w okresie raportowania (2016-2017):

Rok 2016:

- Zarybianie obwodu rybackiego Jeziora Wierzchowo na rzece Gwda (Gmina Szczecinek);
- Program ochrony wód jeziora Grażyna w Drawnie (Gmina Drawno).

ZP.2.5. WSPARCIE LECZENIA I REHABILITACJI DZIKICH ZWIERZĄT W OŚRODKACH

Na terenie woj. zachodniopomorskiego funkcjonują następujące ośrodki, otrzymujące wsparcie z RDOŚ w Szczecinie: Ośrodek rehabilitacji zwierząt w Gryfinie, Ośrodek rehabilitacji zwierząt w Szczecinie, Fundacja Ratujmy Ptaki w Szczecinie, Ośrodek rehabilitacji zwierząt w Parsowie gm. Bielice, Ośrodek rehabilitacji zwierząt w Warnowie na wyspie Wolin, Fundacja Zachodniopomorski Ośrodek Rehabilitacji Ptaków "Gniazdowo" gm. Biesiekierz Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze w Mirosławcu.

12.1.4 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
ZP.2.1. Czynna ochrona siedlisk przyrodniczych oraz gatunków objętych ochroną	→

ZP.2.2. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych	↔
ZP.2.3. Zachowanie siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków na terenach podmokłych, w dolinach rzecznych, zbiornikach wodnych oraz strefie przybrzeżnej i na terenach zmeliorowanych w stanie nie pogorszonym	↔
ZP. 2.4. Renaturyzacja i rekultywacja jezior oraz cieków	→
ZP.2.5. Wsparcie leczenia i rehabilitacji dzikich zwierząt w ośrodkach	↔

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe, → - Zadanie w realizacji

12.1.5 KIERUNEK INTERWENCJI: ZP.3. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZYCH TERENÓW MIEJSKICH

ZP.3.1. TWORZENIE ORAZ MODERNIZACJA TERENÓW ZIELENI, PRACE ARBORYSTYCZNE ORAZ KONSERWACJA POMNIKÓW PRZYRODY ORAZ

ZP.3.2. UWZGLĘDNIENIE W DOKUMENTACH PLANISTYCZNYCH ZACHOWANIA I POWIĘKSZANIA TERENÓW ZIELONYCH NA OBSZARACH ZURBANIZOWANYCH

Zadanie jest realizowane w sposób ciągły. Na terenie województwa są realizowane projekty urzędzeń zieleni miejskiej, rewitalizacje skwerów, parków, zieleńców. Część działań tego typu pozyskuje wsparcie z RPO WZ 2014 – 2020. Do puli projektów realizowanych ściśle w kierunku rewitalizacji zieleni można dodać tak wiele projektów z zakresu dziedzictwa kultury, gdzie element kulturowy jest nieodłącznie związany z otaczającą przyrodą. W analizowanym okresie 2017-2018 nie zidentyfikowano projektów zakończonych finansowanych ze środków RPO WZ 2014-2020, natomiast w trakcie realizacji znajduje się aktualnie kilka projektów realizowanych w ramach priorytetu 4 RPO WZ 2014 – 2020: *Naturalne otoczenie człowieka*, m. in.: *Budowa Ogrodu Botanicznego w Niegoszczy, czy Rewitalizacja parku im. Tadeusza Kościuszki przy bibliotece w celu ochrony różnorodności biologicznej*. Konserwacja pomników przyrody leży w gestii samorządów i jest wykonywana w sposób cykliczny/ciągły. Natomiast kwestia uwzględniania w dokumentach zachowania terenów zielonych również powinna być uznana za zadanie realizowane w sposób ciągły i systematyczny, zwłaszcza w dobie dyskusji na temat zmian klimatycznych, gdzie aspekt zachowania i/lub tworzenia obszarów zielonych w granicach miast jest szeroko podkreślany jako czynnik warunkujący poprawę mikroklimatu miejskiego, zwłaszcza w porze letniej, kiedy pozawala niwelować odczuwanie upałów przez mieszkańców miast. Szeroką edukację prowadzi w tym zakresie wiele organizacji ekologicznych, przykładem może być fundacja im. Sendzimira, która prowadzi ogólnopolski projekt *Międzysektorowa współpraca na rzecz zieleni w polskich miastach*, dofinansowany z PO IiŚ 2014-2020.

12.1.6 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
ZP.3.1. Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne oraz konserwacja pomników przyrody	↔
ZP.3.2. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zachowania i powiększania terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych	↔

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe

12.1.7 KIERUNEK INTERWENCJI: ZP.4. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZYCH I KRAJOBRAZOWYCH TERENÓW WIEJSKICH

ZP.4.1. ZACHOWANIE UNIKALNYCH FORM KRAJOBRAZU WIEJSKIEGO

ORAZ

ZP.4.2. ZACHOWANIE ZADRZEWIEŃ I ZAKRZEWIEŃ ŚRÓDPOLNYCH

Zadanie jest realizowane w sposób ciągły. Ze środków WFOŚiGW w Szczecinie w okresie raportowania w 2017 r. dofinansowano projekt: Rewaloryzacja Zabytkowego Parku Przypałacowego w Nosowie - etap 2 (obszar sektora B) - Zachodniopomorska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy w Szczecinie.

Ponadto można tu dodatkowo wskazać projekty realizowane ze środków PROW 2014 – 2020:

Działanie 10: Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne: Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 oraz Pakiet 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura (celem pakietów jest poprawa warunków bytowania zagrożonych gatunków ptaków, utrzymanie bądź przywrócenie właściwego stanu lub zapobieganie pogarszaniu się stanu cennych siedlisk przyrodniczych – po spełnieniu wymaganych warunków płatności w ramach pakietów przyznawane były rolnikowi, jeżeli posiada użytki rolne lub obszary przyrodnicze położone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha).

TABELA 89 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Liczba beneficjentów przystępujących do realizacji pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznego

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
-	3 224*	3 792**	8 000

Źródło: ARiMR, System Informacji Zarządczej ARiMR; M.10 "Działania rolno-środowiskowo-klimatyczne" w ramach PROW 2014-2020 stan na: *31.01.2017 r. – liczba łącznie podpisanych umów do dnia 31.01.2017 r., **stan na 31.12.2017 r.- liczba łącznie podpisanych umów do dnia 31.12.2017 r.

12.1.8 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
ZP.4.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu wiejskiego	↔
ZP.4.2. Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych	↔

Objaśnienie symboli: ↔- Zadanie ciągłe

12.1.9 KIERUNEK INTERWENCJI: ZP. 5. DZIAŁANIA Z ZAKRESU POGŁĘBIANIA I UDOSTĘPNIANIA WIEDZY O ZASOBACH PRZYRODNICZYCH I WALORACH KRAJOBRAZOWYCH WOJEWÓDZTWA

ZP.5.1. WSPIERANIE I ROZWÓJ BADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY PRZYRODY ORAZ EKOLOGII KRAJOBRAZU

ORAZ

ZP.5.2. ROZBUDOWA ZAPLECZA DYDAKTYCZNEGO ORAZ INFRASTRUKTURY SŁUŻĄCEJ EDUKACJI EKOLOGICZNEJ ORAZ OCHRONIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH I KRAJOBRAZOWYCH

Wśród projektów aktualnie realizowanych na terenie województwa można wskazać następujący projekt: „Otwarte Bramy – szlak turystyczny w mieście Goleniów – Etap II”; Beneficjent: Gmina Goleniów; wartość projektu: 7 270 900,68 PLN, projekt obejmuje:

1). utworzenie centrum ochrony różnorodności biologicznej (CORB) na terenie Parku XXX-lecia w Goleniowie, w ramach którego realizowana będzie aktywna ochrona gatunków zagrożonych,

ochrona ex situ (siedliska roślinne) i in situ (owady), badania naukowe i szeroko pojmowana edukacja ekologiczna (zgodnie z porozumieniem z ZUT), w tym m.in: prowadzenie przez uczelnię w ramach praktyk studenckich działań edukacyjno-informacyjnych, obserwacji przyrodniczych, badań naukowych oraz organizacja przez Gminę Goleniów spotkań, wykładów, prelekcji i prezentacji oferty edukacyjnej z udziałem dzieci i młodzieży.

2). promocję walorów przyrodniczych regionu w oparciu o gatunki rodzime, a także rodzimych gatunków chronionych w parkach miejskich, w tym: pielęgnację istniejącego stanu drzew i krzewów; zakup nasadzeń; przebudowę i modernizację alejek parkowych; wymianę nawierzchni na przepuszczalną.

W zadanie to wpisuje się także projekt realizowany przez Województwo Zachodniopomorskie: „Edukacja przyrodnicza w parkach krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego”.

Ponadto Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej - Counterpart Fund realizuje dofinansowany ze środków PO LiŚ projekt pn.: „„Blżej Przyrody" - wsparcie edukacji wczesnoszkolnej w gminach parkowych Wolińskiego Parku Narodowego”, wartość projektu: 772 234,44 PLN.

Drawieński Park Narodowy realizuje natomiast projekt pn.: „Rozwój bazy w Drawieńskim Parku Narodowym do prowadzenia edukacji ekologicznej na rzecz ochrony przyrody i bioróżnorodności biologicznej terenu Puszczy Drawskiej”, wartość projektu: 4 658 729,04 PLN, dofinansowanie udzielone z PO LiŚ.

ZP.5.3. PROWADZENIE DZIAŁAŃ O CHARAKTERZE EDUKACYJNYM I INFORMACYJNYM W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY

Zadanie to jest realizowane w sposób ciągły przez liczne jednostki z obszaru województwa. Województwo Zachodniopomorskie jako beneficjent środków RPO WZ 2014-2020 realizuje aktualnie projekt pn.: „Edukacja przyrodnicza w parkach krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego”; (wartość całkowita projektu: 320 000,00 PLN, okres realizacji – lata 2018-2020). Projekt zakłada edukację i promocję obszarów cennych przyrodniczo z jednoczesnym pokazaniem ich atrakcyjności i możliwości turystycznych. Przedmiotem edukacji w ramach projektu są cykliczne działania edukacyjne w zakresie podniesienia świadomości prośrodowiskowej oraz promowania zrównoważonego rozwoju oparte o wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe obszarów chronionych w województwie zachodniopomorskim, w szczególności na terenach parków krajobrazowych. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego realizuje na terenach parków krajobrazowych szereg działań inwestycyjnych służących edukacji przyrodniczej oraz zwiększeniu atrakcyjności turystycznej regionu. Projekt zakłada edukację i promocję obszarów cennych przyrodniczo z jednoczesnym pokazaniem ich atrakcyjności i możliwości ich zrównoważonego wykorzystania turystycznego z aktywnym kreowaniem postaw prośrodowiskowych.

Również RDOŚ w Szczecinie wskazuje w *Sprawozdaniu z wykonania planu działalności za 2017 r.*, iż przeprowadziła 163 działania edukacyjne, polegające na organizacji warsztatów, wycieczek, rajdów, zajęć edukacyjnych, w których wzięło udział 9 129 osób⁴⁶.

⁴⁶ W sprawozdaniu z wykonania planu działalności RDOŚ w Szczecinie za 2016 r. dane tego typu nie były opublikowane.

12.1.10 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
ZP.5.1. Wspieranie i rozwój badań z zakresu ochrony przyrody oraz ekologii krajobrazu	↔
ZP.5.2. Rozbudowa zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej oraz ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	→
ZP.5.3. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	↔

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe, → - Zadanie w realizacji

12.2 CEL: ZP.II. PROWADZENIE TRWALE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ

12.2.1 KIERUNEK INTERWENCJI: ZP. 6. RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW LEŚNYCH

ZP.6.1. UWZGLĘDNIANIE W PLANACH URZĄDZENIA LASU PRZEBUDOWY DRZEWOSTANÓW MONOKULTUROWYCH, KTÓRE SĄ NIEZGODNE Z SIEDLISKIEM

Zadanie jest realizowane w sposób ciągły – nadleśnictwa z terenu województwa obligatoryjnie biorą ten czynnik pod uwagę w przypadku opracowywania planów urządzenia lasu. W ramach realizowanych rębni wprowadzane są na powierzchniach gatunki dostosowane do siedlisk o urozmaiconym składzie. W pracach urządzeniowych dokonuje się przeglądu drzewostanów pod kątem potrzeby dokonania przebudów składów gatunkowych.

ZP.6.2. MONITORING LASÓW ORAZ BADANIA REAKCJI DRZEWOSTANÓW NA ZMIANY KLIMATYCZNE

Monitoring lasów prowadzony jest w sposób ciągły przez GIOŚ, natomiast dane na temat wskaźnika defoliacji drzewostanów dostępne są w Rocznikach Statystycznych GUS Ochrona Środowiska. Wg rocznika z 2017r, wartość za 2015 r. jest niższa niż wskazana w POŚ WZ i wynosi 17,84%. Dane dostępne za 2016 r wskazują na postępujący proces defoliacji drzewostanów, co z kolei może wskazywać na trudności w osiągnięciu wartości docelowej określonej na 2020 r.

TABELA 90 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Wskaźnik defoliacji drzewostanów [%]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
18,97**	20,10*		18,6

Źródło: Rocznik Statystyczny GUS Ochrona Środowiska 2017; ** rozbieżność danych podanych w POS WZ jako wartość bazowa: w Roczniku Statystycznym GUS Ochrona Środowiska 2017, za rok 2015 podano wartość wynosi 17,84% (Ranking przestrzennego zróżnicowania średniej defoliacji monitorowanych gatunków drzew wg. województw - wartość ogółem)

ZP.6.3. OPRACOWANIE UPROSZCZONYCH PLANÓW URZĄDZENIA LASU ORAZ INWENTARYZACJI STANU LASÓW DLA LASÓW PRYWATNYCH

Zadanie jest realizowane w sposób ciągły przez starostwa powiatowe – w częstotliwości zależnej od aktualnych potrzeb. Dla lasów prywatnych i wspólnot gruntowych sporządza się uproszczone plany urządzenia lasu, na zlecenie właściwego miejscowo Starosty, natomiast dla lasów innych właścicieli – na zlecenie i koszty tych właścicieli. Uproszczone plany urządzenia lasu zawierają podobne treści jak plany dla nadleśnictw jednak sporządzane są z mniejszą szczegółowością. Dla lasów nie będących

w zarządzie Lasów Państwowych, o powierzchni mniejszej niż 10 ha wykonuje się inwentaryzację stanu lasu w zakresie jeszcze bardziej ograniczonym niż to ma miejsce w przypadku uproszczonych planów urządzenia lasu.

ZP.6.4. REALIZACJA DZIAŁAŃ ZWIĘKSZAJĄCYCH RETENCJĘ NA OBSZARACH LEŚNYCH

Aktualnie na obszarze całego kraju realizowany jest projekt finansowany ze środków PO liś pn.: „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych”, Beneficjent: Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, wartość projektu: 234 670 000,00 PLN, projekt rozpoczęty 27.05.2016 r / planowane zakończenie projektu – 31.12.2022. Głównym celem Projektu jest wzmocnienie odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu w nizinnych ekosystemach leśnych. Projekt obejmuje leśne ekosystemy nizinne, na terenie całej Polski-16 województw. Uczestniczyć w nim będzie 113 nadleśnictw z obszaru 17 RDLP. Powierzchnię oddziaływania Projektu szacuje się na 119799,39 ha. Projekt jest kontynuacją działań współfinansowanych ze środków z PO liś 2007-2013.

ZP.6.5. INWESTYCJE ZWIĄZANE Z OCHRONĄ PRZECIWOPOŻAROWĄ LASU, M.IN. ROZWÓJ SYSTEMÓW MONITOROWANIA ZAGROŻENIA POŻAROWEGO ORAZ INFRASTRUKTURY PRZECIWOPOŻAROWEJ

W 2016 r. miało miejsce 259 pożarów lasów, które objęły powierzchnię 50,91 ha (przeciętna powierzchnia 1 pożaru - 0,2 ha). Przyczyną blisko połowy tych pożarów (108) było podpalenie, przy czym aż w 86 pozostałych przypadkach nie ustalono przyczyny pożarów⁴⁷ Liczba pożarów lasów w długim okresie podlegała wahaniom, bez czytelnego trendu (pomiędzy 200, a 450 pożarów w ciągu roku). Główną przyczyną pożarów pozostają podpalenia, na drugim miejscu jest nieostrożność dorosłych.

TABELA 91 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Powierzchnia lasów zajęta przez pożary [ha]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
43,34	50,91	b.d.	40

Źródło: Rocznik Statystyczny GUS Ochrona Środowiska 2017, Leśnictwo 2017

Ze środków RPO WZ w okresie sprawozdawczym realizowano projekty polegające na zakupie technicznego wyposażenia – sprzętu ratowniczo-gaśniczego przez OSP – projekty były finansowane ze środków RPO WZ 2014-2020 oraz WFOŚiGW, projekty wymieniono w dalszej części raportu – poświęconej zapobieganiu i niwelowaniu skutków naturalnych katastrof, w tym pożarów (tabela nr 98).

ZP.6.6. WSPARCIE TECHNICZNE SŁUŻB LEŚNYCH DLA POTRZEB UJAWNIANIA I ZWALCZANIA ZAGROŻEŃ NISZCZENIA PRZYRODY PRZEZ CZŁOWIEKA (WALKA Z KŁUSOWNICTWEM, ZAŚMIECANIEM I DEWASTACJĄ TERENÓW LEŚNYCH)

W ujęciu krajowym szkodnictwo leśne w formie kłusownictwa wykazuje wahania w zakresie 230-300 przypadków rocznie, przy rosnącej wykrywalności tego zjawiska, która w 2016 r. przekroczyła 30%. W RDLP Szczecin i RDLP Szczecinek w 2016 r. zarejestrowano odpowiednio 15 i 26 przypadków kłusownictwa. W roku gospodarczym 2016/17 na terenie WZ zarejestrowano zdarzeń kłusowniczych z bronią, ujęto 1 sprawę, a 8 spraw przekazano organom ścigania. W analogicznym okresie zebrano

⁴⁷ Leśnictwo 2017, GUS Warszawa 2017

urządzenia kłusownicze w liczbie: 2945 wnyków, 13 żelaz i 30 innych urządzeń. W urządzeniach kłusowniczych w tym czasie znaleziono 41 jeleni, 21 danieli, 113 saren, 81 dzików i 3 zajęce. Wyższy poziom szkód obejmował zwierzęta łowne zagryzione przez psy: 27 jeleni, 22 daniela, 377 saren, 210 dzików, 312 zajęcy i 60 innych. Odpowiednio przez wilki zostało zagryzionych 18 łosi, 134 jelenie, 198 saren, 69 dzików i 51 innych zwierząt łownych. Wilki wyrządzały też szkody wśród innych zwierząt głównie koni (44 zagryzienia).

Od 2013 r. utrzymuje się stosunkowo stabilny poziom zaśmiecania terenów leśnych w zarządzie LP. W 2016 r. usunięto z lasów RDLP w Szczecinie i RDLP w Szczecinku odpowiednio 10 370 i 8 296 m³ odpadów. Usuwanie odpadów z terenów LP wiąże się z coraz wyższymi kosztami, które w 2016 r. odpowiednio w granicach oby RDLP wyniosły odpowiednio: 1 671,6 i 1 479,7 tys. PLN (ok. 160 zł/m³).

ZP.6.7. DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO UREGULOWANIA STANU POPULACJI ZWIERZINY POWODUJĄCEJ SZKODY GOSPODARCZE W LASACH

Działania tego typu polegają głównie na prowadzeniu odstrzałów dzików przez Polski Związek Łowiecki. Wg danych GUS w 2016r odstrzelono 45 193 sztuk. Liczba odstrzelonych sztuk wahała się w ostatnich latach od około 36 tys. do 48 tys. sztuk. Oprócz tego na terenie województwa prowadzony jest odstrzał innych zwierząt, które mogą powodować szkody gospodarskie – głównie sarny, jelenie, daniela.

ZP.6.8. UTRZYMANIE I ROZWÓJ LEŚNYCH KOMPLEKSÓW PROMOCYJNYCH WDRAŻAJĄCYCH PROEKOLOGICZNE ZASADY GOSPODAROWANIA W LASACH ORAZ PEŁNIĄCYCH FUNKCJE EDUKACYJNE

Zadanie jest realizowane przez niektóre nadleśnictwa z obszaru województwa poprzez zajęcia dydaktyczne, prelekcje, konkursy, warsztaty edukacyjne, warsztaty dla nauczycieli, edukacyjne imprezy plenerowe. Zadanie jest realizowane ze środków własnych lub częściowo z dotacji WFOŚiGW.

ZP.6.9. UPORZĄDKOWANIE EWIDENCJI GRUNTÓW ZALESIONYCH ORAZ ZMIANA KLASYFIKACJI GRUNTÓW NIERUCHOMOŚCI, OBJĘTYCH NATURALNĄ SUKCESJĄ LEŚNĄ

Zadanie to jest wykonywane w sposób ciągły przez starostwa powiatowe, które prowadzą zadania z zakresu opracowania wykazu powierzchni gruntów podlegających przekwalifikowaniu na grunty leśne, a także wykonania gleboznawczej klasyfikacji gruntów zalesionych oraz sporządzenie dokumentacji geodezyjnej do ujawnienia zmian w ewidencji gruntów.

12.2.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
ZP.6.1. Uwzględnianie w planach urządzenia lasu przebudowy drzewostanów monokulturowych, które są niezgodne z siedliskiem	↔
ZP.6.2. Monitoring lasów oraz badania reakcji drzewostanów na zmiany klimatyczne	↔
ZP.6.3. Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów prywatnych	↔
ZP.6.4. Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych	↔
ZP.6.5. Inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu, m.in. rozwój systemów monitorowania zagrożenia pożarowego oraz Infrastruktury przeciwpożarowej	↔
ZP.6.6. Wsparcie techniczne służb leśnych dla potrzeb ujawniania i zwalczania zagrożeń niszczenia przyrody przez człowieka (walka z kłusownictwem, zaśmiecaniem i dewastacją terenów leśnych)	↔

ZP.6.7. Działania zmierzające do uregulowania stanu populacji zwierzyny powodującej szkody gospodarcze w lasach	↔
ZP.6.8. Utrzymanie i rozwój leśnych kompleksów promocyjnych wdrażających proekologiczne zasady gospodarowania w lasach oraz pełniących funkcje edukacyjne	↔
ZP.6.9. Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych oraz zmiana klasyfikacji gruntów nieruchomości, objętych naturalną sukcesją leśną	↔

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe

12.2.3 KIERUNEK INTERWENCJI: ZP.7. WSPARCIE DZIAŁAŃ EDUKACYJNYCH ORAZ TWORZENIA I MODERNIZACJI INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ NA TERENACH LEŚNYCH

ZP.7.1. UTRZYMANIE ORAZ ROZWÓJ INFRASTRUKTURY EDUKACYJNEJ I TURYSTYCZNEJ NA TERENACH LEŚNYCH

Nadleśnictwa w sposób bieżący prowadzą utrzymanie obiektów edukacyjnych i turystycznych, w razie potrzeby obiekty są modernizowane. Prowadzonej jest stałe doposażanie bazy edukacyjnej w pomoce dydaktyczne. Zadanie jest realizowane głównie ze środków własnych nadleśnictw oraz pozyskanych dotacji WFOŚiGW.

ZP.7.2. DZIAŁANIA EDUKACYJNE NA TEMAT ZNACZENIA I ROLI LASÓW

Nadleśnictwa z obszaru województwa zachodniopomorskiego w sposób ciągły i cykliczny prowadzą zajęcia dydaktyczne, warsztaty edukacyjne, konkursy, edukacyjne imprezy plenerowe, warsztaty dla nauczycieli, z reguły działania te pokrywane są ze środków własnych nadleśnictw.

12.2.4 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
ZP.7.1. Utrzymanie oraz rozwój infrastruktury edukacyjnej i turystycznej na terenach leśnych;	↔
ZP.7.2. Działania edukacyjne na temat znaczenia i roli lasów.	↔

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe

12.3 CEL: ZP.III. ZWIĘKSZANIE LESISTOŚCI

12.3.1 KIERUNEK INTERWENCJI: ZP.8. ZWIĘKSZENIE LESISTOŚCI

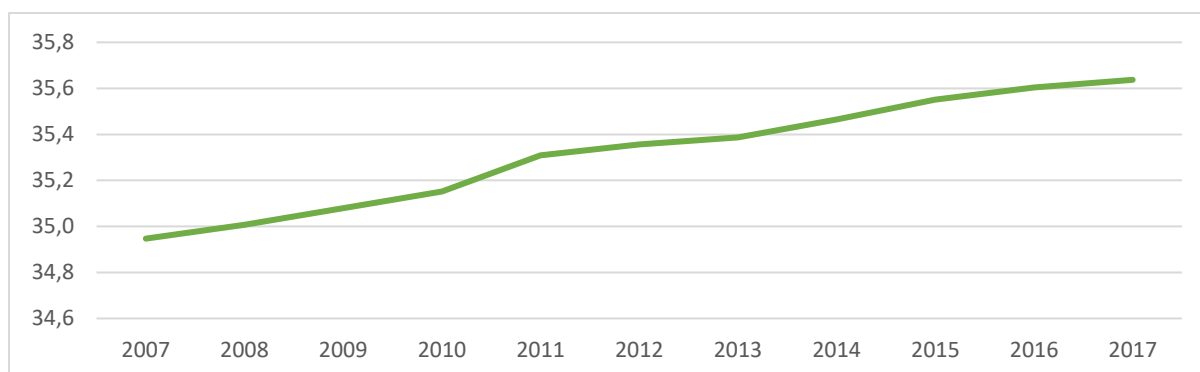
Lesistość (udział gruntów leśnych ogółem) województwa wynosi aktualnie 35,6%. Wskaźnik ten wykazuje trend wzrostowy, choć o bardzo wolnym postępie – w ciągu ostatnich 10 lat nastąpił przyrost o 0,6 p. p., co sprawia, iż założony w POŚ WZ poziom na 2020 r. może nie zostać osiągnięty, jednak prawdopodobne jest, że wskaźnik zbliży się do zakładanej wartości.

TABELA 92 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Lesistość [%]

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
35,5	35,6	35,6	36

Źródło: Bank Danych o Lasach stan na 1 stycznia

WYKRES 19 Lesistość wg GUS [%]

Źródło: GUS BDL

ZP.8.1. ZALESIANIE GRUNTÓW Z UWZGLĘDNIENIEM WARUNKÓW SIEDLISKOWYCH I POTRZEB RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Zadanie gruntów jest realizowane w sposób ciągły, kwestie uwzględniania warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej są uwzględniane w ramach inwentaryzacji oraz sporządzania planów urządzenia lasów.

ZP.8.2. REALIZACJA WYPŁAT W RAMACH PŁATNOŚCI KONTYNUACYJNYCH ORAZ PŁATNOŚCI DO ZALESIEŃ W RAMACH PROW

Na koniec 2017 r. w województwie zachodniopomorskim złożono 109 wniosków w działaniu M.08 PROW 2014 – 2020: "Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów". Ostatecznie nowe decyzje o przyznaniu wsparcia zostały przyznane 54 Beneficjentom na kwotę 2 112 593,26 PLN. Jednocześnie liczba wszystkich beneficjentów włącznie z płatnościami kontynuacyjnymi wyniosła 294, a przyzna płatności wyniosły 11 663 400,80 PLN.

ZP.8.3. ZMIANA KLASYFIKACJI GRUNTÓW ZALESIONYCH ORAZ NA KTÓRYCH POSTĘPUJE SUKCESJA NATURALNA

Zadanie to jest wykonywane w sposób ciągły. Organem właściwym do przeprowadzenia omawianej klasyfikacji jest starosta, który wszczyna w tym zakresie postępowanie administracyjne z urzędu albo na wniosek właściciela gruntów podlegających klasyfikacji, bądź też na wniosek innego władającego takimi gruntami wykazanego w ewidencji gruntów i budynków⁴⁸.

ZP.8.4. PROMOWANIE ZALESIEŃ JAKO ALTERNATYWNEGO SPOSOBU ZAGOSPODAROWANIA NIEUŻYTKÓW I GRUNTÓW NIEPRZYDATNYCH ROLNICZO

Działania te są prowadzone w sposób ciągły w ramach PROW 2014-2020 we wszystkich województwach w kraju przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

⁴⁸ Podziały, scalenia i rozgraniczenia nieruchomości oraz procedury ewidencyjne 2016, wyd. 3; M. Wolanin, 2016 r.

12.3.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
ZP.8.1. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	↔
ZP.8.2. Realizacja wypłat w ramach płatności kontynuacyjnych oraz płatności do zalesień w ramach PROW	↔
ZP.8.3. Zmiana klasyfikacji gruntów zalesionych oraz na których postępuje sukcesja naturalna	↔
ZP.8.4. Promowanie zalesień jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo	↔

Objaśnienie symboli: ↔- Zadanie ciągłe, →- Zadanie w realizacji

13 OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ W OBSZARZE INTERWENCJI: ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI (PAP)

13.1 CEL: PAP.I. OGRANICZENIE RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII

Pod pojęciem poważnej awarii przemysłowej rozumie się zdarzenie w zakładzie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem (art. 3 pkt. 23 i 24 ustawy z 24.4.2001r. *Prawo ochrony środowiska*). Kryteria kwalifikacyjne pod kątem ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej zawarto w *rozporządzeniu Ministra Rozwoju z 29.1.2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych*, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 138). W POŚ WZ wskazano wartość docelową wskaźnika *Liczba poważnych awarii* wynoszącą 0 w 2020 r. Należy jednak zastrzec, iż proponowana docelowa wartość wskaźnika jest nierealna, ponieważ to zdarzenia o charakterze losowym (zdarzenia występujące do kilku razy w ciągu roku).

TABELA 93 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Liczba poważnych awarii

Wartość bazowa (2015)	2016	2017	Wartość docelowa (2020)
5	1	b.d.	0

Źródło: WIOŚ Szczecin

13.1.1 KIERUNEK INTERWENCJI: PAP.1. ZMNIEJSZENIE ZAGROŻENIA ORAZ MINIMALIZACJA SKUTKÓW W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA AWARII

Według stanu na 28.2.2017 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego znajdowało się 12 zakładów dużego ryzyka i 8 zakładów zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej. Zakłady te są skupione w większości w powiatach zachodnich (przygranicznych) regionu. W okresie raportowania (2016-2017) nieznacznie zwiększyła się liczba zakładów dużego ryzyka (z 11 do 12), a zmalała liczba zakładów zwiększonego ryzyka (z 9 na 8). Jeden z zakładów („Oktan Energy & V/L Service” Sp. z o.o. Baza Paliw w Szczecinie) zmienił status z zakładu zwiększonego ryzyka na zakład dużego ryzyka. Zmiany w liczbie zakładów dużego i zwiększonego ryzyka mają charakter nieznacznych wahań i nie wykazują trendu. Największą liczbę takich zakładów odnotowano w 2013 r.: 13 zakładów dużego ryzyka i 9 zakładów zwiększonego ryzyka.

Poza tym na terenie województwa są zlokalizowane 52 zakłady przemysłowe (bazy paliw, chłodnie składowe itp.) magazynujące i przetwarzające substancje niebezpieczne, które mogą stworzyć zagrożenie poza swoim terenem⁴⁹.

TABELA 94 Zakłady dużego ryzyka na terenie województwa zachodniopomorskiego

Lp.	Nazwa zakładu i adres	Stan na 10.03.2016r.	Stan na 28.02.2017r.
1.	BALTCHEM” SA Zakłady Chemiczne w Szczecinie Terminal Przeladunkowy w Szczecinie, ul. Księdza Stanisława Kujota 9, 70-605 Szczecin ; m. Szczecin	x	x

⁴⁹ Plan Działania Systemu Ratownictwa Medycznego Województwa Zachodniopomorskiego. Wojewoda Zachodniopomorski, Szczecin, 26.1.2011r. Tekst jednolity. Ostatnia aktualizacja Nr 17 z dn. 28.5.2018r.

2.	Alfa Terminal Szczecin Spółka z o.o. Terminal przeładunkowo- składowy metanolu w Szczecinie; ul. Nad Odrą 10, 71 -833 Szczecin; m. Szczecin	x	x
3.	Orlen Gaz Sp. z o.o. Terminal Gazu Płynnego w Szczecinie ul. Gdańska 34, 70-660 Szczecin; m. Szczecin	x	x
4.	„Operator Logistyczny Paliw Płynnych” Spółka z o. o. Baza Paliw Nr 7 w Trzebieży; 72-020 Trzebież (gm. Police) powiat policki	x	x
5.	Grupa Azoty Zakłady Chemiczne "Police" S.A. ul. Kuźnicka 1, 72 -010 Police; powiat policki	x	x
6.	„BALTCHEM” SA Zakłady Chemiczne w Szczecinie Terminal Przeładunkowy w Świnoujściu ul. Karsiborska 35, 72-610 Świnoujście; m. Świnoujście	x	x
7.	POLSKIE LNG S.A. Terminal Regazyfikacyjny Skroplonego Gazu Ziarnowego w Świnoujściu; ul. Ku Morzu, 72-602 Świnoujście; m. Świnoujście	x	x
8.	GASPOL SA Rozlewnia gazu LPG w Barlinku ul. Okrętowa 1, 74-320 Barlinek; powiat myśliborski	x	x
9.	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziarnowego DĘBNO Barnówko, 74 – 400 Dębno; powiat myśliborski	x	x
10.	Kronospan Chemical Szczecinek Sp. z o.o. ul. Waryńskiego 1, 78-400 Szczecinek, powiat szczecinecki	x	x
11.	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziarnowego Karlino – Podziemny Magazyn Gazu DASZEWO Krzywopłoty, 78-230 Krzywopłoty; powiat białogardzki	x	x
12.	„Oktan Energy & V/L Service” Sp. z o.o. Baza Paliw ul. Hryniewieckiego 1, 70- 606 Szczecin m. Szczecin	-	x
Razem		11	12

Źródło: Plan Działania Systemu Ratownictwa Medycznego Województwa Zachodniopomorskiego. Wojewoda Zachodniopomorski, Szczecin, 26.1.2011r. Tekst jednolity. Ostatnia aktualizacja Nr 17 z dn. 28.5.2018r.

TABELA 95 Zakłady zwiększonego ryzyka województwa zachodniopomorskiego

Lp.	Nazwa zakładu i adres	Stan na 10.03.2016r.	Stan na 28.02.2017r.
1.	„Oktan Energy & V/L Service” Sp. z o.o. Baza Paliw ul. Hryniewieckiego 1, 70-606 Szczecin; m. Szczecin	x	-
2.	Polski Koncern Naftowy S.A Terminal Paliw w Szczecinie BP 91, ul. Górnośląska 12/13, 70-664 Szczecin; m. Szczecin	x	x
3.	„INTERGAS” Sp. z o.o. ul. Tczewska 32, 70-850 Szczecin; m. Szczecin	x	x
4.	J&S Energy S.A Baza Paliw Płynnych Stobno Stobno 100, 72-002 Stobno; powiat policki	x	x
5.	Messer Polska Sp. z o.o. Oddział w Policach ul. Jasienicka 7, 72 – 010 Police; powiat policki	x	x
6.	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziarnowego ZIELIN Troszyn, 74 -505 Mieszkowice; powiat gryfiński	x	x
7.	PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A Oddział Zespół Elektrowni Dolna Odra - Elektrownia Dolna Odra w Nowym Czarnowie; Nowe Czarnowo 76, 74 -105 Nowe Czarnowo; powiat gryfiński	x	x
8.	„Isomat Polska” Sp. z o.o. ul. Sienkiewicza 22a, 73-140 Ińsko; powiat stargardzki	x	-

9.	Polski Koncern Naftowy S.A Terminal Paliw w Świnoujściu BP 94; ul. Bunkrowa 5, 72-602 Świnoujście; m. Świnoujście	x	x
10.	ST Offshore Sp. z o.o. ul. Brodowska 5 71-700 Szczecin ; m. Szczecin	-	x
Razem		9	8

Źródło: Plan Działania Systemu Ratownictwa Medycznego Województwa Zachodniopomorskiego. Wojewoda Zachodniopomorski, Szczecin, 26.1.2011r. Tekst jednolity. Ostatnia aktualizacja Nr 17 z dn. 28.5.2018r.

Mapa rozmieszczenia zakładów dużego i zwiększonego ryzyka dostępna jest w dokumencie *Plan Działania Systemu Ratownictwa Medycznego Województwa Zachodniopomorskiego* (Wojewoda Zachodniopomorski, Szczecin, 26.1.2011 r. Tekst jednolity. Ostatnia aktualizacja Nr 17 z dn. 28.5.2018 r.).

PAP.1.1. PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI INSPEKCYJNEJ PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH O DUŻYM I ZWIĘKSZONYM RYZYKU WYSTĄPIENIA AWARII

Instytucjami nadzorującymi działalność zakładów stwarzających ryzyko poważnej awarii przemysłowej są: WIOŚ i PSP. Wspólnymi obowiązkami prowadzących zakłady o zwiększonym i o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej są:

- zgłoszenie działalności do właściwego organu PSP (zakład o zwiększonym ryzyku do komendanta powiatowego, natomiast zakład o dużym ryzyku do komendanta wojewódzkiego), oraz do wiadomości WIOŚ;
- sporządzenie programu zapobiegania poważnym awariom przemysłowym, a następnie przedłożenie go właściwemu organowi PSP, oraz do wiadomości WIOŚ.

Natomiast odrębnymi obowiązkami prowadzącego zakład o dużym ryzyku są:

- opracowanie i wdrożenia systemu bezpieczeństwa stanowiącego element ogólnego systemu zarządzania i organizacji zakładu;
- opracowanie i przedłożenie właściwemu komendantowi wojewódzkiemu PSP oraz WIOŚ raportu o bezpieczeństwie;
- opracowania i przedstawienie do zatwierdzenia właściwemu komendantowi wojewódzkiemu PSP wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego;
- dostarczenie właściwemu komendantowi wojewódzkiemu PSP informacji niezbędnych do opracowania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego.

W wykazie ostatnich kontroli planowych dotyczących 2017r. figuruje 13 zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowych⁵⁰. Szczegółowe informacje na temat przeprowadzonych kontroli są dostępne w Komendzie Wojewódzkiej PSP w Szczecinie.

⁵⁰ Informacja Zachodniopomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w Szczecinie o kontrolach planowych w terenie; w ramach obowiązków określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu informacji wymaganych do podania do publicznej wiadomości przez właściwe organy Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2015 r., poz. 2145).

TABELA 96 Informacja zachodniopomorskiego komendanta wojewódzkiego PSP w Szczecinie o kontrolach planowych w terenie w 2017 r.

Lp.	Powiat, na terenie którego znajduje się zakład	Nazwa, adres i adres strony internetowej zakładu ze wskazaniem, czy jest to zakład o dużym ryzyku czy zakład o zwiększonym ryzyku	Organ/organy kontrolne, które zaplanowały kontrolę w zakładzie	Data ostatniej kontroli na terenie zakładu
1.	Myślibórz	Rozlewnia Gazu LPG Barlinek GASPOL S.A. ul. Okrętowa 1, 74-320 Barlinek	WIOŚ, PSP	22-23.11.2017 r.
2.	Myślibórz	Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziemnego Dębno, 74-311 Różańsko	WIOŚ, PSP	19-20.04.2017 r.
3.	Szczecinek	Kronospan Chemical Szczecinek Sp. z o.o. ul. Ludwika Waryńskiego 1	WIOŚ, PSP	5-6.09.2017 r.
4.	Szczecin	„Baltchem” S.A. Zakłady Chemiczne w Szczecinie ul. Ks. Stanisława Kujota 9, 70 - 605 Szczecin	PSP	20-21.06.2017 r.
5.	Police	Grupa Azoty Zakłady Chemiczne „Police” S.A. ul. Kuźnicka 1, 72 - 010 Police	WIOŚ, PIP, PSP	1.06.2017 r.
6.	Police	Baza Paliw Nr 7 w Trzebieży, 70 - 020 Trzebież	PSP	28-29.09.2017 r.
7.	Świnoujście	Terminal przeładunkowy „Baltchem” S.A. w Świnoujściu	WIOŚ, PSP	22-23.09.2016 r.
8.	Szczecin	Terminal metanolu Alfa Terminal Sp. z o. o. ul. Nad Odrą 10, 71 - 833 Szczecin	WIOŚ, PSP	5-6.12. 2017 r.
9.	Szczecin	Terminal Gazu Płynnego w Szczecinie ul. Gdańska 34 70-661 Szczecin	WIOŚ, PSP	28-29.11.2017 r.
10.	Białogard	Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziemnego-PMG Daszewo Krzywopłoty, 78-230 Karlino	WIOŚ, PSP	25-26.10.2017 r.
11.	Świnoujście	1. POLSKIE LNG S.A. ul. Ku Morzu 72-602 Świnoujście	WIOŚ, PSP	18-20.09.2017 r.
12.	Szczecin	OKTAN ENERGY & V/L SERVICE Baza Paliw Szczecin; ul. Hryniewieckiego 12	WIOŚ, PSP	30-31.03.2017 r.
13.	Stargard	BRIDGESTONE STARGARD SP. Z O.O. UL. Most Kamienny 7, 73-100 Stargard	WIOŚ, PSP	5-6.12.2017 r.

Źródło: Plan Działania Systemu Ratownictwa Medycznego Województwa Zachodniopomorskiego. Wojewoda Zachodniopomorski, Szczecin, 26.1.2011r. Tekst jednolity. Ostatnia aktualizacja Nr 17 z dn. 28.5.2018r.

PAP.1.2. PROWADZENIE I AKTUALIZACJA REJESTRU POWAŻNYCH AWARII ORAZ ZAKŁADÓW MOGĄCYCH POWODOWAĆ POWAŻNĄ AWARIĘ

Zgodnie z obowiązkiem określonym w *rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 2.12.2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu informacji wymaganych do podania do publicznej wiadomości przez właściwe organy Państwowej Straży Pożarnej* (Dz. U. z 2015 r., poz. 2145) Zachodniopomorski Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej zamieszcza na stronie <http://www.szczecin.kwpsp.gov.pl/?type=article&action=view&id=56> następujące informacje:

1. Informacja o zatwierdzonych raportach o bezpieczeństwie lub ich zmianach;
2. Informacja o przyjętych zewnętrznych planach operacyjno-ratowniczych lub ich zmianach;
3. Informacja o przedłożonych zgłoszeniach zakładów o dużym ryzyku;
4. Informacja o pozytywnie zaopiniowanych programach zapobiegania poważnym awariom (PZA);
5. Informacja o kontrolach planowych w terenie;
6. Informacja o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego;

7. Informacja o decyzjach wydanych na podstawie art. 264d ust. 1 ustawy z 27.4.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (o decyzjach ustalających grupy zakładów, których zlokalizowanie w niedużej odległości od siebie może spowodować efekt domina);
8. Informacja o decyzjach wydanych na podstawie art. 267a ust. 2 ustawy z 27.4.2001 r. – Prawo ochrony środowiska;
9. Instrukcja postępowania mieszkańców na wypadek awarii;
10. Informacja o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie, aktualizowanym corocznie wykazu substancji niebezpiecznych znajdujących się w zakładach o dużym ryzyku;
11. Zakres uzasadnienia odstąpienia od sporządzenia zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego.

Powyższe informacje zostały zaktualizowane na dzień 4.01.2018r.

Szczegółowe informacje dotyczące poważnych awarii przemysłowych przekazywane są przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska do Generalnego Inspektora Ochrony Środowiska w sprawozdaniach kwartalnych dotyczących działań po zaistniałych poważnych awariach i innych zdarzeniach o znamionach poważnej awarii, oraz na bieżąco z wykorzystaniem programu informatycznego EKOAWARIE. Bieżące i okresowe informacje o zdarzeniach i działaniach WIOŚ przekazywane są również do Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Komendy Wojewódzkiej PSP.

Z rejestru poważnych awarii wynika, że liczba takich zdarzeń na terenie województwa zachodniopomorskiego jest niewielka (1 zdarzenie rocznie). Zmienność ma tu charakter losowy i nie wykazuje trendu.

PAP.1.3. USUWANIE SKUTKÓW POWAŻNYCH AWARII PRZEMYSŁOWYCH

Potencjał jednostek systemu ratownictwa medycznego w regionie określa Plan Działania Systemu Ratownictwa Medycznego Województwa Zachodniopomorskiego (Wojewoda Zachodniopomorski, Szczecin, 26.1.2011r. Tekst jednolity. Ostatnia aktualizacja Nr 17 z dn. 28.5.2018 r.).

PAP.1.4. KONTYNUACJA DZIAŁAŃ Z ZAKRESU NADZORU NAD BEZPIECZEŃSTWEM ŻEGLUGI

Jest to zadanie ciągłe w kompetencjach Urzędu Morskiego w Szczecinie. Inspektorat Bezpieczeństwa Żeglugi Urzędu Morskiego w Szczecinie realizuje swoje główne zadania zgodnie z: Ustawą z dnia 18 sierpnia 2011 o bezpieczeństwie morskim i Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie inspekcji i audytów oraz certyfikatów statku morskiego, oraz wg innych aktów normatywnych (konwencji i przepisów międzynarodowych, przepisów krajowych oraz prawa miejscowego - Zarządzenia i Komunikaty wydane przez Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie).

PAP.1.5. POPRAWA TECHNICZNEGO WYPOSAŻENIA

Zadanie jest wykonywane w sposób ciągły, głównie przez OSP, korzystające zarówno ze wsparcia WFOŚiGW jak i ze środków RPO WZ 2014-2020.

TABELA 97 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie zakupu technicznego wyposażenia ratowniczego

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	w 2016 r.	w 2017 r.
Zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych [szt.]	1	3
- lekki samochód	1	20
- średni samochód	2	4
- ciężki samochód		
Zakup innego sprzętu ratowniczego [szt.]	17	23

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2016-2017

TABELA 98 Projekty w zakresie poprawy technicznego wyposażenia zakończone w latach 2016 – 2017 na terenie województwa zachodniopomorskiego, realizowane w ramach RPO WZ 2014 2020

Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość ogółem PLN	Program operacyjny
Zakup ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego i specjalistycznego wyposażenia na potrzeby OSP Dziwnów	Ochotnicza Straż Pożarna w Dziwnowie	820 633,32	RPO WZ 2014-2020
Zakup nowoczesnego wozu pożarniczego z systemem radiokomunikacji przez Ochotniczą Straż Pożarną Wołczkowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Wołczkowie	408 461,72	RPO WZ 2014-2020
Niwelowanie skutków katastrof naturalnych, poważnych awarii oraz zagrożeń pożarowych, poprzez zakup lekkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego na potrzeby OSP w Lubieszewie	Ochotnicza Straż Pożarna w Lubieszewie	205 403,00	RPO WZ 2014-2020
Zakup średniego samochodu ratowniczo - gaśniczego z napędem 4x4 wraz z doposażeniem dla ochrony przeciwpożarowej dla OSP Niedalino	Ochotnicza Straż Pożarna w Niedalinie	1 102 769,00	RPO WZ 2014-2020
Zakup nowego, średniego, terenowego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Sulimierzu	Ochotnicza Straż Pożarna w Sulimierzu	758 305,00	RPO WZ 2014-2020
Zakup dwóch lekkich wozów strażackich wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof dla jednostek OSP w Dygowie i Czerninie w celu ochrony terenów cennych przyrodniczo przed pożarem i innymi zagrożeniami na obszarze powiatu kołobrzeskiego.	Ochotnicza Straż Pożarna w Dygowie	1 147 590,00	PO liś 2014-2020

Źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.

PAP.1.6. WYPOSAŻENIE SŁUŻB MONITORINGU W PROFESJONALNY SPRZĘT UMOŻLIWIJĄCY PROWADZENIE DZIAŁAŃ RATOWNICZYCH DLA WSZYSTKICH MOŻLIWYCH SCENARIUSZY AWARII I KATASTROF

Zadanie było realizowane w 2016 r. w postaci zakończonego już projektu dofinansowanego z RPO WZ: „Regionalny system prewencji na zagrożenia środowiskowe wywołane zmianami klimatu KWP w Szczecinie”, Beneficjent: Komenda Wojewódzka Policji W Szczecinie, wartość projektu 499 109,14 PLN. Projekt obejmował: zakup systemu wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń wywołanych zmianami klimatu takich jak: namiot pneumatyczny – 8 szt., masztu oświetleniowego – 8 szt., agregatów prądotwórczych – 8 szt., stacja meteorologicznej Davis Vantage PRO 2 -8 szt., oprogramowania przebiegu sytuacji pogodowo-hydrologicznej - 1 szt., komputera typu laptop – 16 szt.,

aparatów cyfrowych – 6 szt., drona, zestawów systemów ciągłej łączności – 16 szt., radiotelefonów noszowych DMR – 6 szt., czteroszakresowego zagłuszacza PCB 5080 – 1 szt. Projekt miał charakter niestacjonarny i w zależności od potrzeb, sprzęt będzie wykorzystywany w obrębie województwa zachodniopomorskiego. Zakupione w ramach projektu wyposażenie będzie przed rozlokowaniem przechowywane w siedzibie Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie znajdującej się przy ul. Małopolskiej 47 w Szczecinie.

PAP.1.7. MODERNIZACJA MAZUTOWNI W ELEKTROWNI DOLNA ODRA

Zadanie jest aktualnie w trakcie realizacji, kontynuacja zadania planowana jest w latach 2016-2020. Przeprowadzono postępowanie przetargowe, w przedmiocie: „Modernizacja mazutowni w Elektrowni Dolna Odra w celu umożliwienia spalania mazutu niemodyfikowanego”.

PAP.1.8. ZAKUP SPRZĘTU I WYPOSAŻENIA SŁUŻĄCEGO ZAPEWNIENIU BEZPIECZEŃSTWA NA TERENIE PORTU MORSKIEGO W KOŁOBRZEGU

Na terenie Portu Morskiego w Kołobrzegu zrealizowano m. in. inwestycję z zakresu monitoringu: w ramach zadania inwestycyjnego Spółka zakupiła 18 kamer cyfrowych (łącznie już funkcjonuje co 21 kamer) oraz cztery rodzaje niezbędnego oprogramowania do profesjonalnej analityki obrazu. Inwestycja ta jednak była realizowana we wcześniejszym okresie, niż lata objęte niniejszym raportem. Informacje uzyskane bezpośrednio z Zarząd Portu Morskiego w Kołobrzegu wskazują, iż w latach 2016-2017 nie realizowano kolejnych inwestycji w tym zakresie.

PAP.1.9. BUDOWA NOWYCH STRAŻNIC

Szacuje się, iż za sprawą ustawy modernizacyjnej służb podległych MSWiA, która weszła w życie 1 stycznia 2017 roku Państwowa Straż Pożarna otrzyma blisko 400 milionów złotych na inwestycje budowlane. W „Programie modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017-2020” dla straży pożarnej zapisano 1 mld 723 mln zł.

W przypadku województwa zachodniopomorskiego wymieniono 2 inwestycje:

- Rozbudowa i modernizacja obiektów KP PSP w Choszcznie;
- Budowa obiektów KP PSP w Gryficach;

Ponadto planowana jest inwestycja w Koszalinie: nowa Strażnica Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej nr 1 Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej. Na pierwszy etap budowy strażnicy w 2017 r. zabezpieczono 3,5 mln zł. w budżecie państwa⁵¹.

PAP.1.10. PRZECIWDZIAŁANIE KATASTROFOM I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, w latach raportowania (2016-2017) udzielał wsparcia w działalności dotyczącej zapobiegania poważnym awariom, przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska i likwidacji ich skutków. Wsparcie Funduszu w 2016 r. dla straży pożarnych w formie pomocy bezzwrotnej wyniosło 1.399,5 tys. zł, w tym 1 000,00 tys. PLN dla Państwowej Straży Pożarnej oraz 399,5 tys. PLN dla Ochotniczych Straży Pożarnych. Dzięki zaangażowaniu środków WFOŚiGW zakupiono sprzęt ratowniczo – techniczny i ochrony osobistej strażaków OSP (50 pakietów) oraz 2 samochodów ratowniczo – gaśniczych dla PSP i 2 samochodów

⁵¹ Artykuł prasowy <http://ekoszalin.pl>.

ratowniczo – gaśniczych dla OSP Bukowo Morskie i OSP Drężno. Wsparcie Funduszu w 2017 r. dla straży pożarnych w formie pomocy bezzwrotnej wyniosło 3 055,04 tys. zł, w tym 1 000,00 tys. PLN dla Państwowej Straży Pożarnej oraz 2 055,04 tys. PLN dla Ochotniczych Straży Pożarnych. Dzięki zaangażowaniu środków WFOŚiGW zakupiono sprzęt ratowniczo – techniczny i ochrony osobistej strażaków OSP oraz 2 ciężkich samochodów ratowniczo – gaśniczych dla PSP i 25 samochodów ratowniczo – gaśniczych dla OSP w Starym Borku, OSP w Kołbaskowie, OSP w Lubczynie, OSP w Krzęcinie, OSP w Boleszkowicach, OSP w Rokosowie OSP w Człopie, OSP w Staniewicach, OSP w Węgorzy, OSP w Osinowie Dolnym, OSP w Tetyniu, OSP w Biesiekierzu, OSP w Gwiazdowie, OSP w Gwdzie Wielkiej, OSP w Brzesku, OSP w Marianowie, OSP w Płotach, OSP we Wierzchowie, OSP w Brojcach, OSP w Domacynie, OSP w Polanowie, OSP w Pełczycach, OSP w Ościęcinie (2 samochody). Ponadto dofinansowano: autocysterne do przewozu wody dla OSP w Stepnicy, zestaw do ratownictwa wodnego dla OSP w Brojach, kamerę termowizyjną dla OSP w Węgorzynie.

13.1.2 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
PAP.1.1. Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii	↔
PAP.1.2. Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważną awarię	↔
PAP.1.3. Usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych	↔
PAP.1.4. Kontynuacja działań z zakresu nadzoru nad bezpieczeństwem żeglugi	↔
PAP.1.5. Poprawa technicznego wyposażenia	↔
PAP.1.6. Wyposażenie służb monitoringu w profesjonalny sprzęt umożliwiający prowadzenie działań ratowniczych dla wszystkich możliwych scenariuszy awarii i katastrof	↔
PAP.1.7. Modernizacja mazutowni w Elektrowni Dolna Odra	→
PAP.1.8. Zakup sprzętu i wyposażenia służącego zapewnieniu bezpieczeństwa na terenie portu morskiego w Kołobrzegu	↔
PAP.1.9. Budowa nowych strażnic	→
PAP.1.10. Przeciwdziałanie katastrofom i ochrona przeciwpożarowa	↔

Objaśnienie symboli: ↔ - Zadanie ciągłe, →- Zadanie w realizacji

13.1.3 KIERUNEK INTERWENCJI: PAP.2. ZAPEWNIENIE BEZPIECZNEGO TRANSPORTU SUBSTANCJI NIEBEZPIECZNYCH

PAP.2.1. PLANOWANIE I OPTIMALIZACJA PRZEWOZU TOWARÓW NIEBEZPIECZNYCH

Transport drogowy i kolejowy materiałów niebezpiecznych w większości związany jest z istniejącymi i funkcjonującymi zakładami przemysłowymi zużywającymi do produkcji lub produkującymi tego typu materiały (np. zakłady ZZR i ZDR) zlokalizowanymi na terenie województwa zachodniopomorskiego. Lokalizacja na terenie województwa portów morskich w Szczecinie, Świnoujściu, Policach, Kołobrzegu, Stepnicy powoduje, że transport drogowy i kolejowy materiałów stwarzających zagrożenie dla środowiska zwiększa się. Stopień zagrożenia ze względu na transport drogowy materiałów niebezpiecznych ujęty został w *Planie Działania Systemu Ratownictwa Medycznego Województwa Zachodniopomorskiego* (Wojewoda Zachodniopomorski, Szczecin, 26.1.2011r. Tekst jednolity. Ostatnia aktualizacja Nr 17 z dn. 28.5.2018 r.). Największym IV stopniem zagrożenia (w 5-stopniowej skali zagrożenia) charakteryzują się powiaty: policki oraz Miasta Świnoujście i Miasta Szczecin. Lokalizacja portu w Szczecinie, Policach i Stepnicy w głębi łądu powoduje, że tankowce z materiałami pędnymi, LPG, amoniakiem i innymi

materiałami niebezpiecznymi wpływają po torze wodnym, poprzez Zalew Szczeciński i j. Dąbie, w głąb łądu. Z uwagi na transport kolejowy, największym stopniem zagrożenia, również IV w 5-stopniowej skali, charakteryzuje się Miasto Świnoujście.

Planowanie i optymalizacja przewozu towarów niebezpiecznych jest zadaniem ciągłym wykonywanym w ramach odrębnych przepisów i regulacji, do których stosują się przedsiębiorstwa logistyczne, m.in.:

- ADR (fr. *L' Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route*) – międzynarodowa konwencja dotycząca drogowego przewozu towarów i ładunków niebezpiecznych. Przepisy umowy ADR są nowelizowane w cyklu dwuletnim. W 2018 roku umowa obowiązywała w 50 krajach;
- RID – (z fr. *Règlement concernant le transport international ferroviaire des marchandises dangereuses*) – Regulamin dla międzynarodowego przewozu kolejami towarów niebezpiecznych).

13.1.4 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
PAP.2.1. Planowanie i optymalizacja przewozu towarów niebezpiecznych	↔

Objaśnienie symboli: ↔- Zadanie ciągłe

13.1.5 KIERUNEK INTERWENCJI: PAP.3. WYKREOWANIE WŁAŚCIWYCH ZACHOWAŃ SPOŁECZEŃSTWA W SYTUACJI WYSTĄPIENIA ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA Z TYTUŁU AWARII PRZEMYSŁOWYCH

PAP.3.1. EDUKACJA W ZAKRESIE WŁAŚCIWYCH ZACHOWAŃ W SYTUACJACH ZAGROŻENIA W ŚRODOWISKU MIESZKAŃCÓW

Zadanie to jest prowadzone w sposób ciągły. Większość podmiotów zakupujących sprzęt ratowniczy przewiduje w ramach projektów nie tylko promocję samego projektu, ale także działania edukacyjne skierowane głównie do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym – lekcje / spotkania połączone w zakresie właściwego postępowania w przypadku zaistnienia sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu w wyniku katastrof naturalnych. Podobnie działania te są prowadzone w związku z realizacją ochrony przeciwpowodziowej – systemy wczesnego ostrzegania / informowania o możliwości wystąpienia zjawisk o charakterze katastrof naturalnych.

13.1.6 OCENA STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa zadania	Ocena
PAP.3.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia w środowisku mieszkańców	↔

Objaśnienie symboli: ↔- Zadanie ciągłe

14 PODSUMOWANIE

Zdecydowana większość zadań wskazanych w POŚ WZ to zadania o charakterze ciągłym, które są z powodzeniem kontynuowane od wielu lat. Bardzo dużą grupę stanowią również zadania, których stan oceniono jako będące w realizacji. Ocenę taką najczęściej nadawano zadaniom ściśle wskazanym z nazwy w ramach POŚ WZ (zarówno polegające na opracowaniu dokumentów strategicznych, jak i polegające na podjęciu określonych inwestycji w horyzoncie czasowym objętym Programem). W związku z tym, iż jest to Raport z pierwszego dwuletniego okresu obowiązywania POŚ WZ, wiele zadań w latach 2016-2017 znajdowało się w trakcie realizacji, niewiele natomiast zostało już zakończonych w tym okresie (tam gdzie było to możliwe – wskazano, które przedsięwzięcia inwestycyjne lub wskazane dokumenty strategiczne, wpisujące się w dane zadanie lub kierunek zostały zakończone w latach 2016-2017). Nieliczne były przypadki, w których oceniono zadanie jako niezrealizowane (co należy odczytywać, iż jego realizacja jeszcze się nie rozpoczęła, choć jest w planach).

Rozpatrując poszczególne obszary ochrony środowiska pod kątem pilnej potrzeby realizacji działań, zdecydowanie należy kontynuować, a jeśli to możliwe – zintensyfikować działania w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego, przede wszystkim z uwagi na fakt, iż na terenie aglomeracji szczecińskiej oraz strefy zachodniopomorskiej stwierdzono przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10.

Drugim obszarem równie mocno wymagającym skutecznych działań jest zapobieganie przedostawaniu się zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, gdyż aktualnie stan wielu jednolitych części wód powierzchniowych jest niezadowolający. Na poprawę wskaźników obrazujących stan JCWP będą mieć wpływ sumaryczne działania podejmowane zarówno w ramach gospodarki wodnej, jak i odbioru oraz oczyszczania ścieków (w tym rejonach przybrzeżnych i nadmorskich). Dodatkowo - rodzajem działań, który należy mieć na uwadze – jest adaptacja do zmian klimatycznych, które niewątpliwie zachodzą. Ważne jest uwzględnianie prognozowanych zmian klimatycznych przede wszystkim na poziomie projektowania infrastruktury, która powinna być odporna na czynniki atmosferyczne w długim, kilkudziesięcioletnim horyzoncie czasowym, a jednocześnie należy projektować infrastrukturę zmniejszającą oddziaływanie niekorzystnych zmian klimatycznych (np. systemy kanalizacji deszczowej w miastach zdolne do odbioru dużych wezbrań wody w wyniku nawałnych opadów, projektowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury miejskiej, niwelującej odczuwanie upałów).

Województwo zachodniopomorskie rozwija bardzo aktywnie turystykę (wodną, rowerową). Należy pozytywnie ocenić podejmowane działania polegające na odsuwaniu presji turystycznej z rejonów nadmorskich na rzecz terenów atrakcyjnych turystycznie w głębi województwa (np. obszary jeziorne). Jest to słuszne działanie, lecz musi każdorazowo być rozpatrywane pod kątem pojemności turystycznej danego obszaru. Pozytywne jest udostępnianie terenów atrakcyjnych turystycznie poprzez lokalizowanie odpowiedniej infrastruktury (do odbioru ścieków i odpadów) oraz wytyczanie ścieżek / miejsc dla turystów, lecz na aspekt pojemności turystycznej należy położyć większy nacisk, aby lepiej chronić obszary cenne przyrodniczo.

W pozostałych obszarach sytuacja jest dość zadowolająca i należy kontynuować zadania wskazane dla tych obszarów zgodnie z dotychczasowymi założeniami.

15 SPIS TABEL

TABELA 1 WIELKOŚĆ EFEKTU RZECZOWEGO OSIĄGNIĘTEGO Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW WFOŚIGW W SZCZECINIE W LATACH 2016 – 2017 – REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ GAZOWYCH I PYŁOWYCH	19
TABELA 2 WSKAŹNIK WYMIENIONY W POŚ WZ: LICZBA STREF, DLA KTÓRYCH OPRACOWANO PROGRAMY OCHRONY POWIETRZA [SZT.].....	20
TABELA 3 KLASY STREF DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ ZA 2016 R. - OCHRONA ZDROWIA.....	22
TABELA 4 KLASY STREF DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ ZA 2017 R. - OCHRONA ZDROWIA.....	23
TABELA 5 KLASY STREF DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ ZA 2016 R. - OCHRONA ROŚLIN	23
TABELA 6 KLASY STREF DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ ZA 2017 R. - OCHRONA ROŚLIN	24
TABELA 7 WSKAŹNIK WYMIENIONY W POŚ WZ: SPRZEDAŻ ENERGII CIEPLNEJ NA CELE KOMUNALNO-BYTOWE [GJ/ROK]	25
TABELA 8 WIELKOŚĆ EFEKTU RZECZOWEGO OSIĄGNIĘTEGO Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW WFOŚIGW W SZCZECINIE W LATACH 2016 – 2017 W ZAKRESIE MODERNIZACJI ŹRÓDEŁ CIEPŁA	26
TABELA 9 WIELKOŚĆ EFEKTU RZECZOWEGO OSIĄGNIĘTEGO Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW WFOŚIGW W SZCZECINIE W LATACH 2016 – 2017 W ZAKRESIE DOPOSAŻENIA LOKALNYCH KOTŁOWNI	26
TABELA 10 WIELKOŚĆ EFEKTU RZECZOWEGO OSIĄGNIĘTEGO Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW WFOŚIGW W SZCZECINIE W LATACH 2016 – 2017 W ZAKRESIE MODERNIZACJI ENERGETYCZNEJ BUDYNKÓW	26
TABELA 11 PROJEKTY W ZAKRESIE MODERNIZACJI ENERGETYCZNEJ BUDYNKÓW ZAKOŃCZONE W LATACH 2016 – 2017 NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, REALIZOWANE W RAMACH RPO WZ 2014-2020 I PO IIŚ 2014 2020.....	27
TABELA 12 WIELKOŚĆ EFEKTU RZECZOWEGO OSIĄGNIĘTEGO Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW WFOŚIGW W SZCZECINIE W LATACH 2016 – 2017 W ZAKRESIE BUDOWY I MODERNIZACJI SIECI CIEPLNYCH WRAZ Z PRZYŁĄCZAMI [MB]	28
TABELA 13 PROJEKTY PRZYŁĄCZANIE DO SIECI CIEPŁOWNICZYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, ZNAJDUJĄCE SIĘ W TRAKCIE REALIZACJI W LATACH 2016-2017.....	28
TABELA 14 WIELKOŚĆ EFEKTU RZECZOWEGO OSIĄGNIĘTEGO Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW WFOŚIGW W SZCZECINIE W LATACH 2016 – 2017 W ZAKRESIE ZMNIĘSZENIA ZAPOTRZEBOWANIA NA ENERGIĘ CIEPLNĄ (ORAZ ELEKTRYCZNĄ)	29
TABELA 15 WIELKOŚĆ EFEKTU RZECZOWEGO OSIĄGNIĘTEGO Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW WFOŚIGW W SZCZECINIE W LATACH 2016 – 2017 W ZAKRESIE MONTAŻU OZE ORAZ PRODUKCJI ENERGII ELEKTRYCZNEJ I CIEPLNEJ Z OZE.....	29
TABELA 16 PROJEKTY W ZAKRESIE MONTAŻU PANELI PV ZAKOŃCZONE W LATACH 2016 – 2017 NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, REALIZOWANE W RAMACH RPO WZ 2014 2020	29
TABELA 17 PROJEKTY POLEGAJĄCE NA WYMIANIE OŚWIETLENIA ULICZNEGO W TRAKCIE REALIZACJI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W LATACH 2016 – 2017, DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW RPO WZ 2014-2020	31
TABELA 18 WSKAŹNIK WYMIENIONY W POŚ WZ: UDZIAŁ ENERGII ODNAWIALNEJ W PRODUKCJI ENERGII ELEKTRYCZNEJ OGÓŁEM [%]	32
TABELA 19 PROJEKTY POLEGAJĄCE NA BUDOWIE JEDNOSTEK OZE, ZAKOŃCZONE W LATACH 2016 – 2017 NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, DOFINANSOWANE W RAMACH RPO WZ 2014-2020 ORAZ RPO WZ 2007 2013	33
TABELA 20 PROJEKTY W ZAKRESIE MODERNIZACJI, ROZBUDOWY I BUDOWY SIECI ENERGETYCZNYCH DO ODBIORU ENERGII OZE, ZNAJDUJĄCE SIĘ W FAZIE REALIZACJI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	33
TABELA 21 PROJEKTY W ZAKRESIE BUDOWY I PRZEBUDOWY DRÓG, ZAKOŃCZONE W LATACH 2016 – 2017 NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, DOFINANSOWANE W RAMACH RPO WZ 2014 2020	34
TABELA 22 WSKAŹNIK WYMIENIONY W POŚ WZ: LICZBA PRZEWOZÓW PASAŻERSKICH KOMUNIKACJĄ MIEJSKĄ [MLN OSÓB]	35
TABELA 23 WSKAŹNIK WYMIENIONY W POŚ WZ: LINIE KOLEJOWE OGÓŁEM NA 10 TYSIĘCY LUDNOŚCI [KM]	36
TABELA 24 WSKAŹNIK WYMIENIONY W POŚ WZ: DŁUGOŚĆ ŚCIEŻEK ROWEROWYCH [KM].....	37

TABELA 25 PROJEKTY DOTYCZĄCE BUDOWY ŚCIEŻEK ROWEROWYCH, ZAKOŃCZONE W LATACH 2016 – 2017 NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, DOFINANSOWANE W RAMACH RPO WZ 2014 2020	37
TABELA 26 PROJEKTY DOTYCZĄCE BUDOWY ŚCIEŻEK ROWEROWYCH, ZNAJDUJĄCE SIĘ W FAZIE REALIZACJI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW RPO WZ 2014 2020	38
TABELA 27 PROJEKTY DOTYCZĄCE WYMIANY TABORU KOMUNIKACJI PUBLICZNEJ NA POJAZDY EKOLOGICZNE, ZAKOŃCZONE NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W LATACH 2016 - 2017, DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PO IIŚ 2014-2020 ORAZ RPO WZ 2014 2020	38
TABELA 28 PROJEKTY DOTYCZĄCE WYMIANY TABORU KOMUNIKACJI PUBLICZNEJ NA POJAZDY EKOLOGICZNE, ZNAJDUJĄCE SIĘ W FAZIE REALIZACJI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PO IIŚ 2014-2020 ORAZ RPO WZ 2014 2020	39
TABELA 29 WIELKOŚĆ EFEKTU RZECZOWEGO OSIĄGNIĘTEGO Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW WFOŚIGW W SZCZECINIE W LATACH 2016 – 2017 W ZAKRESIE WYMIANY TABORU.....	39
TABELA 30 PROJEKTY DOTYCZĄCE BUDOWY, PRZEBUDOWY CHODNIKÓW, ZATOK AUTOBUSOWYCH, POSTOJOWYCH, CENTRÓW PRZESIADKOWYCH, WĘZŁÓW MULTIMODALNYCH, ZNAJDUJĄCE SIĘ W FAZIE REALIZACJI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW RPO WZ 2014 2020.....	40
TABELA 31 PROJEKTY DOTYCZĄCE BUDOWY, PRZEBUDOWY I REHABILITACJI REGIONALNYCH LINII KOLEJOWYCH ORAZ INFRASTRUKTURY DWORCOWEJ, ZNAJDUJĄCE SIĘ W FAZIE REALIZACJI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PO IIŚ 2014-2020	40
TABELA 32 WSKAŹNIK WYMIENIONY W POŚ WZ: ODSETEK ENERGII CIEPLNEJ PRODUKOWANEJ W SKOJARZENIU [%].....	42
TABELA 33 WSKAŹNIK WYMIENIONY W POŚ WZ: EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ GAZOWYCH Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIEM UCIAŹLIWYCH [MG/ROK].....	42
TABELA 34 WSKAŹNIK WYMIENIONY W POŚ WZ: EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ PYŁOWYCH Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIEM UCIAŹLIWYCH [MG/ROK].....	43
TABELA 35 WSKAŹNIK WYMIENIONY W POŚ WZ: LICZBA STREF, KTÓRE OTRZYMAŁY KLASĘ D2 ZE WZGLĘDU NA PRZEKROCZENIE POZIOMU CELU DŁUGOTERMINOWEGO DLA OZONU	45
TABELA 36 WYKAZ MAP AKUSTYCZNYCH SPORZĄDZONYCH PODCZAS III RUNDY MAPOWANIA AKUSTYCZNEGO	47
TABELA 37 WYKAZ MAP AKUSTYCZNYCH SPORZĄDZONYCH PODCZAS II RUNDY MAPOWANIA AKUSTYCZNEGO	47
TABELA 38 WSKAŹNIK WYMIENIONY W POŚ WZ: LICZBA OSÓB NARAŻONYCH NA PONADNORMATYWNY HAŁAS W WOJEWÓDZTWIE (WSKAŹNIK L_{DWN}).....	50
TABELA 39 LICZBA OSÓB NARAŻONYCH NA HAŁAS W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM	50
TABELA 40 UDZIAŁ MIESZKAŃCÓW WOJEWÓDZTWA NARAŻONYCH NA HAŁAS DROGOWY	50
TABELA 41 WSKAŹNIK WYMIENIONY W POŚ WZ: DŁUGOŚĆ ZAMIEJSKICH DRÓG EKSPRESOWYCH [KM]	52
TABELA 42 PRZYKŁADY PROJEKTÓW DOTYCZĄCYCH POŁĄCZEŃ DROGOWYCH MIEJSKIEJ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ Z SIECIĄ POZAMIEJSKĄ, ZNAJDUJĄCE SIĘ W FAZIE REALIZACJI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PO IIŚ 2014 2020.....	54
TABELA 43 HAŁAS PRZEMYSŁOWY NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO.....	56
TABELA 44 WYNIKI BADAŃ MONITORINGOWYCH W ZAKRESIE PEM	57
TABELA 45 WSKAŹNIK WYMIENIONY W POŚ WZ: LICZBA OSÓB NARAŻONYCH NA PONADNORMATYWNE PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	57
TABELA 46 POTENCJAŁ EKOLOGICZNY OKREŚLONY DLA JCWP RZECZNYCH POŁOŻONYCH NA OBSZARZE DZIAŁANIA WIOŚ W SZCZECINIE, NA PODSTAWIE BADAŃ WYKONANYCH W LATACH 2011-2016	63
TABELA 47 STAN CHEMICZNY OKREŚLONY DLA JCWP RZECZNYCH POŁOŻONYCH NA OBSZARZE DZIAŁANIA WIOŚ W SZCZECINIE, NA PODSTAWIE BADAŃ WYKONANYCH W LATACH 2011-2016.....	63
TABELA 48 STAN WÓD OKREŚLONY DLA JCWP RZECZNYCH POŁOŻONYCH NA OBSZARZE DZIAŁANIA WIOŚ W SZCZECINIE, NA PODSTAWIE BADAŃ WYKONANYCH W LATACH 2011-2016	63

TABELA 49 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Udział JCWP o stanie / potencjale dobrym i bardzo dobrym [%] (dane dla roku 2016 dotyczą zbiorczego zestawienia wyników z lat 2011-2016).....	64
TABELA 50 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Udział JCWP o dobrej lub zadowalającej jakości [%].....	68
TABELA 51 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Udział JCWP przejściowych o dobrej lub zadowalającej jakości [%]	70
TABELA 52 Projekty w zakresie budowy infrastruktury poprawiającej dostęp do portów na terenie województwa zachodniopomorskiego, znajdujące się w trakcie realizacji w latach 2016-2017	72
TABELA 53 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Całkowita długość ulepszonych lub utworzonych śródlądowych dróg wodnych [km]	72
TABELA 54 Projekty w zakresie budowy infrastruktury turystycznej w sąsiedztwie terenów wodnych na terenie województwa zachodniopomorskiego, znajdujące się w trakcie realizacji w latach 2016-2017	73
TABELA 55 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Długość linii brzegowej zabezpieczonej przed zjawiskiem erozji i powodzi od strony morza [km]	76
TABELA 56 Zbiorcza informacja z realizacji zadań programu za lata 2016 – 2017, zgodnie z odcinkami określonymi w ustawie z dnia 28 marca 2003 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program ochrony brzegów morskich” (Dz. U. z 2016 r., poz. 678).....	76
TABELA 57 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe [km/rok]	77
TABELA 58 Harmonogram głównych zadań w opracowaniu „Przeгляdu i aktualizacji map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego” - terminy realizacji.....	80
TABELA 59 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Pojemność obiektów małej retencji wodnej [dam ³]	83
TABELA 60 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie modernizacji zbiorników wodnych o pojemności retencyjnej	84
TABELA 61 Projekty w zakresie budowy infrastruktury turystycznej w sąsiedztwie terenów wodnych na terenie województwa zachodniopomorskiego, znajdujące się w trakcie realizacji w latach 2016-2017	85
TABELA 62 Infrastruktura zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia na terenie województwa zachodniopomorskiego w 2016 r.	87
TABELA 63 Infrastruktura zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia na terenie województwa zachodniopomorskiego w 2017 r.	88
TABELA 64 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem (dam ³)	88
TABELA 65 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem (%).....	89
TABELA 66 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	91
TABELA 67 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie budowy/rozbudowy infrastruktury służącej do zaopatrzenia w wodę	91
TABELA 68 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Długość sieci kanalizacyjnej (km).....	92
TABELA 69 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie budowy / rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej i służącej oczyszczaniu ścieków	93
TABELA 70 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie rozbudowy kolektorów deszczowych	94
TABELA 71 Wielkość efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2016 – 2017 w zakresie przydomowych oczyszczalni ścieków	94
TABELA 72 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Punkty niekoncesjonowanego wydobycia kopalni [szt.]	99
TABELA 73 Efektywność działania M.10 "Działania rolno-środowiskowo-klimatyczne" w ramach PROW 2014-2020	104

TABELA 74 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: LICZBA BENEFICJENTÓW PRZYSTĘPUJĄCYCH DO REALIZACJI PAKIETÓW ROLNO-ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNEGO	104
TABELA 75 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: POWIERZCHNIA GRUNTÓW ZDEGRADOWANYCH I ZDEWASTOWANYCH PODDANA REKULTYWACJI [HA]	104
TABELA 76 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: UDZIAŁ GRUNTÓW BARDZO KWAŚNYCH I KWAŚNYCH (GRUNTY UŻYTKOWANE ROLNICZO) [%]	105
TABELA 77 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: MASA ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH [MG]	111
TABELA 78 PROJEKTY W ZAKRESIE BUDOWY /ROZBUDOWY PSZOK NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, ZNAJDUJĄCE SIĘ W TRAKCIE REALIZACJI W LATACH 2016-2017	117
TABELA 79 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: LICZBA MONITOROWANYCH SKŁADOWISK ODPADÓW PODDANYCH REKULTYWACJI	121
TABELA 80 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: LICZBA USTANOWIONYCH PLANÓW OCHRONY DLA PARKÓW NARODOWYCH [SZT.].....	122
TABELA 81 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: LICZBA USTANOWIONYCH PLANÓW ZADAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARÓW NATURA 2000	123
TABELA 82 ZARZĄDZENIA RDOŚ W SZCZECINIE ZMIENIAJĄCE ZARZĄDZENIA W SPRAWIE USTANOWIENIA PLANU ZADAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000	123
TABELA 83 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: LICZBA USTANOWIONYCH PLANÓW OCHRONY DLA PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH [SZT.].....	124
TABELA 84 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: LICZBA OPRACOWANYCH PLANÓW OCHRONY DLA REZERWATÓW PRZYRODY [SZT.]	124
TABELA 85 ZARZĄDZENIA RDOŚ W SZCZECINIE W SPRAWIE USTANOWIENIA ZADAŃ OCHRONNYCH DLA REZERWATÓW PRZYRODY [SZT.]	125
TABELA 86 ZARZĄDZENIA RDOŚ W SZCZECINIE ZMIENIAJĄCE ZARZĄDZENIA W SPRAWIE USTANOWIENIA ZADAŃ OCHRONNYCH DLA REZERWATU PRZYRODY [SZT.]	125
TABELA 87 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: LICZBA SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ GATUNKÓW OBJĘTYCH MONITORINGIEM [SZT.].....	131
TABELA 88 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: POWIERZCHNIA SIEDLISK ORAZ LICZBA GATUNKÓW OBJĘTYCH ZABIEGAMI CZYNNEJ OCHRONY [SZT.]	131
TABELA 89 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: LICZBA BENEFICJENTÓW PRZYSTĘPUJĄCYCH DO REALIZACJI PAKIETÓW ROLNO-ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNEGO	136
TABELA 90 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: Wskaźnik defoliacji drzewostanów [%]	138
TABELA 91 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: POWIERZCHNIA LASÓW ZAJĘTA PRZEZ POŻARY [HA]	139
TABELA 92 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: LESISTOŚĆ [%]	141
TABELA 93 Wskaźnik wymieniony w POŚ WZ: LICZBA POWAŻNYCH AWARII	144
TABELA 94 ZAKŁADY DUŻEGO RYZYKA NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	144
TABELA 95 ZAKŁADY ZWIĘKSZONEGO RYZYKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	145
TABELA 96 INFORMACJA ZACHODNIOPOMORSKIEGO KOMENDANTA WOJEWÓDZKIEGO PSP W SZCZECINIE O KONTROLACH PLANOWYCH W TERENIE W 2017 R.	147
TABELA 97 WIELKOŚĆ EFEKTU RZECZOWEGO OSIĄGNIĘTEGO Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW WFOŚIGW W SZCZECINIE W LATACH 2016 – 2017 W ZAKRESIE ZAKUPU TECHNICZNEGO WYPOSAŻENIA RATOWNICZEGO	149
TABELA 98 PROJEKTY W ZAKRESIE POPRAWY TECHNICZNEGO WYPOSAŻENIA ZAKOŃCZONE W LATACH 2016 – 2017 NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, REALIZOWANE W RAMACH RPO WZ 2014 2020	149

16 SPIS MAP

MAPA 1 PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA STREFY	22
MAPA 2 MAPA STANU BUDOWY DRÓG - ZACHODNIOPOMORSKIE	53

17 SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1 NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ WG KIERUNKÓW INWESTOWANIA - OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU (MLN PLN)	19
WYKRES 2 SPRZEDAŻ ENERGII CIEPLNEJ W CIĄGU ROKU OGÓŁEM [MLN GJ].....	25
WYKRES 3 DŁUGOŚĆ SIECI CIEPLNEJ PRZESYŁOWEJ NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO [KM]	27
WYKRES 4 PRODUKCJA ENERGII ELEKTRYCZNEJ NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO (GWh)	32
WYKRES 5 PRZEWOZY PASAŻERSKIE NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO [MLN OSÓB]	36
WYKRES 6 DŁUGOŚĆ ŚCIEŻEK ROWEROWYCH [KM] WG GUS	37
WYKRES 7 EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ GAZOWYCH Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIEM UCIAŻLIWYCH [MLN MG/ROK]	42
WYKRES 8 EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ PYŁOWYCH Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIEM UCIAŻLIWYCH [MG/ROK]	43
WYKRES 9 DŁUGOŚĆ DRÓG EKSPRESOWYCH ZAMIEJSKICH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO [KM]	52
WYKRES 10 OBWAŁOWANIA PRZECIWPOWODZIOWE WG GUS – EFEKTY W DANYM ROKU SPRAWOZDAWCZYM.....	78
WYKRES 11 POJEMNOŚĆ OBIEKTÓW RETENCJI WODNEJ NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO WG GUS [DAM ³] .	84
WYKRES 12 ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W CIĄGU ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO WG GUS [TYS. DAM ³].....	89
WYKRES 13 UDZIAŁ PRZEMYSŁU W ZUŻYCIU WODY OGÓŁEM WG GUS [%]	90
WYKRES 14 DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI ROZDZIELCZEJ WG GUS [KM].....	91
WYKRES 15 DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI KANALIZACYJNEJ WG GUS [KM]	93
WYKRES 16 OCZYSZCZALNIE PRZYDOMOWE - STAN W DNIU 31 XII	94
WYKRES 17 POWIERZCHNIA GRUNTÓW ZREKULTYWOWANYCH I ZAGOSPODAROWANYCH W CIĄGU ROKU WG GUS [HA].....	105
WYKRES 18 LICZBA NIELEGALNYCH SKŁADOWISK – STAN NA 31 XII ORAZ LICZBA COROCZNIE LIKWIDOWANYCH NIELEGALNYCH SKŁADOWISK WG GUS	119
WYKRES 19 LESISTOŚĆ WG GUS [%].....	141

18 WYKAZ ŹRÓDEŁ INFORMACJI

- 1) Aktualizacja Wieloletniego Programu Inwestycyjnego Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych 2008 – 2008-2030 wraz z oceną wykonania za okres 2008-2012
- 2) Bank Danych o Lasach
- 3) Baza Azbestowa
- 4) BIP Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego; Wykaz koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, dla których organem koncesyjnym jest Marszałek Województwa
- 5) BIP Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie
- 6) Centralny Rejestru Form Ochrony Przyrody

- 7) Charakterystyka gospodarstw rolnych w 2016r. GUS Warszawa 2017r.
- 8) Dane o zasobach: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg. stanu na dzień 31.12.2016r. Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2017r. Informacje o zasobach i eksploatacji; Brak danych o niekoncesjonowanej eksploatacji kopalin.
- 9) Informacja Zachodniopomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w Szczecinie o kontrolach planowych w terenie; w ramach obowiązków określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu informacji wymaganych do podania do publicznej wiadomości przez właściwe organy Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2015 r., poz. 2145)
- 10) Informacja z wykonania w 2017 roku programu wieloletniego pn.: "Program ochrony brzegów morskich" oraz harmonogram prac na rok 2018
- 11) Informator PSH, Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, PIG, PIB, Warszawa 2017 r.
- 12) K8INT16515 odpowiedź Ministra Środowiska na interpelację poselską z dn. 7.12.2017r.
- 13) Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 (KPGO 2022) przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 88 z 1.07.2016 r.
- 14) Kozłowska, O. Sołomacha, M. Walentek, I. Niekoncesjonowana eksploatacja kruszyw żwirowo-piaskowych na Pomorzu Kruszywa : produkcja - transport - zastosowanie, 2017 Nr2, s. 94-99
- 15) Krajowy System Informatyczny (KSI SIMIK 07-13) Zestawienie wartości umów/decyzji o dofinansowanie - m.in. w podziale na województwa, powiaty i gminy;
- 16) Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 2 czerwca 2018 r.
- 17) Mapa akustyczna Choszczna w otoczeniu dróg wojewódzkich nr 151 i nr 160 (data publikacji na stronie WIOŚ 29.12.2017r.)
- 18) Mapa Geośrodowiskowa Polski drugiej edycji (MGŚP II) PIG-PIB
- 19) Mapę korytarzy ekologicznych w Polsce: <http://mapa.korytarze.pl/>
- 20) Mapa stanu budowy dróg w województwie zachodniopomorskim www.gddkia.gov.pl
- 21) Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa zachodniopomorskiego za 2016r. Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Szczecinie, WSSE w Szczecinie, Szczecin, marzec 2017r.
- 22) Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa zachodniopomorskiego za 2017r. Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Szczecinie, WSSE w Szczecinie, Szczecin, marzec 2018 r.
- 23) Ocena stanu środowiska polskich obszarów morskich Bałtyku na podstawie danych monitoringowych z roku 2016 na tle dziesięciolecia 2006-2015. GIOŚ Warszawa 2017r.
- 24) Ochrona Środowiska 2017. GUS Warszawa 2017r
- 25) Odpowiedź na interpelację nr 18508; w sprawie budowy umocnień na polskim wybrzeżu morskim; Odpowiadający: Minister gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej; Warszawa, 01-02-2018; <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=78C16A3D>
- 26) Odpowiedź na interpelację nr 18684; w sprawie "Projektu ochrony przeciwpowodziowej dorzecza Odry i Wisły" Odpowiadający: Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej; Warszawa, 13-02-2018 <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=369F5588&view=1>
- 27) Pięcioletnia ocena stanu klimatu akustycznego województwa zachodniopomorskiego za lata 2012-2016 (data publikacji na stronie WIOŚ 29.12.2017r.)
- 28) Plan Działania Systemu Ratownictwa Medycznego Województwa Zachodniopomorskiego. Wojewoda Zachodniopomorski, Szczecin, 26.1.2011r. Tekst jednolity. Ostatnia aktualizacja Nr 17 z dn. 28.5.2018r.
- 29) Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028 (aktualizacja WPGO) przyjęty przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego Uchwałą Nr XVIII/321/16 z 27.12.2016 r., wraz z załącznikiem w postaci Planu Inwestycyjnego

- 30) Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Koszalina (Uchwała nr XXXI/468/2013 Rady Miejskiej w Koszalinie)
- 31) Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Szczecin na lata 2016-2021” (Uchwała nr XVIII/429/26 Rady Miasta Szczecin z 19.4.2016 r.)
- 32) Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego” (Uchwała Nr II/26/14 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z 19.12.2014r.)
- 33) Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020
- 34) Raport o stanie środowiska w woj. zachodniopomorskim WIOŚ Szczecin 2017
- 35) Relacja z przeprowadzonych działań edukacyjnych w ramach akcji dotyczącej wpływu promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka, akcji Dopalacze a także programu edukacyjnego Trzymaj Formę – WSSE Szczecin, 2017 r.
- 36) Raport z realizacji polityki morskiej Rzeczypospolitej Polskiej w 2016r. Międzyresortowy Zespół ds. Polityki Morskiej Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa lipiec 2017r
- 37) Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2016r., WIOŚ
- 38) Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2017r., WIOŚ
- 39) Rocznik Statystyczny Leśnictwo 2017, GUS Warszawa 2017r
- 40) Rozporządzenie Dyrektora RZGW w Szczecinie nr 3/2014 z dnia 03.06.2014 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego
- 41) Rozporządzenie Dyrektora RZGW w Szczecinie nr 6/2015 z dnia 15.07.2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Ücker
- 42) Rozporządzenie Dyrektora RZGW w Szczecinie z dnia 20.3.2017 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Międzyodrze – Zalew Szczeciński – wyspy Wolin i Uznam (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego 2017.1224, ogłoszony: 23.03.2017);
- 43) Rozporządzenie Dyrektora RZGW w Szczecinie z dnia 2.3.2017 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Regi (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego 2017.998, ogłoszony: 06.03.2017);
- 44) Rozporządzenie Nr 7/2016 Dyrektora RZGW w Szczecinie z dnia 10.5.2016 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Iny;
- 45) Rozporządzenie Nr 5/2016 Dyrektora RZGW w Szczecinie z dnia 18.3.2016 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód Lewobrzeżnej Zlewni Dolnej Odry;
- 46) Rozporządzenie Nr 8/2015 Dyrektora RZGW w Szczecinie z dnia 23.9.2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Tywy;
- 47) Rozporządzenie Nr 7/2015 Dyrektora RZGW w Szczecinie z dnia 15.7.2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Gowienicy;
- 48) rozporządzenie Dyrektora RZGW z dnia 1.02.2017 r. w sprawie określenia wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć
- 49) Rozporządzenie Ministra Środowiska z 27.3.2015r. w sprawie nazw, siedzib i właściwości miejscowej okręgowych urzędów górniczych (Dz.U. z 2015r. poz. 456
- 50) rozporządzenie Rady Ministrów z 18.10.2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz. U. z 2016r. poz. 1938)
- 51) rozporządzenie Rady Ministrów z 18.10.2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2016 r. poz. 1967)
- 52) *Sprawozdanie Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2016 i 2017 rok*
- 53) *Sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego za lata 2014-2016 (Szczecin 2017 r.; za okres 1.01.2014 r. - 31.12.2016 r.)*
- 54) *Sprawozdanie z wykonania planu działalności za 2017 r., RDOŚ w Szczecinie*
- 55) Stan realizacji zadań przedstawiono w oparciu o zapis z posiedzenia sejmowej Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (nr 88) z dn. 5.6.2018r. <http://orka.sejm.gov.pl/Zapisy8.nsf/wgsknrn/GMZ-88>

- 56) System Informacji Zarządczej ARiMR Data
- 57) Systemie Ochrony Przeciwosuwiskowej PIG PIB (<http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO>)
- 58) Transport, wyniki działalności w 2016r. GUS Warszawa 2017
- 59) Uchwała Nr XXX/466/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy aglomeracja szczecińska
- 60) Uchwała Nr XXX/467/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy miasto Koszalin
- 61) Uchwała Nr XXX/468/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej.
- 62) Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2016-2017
- 63) Wykaz terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, na których stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych PEM (1 kV/m) - stan na 2016 rok WIOŚ Szczecin
- 64) Wykaz miejsc dostępnych dla ludności, na których stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych PEM - stan na 2016 rok WIOŚ Szczecin
- 65) Wykaz terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, na których stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych PEM (1 kV/m) - stan na 2017 rok WIOŚ Szczecin
- 66) Wykaz miejsc dostępnych dla ludności, na których stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych PEM - stan na 2017 rok WIOŚ Szczecin
- 67) Wyniki monitoringu siedlisk przyrodniczych w latach 2015-2016 <http://siedliska.gios.gov.pl/pl/wyniki-monitoringu/2015-2018>
- 68) Zintegrowany Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego na lata 2016-2023
- 69) Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Koszalińsko-KołobrzESCO-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2016-2023